

JOANNIS ROSSI
ANTIQUARIII
WARWICENSIS
HISTORIA REGUM ANGLIÆ.

E Codice MS. in Bibliotheca BODLEJANA
descripsit, notisque & indice adornavit

THO. HEARNIUS, A. M. OXONIENSIS.

Accedit

JOANNIS LELANDI
ANTIQUARIII
NÆNIA IN MORTEM
HENRICI DUDDELEGI *Equitis*;
Cui præfigitur Testimonium de LELANDO am-
plum & præclarum, hætenus ineditum.

O X O N I I,
E THEATRO SHELDONIANO, MDCCXVI.

Sumptibus Editoris.

Editorial Privilege

amphibiozina, 6A

2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526

Editoris Præfatio

Ad Amicum eruditum

Thomam Rawlinsonum, Armigerum :

Virum antiquæ probitatis.

HABES hic, amicissime RAWLINSONE, *Joannis Rossi, Antiquarii Warwicensis, Regum Angliæ Historiam*, sive (ut alii) *quatuor Mundi Ætates*. E Codice nimirum MS. qui nuper erat viri reverendi Henrici Jones, Rectoris ecclesiæ de Sunningwell cis Abbingdoniam in agro Bercherienfi. Is autem, una cum aliis, à doctissimo FELLO, episcopo Oxoniensi, acceperat. Ut ederem suaserunt cum Scriptoris auctoritas & eruditio, tum etiam Tui ipsius, aliorumque rei antiquariæ studiosorum (Tui similibus) exspectatio. Fecerant scilicet ut exspectaretis reliqua id genus à nobis in lucem prolata opera, mecumque multis verbis egistis, ut Auctoribus adhuc ineditis, potius quam editis sæpiusque excusis operam impenderem. Neque difficulter morem gessi; utpotè qui è re litteraria magis esse perspicue cernerem. Proinde, aliis negotiis sepositis, operi manum serio admovi; eo tamen consilio, ut sexaginta tantummodo excuderentur exemplaria. Nam ita postulabat ratio, ne

forſitan deficerent facultates hiſce difficillimis temporibus, quibus hominum ingenia ad invidiam & malitiam ſunt proniora, quam ad æquitatem & juſtitiam.

CODEx noſter, qui eſt admodum recens, è Codice Cottoniano primum fuit deſcriptus (à Radulpho Jennings, harum rerum, ſi quis alius, peritiſſimo,) deinde cum alio Codice in bibliotheca Collegii Corporis Chriſti Cantabrigiæ collatus. At Codex iſte Cantabrigienſis Cottoniano videtur eſſe recentior, quippe qui viri cl. Matthæi Parkeri, archiepiſcopi Cantuarienſis, cura exſcriptus fuerit, ut me docuit vir integerrimus & eruditiffimus, cujus amicitiam plurimi facio, THOMAS BAKERUS, S. T. B. è Collegio D. Jo. Evang. Cantabrigiæ. Proinde in hac noſtra Editione litteræ C.C. Codicis Cantabrigienſis varietates denotant, littera M. ejusdem Codicis notas marginales; quas poſteriores ad oram libri exteriorẽ designavimus. Primo verò intuitu videbis harum varietatum nonnullas eſſe futiles & nullius pene momenti, alias corruptas & deformatas; ne quid dicam de lectionibus quibuſdam ipſius textus Cottoniani. Quas tamen omnes retinere placuit, ut fides noſtra Tibi aliisque eruditis & prudentibus viris etiam in hiſce rebus levioribus manifeſta eſſet. Quid quod & iſtæ minutæ Caii Twynoque magno fuerint ſubſidio?

VITAM Auctoris non eſt quod ipſe litteris conſignem. Eam enim jam olim contexuerunt Scriptores illuſtres, è quibus proinde præſigen-

Peritiæ & induſtriæ ſpecimen admirandum exhibuit in Editione
Scriptorum Twydenſiana.

dam

dam duxi. At è Collegio Balliolensi in Academia Oxoniensi nostrum fuisse neque docuit Lelandus, neque Baleus, neque Pitseus. Et tamen ita se rem habuisse vel inde intelligimus, quod virum summæ eruditionis, nec minoris fidei erga Principem, (quem & velim recentiores imitentur) JOANNEM TIPTOFTUM, comitem Vigorniensem, in eodem quo & ipse sodalities litteris bonis institutum fuisse hac in historia, quam edimus, docuerit. TIPTOFTUM vero in Collegio Balliolensi studiis incubuisse cum è Baleo Pitseoque, tum & è Woodio elicimus. Pitseus etiam observavit Historiam quandam, in Collegio Benedicti apud Cantabrigienses adservatam, concinnasse Rossium; quam à nostra non aliam fuisse censeo. Miror autem ejusdem itidem mentionem neque fecisse Lelandum neque Baleum. Quam quidem omissionem quoad Baleum ob oculos quoque habuit cl. Twynus in Apologia. Qui proinde librum de Academiis, cujus meminit Baleus, eundem cum nostro fuisse conjicit. Minus tamen recte, ut mihi videtur. Quamvis enim multa hoc in opere de Academiis narrentur, longe tamen pauciora sunt quam ut hujusmodi inscriptione insigniatur totum opus. Nisi forte quis putet, Baleum eas tantummodo schedulas hujus operis vidisse in quibus de Academiis agitur, indeque de Academiis inscripisse, perinde quasi opus fuisset perfectum atque absolutum. Quid quod & ex Appendice, à nobis divulgata, ad Lelandi Itinerarii Vol. IV. opus plane distinctum fuisse liqueat? Plura ibi leguntur ex tractatu de Academiis excerpta, quæ frustra hoc in opere quaesiveris.

siveris. Ceterum utcumque hæc sese habeant, id certissimum est, cl. ALLENUM tractatum de Academiis & librum de Regibus opera fuisse distincta existimasse. Hinc est, quod notam hancce scripserit in Balei vitam Rosii: *Scripsit [Rossius] lib. de regibus Angliæ & contra destructiones villarum. Sic incipit: Cum ad celsitudinem regiam. Ubi etiam multa de Academia Britannica tractantur. Libri intitutatio Henrico septimo.* Hanc notam habes ad calcem noni Vol. Itinerarii Lelandi. Ubi & alia id genus ALLENI occurrunt. Quod si pro uno eodemque libro habuisset, non dubito quin illud lectoribus aperte significasset. Adeo ut pro certo nunc concludamus, libros istos inter se invicem discrepasse, neque argumenta satis valida attulisse Twynum, cur opinionem suam amplectamur. Utinam æque esset exploratum, an re vera itidem Historia nostra à Rosii *Verovico* sit distinguenda. Chronicon quidem hoc titulo insignitum composuisse Rossium asserit Lelandus; nulla interim ratione prolata cur Chronicon, quod commemorat, ab Historia non esse diversum suspicemur.

Si rogetur, quid de Auctoris verbis ad utramque Academiam spectantibus sentiam, illud repono, me controversiam de utriusque antiquitate in medium denuo proferre in animo non habere. Valeant Oxoniensium argumenta quantum valere possunt. Suam itidem vim habeant Cantabrigiensium ratiocinia. Optandumque est, ut cl. BAKERUS sua quoque Collectanea de Antiquitatibus Cantabrigiensibus juris faciat publici. quippe qui eruditione summa judicioque

que acri & subactio polleat. Ad nos in præsentia potius pertinent Auctoris observationes de Mempricio. Illum urbis Oxoniensis fundatorem fuisse diserte asserit. Idque etiam è vetustis, quæ consuluerat legeratque, monumentis. Et quidem apud omnes in confesso est, longe antiquissimam esse civitatem Oxoniensem. Neque rationem ullam video quæ obftet quo minus concedamus veritati consonam esse opinionem de Mempricio. Moribus feris præditus erat, studioque venandi omnino deditus. Et quemnam locum assignare possumus ad hocce studium magis accommodatum quam Oxonium? Sylvis referta fuit tota regio, lupisque aliisque belluis immanibus ac indomitis obsessa. Hinc *Wolbertot* viculus nomen duxit à lupis, à quibus & ipse Mempricius fuit occisus. Ita Rossus noster. Scilicet ut idem sit quod *Wolbertot*, littera *f* in *r* mutata, ut in lingua Anglo-Saxonica evenire solebat. Et tamen locum quo mortem obiit Mempricius *Wolbertot* fuisse appellatum Codex tantummodo commemorat Cantabrigiensis, non item Cottonianus. At non desunt argumenta quæ Codicem firment Cantabrigiensem. Miror proinde alios à sylva potius originem nominis ducendam esse arbitrari, nimirum à *Walgat roit*, quod idem valere atque *Wlgari sylvam* aiunt. In quibus & ipse erat cl. Twynus. Equidem fateor, fontem nunc temporis conspici quem *Aristotelis fontem*, sive *Aristotle's well*, vulgo vocant. Et hunc forte antiquitus *Wlgari sylvæ fontem*, sive *Walgat roit well*, vocatum fuisse dicent. Metuo vero an ita recte. Utinam auctores qui

sententiam stabiliant antiquissimi in promptu essent. Est & alius fons paullo australior, qui *Waltoni fons*, sive *Walton well*, vulgo audit. Hunc alio antiquiorem esse puto. Cur non igitur ab isto potius (si modo à sylva, non à lupis, etymologia sit petenda) quam ab altero nomen sumpserit? Nimirum ut *Wlgarus*, quicumque demum is fuerit, *Walton* viculum condiderit, vel saltem eidem evaserit beneficus, privilegiaque aliquot in eundem contulerit, isteque fons non tantum in usum incolarum cesserit, verum etiam viculi conditoris retinuerit nomen. Atqui plane omnia sunt obscura, conjecturisque valde incertis fulta. Nec è vetustate, uti sane puto, emanarunt, sed ex fabulis vulgi anilibus. *Walton* viculus proculdubio insignis olim erat, mihiq; videtur huc usque urbis Oxoniensis veteris moenia pertigisse. Inde, ni fallor, nomen. Sed nunc totus periit, & vix ulla ejusdem remanent vestigia. Evanuit item ecclesia, quæ hîc aliquando sita erat. Recte igitur in villarum ecclesiarumque dirutores acriter invehitur Auctor, è quarum certe numero hæc est de qua diximus villa. Nam mea sententia fert, eam una cum ecclesia ab hostibus excidio datam fuisse, idque etiam ante Edoardi primi tempora. Nihil enim de ecclesia hacce in *Beneficiorum Valore*, ipso regnante confecto. Itaque non est mirandum nullas hîc loci corporum humanorum inveniri reliquias, quum tamen ædificia pariter atque coemiterium hisce in campis quondam exstitisse satis evincat soli color. Atque inde mihi in mentem venit Oxonii veteris fatum deplorandum.

dum. Penitus nimirum excidit, jamque terram qua exstructa fuerat quotidie aratris proscindunt agricolæ. Longe plures quam nunc temporis visuntur OXONI ecclesias Parochiales ante aliquot secula deprehensas fuisse ex Lelando discimus. Neque defunt alia optimæ notæ testimonia quæ adstipulentur. S. Mildredæ ecclesiæ, nunc dirutæ, mentionem in libro BODLEJANO pervetusto Statutorum Academiae veterum (libris Procuratoriis in Scholarum turri reconditis multo antiquiore) disertam atque dilucidam invenimus. Ita enim illic, (verbis istis, viz. *De modo tenendi Vesperias in Medicina*, è regione ad oram Codicis collocatis:) “Quia “Vesperia Artistarum & Medicorum concurrentes impediunt se mutuo, statutum est quod “Vesperia Medicorum in scolis propriis teneantur, & quod doctores arguant in eisdem “sicut in aliis facultatibus est hactenus observatum, ita tamen quod non concurrant cum “Artistis in Vesperis tenendis, sed in ecclesia “S. Mildredæ teneantur interesse in Vesperis “omnibus Artistarum.” Et hunc locum è Statutis eo lubentius extraxi, quod lectu omnino sit dignus; utpote è quo ediscimus pristinis seculis magistratus Academiae diligentiam summam adhibuisse ne exercitia Academica & literaria perfunctorie præstarentur, idque etiam Vesperiarum atque Comitiorum tempore, quæ hisce antiquis temporibus quotannis fuerint celebrata, (secus atque nunc dierum fieri solet,) in æternam Academiae laudem. Possem & aliarum veterum ecclesiarum Parochialium nomina

hac occasione oblata recensere. Sed de illis commodius tractabitur in Civitatis Oxoniensis Antiquitatibus, si modo quispiam, quem nominis fama & litterarum antiquitatisque scientia magnopere commendant, aggressus fuerit. Illud certe mihi exploratum est, hujusmodi ecclesiarum rudera sæpissime apparere. Ut taceam de ecclesiis cœnobialibus, quæ & hîc multæ, pro loci dignitate & amœnitate, conspiciebantur. Sed istæ omnes dirutæ sunt, (parte solummodo dempta ecclesiæ Prioratus S. Frediswidæ) Henrici Octavi, principis ambitiosi & avari, aliorumque hominum sacrilegorum jussu ac imperio. Adeo ut hac ipsa de causâ, uti etiam alias ob rationes, Tabulam urbis Oxoniensis, à Radulpho Agafo regnante Elizabetha editam¹, paucis abhinc annis miram cum voluptate consuluerim, mihi monstrante (nam nunc rarissima est) Viro quodam clarissimo Oxoniensi. Haud pauca enim in ea oculis obtulerunt, nunc plane deperdita. Neque proinde minorem jucunditatem præbent Thomæ Neli collegiorum & Scholarum publicarum icones à me nuper in lucem prolatae è Codice MS. BODLEJANO, ad finem scilicet cl. DODWELLI de Parma Equestri WOODWARDIANA Dissertationis, meis sumptibus impressæ. Quod si ista tam jucunda sint, quid de tabula antiquiori censendum, quam sibi comparaverat cl. Woodius, Henrico VII. regnante ligno incisa, & omnibus palam facta; cujus tamen exemplar nondum videre contigit? De ea tamen non semel locutus est doctissimus DODWELLUS, cui

1. A. D. 1578. Vide Athen. Oxon. Vol. I. col. 199.

ostenderat

ostenderat Woodius. Et quidem ejusdem notitiam DODWELLO debeo. Hujus adminiculo, ut opinor, Parochiæ D. Joannis Baptistæ limites accurate distinxit Woodius in Perambulatione quadam Parochianorum annua; de qua distinctione frequenter me audiente disseruit vir eruditus, optimus, & permodestus, & in re Botannica versatissimus RICHARDUS DYER, A. M. collegii Orielenfis socius, quem amicitiae & honoris causa nomino. Utinam in manus cujusdam rei antiquariæ periti incideret, ut tandem aliquando recuderetur. Quidni item hortemur eruditos Agasi Tabulæ Editioni novæ favere, quam Oxonienses nonnulli, ut fertur, meditantur? Certe diu abhinc istiusmodi Editio prodiiisset, si modo Viri cujusdam clarissimi amicissimas admonitiones secutus fuisset Woodius. Sed frustra suasit Vir clarissimus, qui Editionis impensas in se suscipere instituerat, nec quid aliud à Woodio petiit, quam ut suis nescio quibus observationibus illustraret.

DE episcopis Vigorniensibus librum concinasse Rossium ex Appendice prædicta ad quartum Volumen Itinerarii Lelandi intelligimus; ubi & ejusdem edita sunt fragmenta egregia. Forsitan etiam inde ea quæ de episcopis Vigorniensibus observavit in Collectaneis suis Lelandus fuerint hausta. Meminerunt item alii. Nec alius est ab eo quem alibi de episcopis Wiccensibus scripsisse Rossium memoriæ prodidit Lelandus. Sed ubinam nunc integrum exstet opus non liquet. Metuo tamen ne una cum bibliotheca, quam Warwici condidit li-

brisque instruxit Rossus, perierit. Certe cl. WHARTONUS nancisci non potuit; quo tamen nemo his in rebus erat diligentior, id quod ex *Anglia Sacra* manifestissimum est, opere sane spisso & immortalis, licet contempserit orator ille Sarisburiensis malo publico raucus & ingeniosus, nimisque notus omnibus, qui nuper ad plures abiit.

HÆC quum ita sese habeant, mirari subit cur Woodius noster adfirmarit ne tantillum quidem nunc Rossi operum superesse præter Chronicon, quod hîc damus, & librum de Comitibus Warwicensibus. Quin & eo magis mirandum videtur, quod Woodius, si quis alius, assiduus esset in bibliothecarum forulis rimandis, & in operibus Lelandi (apud quem jam supra vidimus lacinias è Rossi libris de Academiis Britannicis & de episcopis Vigorniensibus conservari) pervolvendis. Hoc liquet cum ex Antiquitatibus & Athenis Oxoniensibus, tum è Diario ipsius, cujus fragmentum non ita pridem divulgavi¹. Neque dubito quin & aliarum etiam Rossi lucubrationum (in quibus & liber de jure regum Angliæ ad Scotiæ regnum est numerandus²) reliquiæ in lucem sint proditurae, si modo ad omnes nostras bibliothecas, tam privatas quam publicas, ille pateret aditus quem exoptant & desiderant eruditi. Itaque oro & obtestor Te aliosque, quotquot studio antiquitatis flagrant, ut in Rossi operibus à tenebris vindicandis non leviolem curam & diligentiam adhibeatis, quam ipse usus fuit in chro-

1. Ad initium primi Vol. Lelandi Coll. 2. Vide Historiam hanc Angliæ regum, p. 190.

nicis aliisque rebus vetustatem præ se ferentibus conservandis. Illa autem quanta fuerit, partim è testimoniis infra subjiciendis, partim ex ipsius Rosii verbis hoc in opere legendis clarum erit. Historiæ veteres haud paucae sua ætate exstabant variis in bibliothecis reconditæ, nunc vero vel plane deperditæ, vel tineis blattisque consumptæ & exesæ. Ad rem suam mire facere istas qualescunque Historias vidit vir sagax & eximius. Hinc varia itinera fecit in partes etiam ab ædibus remotas, ut eas inspiceret omniaque quæ ad institutum aliquo modo pertinerent exscriberet. Inde est quod notet¹, se in Northwalliam & insulam Angleseïæ profectum fuisse, impensis nimirum hominum illustrium, qui Rossum magni æstimabant, eo majori honore cumulandum esse judicantes, quod linguam Cambro-Britannicam forsitan calleret. Sed unde tanti pretii monumenta in istis regni partibus adservari acceperat? Haud dubie vel à monachis, vel ab aliis viris fide dignis & exceptione majoribus, vel saltem è libris præclaræ notæ collegerat. Neque illud mirandum est, quum & hodie etiam de patria sua mira referant Walli, sæpiusque etiam cum Chronica tum & chartas antiquitate sua venerandas proferant, è quibus historiæ veteres non parum illustrantur. Immo non raro ea complectuntur hæcce monumenta quæ nobis aliter essent prorsus incognita, uti me præsentē in magno Amicorum coetu ostendit vir cl. EDWARDUS LHUYDIUS, magno reipublicæ litterariæ damno paucis abhinc annis morte immatura abreptus. Quisquamne igitur est qui negabit frustra

frustra in Walliam pedes conferre eruditos, ac si terra esset inculta, barbarieque sua & feritate tantummodo notanda, neque ulla pene eruditionis & humanitatis in ea comparerent vestigia? Quisquamne inquam id inficias ibit, qui LHUYDII Collectanea Codicesque MSS. adspexerit, è quibus Historiam absolutam totius gentis Wallicæ pertexere constituerat vir præstantissimus? Utinam alius quispiam suscipere. Profecto rem faceret doctis omnibus, totique Britanniae gratissimam; deque LHUYDII item Manibus tali opere optime mereretur. Specimen quidem ipse nobis exhibuit LHUYDIUS in Camdeni Editione Gibsoniana. Sed pauca continet illud si cum Collectaneis conferatur, quæ nuper non tantum vidi, sed & pervolvi, vixque credas qua voluptate, qua lætitia animum perfuderint, ea præcipue quæ Latina vernaculaque concipiuntur lingua. nam sermonis Hybernici & Cambro-Britannici me ignarum esse palam profiteor. Tam multa, tamque eximia in illis comprehenduntur, ut vel ætatem in coacervandis consumpsisse non unum hominem, sed etiam plures facile conjiceret. Itaque magnopere sum lætatus, quum hæc scribens ab Amico accepissem ea omnia (si modo non cœmerit Academia) in manus esse perventura prænobilis Dⁿⁱ. Dⁿⁱ. THOMÆ SEBRIGHT Baronetti, juvenis probi, ingenioque, modestia, & eruditione etiam ornati, cujus exemplo alii de patria bonisque litteris bene mereri pergent, veramque laudem non in verborum honore, sed in Dei proximique amore, atque in una virtute constituere.

CETE-

CETERUM objiciet non nemo ea quæ retulimus peregrisse Rossum non ingenio & naturæ vi ductum, sed spe lucri coactum, & ut viros aliquot nobiliores & fortunæ splendidioris sibi devinciret. Verum hæc objectio in nihilum recidet, si consideretur Rossum divitias & gloriam devitasse, vitamque privatam & rectam conscientiam honoribus etiam summis prætulisse. Quid quod & ex ipsa Historia constet, eum jam juvenem OXONIÆ commorantem bibliothecas Academiæ perlustrasse, & è chronicis & authenticis fideque summa dignis monumentis quæcunque reperire sibi licuit ad antiquitates utriusque Academiæ spectantia in unum collegisse? Inde nota illa ad pag. 100. de Chronica Osneienfi. Inde item illa quæ passim hoc in libro occurrunt de Academiis. Eo item illa sunt referenda quæ non è libris didicerat, sed propriis oculis observarat, quippe quæ acciderant dum ipse OXONIÆ degeret. Hinc liquet eandem methodum sibi proposuisse Rossum, qua & antiquarii recentiores usi sunt insignes. Id quod alibi innui, ad principium nimirum Dissertationis de antiquitatibus aliquot Oxoniensibus, in secundo Volumine Itinerarii Lelandi excusæ. Adeo ut non possim quin putem Rossum ipsius Lelandi fuisse quam simillimum, ea tamen differentia, ut Lelandus doctrina eloquentiaque illum longe superarit, quippe cui, litteris elegantioribus jam denuo renatis florenti, scriptores Græci & Romani (qui criticorum celeberrimorum studio erepti vetustate atque hominum inscitia, veterem suum splendorem ac nitorem recuperarant) magis essent familiares.

Itaque

Itaque cl. Galeus ad initium Codicis Cottoniani (ut me docuit Amicus egregius & ingeniosus JACOBUS SOTHEBEIUS, Junior, Londinensis) recte monuit, Rossium *dignum esse qui legatur, non propter seipsum, sed propter eos, quorum fragmenta conservavit*; styli inelegantiam ob oculos habens æque ac observationes è multis optimæ notæ Auctoribus magna cum diligentia selectas. Huc quoque spectant notæ de Academiis in quarto Volumine Itinerarii Lelandi, quas quum OXONIÆ in Collegio Balliolensi adolescens vitam ageret in pugillaribus primum notasse arbitror, deinde jam annis maturum otioque Warwici fruente libro quem de Academiis contexuerat propria manu inseruisse.

DOLET, mehercule, non plures comparere iconas virorum illustrium qui pristinis seculis in Britannia nostra vixerunt. Siquidem hisce adspectis multi ad eorum virtutes imitandas incitarentur; indocti præcipue, qui quæ de illis traduntur scriptis non intelligunt, nisi quispiam forte fortuna explicet. Hinc factum quod tot icones cernantur in prima Hollinshedi editione, uti etiam in Foxii Martyrologio aliisque à variis auctoribus conscriptis libris. Hinc etiam tot picturæ in ecclesiis veteribus. Hinc quoque tot Harlemi & Moguntiaë impressæ mox post artem typographicam inventam. In usum scilicet vulgi, qui frequenti earundem conspectu ad bonas & laudabiles actiones incenderentur. Verum hæ picturæ ad nostrum institutum parum faciunt. Earum enim paucissimæ viros accurate repræsentant quorum ferunt nomina. Quippe quæ vel Pictorum phan-

phantasiæ ortum debuerint, vel saltem ab imperitis Pictoribus fuerint delineatæ. Illud proinde est quod velim, raro nempe cerni virorum qui olim apud nos claruerunt effigies ad vivum depictas & expressas. Quod vel illorum modestiæ, vel temporis injuriæ, vel artificum paucitati adscribendum videtur. Verisimillimum est Lelandum, modestia ductum, vetuisse ne quispiam suam effigiem depingeret. Quod si verum sit, eos falli probabit qui Lelandum de ingenio suo & doctrina superbiisse fidenter asserunt. E contra humillimum fuisse arguet, & re vera bonum. Incredibile est quam sollicitus nuper fuerim de ipsius effigie, quantaque cum diligentia eam quæsierim. Certe non aliam ob causam effigies omnes in galeria BODLEJANA in adversariis denotavi, Amicoque communicavi, qui juris fecit publici. Eum, inquam, in finem illud quicquid est laboris subii, ut Lelandi, si fieri posset, effigiem mihi compararem. Sed oleum operamque perdidi; etsi non diffidendum est, multas in galeria BODLEJANA existare iconas haud alibi deprehendendas. Adeo ut non possim quin bibliothecæ BODLEJANÆ Curatores laudem, qui pictori Academico in mandatis dederunt, ut veteres effigies renovet nitorique pristino restituat; quippe quas eo pluris æstimandas esse censeo, quod eas in galeria depingendas jusserit ipse BODLEJUS, Loci Genius. Verum enimvero quamvis ob causas prædictas tam paucae existent virorum illustrium effigies, tamen beatos nos esse existimo quod Rossi nostri adhuc servetur icon accuratissima, in DUGDALII scilicet opere immortalis & Herculeo de

Antiquitatibus comitatus Warwicensis. E quo proinde & nobis visum est inferere, una cum Guidonis, comitis illius insignissimi Warwicensis, clyvique quo degebat figuris. DUGDALIUS usus est opera chalcographi celeberrimi Wincestaj Hollari (non Guilielmi Hallyer, ut in Epistola BAGFORDIANA ¹) gratusque agnoscit typum æri fuisse incisum sumptibus Antiquarii doctissimi ELIE ASHMOLII. Nos vero, ut id ingenue fatear, chalcographum Academicum adhibuimus, & denuo coelari curavimus portioncula pecuniarum quas Fratres clarissimi, omniumque bonarum litterarum Mæcenates summi, SAMUEL & RICHARDUS MEAD, nobis tenuitate fortunæ laborantibus, ipsisque quasi ignotis, perbenigne sunt largiti. Propter quam benevolentiam rogo, Amice pererudite, ut gratias viris illis, in quibus tot plane cernuntur ingenii, animi, virtutis, doctrinæ ornamenta quantas concipere licet meo nomine agas. Sed redeo ad Rosii effigiem. Non est cur suspicemur fictitiam esse, & à manu aliena, quum DUGDALIUS certiores nos fecerit, ab ipso Rosso fuisse depictam. Adeo ut hinc etiam liqueat Rossum in arte pictoria pariter atque historica excelluisse. Nam summa apparet elegantia hac in pictura; nec à prototypo discessisse Hollarum ipsum DUGDALIUM habemus testem. Ceterum non deerunt sine dubio nonnulli qui Rossum vel de vanitate, vel de immodestia accusabunt, eo quod nobis hanc picturam sui ipsius proprio penicillo exhibuerit. Sed injuste, ut opinor. Existimo enim hoc fecisse invitum, ut placeret Viro illi

¹. Ad initium primi Vol. Coll. Lelandi, p. LXXXIII.

magno ac potenti in cuius gratiam historiam de comitibus contextuerat, qui ab ipso obnixè rogarat. Vehementer scilicet Rosii operibus delectabatur, voluitque proinde ut effigies etiam ad initium hujus egregii tractatus compareret. Eo modo quo & veteres melioris notæ libris effigiem scriptoris sæpenumero præfigebant. Haud alia de causa ita scripsit Martialis:

Quam brevis immensum cepit membra Maronem?

Ipsius vultus prima tabella gerit.

Huc spectat effigies Terentii, quam in volumine quodam Collectaneorum¹ descripsi è Codice Terentii calamo exarato A. D. 1424. & in Bibliotheca BODLEJANA reposito. Huc item Chauceri effigies. Verum de ea agant Lucubratorum URRIANARUM Editores. Sufficit, si verisimile videatur (ut sane mihi est verissimilimum) Amicum illustrem Rosii effigiem efflagitasse, precibusque importunis tandem impetrasse; in hoc quoque ab antiquioribus non discedentem, qui & ipsi maximæ notæ auctorum effigies quovis pretio sibi comparabant, & non raro impense petebant, ut potestas sibi concederetur artifices qui ad vivum repræsentarent propriis sumptibus conducendi, qua potestate concessa nonnunquam in annulis signatorii exhibebant, quibus proinde usi sunt in litteris ad amicos aliosque datis obsignandis. Exempla satis frequentia hodie etiam existant. Quem tamen morem non semper valuisse vel inde intelligendum est, quod aperte constet homines vetustissimos signasse lignis à vermibus corrofis,

1. Lib. xiv. Epigr. 186. 2. Vol. Coll. meorum xxxiv. p. 93.

eo quod multis punctis essent distincta. Hinc
Tzetzes ad Lycophr. v. 508. πρὶν ὁ φράσαι τις
πφραγίδας, οἱ παλαῖοι ἐσφράγιζον ἑύλοισι καὶ θραπέων
βιβρωμίδαις, Διὰ τὴν αὐτὴν πολυκέντηται ἐν αὐτῇ

PRÆTER nostrum, fuit alius, longe recen-
tior, Joannes Rossus Interioris Templi Lon-
dini Socius. Hujus mentionem primum inveni
in Catalogo librorum impressorum viri cl. Ri-
chardi Smithi (qui ad cl. Hammondum de
Christi ad Inferos descensu scripsit) Londini
divenditorum A. D. 1682. Deinde in alio Ca-
talogo perutili & methodo accuratissima con-
cinnato, libros selectos in musæo ejusdem Smi-
thi (qui propria conscripsit manu, multisque
pereruditis notis decoravit) continente. Hunc
posteriores Catalogum mutuo sumpsi à doctis-
simo Præsule Elyensi, GUILIELMO FLEETWODIO,
studiorum nostrorum fautore benevolo. Ex
utroque Catalogo manifestum est Rossium
huncce carmen historicum panxisse inscriptum,
Britannica usque Saxonum imperium. Prodiit
Francofurti A. D. 1607. in 8vo. Exemplar im-
pressum nondum vidi. Sed autographon biblio-
thecæ BODLEJANÆ nuperrime donavit cl. Whi-
stonus. Inde liquet Auctorem in rebus nostris
non mediocriter fuisse versatum. Ad calcem
occurrunt Notæ perquam eruditæ, sed in qui-
bus ne γὰρ quidem ad rem nostram.

HÆC de opere & Auctore præfanda duxi.
Scias tamen velim huc etiam accedere Appen-
diculam satis egregiam, Lelandi Encomium
Henrici Duddelegi Equitis, una cum testimo-
nio de Lelando amplo & præclaro, continen-
tem. Hanc ad me transmisit Vir pereruditus.

THOMAS

THOMAS BAKERUS, quem supra commemoravi,
Cantabrigienſis.

PRIUSQUAM concludam de alia re breviter
dicendum. Vicem noſtram proculdubio dolebis
ſi forſitan ad aures tuas retulerit fama, me non
tantum Archetypographi¹ beneficio, quo ab
Academiae OXONIENSIS Convocatione, plau-
dentibus eruditis, perhonorifice ornatus fu-
eram, cuique Bedelli Superioris in Jure Civili²
munus inſeparabiliter annexum eſt, ſpoliari,
verum etiam à conſuetudine bonarum littera-
rum in Bibliotheca BODLEJANA pene ſejungi
& excludi. Sed bono es animo, mi Amice, &
memento Deum eſſe qui mundum regit. Quod
ſive *hic* ſive *ille* fecerit id plane non eſt tribu-
endum vel Academiae vel Convocationi. Ne-
que re vera ulla ratio eſt cur ipſa graviter
luat Academia quod aliena culpa contractum
eſt. Ergo tam Academiae quam etiam Con-
vocationi gratiam habeo, ſemperque ſum ha-
biturus, ut debeo, maximam. Juxta mecum
quoque fateberis contra noſtram voluntatem
contigiſſe quod quiſquam è noſtris vel male
audiat, vel maledictis proſcindatur. Nunc de-
mum in ſeceſſu litterario mihi vivam, ſolutus
fere ab omni cura. Immo Deo vivam, ſpretis
divitiis, & gloria illa, quam falſa prorſus, &
inanis honorum ſpecies oſtentat. A Fortuna
adeo non eſt pendendum, ut ipſam etiam con-
temnant ſapientes. Horum exempla mihi pro-

1. De quo hæc, inter alia, in Statutis Academicis, Tit. XVIII. Sec. V. ---
preſenti Statuto cautum eſt, quod publica Univerſitatis Typographia, inſtruenda in
Domo aliqua huic uſui ſpecialiter deputata, præſtetur Archetypographus unus,
vir Graeciſ, Latiniſque literis probe inſtructus, & in Studiis Philologicis verſariſſi-
mus, &c. 2. Perpetuo in poſterum annectendum fore præſenti Statuto cautum
eſt ſunt ipſiſſima Statuti verba.

ponenda esse duxi. Quamvis igitur Fortuna omnia eripuerit quæ bona appellare vulgus solet, ea tamen nunquam adimet, quæ nec ipsa dedit, nec cuiquam dare potest, rectam mentem, fidem obstinatum, optima studia, pietatem in Deum patriamque. Vides, Vir cl. secundum nostram opinionem (qua in sententia etiam cupio omnes alios esse) studia litteraria divino cum amore esse conjungenda; quippe sine quo nulla lætitia, nulla possit esse vera felicitas. Bona igitur fama (ad quam pervenire omnes vehementer expetunt) non in opibus aut magistratibus, principumve aulis ac palatiis quærenda est, sed à rectis cogitationibus, honestis laboribus, studioque & exercitatione virtutis re vera est expectanda. Hæc iterum iterumque secum cogitent juvenes, memoresque sint corporis ac fortunæ dotes cito evanescere & exstingui, & plerumque irritamenta esse nequitiae, gloriam vero è virtute ortam perpetuo esse mansuram, nominaque ab interitu vindicaturam.

FLOREAT Ecclesia ANGLICANA, floreat Academia OXONIENSIS, floreant bonæ litteræ, resipiscant Adversarii. Vale, mi Amice, & da operam ut illa ornamenta referas in patriam, quæ nulla vis fortunæ, nulla temporum mutatio auferre possit. Volui hoc amoris ac observantiæ testimonium apud te relinquere. Sordidi & perangusti est animi ea non publice agnoscere quæ acceperim, ideoque de liberali & proluxa tua erga me voluntate gratias habeo, eamque inter summa beneficia collocandam puto. Iterum vale, & macte tua virtute & integritate. Ex Aula Edmundi Febr. I^{mo}. A.D. MDCCXV.

TESTIMONIA

DE

JOANNE ROSSO,

Cum Observationibus de GUY'S-CLIFFE.

Leland's Itinerary, Vol. IV. p. 47. in the Account of those that are buried in the Body of our Lady Church in Warwick.

Johannes Rous, Capellanus Cantuarie de Guy-cliffe, qui super porticum australem¹ librariam construxit, & libris ornavit. Obiit 14. Jan. 1491. This Rous was well learned in those dayes in *Matheſi*, and was a great Historiographer, borne (as it is supposed) of the House of the Rouses of Ragley by *Aulceſter*.

Ibid. p. 30.

There is a right goodly Chappell of St. *Mary Magd- lene* upon *Avon* River, *ripa dextra*, scant a Mile above *Warwike*. This place of some is called *Gibcliffe*, of some *Guy-cliffe*; and ould Fame remaineth with the People there, that *Guido E. of Warwike* in K. *Atbelſton's* Dayes had a great Devotion to this Place, and made an O- ratory there. Some adde unto it, that after he had done great Victories in outward Parts, and had beene ſoe long absent, that he was thought to have beene dead, he came and livid in this place like an Heremite, unknown to his Wife *Felice*, untill at the Article of his Death he shewed what he was. Men shewe a Cave there in a Rocke hard on *Avon* Ripe, where they say that he used to sleepe. Men alsoe yet shewe fayre Springes in a fayre Meadowe thereby, where they saye E. *Guido* was wont to drinke.

¹ *Legs librariam.* This

This Place had before the time of *Rich. E. of Warwike* onely a small Chappell and a Cottage wherein an Heremite dwelt.

Earle *Rich.* bearinge a great Devotion to the place made there a goodly new Chappell, dedicate to *St. Mary Magdalene*, and founded 2. Chauntry Preists there to serve God. He sett up there an Image of *E. Guido* Gyant like, and enclosed the Sylver Welles in the Meadowe with pure white slicke Stones like Marble, and there sett up a praty House open like a Cage covered, onely to keepe Comers thither from the Raine. He also made there a pretty House of Stone for the Chauntry Preists by the Chappell. The Landes that he gave to it lye about the House. It is a House of Pleasure, a Place meet for the Muses. There is Sylence, a praty Wood, *antra in vivo saxo*, the River rouling over the Stones with a praty Noyse, *nemusculum ibidem opacum, fontes liquidi & ¹jemnei, prata florida, antra muscosa, rivi levis & per saxa ²discursus, necnon solitudo & quies ³multis amicissima.*

Leland's Itin. Vol. ix. p. 73. in Comm. nimirum in Cygneam Cantionem.

Secutus est & *Rossus Verovicanus*, vir majoris longe diligentiae quam iudicii, hanc qualemcumque de Scholarum translatione [Bellofitum scil. à Græcolada & Lechelada.]

E Joannis Lelandi Com. de Scriptoribus Brit. p. 343. MS. sed pag. 473. Edit. impressæ.

Joannes Rossus, aut, si mavis, Rufus, quem patria lingua Rowse vocant, ⁴Verovici, ⁵urbe magnæ olim celebritatis, ut ex reliquiis venerandæ vetustatis etiam nunc apparet, natus simul & educatus fuit, ⁶donec maturiores anni phisosophicos poscebant præceptores. Tum vero

1. F. gempei. 2. F. decursus. 3. F. musis. 4. Gaurovici primum scripserat Lelandus. Deinde propria manu mutavit. 5. Sic in MS. ita tamen ut signum quoddam (nempe †) sub e ponatur, perinde quasi in urbis mutari debeat. Et tamen urbe etiam habet Balens. 6. Ibique vitam duxit, donec primum scripserat Lelandus. Tandem vero mutavit.

¹ Ifidis vadium petiit altum aliquid in re literaria inchoaturus, ubi tantum abest ut operam perdiderit suam, ut ex illa fructum multo ²uberrimum acceperit. Inter cetera tamen incredibili usus est diligentia legendis autoribus qui de rebus nostris scripserunt. Unde tam exactam, tam variam, tam denique luculentam Britannicæ antiquitatis cognitionem sibi comparavit, ut multos ex nostris longo, inquam longo, præcesserit intervallo. ³Videret hîc forsitan Polydoro Italo injurius, si Rossium hominem Britannum cum illo audacter conferrem. Certe ut libere, & extra fucum omnem loquar, adeo sordet præ Rosso in reconditastrarum antiquitatum lectione, quanvis eloquentiæ dote sit longe superior, ut ne ad ejus umbram quidem accedat. Sed Polydorus persuasit sibi futurum ut solo orationis suæ fulmine & tonitru concussi Barbari ejus in historia auctoritatem non modo statim admitterent, verum, quod majus est, etiam venerarentur: cum tamen interim constet multos nostræ ætate Barbaros aliquanto propius ad ipsum sive Livianæ, sive Ciceronianæ dictionis filum accessisse, quam illum. Miserum me! quam nunc vereor ne hæc à Barbaro dicta gravius ferat Italus! Quare verbum non amplius unum addam præter quam ad institutum pertineat." Non miraberis, lector, quod Rossium ita tibi laudaverim. ipse dixeris dignissimum laude fuisse. Nam ut undecunque certam antiquitatis cognitionem sibi compararet ad Cambros primum Britannorum reliquias profectus est. Inter quos cum multa cognitu certe dignissima percunctator curiosus didicisset, multaque oculatus testis vidisset simili diligentia per totam fere insulam usus est. Adde huc quod multarum bibliothecarum forulos excusserit. in quo opere diutiuscule & Bellofiti & Grantæ claris nostræ Britannicæ academiciis versatus fuit. Jam copiosam, simul & divitem rerum maxime memorabilium supellectilem collegerat, quæ ne per incuriam dilaberetur, contulit

1. Sic ab ipso Lelando, qui tamen primum Oxonium pro Ifidis vadium scripserat. 2. Uberrimam conjecterit forte non nemo. 3. Hac omnia de Polydoro Vergilio usque ad, non miraberis &c. deleta sunt in Autographo nostro. Idque, ni fallor, ab ipso Autore. Hinc illa omisit Editor.

se ad quietem, rem scripturienti in primis necessariam. Est locus in colle positus propter ripam Avonæ fluminis, distatque vix mille à ¹ Verovico passibus, ubi constans fama est Guidonem comitem ² Verovicarum famosissimum pugilem quidem illum, relicta urbe, strepitu, & armis vitam aliquando vixisse solitariam. Vicinia locum à cultoris nomine clivum Guidonicum appellat. Extat in clivo ³ ecclesiola D. Magdalenzæ, cujus poenitudini bonus comes multum tribuebat, sacra. Comites ⁴ Verovicani memoriæ recentioris aream ecclesiolæ circumjacentem muro utcunque alto cinxerunt, ædes in usus unitus aut alterius sacrificuli extruxerunt, fundulos etiam vicinos liberaliter adjecerunt. Hunc locum Joannes Rossus ex ea natus familia, quæ Ragelegam incolit, non procul ab Alauni castro, homo minime ambitiosus in possessionem, annuente vel ⁵ Verovicano comite, vel Eadveardo quarto, accepit. Vidi multa loca in quibus natura varia lussit amœnitate. Nullus tamen in primo conspectu magis unquam meis adblandiebatur oculis. Nactus in hunc modum honesto otio, & aurea fortunæ mediocritate, expeditus & alacer scribendi munus aggressus est, quod nunquam postea, nisi cum ipsa vita, deposuit. Quo longo tempore multa chartis commendavit, ex quibus quædam ad umbilicum deducta aliis communia fecit, quædam in schedulis imperfecta moriens reliquit. Ego hæc quæ secuntur vidi & legi :

De antiquitate ⁶ Verovicensis urbis.

De episcopis Uuiccenfis lib. 1.

De antiquitate clivi Guidonici.

De comitibus Verovicensibus.

Contra pseudohistoriam antiquitatis Grantanæ.

De antiquitate academiarum Britannicarum opus imperfectum.

Scriptit præterea Chronicon, justum volumen, cui in gratiam urbis suæ titulum indidit ⁷ Verovicum. Porro

1. Gaurovico primum scripserat Lelandus. 2. Gaurovicensem primum scripserat Lel. 3. Sic in Autographo, non, ut Editor, ecclesia. 4. Gaurovicenses primum scripserat Lelandus. 5. Gaurovicensi primum scripserat Lel. 6. Gaurovicensis primum scripserat Lel. 7. Gaurovicum primum scripserat Lel.

The prospect of GUYE'S CLIFFE from the meadows on the north-east thereof.

pag xxvii.

Dugd. p. 189.

A. Guye's Cave.	E. The Cellar vnder the Chapell.	I. The Still-house.	N. The river
B. The alley over the Cave.	F. The Passage into the lower walks.	K. The Chapell.	Avon.
C. The lower walks.	G. The great Cellar in the Court.	L. The house	
D. A Cliffe in the rock.	H. Chambers in the rock.	M. The Springs.	

*Impensis Jurisconsulti doctissimi SAMUELIS MEAD, Armigeri,
de me præclare meriti.*

bibliothecam instituit in ipsa porticu australi fani S. Mariæ Verovici. Unum defuit Rosso homini alioqui solide erudito, nempe torrens illa eloquentia. quod tamen solo ætatis imputandum vitio. Si in nostrum seculum tam undecunque felix incidisset, plane tulisset omne¹ punctum. De morte ejus tanquam in re ignota nolo temere aliquid adfirmare. Vixit usque ad primos annos Henrici septimi, &² Verovici obiit 14. Januarii anno D. 1491. Sepultus est ibidem in fano Mariæ consecrato, ut ex epit. inscripto apparet.

Sir William Dugdale's Antiquities of Warwickshire, p. 183.

GUYE'S-CLIFFE.

This being a great *Cliff* on the Western bank of *Avon*, was made³ choyce of by that pious man S. *Dubritius* (who in the Brittons time had his Episcopal seat at *Warwick*) for a place of devotion; where he built⁴ an Oratory dedicated to S. *Mary Magd.* unto which, long after, in the Saxons dayes, did a devout Heremite repair; who finding the natural Rock so proper for his Cell, and the pleasant Grove, wherewith it is back'd, yeilding entertainment fit for solitude, seated himself here. Which advantages invited also the famous *Guy* (sometime E. of *Warwick*) after his notable atchievements, having weaned himself from the deceitfull pleasures of this world, to retire⁵ hither; where, receiving ghostly comfort from that Heremite, he abode⁶ till his death (as by my discourse of him in *Warw* shall more fully be manifested.)

It seems that this place continued in the same condition for a long time afterwards. For I find that in 8. E. 3. one *Thomas de Lewes*, being a Heremite here, had the K. Letters⁷ of protection for himself and all his goods; in which Record it is written *Gibbeclype*. And that in⁸ 10. H. 4. one *John Burry*, at that time likewise

1. Mox post hanc vocem hujusmodi signum à manu additur Lelandi, viz. X; perinde ac si aliquid esset inferendum. 2. Gaurovici primum scripsit Lel. 3. Rot. J. Rous. 4. Ibid. 5. Hist. MS. J. Rous, p. 258. Hist. MS. Ger. Cornub. in bibl. Coll. S. Mar. Magd. Oxon. 6. Ibid. 7. Pat. 8. E. 3. p. 1. m. 17. 8. Ex comp. Ball. Warw. Com. penes W. Pierpoint, ar.

Heremite here, had C.s. *per ann.* salary, for to pray for the good estate of Ric. Beauchamp, then E. of Warw. as also for the souls of the father and mother of the said Earl.

Whether it was out of respect to the memory of the famous Guy, before mentioned, or to view the rareness of it's situation, I cannot say, but certain it is, that K. Henry 5. being on a time at Warw. came ¹ to see it, and did determine ² to have founded a Chantry here for 2. Priests, had he not been by death prevented. After which the before specified Ric Beauchamp E. of Warw. bearing ³ a great devotion to the place, whereupon then stood ⁴ nothing but a small Chapel, and a Cottage in which the Heremite dwelt, in 1. H. 6. obtained license ⁵ to do the like, *sc.* for 2. Priests, which should sing Mass in the Chapel there daily, for the good estate of him the said Earl and his wife, during their lives; and afterwards for the health of their souls, and the souls of all their parents, friends, with all the faithful deceased. Of which Chantry Will. Berkswell, (afterwards Dean of the Collegiat-Church in Warw.) and one John Bevington, were the first ⁶ Priests; for whose maintenance, and their successors, the said Earl in 9. H. 6. had license ⁷ to grant the Mannour of Ashorne in this County, with one mess. one carucat of land, and cxvii.s. x.d. ob. yearly rent lying in Whitnash and Wellesburne. And because he thought not that enough, by his last Will and Testament ⁸ he ordained, that in all hast after his decease, the remnant of what he had designed for his Chantry Priests there, should by his Executors be delivered, and made sure to them: And that the Chapel there with the other buildings, should be new built, as he the said Earl had devised, for the wholsom and convenient dwelling of those Priests.

The costs of all which, with the consecration of the two Altars therein, as appeareth by the accounts ⁹ of the

1. Hist. MS. J. Rous, p. 258. 2. Ibid. 3. Lel. Itin. Vol. IV. f. 165.
 4. Ibid. 5. Pat. 1. H. 6. p. 5. m. 5. 6. Ex autog. penes S. A. eq. aur.
 7. Pat. 9. H. 6. p. 1. m. 23. 8. Rous, f. 141. 9. Penes Ball. & Burgen. Warw.
 said

The Statue of the sometime famous GUY standing here within the Chapell of St Mary Magdalen.

The portraicture of IOHN Rotts, sometime a Chantry priest here, as it was taken from an antient Roll, drawne by himselfe, wherein the pictures of the Earles of Warwick are also curiously delineated.

Dugd. p. 184.

Impensis Viri eruditissimi RICHARDI MEAD, M.D. de Academia OXONIENSI, uti etiam de me, optime meriti.

said Executors, from the 28. to the 37. H. 6. amounted unto CLXXXIII. l. v. d. ob. Then did Earl *Richard*, in memory of the warlike *Guy*, erect that large Statue, there yet to be seen on the South side within that Chapel, the Figure whereof I have here exprest: And having raised ¹ a roof over the adjacent Springs, walled ² them with Stone.

Here was it also that our *Warwicksh.* Antiquary *John Rous* (whose portraiture likewise, exactly taken from an antient Roll, wherein it was drawn to the life by himself, I have represented) after he came from the University, lived ³, being a Chantry-Priest in this Chapel; and compiled ⁴ his Chron. *de Regibus*, which I have so often quoted. Of whom, considering his special affection to, and knowledge in Antiquities, being loth to omit any thing which may do honour to his memory, I shall here observe, that for his parentage ⁵ he was the son of *Geffrey Rous* of *Warwick*, but descended of the *Rouses* of *Winklow* in this County; and touching his education, course of life, and death, have transcribed what Bale ⁶ from *Leland* hath expressed of him.

Joannes Rouuse, alias Rossus, Uuaruici, urbe magnæ olim celebritatis, natus simul & educatus fuit (ut *Lelandus* scribit) donec maturiores anni philosophicos poscerent præceptores. Tum vero Oxonium petiit, altum aliquid in re literaria inchoaturus; ubi inter cetera, incredibili diligentia usus est in legendis authoribus qui de nostris rebus scripserunt, unde tam exactam Brytannicæ antiquitatis cognitionem sibi comparavit, ut multos ex nostris longo præcesserit intervallo. Perlustratis enim apud Anglos & Cambros omnibus fere bibliothecis, copiosam rerum maxime memorabilium supellectilem collegit: quæ ne per incuriam dilaberetur, contulit se ad quietem, rem scripturienti in primis necessariam. Est locus in colle positus, prope Avonæ fluminis ripam, distatque à Uuaruico vix passibus mille: ubi constat Gui-

1. *Lel. Itin.* Vol. IV. f. 165. 2. *Ibid.* 3. *Hist. MS. J. Rous* in *bibl. Cotton.* (sub effigie *Vesp. A. 12.*) pag. 258. 4. *Ibid.* 5. *Rot. J. Rous* in dorso. 6. *Johan. Balas Cent. VIII.* p. 629.

donem,

donem, Uuaruicensem comitem famosissimum illum, vitam olim vixisse solitariam. Hunc locum amoenissimum, Guidonicum clivum ab eo appellatum, alto muro cinctum, annuente rege Eduardo quarto, Rossus, homo minime ambitiosus, una cum vicinis aliquot fundulis, in possessionem accepit. Et parato in hunc modum honesto ocio, atque aurea fortunæ mediocritate, expeditus & alacer scribendi munus aggressus est: quod nunquam postea nisi cum ipsa vita deposuit. Quo longo tempore, multa chartis commendavit, in characteribus Latinis: præcipue hæc,

Antiquitates Uuaruici, Lib. I.

De episcopis Uuigornia, Lib. I.

Vetustates clivi Guidonici, Lib. I.

De Comitibus Uuaruicensibus, Lib. I.

De academiis Brytannicis, Lib. I.

Contra historiolum Cantabrigiensem, Lib. I.

Chronicon Uuaruicense, Lib. I.

Et opera quædam alia, sed imperfecta, moriens reliquit. Bibliothecam etiam instituit in ipsa australi porticu fani Mariæ Uuaruici. Vixit usque ad maturos annos Henrici septimi, ac Uuaruici demum obiit 14. Januarii, anno à Christi servatoris nativitate 1491. Sepultusque est ibidem in dicto Mariæ fano, ut ex inscripto epitaphio apparet.

But of these his writings, most, I suppose, are perish'd, or in such obscure hands, that it is not known to me where they can be seen. Those only which are extant, being a Roll ¹ of the Earls of **Warwick** (wherein besides a brief Historie relating to each of them, their Pictures and Arms are with much curiosity depicted) and a Chronicle ² of the Kings of **England** reaching down to his own time.

But I return. A place this is of so great delight, in respect of the River gliding below the Rock, the dry and wholesome situation, and the fair Grove of lofty Elms overshadowing it, that to one, who desireth a re-

1. Penes Rob. Arden de Parkhall, ar. 2. In bibl. Cotton.

tired life, either for his devotions or study, the like is hardly to be found, as *Leland* in his MS. Itinerary¹, made *temp.* H. 8. doth well observe. It is a House (saith he) of pleasure, a place meet for the Muses: There is silence, a pretty wood, *Antra in vivo saxo*, the River rousing over the stones with a pretty noyse, *nemusculum ibidem opacum, fontes liquidae & gemmei; prata florida, antra muscosa, rivi levis & per saxa discursus; necnon solitudo & quies Musis amicissima.*

Several Caves are there hewen out of the firm Rock; one of which, if we may believe tradition, was made by the renowned *Guy*, when he was an Heremite here. In 26. H. 8. by the Survey² then taken, the lands belonging to this Chantry were certified to be worth xvii. l. ii. s. iii. d. *per annum*, over and above all reprises, *Nich. Launder* and *Tho. Moore* being then the Priests that served therein. But by another Survey³, in 37. H. 8. the value, over and above reprises, was certified to be xix. l. x. s. vi. d. All which, *viz.* Chapel, Buildings, and Possessions thereunto belonging, were, by *Tho. Moore* and *Rog. Higham*, Priests of that Chantry (the Ks. License⁴ being thereunto had and obtained) granted⁵ unto Sir *Andrew Flammock* Kt. and his heirs, the 4. day of *June*, 1. E. 6. whose son *Will. Flammock* dying⁶ seized of them, 11. *July*, 2. *Eliz.* left *Kath.* his daughter and heir, then about three years of age: The particular lands belonging thereto, being 15. mess. 500. acres of land, 50. acres of meadow, and 30. acres of pasture, situate in *Guye's-cliff*, *Alborne*, and *Whitnash*, as by that Inquisit.⁷ appeareth.

The Chapel here was dedicated to *S. Mary Magd.* as the grant⁸ thereof by *Q. Eliz.* to *John Colburne* in 22. of her reign, manifesteth; and is in the parish⁹ of *S. Nich.* in the suburbs of *Warwick*. This *John* wedded¹⁰ the said *Kath.* the daughter and sole heir of *Will.*

1. In bibl. Badl. Vol. IV. f. 165. 2. MS. penes S. *Archer*, eq. aur. f. 7. 2.
3. Penes eundem S. A. f. 17. 2. 4. Ex autog. penes H. *Beauf.* 5. Ibid.
6. Esc. 2. *Eliz.* 7. Ibid. 8. Pat. 22. *Eliz.* p. 10. 9. MS. penes S. A. eq.
aur. f. 17. 2. 10. Ex relat. *Edm. Colburn* eq. aur.

Flammock before mentioned. And of him was it purchased (as I have heard ¹) by *Will. Hudson* of *Warwick*; whose daughter and heir, *Ursula*, brought it in marriage unto Sir *Tho. Beaufort* of *Embsay* Kt. in which family it still continues.

Within the precincts of *Guy's-Cliffe* there is nothing more but the Mill; which, as I have formerly shewed, was in being at the Norman Conquest; and afterwards given ² by *Geffr. de Clinton* (the second) to *Gilebert Nutricius*, of whom I shall speak in *Lemington*: in which grant it is called *Molendinum de Chibbeclibe*. How the said *Gilbert* parted with it, appears not; but I find, that *Henry de Clinton*, son to the said *Geffrey*, mortgaged ³ it to *Randolph de Coeton* for ten pounds of silver. It seems that the same *Geffr.* bestow'd it on the Canons of *Kenilworth*; for so doth the confirmation ⁴ of *Henry* his son, made to them thereof, imply; whereby he grants ⁵ unto them therewith, both the Miller and his Children, in which it is written *Bibbelibe*. And yet it can hardly be said that he gave it; for by his deed it appears, that the same Canons discharged xx. marks of silver which the said Miller was tyed to pay; as also two marks of silver yearly to the said *G. de Clinton* during his life. But in 7. E. 1. I find ⁶, that the Prior of *Kenilworth* had two Mills here; which, after the dissolution of the Monasteries, were granted ⁷ to *Ric.* and *Tho. Lawley*, and their heirs.

Brianus Twynus in lib. I. p. 7. Antig. Acad. Oxon.

Apologia, Oxon. excusæ A. D. 1608. 410.

Historiæ utriusque Academiæ [tam Oxoniensis quam & Cantabrigiensis] æstimator omnium æquissimus, Johannes Rossus Warwicanus.

Ibid. p. 71.

Rossus centum ⁸ Londinensibus antefero.

1. Ex relat. Edm. Calburn eq. aur. 2. Reg. de Kenill. p. 137. 3. Ibid. p. 139. & 140. 4. Ib. p. 12. 5. Ibid. 6. Inq. per H. Norr. &c. f. 18. b. 7. Pat. 37. H. 8. p. 3. 8. Londinensis nomen sibi adsumpsit cl. Caius Cantabrigiensis. T. H.

Ibid. p. 118.

Hæc Rossus antiquariorum diligentissimus, qui anno 1486. plus minus floruit. Quo tempore anno ætatis suæ 42. librum illum de Regibus & contra destructores villarum apud Warwicum, uti ipse scribit (non autem de monasterio Canoniorum beatæ Mariæ de Osney juxta Oxonium, uti dicit Londinensis in suo scriptorum catalogo) *ad laudem Dei & omnium Sanctorum complacentiam (ipsius hæc verba sunt) & proficuum regis (Jc. H. septimi) Regnique compilavit.*

Ibid. p. 130.

Nam quod Londinensis existimat, se omnem fidem Rosso detraxisse, dum Lelandi sententiam produxerit, qua is Jo. Rossum diligentiae potius quam judicii nomine laudaverit, illud certe non impedit, quo minus idem Lelandus, sicut apud Baleum cent. 10. cap. 3. videre est, eundem Jo. Rossum judicii quoque nomine satis commendaverit, dum eum tam *exactam Brytannicæ antiquitatis cognitionem sibi comparasse dicit, ut multis ex nostris longo præcesserit intervallo*: quo quid à Lelando ad Rossi judicium prædicandum illustrius dici potuit?

*E Joanne Pitseo de illustribus Angliæ Scrip-
toribus, p. 682.*

Joannes Rossus vel Rous Warwici in Anglia natus, & ibidem in bonis literis usque ad juventutem educatus, ut auctor est Lelandus, ad studia Philosophica petiit Oxonium. Ubi tamen percepta quadam in volvendis historiis dulcedine, spinosas scholasticorum exercitiorum salebras amoenis historiarum campis longo postposuit intervallo. Incredibili igitur labore, diligentia, industria scrutatus est antiquitates tum Britannicas, tum Anglicas; perlastratis pene omnibus totius insulæ Bibliothecis. Collecta autem ingenti rerum memorabilium copia, secesum quæsit, & quietis locum ad scribendum oportuum. Nec longe à natali solo, quod quæsit, invenit. Vix enim uno distat milliari à Warwicensi civitate collis editior ad Avonæ fluminis ripam (clivum Guidonicum
e vocant)

vocant) quoniam Guido comes Warwicensis ille famosissimus illic aliquando vitam egit solitariam. Hunc locum ad vivendum salubrem, ad studendum commodum elegit Rossus, & Edwardo rege quarto concedente, muro inclusum accepit. Ibi igitur quasi in quodam novo Paradiso, vel Musarum Parnasso, totum se contemplationi, vel lectioni, vel denique scriptioni, dedit. Omnia quæ prius ut quoddam Chaos & rudem molem coacervaverat, tunc in suas partes distribuit, singula ad suum locum retulit, & in diversos historiarum libros omnia redegit, ordinate divisit, descripsit, & posteris reliquit. Nec prius scribendi quam vivendi finem fecit. In favorem etiam rei litterariæ, & litteratorum hominum, Warwici apud D. Virginem, in Australi Ecclesiæ porticu, Bibliothecam insignem erexit, & optimis libris replevit. Scripsit autem Latino sermone & quidem non ineleganter

Antiquitates Warwici, Librum unum.

De comitibus Warwicensibus, Librum unum.

Chronicon Warwicense, Librum unum.

Vetustates Clivi Guidonici, Librum unum.

Historiam quæ habetur MS. Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti.

De Episcopis Wigornie, Librum unum.

De Academiis Britannicis, Librum unum.

Contra historiolum Cantabrigiensem, Librum unum.

Et alia plura. Warwici mortuus & ibidem in templo D. Virginis sepultus est decimo quarto die Januarii, anno gratiæ 1491, sub Angliæ rege Henrico septimo.

Ex Historia & Antiquitatibus Universitatis Oxoniensis, Lib. II. p. 77.

JOHANNES ROSSUS, vel si malis *Rufus*, quem patriâ linguâ *Rowse* vocant, in hoc etiam Collegio [Baliolensi] studiorum tyrocinia videtur posuisse, quod è Libro suo de regibus colligendum duco, ubi de *Tiptoto* comite *Wigornensi*, in sodalitis isto Artes Academicas edocto, sic loquitur: *Novi illum in Universitate Oxon. tempore meo conscholarem.* Natus is est in agro

Warwicensi, & si ¹ *Dugdale* fidem adhibueris, à *Rossis Brinklowiensibus*, ejusdem Comitatus, Genus deduxit, tametsi *Ragleiensibus* oriundum tradidit ² *Lelandus*. Postquam Gradum suscepit Magistrale, inque omni moda eruditione, maxime autem suæ Gentis Historia, multum profecerat, ad suos rediit. Post hæc rapiente illum rei Antiquariæ & proinde genealogiæ atque aspidologiæ desiderio, utriusque Academiæ, immo totius pene regni, ut *Baleus* habet, cui tamen ægre assenserim, Bibliothecas rimatus est, & locuplete collectaneorum peni probe instructus, inter Presbyteros Cantores Capellæ S. *Mariæ Magdalænæ*, in fundo amœnissimo, *Cupei's Cliff*, hoc est *Gaydonis*, Comitis quondam *Warwicensis* Clivo nuncupato, & à *Warwico* ad primum lapidem posito, cooptabatur. Ibi Collectanea sua in meliorem formam redegit, post autem aliquanto studiis sese numinisque cultui totum dedit, annoque Dom. MDCLXXXIII. ætat. XLII. contexuit ad laudem B. *Mariæ & Omnium Sanctorum*, & complacentiam, & proficuum regis regniq̃ue,

Historiæ de regibus Angliæ lib. I. MS. in Bibl. S. *Benedicti Cantabrigiæ*, & *Cottoniana Westmonasteriæ*.

In libro illo plurima occurrunt de Academiis Britannæ, & contra Destructores Villarum in Com. *Warwicensi*, & alibi; in quo tamen industriam egregiam impari planè judicio adjunxit.

De Comitibus Warwicensibus. Rot. MS. Quorum ibidem imagines, armæ gentilitiæ, gesta que omnia, atque sub finem hæc habentur carmina:

Jo. Rows hoc junxit heroum nobile stemma,
Warwick quem genuit, senior fuit Incola *Swy-cliffe*,
 Artibus Oxon. donatus honore Magistri,
 Qui Britonum varia studiose Chronica lustrans,
 Scriptis ex variis opus hoc conjecit in unum,
 Per quod quisque Comes propriis donabitur armis,
 In *Warwick* successurus feliciter heres:
 Fecit hic ut ducum redeat præmorta vita:
 Vivat hic ergo deum . . . nescia secla.

1. In libro suo de Antiquitatibus Comitatus *Warwick*. 2. In Tom. 4. p. 342.

Adjicitur effigies ipsius *Rossi* ad vivum delineata, cum cucullo & habitu magistrali, una cum insignibus suis.

De Antiquitate Academiarum Britannicarum, MS. (Opus imperfectum referente *Lelando*) vel, si *Baleo* credendum,

De Academiis Britannicis. Lib. I.

Librum hunc sæpissime allegat *Lelandus* in Tom. IV. Collectan. ac nominatim in vitis ¹ *Alfredi* regis, ² *Johannis Blond*, *Oxonienfis* eruditi, & ³ *Simonis Stochii*. Quare cum ita se res habeat, & *Lelandum* in omnibus quæ de *Rosso* perhibet sequatur *Baleus*, mirari subit cur Librum hunc eundem cum illo de regibus crediderit ⁴ Antiquarius noster; & cur dubitarit Antiquarius ⁵ *Cantabrigiensis*, an talem quempiam Libellum ediderit *Rossus*, aut viderit unquam *Baleus*. Ut quod res est dicam, in errorem inde ductus est Noster ille, quoniam in libro de Regibus multa deprehendit Academiæ tangentia, quæ quidem eidem propterea inseruit *Rossus*, quia libellum suum de Academiis, exiguus cum esset, perdendum iri, haud falso augurio, præfagiebat.

Contra Historiolam Cantabrigiensem. MS. Quem libellum proinde conscripsit, quod in Historiam prædictam *Cantabrigiæ* incidens mendaciis apertissimis plenam deprehenderet.

Alia quæ scripsit apud *Baleum* ac *Pitfeum* quærenda sunt, quorum tamen ne tantillum superesse (Libros de Regibus & de Comitibus si excipias) confido. Diem obiit XIV. Januarii MCDXCI. & *Warwici* in Ecclesia S. *Mariæ* funeratus est.

1. Pag. 110, 111, &c. 2. Pag. 212. 3. Pag. 224. 4. In 1. Lib. Apol. sect. 15. 5. *Caius* in lib. I. Antiq. Cantab. p. 30.

Operis Fautores.

Thomas Allen, A. M. ecclesiarum parochialium de Murlton & Kingsdown in agro Cantiano Rector, collegiique Universitatis Oxon. non ita pridem Socius. Joannes Anstis, Armiger, Principalis Armorum Rex, cognomento *Garter*.

Joannes Bagford, Londinensis.

Thomas Baker, S. T. B. è coll. D. Joannis Evang. in Academia Cant.

Christophorus Bateman, bibliopola Londinensis.

Hilkias Bedford, A. M.

Carolus (Boyle) Comes de Orrery.

Joannes Bridges, Armiger.

Guilielmus Brome, de Ewithington in agro Herefordiensi, Generosus.

Guilielmus Bromley, de Bagington in agro Warwicensi, Armiger, celeberrimæ ac florentissimæ Universitatis Oxoniensis in Domo Comm. Procurator.

Edvardus Burton, collegii Orielenfis in Acad. Oxon. Commensalis.

Arthurus Charlett, S. T. P. collegii Universitatis in Acad. Oxon. Magister, & ecclesiæ parochialis de Hambleton in agro Buckinghamiensi Rector.

Georgius Clarke, LL.D. collegii Omnium Animarum Oxon. Socius, & non ita pridem unus è Præfectis Admiralliæ.

Gualterus Clavell, è Templo Interiори Londini, Arm.

Henricus Clements, bibliopola Oxoniensis.

Henricus Clements, bibliopola Londinensis.

Richardus Dyer, A. M. collegii Orielenfis in Acad. Oxon. Socius.

Heneagius (Finch) Comes de Winchelsea.

Reverendus admodum in Christo Pater Guilielmus (Fleet-

(Fleetwood) nuper Afaphensis, nunc Elyensis Episcopus.
Honoratissimus Dominus Dominus Foley.

Marmaducus Fothergill, de Pontefracto in agro Ebo-
racensi, A. M.

Richardus Graves, de Mickleton in agro Gloucestriensi,
Generosus.

Joannes Griffin, A. M.

Joannes Hales, Armiger.

Antonius Hall, A. M. collegii Reginae in Acad. Oxon.
Socius.

Georgius Harbin, A. M.

Edvardus Dom. Harley, Baro de Wigmore.

Joannes Harwood, LL.D. è Juristarum collegio (quod
vulgo vocant **Doctors Commons**) Londini.

Samuel Hawes, A. M.

Georgius Hickes, S. T. P. (non ita pridem coll. Linc.
Oxon. Socius, & Ecclesiae Cathedralis Wigornienfis De-
canus) nuper mortuus.

Reverendus admodum in Christo Pater Georgius
(Hooper) Episcopus Batho-Wellensis.

Lancelottus James, A. B. ex Aede Christi Oxon.

Robertus Jenkin, S. T. P. collegii D. Joannis Evang.
in Acad. Cantab. Magister, & S. Theologiae in ead. Aca-
demia Praelector D. Margaretæ.

Robertus Keck, è Medio Templo Londini, Armiger.

Gilbertus Lake, S. T. B. Aedis Christi Oxon. Alumnus.

Henricus Levett, M. D. in Nosocomio Suttoniano
Londini Medicus.

Franciscus Lutterell, de Medio Templo Londini, Arm.

Richardus Mead, M. D.

Samuel Mead, Armiger.

Joannes Murray Londinensis, Generosus.

Guilielmus Musgrave Exoniensis, M. D.

Henricus Prescott, LL.B. Registrarius Cestriensis.

Richardus Rawlinson, A. M. è coll. D. Joan. Bapt.
Oxon. Societatis Regiae Londini Socius.

Thomas Rawlinson, Armiger, Medii Templi & Socie-
tatis Regiae Londini Socius.

Collegium Reginae in Acad. Oxon.

Richardus

Richardus Richardson, de North-Bierley in agro Eboracenſi, M. D.

Henricus (Roper) Baro de Teynham.

Thomas Sclater, de Hoſpitio Greyenſi Lond. Armiger.

Thomas Sebright, Baronettus.

Hans Sloane, M. D. Societatis Regiæ & coll. Medicorum Londini Socius.

Georg. Smith, è Medio Templo Londini, Generoſus.

Jacobus Sotheby Junior, Generoſus Londinenſis.

Guilielmus Stratford, S. T. P. Ædis Chriſti Oxon. Canonicus.

Philippus Sydenham, de Brimpton D' Evercy in agro Somerſettenſi, Baronettus.

Thomas Terry, S. T. P. Ædis Chriſti Canonicus, & Lingux Græcæ in Acad. Oxon. Profeſſor Regius.

Richardus Topham, de Windleſora, Armiger.

Thomas Wagſtaffe, Generoſus.

Joannes White, A. M. Ædis Chriſti Oxon. Alumnus.

Brownus Willis, de Whaddon-Hall in agro Buckinghamienſi, Armiger.

Joannes Woodward, M. D. Societatis Regiæ Sodalis, & in collegio Greſhamenſi Medicinæ Profeſſor.

Adverſement.

Advertisement.

There are only threescore Copies of this Book Printed, viz. twelve in large, and forty eight in small Paper. The first Payment was six shillings the large, and four shillings the small Paper. The second Payment is to be fifteen shillings and six pence the large, and twelve shillings the small Paper.

The Publisher is now printing, *Titi Livii For-Julienſis Vita Henrici V^a. regis Angliæ. Accedit, Sylloge Epistolæ ab Henrico VIII°. Edwardo VI°. aliſque quibuſdam Angliæ Principibus ſcriptarum. 8vo.* The Price of this Work will be twelve shillings the large, and eight shillings the small Paper; whereof half is to be paid at the time of Subſcribing, and the Remainder when the Copies are delivered. Thoſe that do not Subſcribe are to pay twenty shillings for the large, and twelve shillings for the small Paper. Subſcriptions are taken in either by the Publisher at Edmund-Hall, or by John Rance at the THEATRE Printing Houſe in Oxford.

Febr. 10. 1712.

JOANNIS ROSSI, *alias* ROUS,
Warwicensis Historia lectu dignissima.

Fol. 1. a.

CUM ad celsitudinem regiam quicquam lingua vel scriptis quis ostendere praesumpserit, consonum est, ut talia sint quae eum ad dei laudem, ipsius principis commodum, vel ad totius reipublicae incitent incrementum. Hinc² est¹ (Serenissime princeps Henrice, rex Angliae & Franciae) mea simplicitati utile & honestum videtur, talia excellentiae tuae literis mandare, quae fructum optimum possunt producere, ut beneficio literarum senescens memoriae dispendium relevetur. Intendo hic igitur, praestante deo, ad ipsius dei honorem, ³ tuum utriusque hominis maximum commodum, ac totius reipublicae proficuum, primo inducere exemplaria magnificentiae tuae, nobilium praedecessorum tuorum, regum & principum, ex quibus originem trahis, inclita facta, ut ea in statu debito, te⁴ actore, remaneant, & contra⁵ procella adversa, te⁶ protigente, secure subsistant. Considera (Serenissime princeps) civitates, ecclesias cathedrales, universitates studentium, monasteria, collegia, & ⁷ huiusmodi⁸ sacra loca, per praeclaros praedecessores tuos fundata, & possessionibus ne deficerent sufficienter devote⁹ indotata. Attende nunc quot per eos⁹ habes pro tuo felici statu

Fol. 1. b.

1. Numeri marginales Codicis nostri folia indicant. Nempe littera a faciem primam, b faciem secundam folii denotat. 2. Vocula ista forsan redundat. 3. Sic. 4. Actorum C.C. 5. Procellas adversas C.C. 6. Sic. 7. Hujus C. C. 8. Ita etiam in C. C. 9. Homines pro habes igitur in C.C. Homines habes forsitan mallet non nemo.

die & nocte continue orantes. Hiis ¹ per te debite consideratis, inducam originem cleri & studentium, puta philosophorum, quorum ex pericia doctrina naturalis & virtutum ac eciam leges humanæ originem traxerunt. Nec omitam jura & titulum coronæ Angliæ ad provincias singulas ejus dominio rite subiectas. Et inter hæc, ut convenit, mixtim replicabo contra quadam enormia modo usitata, & præcipue contra modernos villarum dirutores, qui ut frenetici infirmitates, quibus vexantur, nescientes rident, lætantur & ² plaudent de suis miserabilibus & dampnosis actibus. Parcat eis deus, quia pro certo nesciunt quid faciunt, nec quantis periculis ³ dampnabilibus se involvunt, ut planius, deo permittente, ostendam inferius. Cupiens nunc scribendo deo placere ⁴ illius gratiam invoco, cujus est scribenda inspirare, ealamum gubernare, & mercedem laboris compensare. Nunc ergo ad incepti negotii ordinem divino ductu accedamus.

1. Parte debite C.C. 2. Ita etiam in C.C. 3. Dampnabilibus in conspectu dei se inv. C.C. 4. Ejus C.C.

Fol. 2. a.

PRIMA igitur mundi ætate primis parentibus vestitis tantum tunicis pelliceis à deo factis, ut evidet Genesis tercio capitulo, à paradiso pro suis demeritis expulsis, in terram hanc nudam nudi ² quasi incolæ victu & vestitu carentes quo se ³ diverterent nescii, aut quo contra ⁴ aieris ⁵ caliditate vel frigiditate intemperiem ingressuri ignorantes sub umbrosis nemorum locis, petrarum caver- nis, aliisve antris aut speluncis pro præsidio se contu- lerunt. Hac ⁶ inedia afflicti natura instigante montes & alta loca consideraverunt qualiter pluviarum fluxus ad loca depressa & humiliora descenderunt. Ex hoc edocti primum domos cum tectis arcuatis & quodammodo as- peris facere excogitaverunt, quibus ingressi cum tempus exigebat refugium invenerunt eis ad tempus necessarium. Huic processui concordat ⁷ illud Isidori ⁸ Ethimologiarum libro XV. capitulo ⁹ XX. sic scribentis: "Homines primum tanquam nudi & inermes, nec contra bestias aut homines tuti, nec receptacula frigoris aut æstus habentes refugium naturali solercia opida excogitave- runt. Unde & tuguria & casus ex virgultis & arundi- nibus contexerunt, ut vita eorum tutior esset." Cre- verunt tamen ante diluvium in numerum ingentem soli deo ¹⁰ numerabilem. Demum cum homo sit animal civile & domesticum, solitudinem abhorrens & familiaritatem diligens, ipse inter natos mulierum primus ¹¹ Caym pro- thomicida ¹² fraternus, virorum nequissimus, timens pro malefactis destructionem finalem sibi ¹³ iminere, sibi & sibi adhærentibus primus omnium civitatem ædificavit in parte orientali mundi, quam, ut habetur Genesis quarto, ab ¹⁴ Enoch, filio suo primogenito, Enoch nominavit. De aliis civitatibus ante diluvium conditis tacet ¹⁵ Moyse. Scribit tamen egregius vir Bernardus de ¹⁶ Breydenbach,

Fol. 2. b.

1. In C. C. hic loci habemus istum titulum, viz. Quatuor mundi ætates à Johanne Rossio Warwicensi inscriptæ &c. 2. Qui C. C. 3. Deverterent C. C. 4. Sic. 5. Caliditatem vel frigiditatem C. C. 6. Media C. C. 7. Id C. C. 8. Ethimologiarum C. C. 9. Lege, Ildo. 10. Innumerabilem C. C. 11. Ita & C. C. pro Cain. 12. Fructus pro fraternus in C. C. 13. Iminere C. C. 14. Enoche C. C. 15. Sic & C. C. 16. Braydenbach C. C.

Fol. 3. 2.

Fol. 3. b.

decanus & camerarius Maguntinensis ecclesiæ cathedralis, in Itinerario suo ad Terram Sanctam & ad Sanctam Katerinam, quod ante diluvium Noë fuerunt octo nobiles urbes conditæ in humanum præsidium contra diluvium illud Noë venturum, quarum ² Joppe, alias Japha, erat una, sic nominata à Japhet, filio Noë, qui eam construxit, & ex suo nomine eam appellavit, ubi & hodie vectes ³ etiam magni ex quadam rupe videntur pendere, quibus naves fuere affixæ; ubi ⁴ etiam miræ magnitudinis cathena quædam apparet, qua gigas quidam, Andromadus nomine, detinebatur captivus, cujus costa quadraginta unius pedum longitudine protenditur, ut hodie cernitur. Hanc costam vidit iste nobilis vir Bernardus primo mensis Julii anno domini M.CCCC.LXXXIII°. & nunc ⁵ communiter appellatur Porte Jaffe. Memini ⁶ etiam me legisse in Itinerario magistri Johannis Mandvyl militis, Doctoris in medicinis Anglici, apud Sanctum Albanum nati, qui, ut scribit, eandem Andromadi gigantis costam vidit. Ex dicta costa ⁸ potest conjecturari quantitas gigantium ante diluvium, quorum unus ipse erat. Nec in ⁹ hiis scriptis determinatur quantitas stature suæ ¹⁰ comparative ad alios suos prædecessores aut contemporaneos, quia forte aliqui erant majores ipso. Iste magister Johannes de Maundevilla ¹¹ à plerisque propter miranda quæ scripsit à multis viris non reputatur veridicus. Sed tales rerum invisarum ab eis deprehensores attendant ad antiquiora, puta ad librum vitæ Alexandri Magni, & epistolam suam ad magistrum suum Aristotelem, & in singulis nobilibus civitatum & villarum ecclesiis, ubi mappa mundi artificialiter describitur, videbunt satis expressa quæ in scriptis prædicti magistri Johannis de Mandavilla detrahunt & derident. Vidi ¹² etiam Itineraria illustris viri Lupoldi de Suchen, & illustris memoriæ domini ¹³ magistri Pauli de Veneciis, in quibus non minus stupenda legi. Sed nostris diebus anno domini M. CCCC.LXXXIII. quidam nobilis comes Jo-

1. Katerinam C.C. 2. Jopp C.C. 3. Autem C.C. 4. Autem C.C. 5. Communiter Portæ Jaffæ appellatur C. C. 6. Autem C. C. 7. Mandvill: C. C. 8. Potuit C. C. 9. His C. C. 10. Conperatæ C. C. 11. Vel à plerisque, vel à multis viris redundare, puta. 12. Autem C. C. 13. Marci Pauli C. C.

hannes de Solins, & præcitatus nobilis & magnæ¹ literaturæ vir Bernardus de Breydenbach, camerarius atque decanus² Maguntinensis, cum aliis comitibus & baronibus strenuisque militibus, ac aliis nobilibus viris & plebeis in magno numero à Veneciis iter³ Jerosolimitanum sumpserunt. Hujus venerabilis magistri Bernardi scriptis omnes alii erant testes, quorum sano testimonio insanum est contraire. Iste magister Bernardus hujus itineris gratia ingeniosum & eruditum⁴ pictorem Erhardum nomine, scilicet Rewych de Trajecto inferiori, operæ precium secum, qui à Veneciano portu & deinceps potiorum civitatum, quibus terræ pelagique transitum applicabant, sacrorumque in Terra Sancta locorum & ad Sanctam Katerinam dispositiones, situs, & figuras, quoad magis proprie fieri possent, artificiose⁵ effigiaret, & idem opus impressoriæ artis⁶ amminiculo habere volentibus communicavit. Hujus venerabilis decani processum conceptum mente mea diu ante hoc habens, incitavi illustris memoriæ Johannem⁷ Tiptoft, Wigornensem comitem, in castro Warwici dispositum, Sanctam Terram visitare, quem virum magnæ litteraturæ novi in Universitate Oxoniensi tempore meo conscolare, ut secum arte portreturæ virum aliquem industrium in numero familiæ suæ assumeret, qui visa desiderata effigiaret, & per⁸ hoc in reditu artifices ad hæc fienda optime certificaret.

Fol. 4. a.

Johannes
Tiptoft
Wigorniz
comes.
De hoc Jo-
hanne vide
historiam
Cantabrigi-
ensem. M.

⁹ Iterum ad priora calamum resumens invenio quod prima mundi ætate multis innotuit, & præcipue per Noë ostensum fuit tunc viventibus, quod pro peccato tale diluvium esset venturum. Moyle de hac materia tacente, scribit¹⁰ Giraldus cum aliis super¹¹ hoc testibus, quod Caphera, alias Cesara, neptis Noë, timens diluvium, sperans ubi peccatum nunquam perpetratum fuerat diluvii vindictam non habere, cum multis aliis navibus & rebus necessariis in iisdem habundanter refertis

Fol. 4. b.

1. Litteraturæ C. C. 2. Ecclesiæ Maguntinensis C. C. 3. Jerosolitanum sumpserunt C. C. at supra lin. Jerosolimam subiverunt. 4. Pictorem, Erhardum scil. Rewich, de Trajecto inferiori operæ precium duxi mecum sumere, uti & feci, qui à Veneciano in impressis Breydenbachii Codd. 5. Effigietaret C. C. 6. Amminiculo cunctis volentibus C. C. 7. Tiptoft, Wigorniz com. C. C. 8. Hos in redditu C. C. 9. Item C. C. 10. Geraldus C. C. 11. Hæc C. C.

Hiberniam venit cum sua solum navi, ceteris dispersis aut naufragio destructis, & litus, in ¹ quo navis illa applicuit primum, navicularum litus vocatur, ubi prædicta Caphora, vel Cesera, est tumultata, & usque hodie Cesaræ tumulus nominatur. Hic processus, ne oblivioni traderetur & per diluvium deleteretur, quorundam illorum adventantium industria scriptus est lingua tunc Hebræa, qua solum tunc humanum genus usum est, in latere decocto, sicut & Musica, aliæ etiam scientiæ particulares, ² secundum magistrum Sententiarum, ante diluvium, ne perirent, inventæ sunt, dictaque Caphera, vel Cesara, cum tribus viris & quinquaginta mulieribus Hiberniam venit primum proximo anno ante diluvium, in quo diluvio terminata est prima ætas mundi continens annos M. DC. LVI.

In prima ³ etiam ætate non multum ante diluvium, ut habetur in libro, qui intitulatur *Fasciculus temporum*, omnes artes, vel scientiæ, seculares, liberales, sive mechanicæ, vel physicæ, humanæ curiositati deservientes, ⁴ à filiis Lamech leguntur inventæ. Et sic filii adulterini primum subtiliores aliis fuerunt; & quia timebant futurum periculum diluvii & ignis, ideo Tubal easdem artes duabus columpnis ⁵ sculpsit, una latericia contra ignem, alia marmorea contra aquam. Ad hæc tempora non sunt ⁶ commixti filii dei, id est, Seth, cum filiabus Cayn, quia præceperat Adam ut à consorcio Cayn & progenie sua omnino ⁷ abstinerent, sed tempore Lamech commixti sunt & genuerunt gigantes. ⁸ Seth etiam, secundum Methodium, erat vir ⁹ giganteæ staturæ. Ipsi gigantibus florentibus multiplicata sunt mala super terram. Nam Lamech incepit bigamiam pro concupiscentia luxuriæ. Jubal invenit musicam, in qua est concupiscentia aurium. Tubal primo invenit artem ¹⁰ ferream, & varias sculpturas pro concupiscentia oculorum. Et ¹¹ Neoma, soror ejus, invenit artem variæ diversæque texturæ, lanum & linum in fila traxit, & pannum texuit

1. Qua pro quo in MS. quo modo etiam in C. C. 2. Secundum nostram sententiam, ante C. C. 3. Autem C. C. 4. Lameche C. C. 5. Insculpsit C. C. 6. Coniuncti C. C. 7. Abstineret C. C. 8. Sethe C. C. 9. Gigantis C. C. 10. Ferream C. C. 11. Neonia C. C.

Historia regum Angliæ.

propter levitatem. Nam & antea homines pellibus bestiarum pro vestibus utebantur, ¹ & sic per istam Neomam crevit concupiscentia ² mollis vesturæ ad delectationem carnis, & ex hoc ³ patet" incepit usus ab ista Neoma vestium preciosarum, ⁴ sericorum, & ⁵ hujusmodi. Huic concordat ⁶ illud in Novo Testamento Luc. 16. "Filii hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis." Centesimo anno ante diluvium cœpit Noë præcepto domini facere archam, & in centum ⁷ aliis eam perfecit, & tunc cum omnibus præparatis intravit eam, stetitque aqua super altissimos montes cubitis xv. Et eodem die dominico in Maio quo ingressus fuit anno revolutum cum universis quæ in archa erant egressus est.

Fol. 5. b.

Secunda ætas mundi ab octo personis originem traxit, & prima à duobus tantum, scilicet Adam & Eva. Hæc secunda à Noë, & uxore sua, & tribus filiis cum eorum uxoribus. Prima ætas in luxuria habundavit, quæ corpora polluit; ideo convenienter dei judicio generali diluvio per aquam terra ⁸ lota & mundata fuit. In fine autem hujus mundi, quia cupiditas habundabit illicite, igitur ⁹ adquisita per ignem exurentur. Aurum & argentum per ignem purgari solent. Prima ¹⁰ etiam ætas mundi debite assimilatur primæ ætati hominis, puta infancix. Nam infantes sunt debilis memoriæ, bona ¹¹ vel mala eis facta cito obliviscuntur. Sic est de prima ætate mundi, quæ licet diucius duravit quam tres ætates sequentes, tamen de factis in ipsa ætate valde pauca in scriptura sacra commemorantur, sed de facto traduntur oblivioni. Noë, qui utramque novit ætatem, primam videlicet & secundam, ita vexatus erat diluvio, quod maxima devotione dominum oravit, ne ultra diluvium dominaretur super totam terram, & responsum habuit à domino quod nequaquam mundum diluvio deleret; & ostendens dominus yridem, id est, archum cœlestem, "hoc ecce", inquit, "signum fœderis quod do inter me & vos, & omnem animam." Gen. ix. ¹² Unde, ut scri-

Fol. 6. a.

1. Et c. Per (pro & cetera per) C. C. 2. Molliter vestire ad C. C.
3. Deeft C. C. 4. Sericarum C. C. 5. Hujus. Huic C. C. 6. Id C. C.
7. Annis eam C. C. 8. Tota C. C. 9. Per ignem adquisita exurentur C. C.
10. Autem C. C. 11. Ve MS. 12. Verum, ut C. C.

Fol. 6. b.

bit Josephus, pepigit deus fœdus, quod non ultra foret diluvium, & in signum posuit archum suum in nubibus, & est signum duorum, scilicet Judicii per aquam præteriti, ne timeatur, & futuri per ignem, ut expectetur; & ¹ habet duos colores, cœruleum, qui aquosus est, & est exterior, quoniam diluvium præterit, & rubeum, qui est igneus, qui est interior, quia futurus est ignis. Et tradunt Sancti, quod XL. annis ante ² diluvium non videbitur archus iste. Tunc benedixit eis deus, dicens, "Crescite & multiplicamini, & sit tremor vester super ³ universa animancia terræ." Hoc dictum est eis in solacium, ne pauci homines à pluribus bestiis opprimi timerent, ⁴ quasi diceret eis, "Olera virencia, ⁵ quæ prius ⁶ dederam vobis in cibum, nunc trado vobis animantia." Et sic, secundum dei præceptum, deo benedicente, creverunt in populum magnum, ita ut, Noë vivente, ex tribus filiis suis nati sunt viginti quatuor milia virorum & centum præter mulieres & parvulos, habentes super se tres duces, qui diviserunt inter se mundum. Sem possedit Asiam, Cham ⁷ Affricam, & Japhet Europam. De Sem descenderunt XXVII. generationes, de Cham descenderunt xxx. generationes, & de Japhet xv. Qui de stirpe Cham descenderunt multi erant perversi. De Sem & Japhet multi erant morigerosi. Iste Japhet à Noë, patre suo, cordialiter benedictus est, propter ingenuam nobilitatem, eique dilatationem prolicationis à deo ⁸ imprecabatur. Demum orta est libido dominandi. Unde

Fol. 7. a. ⁹ Nembroth, gigas x. cubitorum, filius Chus, filii, secundum quosdam, ¹⁰ Cham, regnavit super filios Cham, & Jectan regnavit super ¹¹ filios Japhet. Sem biennio post diluvium genuit Arphaxat, & fertur ¹² iste fuisse ille famosus Melchisedech, qui primus post diluvium condidit urbem Salem, quæ nunc dicitur Jerusalem. Quidam post, nomine Assur, volens rebellare contra ¹³ deum, in ædificatione turris Babel, cum Nemroth, fugit ideo de terra Sennar ad aliam regionem longinquam prius non

1. Habuit C. C. 2. Judicium C. C. 3. Qui pro quasi in C. C. 4. Qm prius C. C. 5. Sic & C. C. pro Africam. 6. Imprecabitur C. C. 7. Nimrod C. C. 8. Deest C. C. 9. Filios Seme, & Suphen super filios Japhet. Sem-biennio C. C. 10. Istum fuisse illum famosum C. C. 11. Dominum C. C.

inhabitatam, quæ ex ejus nomine vocatur Affria, & ædificavit ibi civitatem, quæ ¹ prius vocata est Ninive, quæ fuit metropolis totius regni Affriorum. Prædicti vero tres principes, ² Nembroth, Jectan & ³ Suphene cum populis suis convenerunt in campum Sennar post mortem Noë formidantes diluvium iterum posse inundare, dixeruntque, “ædificemus turrin, cujus altitudo pertingat usque ad cælum” &c. ut habetur Genesis xi^o. Vicens autem deus stulticiam eorum, miraculose in poenam peccati eorum linguas confudit, ⁴ & sic dispersi sunt per totum mundum, & divisi sunt in turmas ⁵ secundum numerum linguarum, videlicet LXXII. Nam, secundum Isidorum, melius homo viveret cum cane suo quam cum homine ignotæ linguæ. Antiqua lingua ab Heber, patre Phaleg (cujus nomen sonat divisio, & in cujus tempore fuit hæc divisio linguarum) ipsam Hebræam tunc cum sua familia tenente, ex tunc dicta est lingua Hebreica, & hoc plane ostenditur, quia nomina quæ leguntur usque ad divisionem linguarum Hebræa sunt. Et ⁶ nota, secundum Augustinum, quod numerus linguarum fuit secundum numerum generationum, scilicet LXXII. Augetur est autem numerus gentium multo amplius quam linguarum. Nam in una lingua plurimas gentes esse novimus. Post hanc confusionem linguarum iste nequissimus Nembroth ad Persas abiit, & eos ignem pro deo colere docuit, Babilone relicto filio suo Belo qui ei successit. Huic successit filius suus Ninus, qui regnavit super Affrios, & ejus metropolim ampliavit, & nomine suo Ninive appellavit, & bella frequentatus totam Asiam sibi subjugavit. Ab isto superatus est ⁷ Zoroastes, alio nomine dictus Cham, filius Noë, rex ⁸ Braccianorum. Hic risit quando primo natus est, & artem magicam invenit, cujus libros iste Ninus combussit. Iste, ut asseritur, ⁹ Zoroastes septem liberales scientias in XIII. columnis scripsit, VII. æneis & VII. latericiis, contra utrumque diluvium aquæ & ignis. Iste etiam Ninus fecit

Fol. 7. b.

Fol. 8. a.

1. Post C. C. 2. Nimroth C. C. 3. Suphen C. C. 4. Et c. Sic C. C.
5. Sed pro secundum in C. C. 6. Non pro nota in C. C. 7. Zoroastres C. C.
8. Baetrianorum C. C. 9. Zoroastres C. C.

² ymaginem pro patre suo Belo rege mortuo, & ab illa ymagine incepit primo Idolatria. Tantam ipsi ymagini contulit reverentiam, ut reos ad eam fugientes ² pardonaret; ideo deinde Belum rudes homines deum esse putabant. Hoc exemplo alii magnates imaginibus suis & aliorum ab eis intime dilectorum similes reverentias contulerunt, & sic crimen ydolatriæ primo exortum est. Processu temporis floruit Abraham dei dilectus, qui una vice cum paucis propter Loth percussit IIII. reges, quorum unus dicitur fuisse Nembroth, qui hinc vocatur Amraphel. In ortu Abrahæ incepit tertia mundi ætas, & hæc duravit ad nativitatem ³ Moysy, qui eduxit manu dei filios Israel ab ⁴ Egipto. Et in ipso deserto monte ⁵ Synay dedit deus Moisy legem in duabus tabulis saphireis à populo suo debite observandam.

Fol. 8. b.

Hac quarta ætate mundi incipiente fuit hoc regnum primo inhabitatum à mulieribus ⁶ sine masculis, ut ex antiquis nobis relinquitur scriptis, & primum nomen erat Albion, secundum Ranulphum, ab albis rupibus in & circa littora maris de longe apparentibus, vel à quadam regis filia, nomine Albina, cum sororibus suis huc applicantibus ⁷ sine masculis, ut prædixi, eam primo, ut notitia scripturarum ostendere potest, inhabitantibus, patreque dictæ ⁸ Albinae & sororum suarum ⁹ Dioclesiano nomine, rege Siria, qui eas procreavit de uxore sua nomine Labina numero xxx. vel, secundum quosdam, xxxiiii. Cumque virgines prædictæ ad annos nubiles pervenissent, tot principibus sub patris earum imperio erant copulatæ. Quid plura? Certorum temporum circulo sponis ¹⁰ supra mel & fanum sponсарum placuit præsentia, & è converso. Sed secundum antiquissimos & maximæ auctoritatis viros prosperitas & divitiæ non possunt diu continuare, ut in ipsis apparuit sororibus. Diaboli incitatione inter ipsas & maritos latens odium feminatum est, ita ut in maritorum suorum mortem conspirarent, & ut id deduceretur ad actum, per internun-

Fol. 9. a.

1. Imaginem C.C. 2. Perdonaret, jam dictum Belum rudes C.C. 3. Moysy C.C. 4. Sic etiam C.C. 5. Sinay C.C. 6. Super masc. C.C. 7. Super masc. C.C. 8. Albaniz C.C. 9. Dioclesiano C.C. 10. Super C.C.

cios suos¹ statuerunt die & loco limitatis omnes pariter obviare. Venit dies, affuerunt, & ipse non defuit in cibis & potibus quod sumptibus adquiri posset. Tandem in unam cameram intrantes, semotis aliis adventus sui causam invicem² ruminabant. Et quia eloquentia & audacia ceteris senior Albina nomine præpollebat, suas in hunc modum sorores allocuta est: "Ecce, amantissimæ sorores, quantæ nobilitatis ortum traximus palam noscitur, & quod filiæ magnifici regis sumus nulli³ vertitur in dubium. Dum paternalis pallacii ambitu cingebamur, quis regum aut principum protervum⁴ quid nobis ostendere ausus est? Et, ut verum dicam, inexpertum est. Nec modo nobis latet ex quo à parentum nostrorum contubernio recessimus, præhabita⁵ dignitate privamur, viris nostris, qui nobis olim genua flectebant, & servire prompti erant, modo contrario nunc obedire cogimur. Consulo igitur ut utamur cautelis. Retrahamus nos à tantis insolentiis, & cum à nobis aliquid⁷ eis placabile petant omnino negetur. Et si ira accensi quovismodo murmurent, ortum nostrum nobilem & præhabitam cum honore dignitatem, vultumque tristem, torvum, & flebilem eisdem⁹ obiciamus, & his mediis pristinam superioritatem nobis¹⁰ sine dubio adquiremus." Placuit aliis hæc exortacio, domorsumque singulæ se properantes, protervas & implacabiles pessimasque, si ita dicerem, se maritis suis reddiderunt. Stupefacti, & non mirum, mariti, ob¹² parentelæ reverentiam eisdem parcentes, primo¹³ favorabiliter verbis blandis, secundo robustioribus dictis & minis, tercio coacti verberibus eas domare temptabant: sed frustra; corda earum indurata mollicari non poterant. Nec diu fuit quin sermo venit ad regem. Ipse inde valde conturbatus, tam maritos quam conjuges omnes pariter die limitata convocavit; quibus venientibus lætum vultum præbuit, & ditioribus quæ

Fol. 9. b.

1. Statuerent C.C. 2. Remunerabant C.C. 3. Vertetur C.C. 4. Præhibita C.C. 5. Flectebant MS. 6. Consilio C.C. 7. Ab eis C.C. 8. Præhibitam C.C. 9. Obiciamus C.C. 10. Super pro sine in C.C. 11. Exhortatio C.C. 12. Parentelem C.C. 13. Favorabile C.C.

Fol. 10. a. adquiri poterant epulis refecit; tandem filias suas loco secreto congregatas de sua protervia multum redarguit, quæ de patris monitis verecundæ promiserunt se omnia prius malefacta humiliter emendare, verba mellea emittentes, sed felleo conceptu minime eradicato. ¹ Unde, patre ab eis recedente, firmiter inter se statuerunt eadem nocte maritos suos occidere eorum ² guttura scindendo, tutius credentes tantum nephas paternali palatio quam alibi perpetrare, quod & eadem nocte compleverunt. Mane factò, clamor factus est per castra, actuque palam cognito, arestatæ & captæ immisericordes hæc feminæ paternali iudicio omnes dampnatæ sunt. Concremationis iudicio ³ magnatorum mediatione mutato, in navim ⁴ sine remigio (sed cum victualibus) in mari positæ sunt perpetuum exilium ⁵ subitura, & ad hanc desolatam insulam tandem applicuerunt. Aliam considerationem ⁶ huiusmodi processus habet David Pencair, orator conspicuus & manu scriptoria diebus suis vir excellentissimus. Hic in Chronica quam edidit hanc materiam tangit sub hac forma, allegans pro se Ovidium in libro Epistolarum, sive Heroïdum, epistola XIII. sic inquit: "Belus pro deo ab hominibus primo acceptus

Fol. 10. b. "genuit Ninum, regem Assiriorum, conditorem Ninive "civitatis, metropolis Assiriorum. Hic de uxore sua, nomine ⁷ Semiranide, genuit Abantem Danaïum, & Egistum, alias Egipsum, fratres. Ille Egistus habuit L. filios, & frater suus Danaïus habuit quinquaginta filias, quibus matrimonio copulatis, iussu Danaïi prædictæ filiæ suæ interfecerunt una nocte limitata omnes maritos suos, excepta ⁸ Ipermestra, minori filia omnium, quæ amore stringente pepercit marito suo nomine Lino. "Nam prædictus Danaïus timuit subpeditari à maritis filiarum suarum. ob quod factum misericordiæ dictus "Danaïus incarceravit filiam suam Ipermestram." Et sicut prius allegavit dictus ⁹ David Ovidium, sic post pro confirmatione allegavit pro prædictis Orosium libro

1. Verum pro unde in C.C. 2. Guttere C.C. 3. Sic. 4. Super pro sine in C.C. 5. Subitare C.C. 6. Hujus processus habuit C.C. 7. Sic. 8. Ipermestra C.C. 9. Davit MS. At in C.C. pro hac voce legitur Dani.

primo quod Danaius, & Egistus, vel Egiptus, erant fra-
 tres, & filiis Egisti interfectis omnibus præter Linum,
 ipse Linus prosequens tantam proditiõnem ¹ judicialiter
 coëgit omnes uxoris suæ sorores numero XLIX. proscribi
 diebus Josuæ secundum Marianum in Chronica sua,
 quæ, ut prædicitur, impositæ navi cum victualibus sine
 ductore venerunt ductu fortunæ in hanc insulam. Dis-
 cordia istarum historiarum stat in duobus, videlicet in
 numero feminarum & nomine patris earum. In prima
 historia ² numerantur xxx, vel xxxiiii. & in secunda
 historia numerantur quinquaginta; & in prima ³ historia
 pater earum nominatur ⁴ Dioclisianus, & in secunda
 vocatur Danaius. Utrumque nomen incipit cum D li-
 tera, ⁵ & sic, ut credo, prima opinio erat ex viciõ scri-
 ptoris. De provincia ortus earum non est multum cu-
 randum. Nam Siria potest accipi pro Assiria, & pater
 earum rex Ninus ampliavit regnum Assiriorum. ⁶ Unde,
 secundum magistrum Bernardum ⁷ Maguntinensem, ⁸ al-
 legans pro se Jacobum de Vitriaco, sanctæ Romanæ
 ecclesiæ quondam legatum in partes mundi orientales,
 regnum Assiriorum divisum est in quatuor. Tota enim
 terra à ⁹ Tugri fluvio usque ad Egiptum generaliter Siria
 nuncupatur. Pars tamen prima est inter fluvios Eufra-
 tem & Tigrim, & protenditur per longum ab aquilone
 in austrum, hoc est, à monte ¹⁰ Tauroo usque ad mare
 rubrum, & hæc vocatur ¹¹ Mesopotania Siria, quasi
 media inter aquas prædictas, & ¹² habet gentes mul-
 tas, scilicet Persas & Medos, quibus ab austro con-
 jungitur Chaldaea, in qua est Babilonia magna juxta
¹³ fluvium Thobar. De hac turri præloquutum est, & de
 ea tangitur Genesis xi°. & illi ab austro adjacet Arabia
 usque ad mare rubrum. Secunda Siria incipit à fluvio
 Eufrate, & terminatur in rivo ¹⁴ Valaniæ, qui rivus de-
 mum cadit in mare Mediterraneum. In hac sita est An-
 tiochia. Tercia est Siria Phœnicis, quæ incipit à dicto

Fol. 11. a.

Fol. 11. b.

1. Deest C. C. 2. Numeratur C. C. 3. Etate pater C. C. 4. Dioclesianus
 C. C. 5. Et c. ut credo, C. C. 6. Verum, secundum C. C. 7. Decanum
 Magunt. C. C. 8. Sic. 9. Tigri C. C. 10. Sic etiam in C. C. 11. Mesopo-
 tanea, quasi C. C. 12. Habuit C. C. 13. Flumen Chobar C. C. 14. Sic MS.
 Leg. Valonia.

fluvio

- Fol. 12. a. fluvio Valoniæ ab aquilone, & extenditur ¹ usque austrum usque ad petram deserti ² sub monte Carmeli. In ista erant civitates Sydon, Tirus, Acon, & Capharnaum. Quarta Siria est Siria Damasci, cujus metropolis est civitas Damascus, & in ea est mons ³ Libiani. In quibus partibus Siriae manserunt Danaïus & Egistus non videtur determinatum. Conjecturari tamen potest quod Danaïus regnavit in secunda Siria, quæ terminatur in mari magno sive mediterraneo, ubi est Antiochiæ civitas portus marinus, & in illud mare transmissæ sunt istæ sorores pro ⁴ imperpetuo exulatæ. Alii tamen tenent, quod regnavit post in Egipto tempore Josuæ. Hujus opinionis est Marianus in Chronica sua. Nominat filium Egipti, uxoris beneficio salvatum, Lintheum non Linum. Potest ⁵ esse, pro ⁶ illa horribili incitatione filiarum suarum ad occisionem ⁷ maritorum aut profugatus est in Egiptum, vel ibi tenuras magnas aliquo legitimo titulo tenens illuc pro majori securitate corporis sui fugit. Hanc ambiguitatem non determino, totum relinquens deo. Jam ⁸ redeundo ad processum historiæ. Istæ mulieres quot in numero non certo sed indeterminato hîc applicuerunt, quarum senior Albina nomine ceteris alloquuntur est, inquiens: "O amantissimæ sorores, fortuna nobis sinistrante, proprias sedes naturales amisimus, non tamen ⁹ totaliter infortunio commissæ sumus. Pro divitiis propicius deus contulit sanitatem, & maritimam solitudinem convertit in terrestrem soliditatem. Ut ante diluvium nobis eadem conceditur libertas de pellibus animalium ¹⁰ vestiri, & fructibus arborum & radicibus faciri, & quod plus est, de carnibus & piscibus ingenio nostro capturis, nec desunt fontes aquarum dulcium floridissime ¹¹ scaturientes, & ex ¹² prunis, piris & pomis alia pocula nobis arte ministrante faciamus, & ¹³ lætetur in domino, qui nos non ex toto dereliquit; ¹⁴ ac quia ego inter vos senior & prima insulæ soliditatem
- Fol. 12. b.
- Fol. 13. a.

1. Versus austrum C. C. 2. Versus monte C. C. 3. Libani C. C. 4. Imperpetuo C. C. 5. Esse, quod pro C. C. 6. Illo MS. 7. Maritorum suorum aut C. C. 8. An redeundum? 9. Totalem C. C. 10. Vestiri de fructibus C. C. 11. Saturientes C. C. 12. Parvis piris C. C. 13. Latamur C. C. 14. At C. C.

"1 attigi,

“¹ attingi, à nomine meo, quæ Albina vocor, hanc in-
 “fulam Albion volo nominari.” Paruerunt & ceteræ
 sororis senioris exhortationi. Tunc circuentes terram
 eam placabilem inuenientes, cum fructibus & radicibus
 primo nutritæ, postea ingenio carnibus & piscibus captis
² impinguatæ, lacrimis ab ³ eorum oculis ⁴ exsiccatis cœ-
 perunt ⁵ exaltari. De quatuor elementis nichil eis defuit.
 Per artem ⁶ calibe & cilicibus habuerunt ignem. ⁷ Aier
 ubique erat salubris. Aqua ubique scaturiens eas ad pla-
 citum potavit, & terra aptum germen arboribus, frugi-
 bus, herbis, & ⁸ huiusmodi uberime produxit. Incubo-
 rum postea usi concubitu in magnam gentem gigantium
 increverunt. Ita ut applicante Bruto de nobili Trojano-
 rum sanguine, eorum gigantium triumphatore & ipsa-
 ram mulierum prosapia pleno expulsatore, in primo suo
 adventu in littore maris ⁹ apud Plimton obviaverunt
 gigantes, sed inermes, ultra sexaginta; quibus sagittis
 interfectis, excepto eorum omnium capitaneo nomine
 Gogmagog ad tempus salvato, qui pro ingenti statura
 admirabile eis contulit ¹⁰ spectaculum, volens videre lu-
 ctationem ¹¹ ipsius & Corinei, qui congregati cum talibus
 ultra modum æstuabat. Itaque Corineus maximo gaudio
 fluctuans succinxit se, & abjectis armis ipsum ad lu-
 ctandum provocat. Inito tandem certamine, hîc Cori-
 neus stat, hîc stat gigas, & alter altrum vinculis bra-
 chiorum annectens crebris afflatibus aëra vexant. Nec
 mora, Gogmagog Corineum maximis viribus alstringens
 fregit ei tres costas. Unde Corineus in iram compulsus
 revocavit vires suas, & imponens illum humeris suis,
 quantum velocitas pro pondere sinebat, ad proxima maris
 littora ibi satis ¹² propingua cucurrit, & deinde summi-
 tatem excelsæ rupis nactus excussit se, & letale mon-
 strum, quod super humeros ferebat, in mare projecit. At
 ille per abrupta saxorum cadens in multa ¹³ frustra dila-
 ceratus est, & fluctus sanguine maculavit. Qui locus in

Fol. 13. b.

1. Attingi C.C. 2. Impinguante C.C. 3. Sic. Leg. earum. 4. Desiccatis
 C.C. 5. Exultari C.C. 6. Calibæ C.C. 7. Sic & C.C. 8. Huius uberrime
 C.C. 9. Deest C.C. 10. Spectaculum; hunc Brutus vivum reſervari præ-
 cepit, volens C.C. 11. Illius C.C. 12. Propingua C.C. 13. Sic. Leg. frustra
 hodiernum

Fol. 14. a.

hodiernum diem saltus Gogmagog appellatur. Vulgari lingua dicitur **Gogmagogs** ¹ leppe. Et usque ² in hodiernum diem eorum imagines amborum in terra effigiantur secundum eorum ³ utrorumque veram longitudine & latitudine proportionem, & certi viri ibi & prope possessionati tenentur per tenuram suam dictas annuatim imagines servare nudas herbagio raso. Certe ipsas nunquam vidi, sed sunt in confinio Cornubiæ & Devonix juxta eundem saltum. Et, ut vidi in scriptis, ipse Gogmagog erat longitudinis XLII. pedum. Creverunt isti gigantes ad numerum XII. millium virorum ⁴ giganteæ molis, exceptis mulieribus & parvulis, quos, quia inermes erant, Brutus cum suis telis & sagittis cito deleuit. Permanfit hinc illarum mulierum progenies ante Bruti adventum per multa centenaria annorum. Considerare possumus hinc, quod inter modernorum staturam ad primæ ætatis mundi ante diluvium ⁵ comparandam hominum tunc temporis magna erat differentia. Seth, filius Adæ, secundum Methodium ⁶ martyrem, erat giganteæ staturæ. ⁷ Autumant^r multi viros tunc sicut & nunc similis fuisse staturæ. Hii sic sentientes ut cæci & ut inscii mente

Fol. 14. b.

vagantur. Sed revera viri ingenio & discretione pollentes, auctoritate, ratione & experientia longe aliter credere edocentur. Scripturam vero sanctam nemo sanæ mentis negare potest. Scrutare libro primo sacre Scripturæ Genesis ⁸ 6. capitulo, & invenies quod in diebus ⁹ hominum ante diluvium gigantes erant super ¹⁰ terra viri famosi. De eorum magnitudine & statura nunc certitudinaliter ¹¹ determinare difficile est, nisi quod ¹² convinci potest ex scriptis Johannis de Mandavilla Anglici militis & Doctoris in jure civili, contemporanei regis Angliæ post conquestum Edwardi tertii, qui ab anno domini MCCCXXII. ad annum domini MCCCLVI. militans erat cum soldano Babiloniæ & aliis dominis in Asia & Affrica, & inter ¹³ cetera quæ vidit, ut ipsemet scribit in mirando Itinerario suo, refert

1. Lepe C.C. 2. Ad C.C. 3. Utrumque C.C. 4. Gigante C.C. 5. Comparisonem C.C. 6. Martyrem, erat vir giganteæ C.C. 7. Desit C.C. 8. Quinto capite C.C. 9. Desit C.C. 10. Terram C.C. 11. Denotare C.C. 12. Conjeci C.C. 13. Certa C.C.

quod est quidam portus à mari in Terram Sanctam
¹ Portiase dictus, distans à Jerusalem per unam dietam
 & dimidiam. alio nomine dicitur Joppe. Hanc civita-
 tem fundavit Japhet, filius ² Noë, ante diluvium, ubi
 adhuc in rupe apparent cathenæ ferreæ quibus vinctus
 fuerat & incarceratus ante diluvium Andromadas gigas,
 cujus gigantis costa lateris ibi adhuc manens quadra-
 ginta pedes longitudinis habebat. Magister tamen Ber-
 nardus, decanus Maguntinensis, ibi ³ nuper existens,
 unum pedem prædictis addit, ut ⁴ primo hujus libri ca-
 pitulo scripsi, ut patet parum supra. Post vero gene-
 rale diluvium commemorat sacra scriptura de giganti-
 bus, ut patet ⁵ Numeri XXI. capitulo, & Deuteronomii
 III. capitulo de Og rege Basan, qui ⁶ tantæ erat staturæ
 in longitudine & latitudine, quod ⁷ tatalis exercitus fili-
 orum Israel, numeratus ad DC M^l. virorum, exceptis mu-
 lieribus & parvulis, in exitu Israël de Egipto, erat de
 eo perterritus. Sed juravit & confortavit eos deus ut
 non timerent. Hic, secundum opinionem Hebræorum,
 erat quasi maximus unquam hominum. Et, ut scribunt
 orbis perscrutatores, inter insulam Tile & Northwagiam,
 parum citra polum articum, in insula Grenland, ut cre-
 datur, nuncupata, in boreali mundi plaga, sunt homines
 altissimæ staturæ; & consimiliter in australi mundi plaga
⁸ usque polum antarcticum sunt homines utriusque sexus
 ingentis staturæ. ⁹ Et quanto propinquiore habitatione po-
 lis, tanto longiores homines sunt. Directe sub polis est
 terra ¹⁰ pro frigiditate omnino inhabitabilis. Comme-
 morat eciam beatus Augustinus libro de civitate Dei xv^o.
 capitulo ix^o. quod ipsemet non solus, sed cum aliis fide

Fol. 15. a.

Fol. 15. b.

1. Portiaphæ C. C. 2. Noë C. C. 3. Nuper episcopus, unum C. C. 4. Ca-
 pite hujus libri promo scripsi C. C. 5. Numerum C. C. 6. Tanti C. C.
 7. Totalis C. C. 8. Versus polum C. C. 9. Et proximioribus quinto ha-
 bitant C. C. 10. Pro superioritate animo inhabitabilis C. C. 11. Contra-
 neorum C. C.

¹ decrescet corpus humanum. Hæc ille. Multum latius de hac materia scripsi in quodam speciali tractatu quem feci de gigantibus, præcipue ² de gigantibus post diluvium ortis. ³ Sed ipsis omiſſis ad ſucceſſores & expugnatores gigantium Albanæ redeamus."

Primus cepit hitoriz.
Brutus rex primus. M.

Uxor ejus M.

Fol. 16. a.

Civitas Turonensis fundata. M.

Unde nomen accepit Britannia. M.
Nova Troja London. M.

Brutus ⁴ de nobili ſtirpe Trojanorum, ſecundum Galfridum, ac Alfridum, ac multos alios ⁵ hitoriagraphos de geſtis Britonum ſcribentes, pro nece parentum ſuorum ab Italia expulſus Græciam adiit, ubi ope Trojanorum ibi inventorum Pandraſium regem Græcorum devicit, filiamque ejus nomine Innogen deſponſavit. Trojanos à ſervitute Græcorum ⁶ pro imperpetuo" liberavit. Deinde à Græcia cum ſuis Trojanis & certis Græcis, omni ſcientia tunc habita valde peritis, ⁷ marino navigio ſe contulit, & juxta littora Tirenî maris invenit multos ⁸ alios" Trojanos in illas partes diſperſos ſub ſtrenuo duce nomine ⁹ Corineo, qui pro ¹⁰ majori" parte cum Bruto annexi ſunt. Hii omnes pariter, ſecundum Henricum Huntingdon in Chronica ſua libro primo capitulo ſecundo, navigantes, ¹¹ circumeuntes Hiſpaniam, perverunt in brevi ad Aquitaniam, & partes Galliar: ubi parva morula trahentes, & Brutus, ut nobilis princeps, civitatem ibi condidit Turonenſem, ſic nominatam à ſtrenuo milite, Bruti nepote, nomine Turno, ibi fortuna belli occiſo, & ibi eciam ſepulto. Tandem mare repetentes oraculo Dianæ ad hanc devenerunt inſulam, & proſpero huc navigio evectus bona fortuna applicuit, & cum ſuis ad ſolidam terram proſpere cito deſcendit, Hely tunc judicante ſuper duodecim tribus Iſraël in Terra Sancta, & tunc, ut ſupra ſcribitur, gigantibus occiſis totam inſulam pacifice poſſedit, & nomen commutavit, eam vocans à nomine ſuo Britanniam, & gentem ſibi ¹² ſubjectam à ſuo ¹³ eciam" nomine Britones appellavit, & urbem Trinovantum, hoc eſt, novam Trojam, quæ nunc London, ſuper flumen ¹⁴ Thamifæ condidit, ubi

1. Decreſcunt corpus hominum C. C. 2. A gig. C. C. 3. Deſunt C. C.
4. Ex nobile C. C. 5. Sic. 6. Deſunt C. C. 7. Maritimo C. C. 8. Deſt. C. C.
9. Cornico C. C. 10. Mari C. C. 11. Circuientes C. C. 12. Subditam C. C.
13. Deſt C. C. 14. Thamifæ C. C.

statuit unum archflaminem in templo dei Appollinis, solidumque terræ suis divisit. Corineo inclito duci provinciam contulit, quæ à suo nomine usque in hodiernum diem Cornubia Latine, Anglice 'Cornwawl' appellatur. Et hæc pars multo tunc amplior erat quam modo est. Nam continebat

Unde nomen incepit
Cornewall. M.
Quantum continebat
Cornubia in prima
situatione. M.

Fol. 16. b.

citra eam modo comitatus Dorcetæ, Somercetæ & 'Devoniæ', sed rex 'Athelstanus' diebus suis fugavit Cornubienses ad angulum ubi usque modo resident, & ipse muravit Excestriam, & domo monialium destructa, fecit ibi ecclesiam nobilem, quæ modo cathedralis est. Processu temporis de domina Innogen,

Rex Althe-
stanus mu-
raviv Exce-
striam. M.

præclara uxore sua, genuit tres nobiles filios, Locrinum, Camber & Albanactum, qui, mortuo patre suo, terram inter se diviserunt. Primo cessit totum à Trenta flumine ad mare australe, & ab ipso dicta est Loëgria. Secundus habuit in partem suam totam terram à flumine Sa-

Divisio re-
gni Britan-
niæ inter
tres fratres.
M.

brinæ ad mare occidentale, & hæc pars ab eo dicta est Cambria, & nunc vulgariter dicitur Wallia, Anglice ~~Walla~~ ^{Wales} ips. Tercius eorum habuit in sortem suam à Trenta & Humbria fluminibus totam borealem plagam 'insulæ' usque ad Scoticum mare, & hæc pars dicta est Albania à nomine tercii fratris, filii Bruti. Hæc continet borialem plagam Angliæ cum tota Scotia. 'Regnavit Brutus annis xxiiii. Portabat in armis, secundum Johannem

Regiminis
Bruti tem-
pus duravit
annis 24. M.

'Herdyng in Cronica sua, ⁸ ut patet hic":

**He bare on ⁹ gowlys ii. ¹⁰ leons of gold,
Counere rampant with gold both crownyd.
Of old Trojans he was the next ¹¹ eyre sctownd.
And in the ¹² armys he dyd thys Ile conquere.
Hys ancestry afor hym the same did bere.**

1. Cornewall C. C. 2. Devoniensis C. C. 3. Altheſtanus ducibus ſuis C. C. 4. Dicta eſt Locgrina. In tres regiones diviſa eſt Britanniæ major. Prima pars, id eſt, Loëgria, conceſſa eſt Locrino major [*i. majori*] natu, id eſt, à Trenta flumine ad mare australe. Secundo filio, nomine Cambrio, aſſortita eſt ea pars, quæ totam terram à flumine Sabrinae uſque ad mare occidentale. Quæ pars ab eo Cambria dicta eſt, quæ nunc Wallia dicitur. Minor natu habuit in ſortem ſuam à Trenta & Humbria fluminibus C. C. 5. Deſt C. C. 6. Et regn. Brutus, eorum pater, annis xxiiii. Et portabat C. C. 7. Hardinge C. C. 8. Ut ſequitur C. C. 9. Gowlis C. C. 10. Lyons C. C. 11. Heire C. C. 12. Armes C. C.

Fol. 17. a.

A grette clerke com with hym also,
 The whyche was callyd Corineus tho.
 Corineus cuntey with owt fayll
 Of him was callyd Cornwayll.

By him Gogmagog of Geants kyng,
 In wrestlyng had a fowll endyng.
 He was a geant of gret strength :

fote

He was xl. cubetts of length :
 And x. fote from the elbow to the ' honde :
 And xx. of brede in hym were fownde.

Universitas
 de Grack-
 lande. M.

Lychlade,
 id est, Græ-
 corum &
 medicorum
 villæ. M.
 Locrinus
 rex. M.

Fol. 17. b.

Erantque hæc arma Priami, regis Trojæ, & filii sui primogeniti strenuissimi militis Hectoris. Et pro auctoritate sua iste Johannes Herdyng allegat pro se Hugonem de Genesi Romanum in cronicis suis. Et, ut cronicæ docent, ipsi magnæ literaturæ viri à Græcia cum ipso eorum rege sæpedito Bruto novæ advenæ locum pro eorum habitatione congruum eligeant, cui & nomen ab ipsis Græcis Greklade appellatum est : à quo quidem loco non multum distante situ medici qui erant inter eos periti locum eis appropriarunt congruum & situ salubrem, qui usque hodie ab ipsis medicis Lechlade appellatur. Mortuo¹ Bruto successit Locrinus. In cujus diebus hostes, ² Huni scilicet natione, boriæ infulæ plagam invadentes regem Albanactum interfecerunt. Superveniens rex Locrinus ipsos fugavit ; quorum rex, nomine Humber, suis pro maxima parte occisis ³ targerfit se cum paucis relictis, qui ad fluvium diffugiens submersus est infra fluctus, & nomen suum dicto flumini reliquit pro imperpetuo, unde Humber in hodiernum appellatur diem. Ipse postea Locrinus de uxore sua ⁴ Gwendolena, filia ducis Cornubiæ, habuit filium, cui nomen impositum est Magdan, qui avi sui Corinei ducis curia nutritus est. ⁵ Sed statim defuncto Corineo, deseruit Locrinus Gwendolenam reginam, & fovit Estril-

1. Hande C. C. 2. Bruto, conquaxstore primo, successit C. C. 3. Huni natione C. C. 4. Sic. Tergiverfit C. C. 5. Guindolena C. C. 6. Scilicet statim C. C.

dam, cuiusdam regis Germaniæ ¹ filiam, in navi regis Humber inventam. ² Sed regina Gwendolena ultra modum indignans adivit cito Cornubiam, collectoque exercitu congressa est hostiliter cum viro suo Locri-
no, qui eam reliquerat, secundum quosdam apud Dor-
sett in comitatu Dorsettiæ, commissoque prælio juxta
fluvium Sturam, ex infortunio ibi Locrinus ictu sa-
gittæ percussus gaudia vitæ amisit. Et quia suus
³ filius erat sub minori ætate, Gwendolena
igitur regina pro filio xv. annis regni suscepit
gubernacula, & filio tunc adulto sceptro regni
illum insignivit. Circa hæc tempora judicabat
Samuel, dei servus, in Judæa. Habuitque iste
rex Magdan duos ⁴ filios, videlicet Mempriciū & Ma-
lun. ⁵ Hic junior ⁶ proditorie à seniore ⁷ interfecto mo-
narchiam ⁸ fratricidi reliquit. Erat vir ⁹ invidus & im-
misericordia plenus, & juxta illud Proverbiorum II^{do},
“ira non habet misericordiam”, sic nec ipse, sed erat
ipse contra omnes, & omnes contra eum. Ipse Mem-
pricius ¹⁰ monarcha existens male intravit, pessime pro-
ceres suos necando rexit. Tandem vicesimo regni sui
anno à multitudine rapidissimorum luporum circumda-
tus ¹¹ miserrime vitam finivit, ab ipsis dilaceratus & de-
voratus. Nil boni de eo commemoratur, nisi quod pro-
bum filium & heredem generavit nomine Ebrancum,
¹² & unam nobilem urbem condidit, quam à nomine
suo Caer ¹³ Memre nominavit, sed temporum postea de-
cursu Bellisitum, demum Caerbosla, tandem ¹⁴ Ridoheh,
& ultimo Oxonia, sive Oxenfordia, à quodam eventu
de quodam ¹⁵ vado vicino per Saxones appellata est,
quod nomen usque hodie retinet. Crevit ibi posteris
diebus nobile studium generale, ab inclita ¹⁶ Universi-
tate de Greklaad ¹⁷ dirivatum. Situatur inter flumina
¹⁸ Thamisiæ & Charwell ibi obviantia. Urbs hæc, sicut

Guindolena, uxor ac
regina Locrini, pro
filio imperium acce-
pit, & regnavit quin-
decim annos. M.

Rex Mag-
dan. M.

Fol. 18. 2.
Rex Mem-
pricius. M.

In loco, qui
dicitur Wol-
vercott. M.

Ridehen, a-
lias Oxford.
M.

1. Filiam nam regis C. C. 2. Scilicet pro sed in C. C. 3. Filius, no-
mine Magdan, erat C. C. 4. Filios, unum Mempriciū & alterum Malum
C. C. 5. Prodiro C. C. 6. Sic & C. C. 7. Sic etiam C. C. 8. Mundus &
misericordia plenus C. C. 9. Monarcham adeptus, male vixit, pessime pro-
ceres suos C. C. 10. Miserrime C. C. 11. Et villam nobilem C. C. 12. Mem-
pris C. C. 13. Ridehen C. C. 14. Vactocinio per Sax. C. C. 15. Desf
C. C. 16. Sic. 17. Thamefiæ C. C.

Belmounte.
M.

Nota. M.

Fol. 18. b.

Ebrancus
rex. M.Eboracum,
Alclud, E-
denbroug,
Maytros,
Noting-
ham, con-
didit. M.Rex Brutus,
viride scu-
tum. Rex
Leyl. M.

Cestria. M.

¹ Iherusalem, ut apparet, est alterata. Nam mons ² Calveriae Christo passio erat juxta muros civitatis, & nunc infra murorum ambitum continetur. ³ Sic extra Oxoniā est modo quaedam ⁴ larga planities muris villae contigua, & Belmount appellatur, quod sonat pulcher mons, & hoc quodammodo cum uno de antiquioribus nominibus urbis ipsius praenominatis & praecitatis, videlicet Bellisum; unde opinantur multi, Universitatem à ⁵ Greklad ad ipsum Bellum montem, ⁶ vel Bellestum, ⁷ translatum ante adventum Saxonum Britonibus in insula regnantibus, & ecclesia Sancti ⁸ Aegidii, sub nomine cujusdam alterius Sancti dedicata, erat locus creationis graduatorum, sicut modo est ecclesia Sanctae Mariae infra muros. De hac nobili Universitate plenius tangam cum pervenero ad tempora regis Aluredi. Modo ad processum rediens de Ebranco filio regis Mempricii herede loquuturus, invenio quod erat vir egregius & magnae staturae, & plures civitates nobiles & castra condidit, puta Eboracum, Alclud, & Edenborough in Scotia, ⁹ saepe dictum castrum puellarum, ¹⁰ ait Maytros, & Notingham super montem ¹¹ dolorosum super Trentam fluvium situm. Et, ut creditur, vocatur mons dolorosus propter magnum gemitum & dolorem Britonum, ¹² quia ibi cum ¹³ numerosa gente cecidit primus rex Albaniae Albanactus, filius Bruti, & frater regis Locrinis, per cruentas manus Humber, regis Hunorum, in flumine de ¹⁴ Humber, ut praedicatur, submersi. Hiis diebus regnavit ¹⁵ rex David in Judaea. Huic successit filius Brutus cognominatus viride scutum. Deinde regnavit filius suus rex Leyl, qui condidit urbem in aquilonali parte regni, nunc dictam Caerleyl, ubi ¹⁶ sepellitur, & ut asserunt Britones in Cronicis suis, condidit aliam civitatem dictam modo ¹⁷ Chestur, caput provinciae circumjacentis dictae Chesturshire. Floruit iste Leyl, Salamone in Judaea nobiliter regnante. Post hunc regnavit filius suus Rud-

1. Jerusalem C.C. 2. Calvariae C.C. 3. Sed juxta Oxoniā C.C. 4. Terga C.C. 5. Grekland C.C. 6. Ut C.C. 7. Legend. forsan, translata. Deest ista vox in C.C. 8. Edigii f. n. c. alius Sancti C.C. 9. Saep. deinde castrum C.C. 10. An, &? 11. Dolorosum C.C. 12. Quod C.C. 13. Innumerosa C.C. 14. Humbre C.C. 15. Deest C.C. 16. Sepellitur C.C. 17. Chester C.C.

hudibrace, qui condidit Caerkeyn, id est, Cantuariam, & ¹ Caergudint, * id est, Wintoniam, atque opidum montis ² Paladur, quod nunc Southamptona dicitur, & Shaftysbery. Huic Wintoniæ sepulto successit filius suus rex Bladud, qui condidit urbem Badonis, id est, Bath, fecitque ibi calida balnea. Hic etiam, [secundum] Johannem ³ Herdyng, condidit ⁴ Staunfordiam juxta paludes, ubi fundavit Universitatem, quæ continuavit ad tempora Sancti Augustini, cujus suggestionem Sanctus Gregorius papa posuit eam sub interdicto propter ⁵ hæreses, tunc ibi ⁶ emanantes. Et iste ⁷ etiam Bladud apud Bathoniam balnea calida fecit. In juventute studuit Athenis, ac inde ⁸ duxit secum IIII. magnæ literaturæ viros, quos ⁹ Staunfordiæ reliquit. De ipso scribit Johannes ¹⁰ Herdyng sub hac ¹¹ forma:

* Fol. 19. a.
Rex Rudhudibrace
Caerkeyn, Wintoniam, Southampton, & Shaftisbury condidit. M.
Rex Bladud Badonem, Staunfordiam condidit. M.

Staunford he made, so callyd to thys day,
In whych he made a Universte.
Hys noble ¹² clerks, as ¹³ Merlyn doth sey,
Had scholars fell of great habylite,
Studieng ober all allwey in unite,
In all the VII. libezall science,
For to purchese wisdom and sapience.

Hæc ille. Iste rex Bladud ingeniosus homo fuit, docuit nigromaniciam in qua erat peritus. Tandem paratis sibi alis per summitatem aëris temptavit volare, ceciditque super templum ¹⁴ Apolinis in urbe ¹⁵ Trinovantum, & in multa frustra contritus fuit. Mortuo rege Bladud, successit filius suus rex Leyr, qui ¹⁶ super flumen Soram condidit ¹⁷ Leyrcistriam, & ibi statuit ¹⁸ flaminem & templum in nomine ¹⁹ Janus, cumque ad diem extremum pervenisset sepultus est, ut jussit, in quodam

Fol. 19. b.
Rex Leyr
Lecestriam
erexit. M.

1. Careguduit C. C. 2. Paladuris, q. n. Sothehampton d. & Shaftisbury. Huic C. C. 3. Herdinge C. C. 4. Staunfordiam C. C. 5. Hæreses Palagianas tunc C. C. 6. Sic etiam in C. C. Lega, emanantes. 7. Deest C. C. 8. Secum duxit C. C. 9. Staunfordiæ C. C. 10. Hardinge C. C. 11. Forma sequenti C. C. 12. Clarke C. C. 13. Merlyn C. C. 14. Apolinis C. C. 15. Sic in MS. At Trinovantum in frustra multa contritus fuit in C. C. 16. Subter C. C. 17. Leycestriam C. C. 18. Flamen C. C. 19. Jani C. C.

subterraneo specu sub Sora fluvio infra ¹ Leircestriam. Erat autem subterraneum illud conditum in honore bifrontis Jani. Ibi omnes operarii urbis, adveniente solempnitate diei, omnia, quæ per annum acturi erant, incipiebant. Simili ² eciam" ³ tumilatione quidam de genere Britonum comes civitatis Caergueriensis, quæ nunc Warwyk appellatur, sub aqua Albani, alias ⁴ Avyn, ibi per suos sumptuose sepultus est. Iste Leyr habuit tres filias, scilicet Goronillam ducissam Cornubiæ, Ragan ducissam Albaniam, & Cordeillam reginam Franciæ, cui pater, quia eam odio habuit, nichil ei matrimonio contulit. Ceteris duabus ⁵ divisit regnum suum. Aliæ filiæ suæ produxerunt duos formosos juvenes, Morganum ducem Albaniam, & Cunedagium ducem Cornubiæ. Et quia regi Leyr est proles masculina negata, ⁶ ideo isti duo diviserunt inter se regnum. Tandem bello inter eos orto Cunedagius suum invasorem Morganum, fugientem in Cambriam, persecutus est, & eum interfecit, & tota provincia ⁷ ab interfecto usque hodie Morgan appellatur. Tunc Cunedagius, alias Keneth vel Kenedancus, ⁸ monarcha effectus fundavit templum Minervæ & ⁹ flaminem apud Bangor, eciam templum Martis apud ⁹ Perch ultra Scoticum mare, ubi ¹⁰ eciam" posuit & flaminem & ¹¹ templum Mercurii in Cornubia, ubi natus est. Regnavit annis xxxiii. & ¹² Eboraco eciam ¹³ sepellitur. Huic successit filius ejus ¹⁴ Rivallo, & post ipsum multi ¹⁵ alii successive usque ad ¹⁶ Dumwallonem Molmucium filium Clotonis ducis Cornubiæ, qui, aliis subregulis destructis, regni ¹⁷ tenuit monarchiam, & primus omnium coronatus est corona aurea. Priores sui antecessores coronis ¹⁸ tantum" cupreis & deauratis utebantur. Iste ¹⁹ etiam" in Loëgria, Cambria, & Albania fecit sex templa & tot flamines. Condidit & leges, quæ ab eo trahunt nomen. Famosas ²⁰ eciam" fecit vias,

Warwick.
M.

E quibus
nascitur Cunedagus, &
Morganus.
M.

* Fol. 20.2.
Cunedagus
rex fundator
fuit de civitate
Bangar, ac
etiam diversa
templa condidit
in regno. M.
Rivallo rex
fuit maximus
viarum
publicarum
ac templorum,
ac etiam
flaminum
institutor. M.

1. Leircestriam C. C. 2. Enim C. C. 3. Sic. 4. Atin C. C. 5. Dimisit C. C. 6. Idcirco C. C. 7. Ab interfecto Morgan usque hodie appellatur. C. C. 8. Flamen C. C. 9. Pearch C. C. 10. Autem C. C. 11. Templum tertium in Cornubia in honore Mercurii condidit, ubi natus fuit. Et regnavit C. C. 12. Eboraci C. C. 13. Sic. 14. Rivallo nomine, & post C. C. 15. Alii Eboraci successive C. C. 16. Dumwallonem filium Eutonius C. C. 17. Tenit C. C. 18. Tunc C. C. 19. Autem C. C. 20. Autem C. C.

ut Fos & Watlyngstret, quas multis articulis privilegia-
vit. ¹ Huic successit filius suus Bellinus, cujus frater
Brennius condidit Bristolliam, quasi ² Brend locum; &
iste Bellinus condidit urbem Legionum in ³ Cambria, &
Byllnsgate apud London, & Danmarchiam sibi con-
questu subjugavit. Hæc urbs Legionum, nunc dicta
⁴ Caerleon, à flumine subtus corrente primo dicta est
⁵ Carusk, sed à Romanis ⁶ ibi hiemantibus propter legi-
ones suas ^{*} dicta est ⁷ Caerleon. Floruit ibi quondam no-
bilis studentium Universitas. Ibi ⁸ eciam" ipse ⁹ rex sta-
tuit unum ¹⁰ archiflaminem, ¹¹ alium London, alium E-
boraco, & statuit in diversis locis de novo XIII. flami-
nes, & fundavit templa correspondentia, & possessioni-
bus indotavit. Huic successit filius suus ¹² Gurgwynt, La-
tine Gurguncius. Iste condidit ¹³ Caerwerith, id est,
Longcastriam, ¹⁴ & urbem Legionum, quam suus pater
in Cambria ¹⁵ condiderat, iste muris nobilibus circum-
cinxit, decoravit, & fortificare studuit. Erat hæc me-
tropolis Demeciæ, id est, ¹⁶ Suthwalliæ, sicut alia urbs
Legionum, quæ nunc Cestria dicitur, erat metropolis
Venedociæ, id est, Northwalliæ, quæ ¹⁷ eciam", sicut &
præcitata, nomen traxit à legionibus Romanorum ibi
commorantium tempore Imperatoris, expectantium pla-
cabilem ¹⁸ aieris transitum in Hiberniam. Anno VI. regni
hujus regis Gurguncii, certis Hispanis à regno suo ex-
pulsis, sub ¹⁹ Partholaym, eorum principe, Hiberniam
tunc vacantem de se suisque sub ²⁰ omagio tenendam rex
Gurguncius graciosè concessit. Et ²¹ eorum principis
fratrem Gantebrum nomine, ²² Cantebre" civitatis Hi-
spaniæ verum heredem, secum retinuit, cui cum pro-
pria filia in uxorem dedit portionem terræ in Eastanglia,

Fos, alias
Fossa. Wat-
lingstret.
M.

Bellinus rex
maximus
urbium,
templorum
& flami-
num suæ
fundator.
Brennius
ejus frater
condidit
Bristolliam.
M.

Fol. 20. b.

Gurguncius
rex; per
quam nobi-
lis princeps
ac fundator
urbium; sci-
licet Lanca-
striam, &
Cestriam,
&c. M.

Fol. 21. a.

1. Huic Rivalloni patri successit C.C. 2. Brenni locum C.C. 3. Cambria,
Billingsgate apud London, C.C. 4. Kereleon C.C. 5. Sic. Sed Caruske C.C.
6. Ibidem C.C. 7. Caerleon, id est, civitas legionum. Floruit C.C. 8. Au-
tem C.C. 9. Rex Belinus statuit C.C. 10. Archiflamen C.C. 11. Alium
archiflamen Londini, alium Eboracem (pro Eboraci) C.C. 12. Gurgwinte,
Latine Gurguncius, C.C. 13. Carewerith C.C. 14. Et præterea urbem C.C.
15. Condiderit C.C. 16. Suthwalliæ. Fecit etiam iste aliam urbem Legi-
onum, quæ nunc Cestria dicitur. Erat enim metropolis C.C. 17. Autem
C.C. 18. Sic. Maris forsan mallet non nemo. 19. Partholaen C.C. 20. Ho-
magio C.C. 21. Eorem MS. nosfer. 22. Deest C.C.

Ere^{ctio} ci-
vita^{tis} &
univer^{sita}-
tis Canta-
brigia^e. M.

Iste rex
Gurguntius
devicit ac
subjecit su^a
ditioni Da-
nemarchi-
am ac insu-
las Orcha-
des. M.

Fol. 21. b.

Rex Guthe-
linus con-
didit Por-
cestriam, &
etiam ur-
bem War-
wicia^e. M.

ubi, ut scribunt Cantebrigienſes, civitatem ſuper flu-
men ¹ Cant^{on} condidit circa annum ab origine mundi
² M. M. M. M. CCC. XVII." & quia vir literatiſſimus erat
viros literatos ſibi collegit, ac ³ ſibi ſtudium generale in-
cepit, quod noſtris temporibus in magno ⁴ floret honore.
Quæ civitas à filio ſuo Grantino, qui pontem ibi fece-
rat, ⁵ Caergrant appellata vel ⁶ Grauntceſtre ſecundum
alios, & modo appellatur Cambryge, & eſt caput pa-
triæ circumjacentis. Iſte rex ⁷ Gurguncius, ſecundum
⁸ Gaufridum, cum vicini adverſus eum rebellabant, au-
daciâ exemplo genitoris revocans prælia committebat
in hoſtes, eoſque ad debitam ſubjectionem reducebat.
Inter alia contigit, quod rex Dacorum, qui diebus pa-
tris ſui tributum eidem reddebat, huic reddere ⁹ nega-
ret; quod ipſe graviter ferens, duxit ¹⁰ navigium in Da-
merchiam, afflictoque duriffimis præliis populo ¹¹ inter-
fecit regem, patriamque priſtino jugo ſuppoſuit. Et
cum, habita victoria, domum per inſulas ¹² Orcades ¹³ eas
ſibi ſubjecit, ibi, ut ſupra tangitur, triginta naves, viris
& mulieribus ¹⁴ plenas, ſibi ¹⁵ tributarios direxit, ¹⁶ ſe-
pultuſque eſt iſte rex in urbe Legionum in ¹⁷ Suthwallia,
ubi uberes fecerat ¹⁸ exſpenſas. Regi Gurguncio xv^o.
anno regni ſui apud Caerleon in Suthwallia ſepulto, vel
London, ſecundum alios, ſucceſſit filius ſuus & heres
rex Guthelinus, alias ¹⁹ Kenelinus vel ²⁰ Kibelinus, quæ
omnia unum nomen ſunt. Iſte diadema regni poſt patris
mortem accipiens virtuoſe rexit. Erat enim vir benignus
& modeſtus. Condidit ipſe Porceſtriâ, id eſt, ²¹ Por-
cheſtre, prope ²² Suthamptoniam, & urbem Warwici,
quæ caput eſt provinciæ circumjacentis, quæ & Caer-
leon eſt appellata ²³ ſecundum noſtrum Gildam, virum
diebus ſuis literatiſſimus & moribus excellenter pollen-

1. Sic & C. C. 2. 4328. C. C. 3. Ibi C. C. 4. Floruit C. C. 5. Caire-
graunte C. C. 6. Graunceſter C. C. 7. Gurguntius C. C. 8. Gaufridum C. C.
9. Negabat C. C. 10. Navigium ſuum in D. C. C. 11. Regem eorum inter-
fecit, patriamque ſub priſtino C. C. 12. Rediret, vel quid ſimile, deeſſe videtur.
13. Eas etiam ſibi C. C. 14. Plenas in Hiberniam ſibi C. C. 15. Sic. 16. Se-
pultus eſt C. C. 17. Southwallia C. C. 18. Exſpenſas. Anno regni ſui de-
cimo quinto, nonnulli dicunt ſepultum eſſe apud London. Huic ſucceſſit
filius ſuus C. C. 19. Kanelius C. C. 20. Kimbelinus C. C. 21. Porcheſter
C. C. 22. Sutehamptoniam C. C. 23. Secundum magiſtrum Gildam C. C.

tem, magni regis Arturi præcipuum capellanus. Qua occasione nescio, bene ¹ tamen² novimus quod plura virorum & mulierum ³ nomina⁴ ab ultimis syllabis brevi vocatione ⁵ noscuntur, ut Koc pro ⁶ Wyllcoc, Ger pro Roger, & Bel pro Isabell, Bes pro Elizabeth, Grete pro Margrete, & sic de multis aliis. Et sic ab ultima syllaba nominis regis ⁷ Gutheleon potuit appellari Caerleon, id est, Gutheleon civitas, quia Caer in lingua Britannica idem est quod civitas, & sic, ut videtur, Hebraïce idem sonat, unde Cariatharbe Genesis xxiii. dicitur à Cariath ⁸ Hebraïce⁹, quod sonat civitas Latine, & arbe, ¹⁰ id est ¹¹ iiii.¹² hoc est civitas, iiii. scilicet nobilium ¹³ patrum ibi sepulcorum, & est in Ebron. ¹⁴ ibi quiescunt, secundum Catholicon Adam maximum, Abraham, Isaak & Jacob, unde ¹⁵ Britannice five Wallice caer est Hebraïce Cariath, & Latine civitas. Alia ¹⁶ etiam¹⁷ consideratione ¹⁸ hæc urbs à Gutheleon rege condita ¹⁹ vocari Carleon à legionibus ibi certis temporibus congregatis, quia est in ²⁰ umbelico regni quasi æqualiter distans à mari orientali & occidentali, puta ab Yermouth in Northfolchia, & à Menevia, quæ nunc nomen trahit à Sancto David in Westwallia, & ²¹ sic²² in certis casibus ibi fuit conveniens congregatio ²³ exercituum regaliū. Sic rex ²⁴ Ricardus tercius in medio fere regni congregavit ²⁵ exercitum suum, quamvis ²⁶ nichil sibi proficiebat, deo ob demerita sibi adversante. Sæpius ante hoc medio regni ²⁷ adunatæ sunt tales ²⁸ exercituum congregationes. Istis consideratis, reperio quod erant antiquitus tres urbes legionum: prima in Suthwallia; secunda in confinibus Loëgriæ & Northwalliæ, quæ nunc Cestria dicitur; ²⁹ tercia ³⁰ in³¹ Loëgria, quæ nunc Caerleon, quæ nunc ³² Warwick appellatur, cujus conditor rex Guthelinus regnavit annis x. & nova Troja, scilicet London, sepultus est,

Fol. 22. a.

Fol. 22. b.

Tres urbes
legionum.
M.

1. Cum C. C. 2. Deest C. C. 3. Noscunt C. C. 4. Wilcoke C. C. 5. Et c. de C. C. 6. Gutheleon, civitasque Caer in lingua Britanea idem est quod civitas, ut videtur, Hebraïce idem sonat C. C. 7. Deest C. C. 8. Deest C. C. 9. Patrum C. C. 10. Ubi C. C. 11. Britannice Wallia caer C. C. 12. Enim C. C. 13. Hac C. C. 14. Sic. 15. Sic. 16. Deest C. C. 17. Sic. 18. Richardus C. C. 19. Sic. 20. In nichil C. C. 21. Adjuvante sunt C. C. 22. Sic. 23. Deest C. C. 24. Warwick C. C.

circa tempora, ut conjecturari potest, nativitatis nobilissimi regis & conquestoris magni Alexandri, florentibus tunc vicissim famosissimis philosophis Socrate, Platone, ¹ Aristotele, regina Hester, uxore regis ² Assveri, nobiliter florente inter Assirios.

³ Et quia hinc fecimus mentionem de istis honorabilibus philosophis, cum paciencia vestra non spero inutilem, sed fructuosam, licet parvam, digressionem de scientia, & scientiæ inventoribus, deo inspirante, hinc agere. Scientia vero multiplex est, aut intuitiva aut discursiva. Prima est quasi subita, & à deo quando & quibus placuerit infusa. Hanc habent sancti in cœlo, tam angeli quam ceteri sancti quondam hinc viventium spiritus. Hæc erat data Adæ, dum erat supernæ curiæ raptus, cum erat in extasi, dum ex costa ejus Eva sibi formaretur in adiutorium simile sibi. Hæc etiam in veteri Testamento data est Abraham, & ex eo procedentibus patriarchis, & quam plurimis prophetis. Et in novo etiam Testamento data est Johanni apostolo & ewangelistæ, dum reclinabat in cœna domini ipsius pectore vel gremio; deinde Paulo apostolo, dum raptus erat in cœlum tertium, & multis aliis quibus deo placuit. Et qui antiquiores erant de se genitos docuerunt scientiam discursivam, crevitque sic scientia multorum pro experientiæ longævitate. Ideo ut priores & aptiores fierent ad probandum necessarias conclusiones per experientiam, longiorem eis deus contulit vitam. Cursus nempe stellarum, & conjunctiones maximas, immo & medias supernorum astrorum non sine tempore experire poterant, & multo securius, quia in illis partibus, ubi scrutatio scientiarum incepit, erat ⁴ aieris multa serenitas sine nubibus, aut nebulis, aut ceteris hujusmodi impedimentis, quin quaslibet planetarum applicationes possent optime aspicere. Longe aliter erat de scientia intuitiva. Nam Ezechiel propheta illustris libro scriptus intus & extra, omnem dulcedinem terrestrem superans gustansque, & subito cibatus, plus totali natione & cognatione sua

Fol. 23. a.

Fol. 23. b.

1. Deest C.C. 2. Assveri C.C. 3. Desunt omnia in C. C. ab hoc loco usque ad hac verba, Post mortem regis Guthelini &c. fol. 36. b. 4. Sic.

subito novit. Spiritus ubi vult spirat; unde eximius prophetarum non se collaudans dixit, "lingua mea calamus scribæ velociter scribentis." Spiritus nempe Sanctus nescit ¹ terda emolumenta, ut certissimum est. In novo certe Testamento die Pentecostes idem paraclitus de ² rudis piscatoribus eruditissimos fecit theologos. Ipse paraclitus eis igneis linguis apparens, sicut in ³ terræ Babilonis ædificatione in LXXII. homines superstites per linguas divisit, sic ipsa die ⁴ Pentacostes deus in electis suis omnes linguas adunavit. Nam apostolis & aliis electis Hebræica lingua vel quavis alia loquentibus, qui eos audiebant ⁵ non linguam proferentis sed lingua loquentium in linguam audientium commutabatur, ut extunc ipsi electi dei mirabiliter mutati sunt. Nam de vecordia in audaciam, de inscientibus ad scientiam, & de fragilibus ad firmam vivendi gubernationem. Tunc ipsi cœlesti doctrina inebriati inducebant alios per scientiam discursivam, quamvis eorum scientia erat libere & sine labore acquisita. Omnes isti fuerunt Hebræi, & secundum fratrem Rogerum Bacon, natione Anglicum, de comitatu Dorcettiæ, Sacræ Theologiæ Doctorem in Francia merito creatum, & modo inter ordinis sui fratres Minores Oxon: sepultum, ⁶ inter epistolas suas ad papam Clementem de laude artis Mathematicæ scribit, allegans pro se Aristotelem de libris secretorum ad Alexandrum Magnum, quod "Deus dedit Hebræis omnem sapientiam antequam fuerunt philosophi, & ab ipsis Hebræis omnes nationes habuerunt philosophiæ principium. "Albumazar libro introductorio majori, ac alii philosophi, & Josephus primo & octavo Antiquitatum libris hoc manifeste docent." Hæc ille. Et, ut scribit magister Historiarum, filii Chayn ante diluvium omnes artes invenerunt, & non filii Seth, qui vocabantur filii dei, quia, ut scribit Evangelista Lucas capitulo xv. "filii hujus seculi sunt prudentiores filiis lucis." Et hoc manifestum est in eis. Hæc scientiæ per influentiam dei datæ, & per doctrinam & discursionem auctæ in posteris multimodo multiplicatæ sunt. Sed prima post diluvium sci-

Fol. 24. a.

Fol. 24. b.

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. 5. Sic. 6. Sic. hæc concipiuntur.

Fol. 25. 2.

entia inventa, secundum scire meum, erat ipsa nephanda & detestabilis Nigromancia, quam primo adinvenit Cham, filius Noë, alio nomine dictus Zoroastes, rex Bractorum. Ipse, ut scribit Augustinus, & doctores innumeri, qui, contra morem aliorum nascentium, risit in primo suo ortu quo matris cecidit ab uteris, ymo cum occisus fuit per Belum, regem Assiriorum, filium Nemphrot, ædificatoris turris de Babilon. Hæc scientia in multorum dampnationem ampliata est, præcipue per Democritum philosophum, & deinde per multos alios, & usque nunc in latebris servatur quasi nunquam¹ delendum est moritura. Scientiæ pro certo liberales septem in numero ante philosophiam inventæ sunt. Hæc ceteris aliis multo dignior, inventione posterior, discursive secundum triplicem philosophiæ divisionem discursivam habuit inventionem. Primi inventores dicti erant authoromatiæ septem sapientes. Quorum nomina sunt Thales, Solon, Chilon, Periander, Cleobolus, Bias, & Pitacus. Primus omnium prærecitatorum Thales cognominatus Milesius, natione Asianus, Athenis claruit. A Milesia civitate dictus est Milesius. Ab Egypciis Geometriam didicit, & obiit anno ætatis suæ LXXVIII°. Claruit tempore Romuli, Romæ conditoris, & Achab, regis Juda. Hic primo & primus post politicam naturalis philosophiæ factus est speculator, & inventor² fuisse considerationis stellarum, & nominationis præcipue Ursæ majoris, vulgariter dictæ *Charlmons wayn*; & naturalis astrologiæ præcipuus auctor fuit. De Solstitutione & Æquinoctio primus post diluvium perscrutator fuit. De eclipsibus solis & lunæ ante ceteros tractavit. Tempora quoque anni fertur invenisse, & annum in CCCLXV. dies divisisse. Hic vero³ Thales pauper erat. Vacans enim philosophiæ studiis, acquisitioni pecuniarum intendere non volebat. Cumque à quibusdam⁴ exprobaretur illi paupertas, & quod sua philosophia esset sibi inanis, tali usus est ingenio ut confunderet exprobrantes. Consideravit enim per astrologiam, cujus erat peritus, quod fu-

1. Sic. 2. Vox dicitur, vel similis desideratur. 3. Tales MS. 4. L. exprobraretur: & max, exprobrantes: & inferius, exprobrantibus.

turo anno præter consuetudinem ubertas magna fieret Fol. 25. b.
 olivarum, quarum præcedenti anno copia fuerat. Ut

plurimum enim olivæ post ubertatem deficiunt. Cum igitur hieme adhuc esset habundantia olivarum cultoribus in duabus civitatibus, scilicet Mileto & Chio, paucas pecunias pro arra fructuum anni futuri, qui parum credebantur excrefcere, tradidit. Et cum, ut ipse præviderat, facta fuisset copia olivarum, multis quærentibus olivas, emere precium tantum taxavit ut voluit, & sic multas collegit pecunias. Quo facto, ostendit exprobatibus non esse philosophiam inanem, quoniam philosophis facile est ditari. Istius Thaletis discipulus erat

¹ Anaxinander, qui docuit Anaximenem, magistrum Anaxagoræ. Hic docuit Archilaum, magistrum Socratis, & Democritum, magistrum Pictagoræ. Socrates docuit Platonem, magistrum Aristotelis, qui primo per triennium fuerat discipulus eciam Socratis, quo mortuo adhæsit Platoni. Primi septem sapientes, secundum Augustinum, nulla de proprio labore scripta post se reliquerunt, sed

² quædam morum honestate homines docuerunt. Hæc ille. Simile legitur de Socrate, qui solebat dicere, "Melius est scribere in cordibus viventium, quam in pel-
 libus animalium mortuorum." Istius Socratis discipuli

Fol. 26. a.

doctrinam ejus scripserunt, & in libros ³ redigerunt. Pictagoras, de quo prælocuti sumus, noluit præsumere vocari sapiens; sed philosophus, id est, amator sapientiæ, & dicitur à philos, quod est amor, & sophos, quod est sapientia, & ab eo nomen philosophorum & philosophiæ incepit. Antiqui certe philosophi erant viri sanctissimæ vitæ. De Socrate scribit Tullius libro de Tusculanis, sic inquires: "Socrates philosophiam evocavit de cælo, & in urbibus collocavit." Et Ysidorus ⁴ primo Ethicorum sic ait: "Ethicam primus Socrates ad corrigendos componendosque mores instituit, ac omne studium ejus ad bene vivendum disputatione perduxit, dividens eam in quatuor virtutes animæ, id est, prudentiam, justitiam, fortitudinem & temperantiam."

1. Sic. 2. An quædam? 3. Sic. 4. Ita MS. Hæc autem verba occurrunt Orig. lib. II. c. 24.

Fol. 26. b.

Doctrinæ
Socratis.

Virtutibus erat ipsemet mirabiliter præditus, ita ut propter virtutum heroicarum emiserentiam eum ultra hominem etiam philosophi pronunciarent. Multum enim dominabatur suis passionibus. Erat autem in eo ira signum vocem submittere & loqui parcus. Ipse etiam mundialium omnium contemptor erat. Nemo eum in adversitatibus tristiores, nec in prosperis alacriorem vidit, sed semper æqualis erat in vultu in magna inæqualitate fortunæ. Consueverat discipulis suis suadere ut crebre seipsum in speculis contemplarentur, ut qui eorum foret pulcritudine complacitus studiose procuraret ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret; qui vero minus se commendabilem formam gerere putaret, sedulo operam daret, ut virtutis laude turpitudinem tegeret. Ille sanctus vir, inter cetera multa, dixit plura regibus & regali consilio utilia. Sed ¹ plurimis hinc pauca subinfero:

“Contraria consilio sunt ira & festinatio.” Et sequitur:

“Velox consilium sequitur poenitentia.

“Principium amicitiae est bene loqui: male dicere est inimicitarum exordium.

“Communitas sine sapientia est sicut sine rege provincia.

“Nulli imponas quod ipse facere non poteris.

“Qui in alios potestatem ² exercet, primo suam conscientiam purgare debet; ut qui delicta corrigit, non admittat vitetque quod judicat puniri.

Fol. 27. a.

“Si pacem vis belli mentionem ne feceris.

“Melius est cavere quam pavere.

“Utilius est erubescere quam pavescere.

“Quod habes ita utere ut alieno non egeas.

“Plurimi sæpe sua amittunt dum appetunt aliena.

“Nullus alium punire debet, qui propriis passionibus dominari nescit.

“Viri boni est scire pati, nec scire facere injuriam.

“Iracundia infelicia germinat: falli namque poterit fama, conscientia vero nunquam.”

Multa autem ejus dicta atque per alios scripta vidi, quarum hinc non intitulavi. Et finis ejus erat bonus, in causa

1. An à plurimis? 2. Sic.

dei obiit. Pluralitatem deorum negabat. Unde iudicialiter in nomine unius dei venenum sine periculo bibe-
bat, deinde ipsi ¹ Idolatri sub nomine deorum suorum
dabant, quo obiit post xxx. dierum incarcerationem.
Cum unus sibi diceret, "Athenienses æmuli tui morte te
"condempnaverunt," dixit ille & alii, "& illos natura;"
& cum potum mortis suæ biberet, consuetum non tri-
stem habuit vultum, ² eundemque poculum non aliter
quam medicamentum immortalitatis accepit, & de mor-
tis contemptu usque ad vitæ exitum libero animo dispu-
tavit. Vidit in sompnis pulchritudinis eximiæ feminam,
quæ eum nomine vocavit, dicens Homericum quendam
huiusmodi versum :

Fol. 27. b.

"Tercia te ³ Putela tempestas læta locabit."

Quod dictum sic contigit. Mortuus est igitur Socrates
veneni poculo anno vitæ suæ xciiii°. Post mortem vero
ejus Athenienses, poenitentia ducti, dampnatores ejus
morti adjudicantes imaginem ejus in templo collocave-
runt. Obiit iste vir nobilis in unius dei causa diebus
Assueri regis Assiriorum.

Plato, discipulus Socratis, philosophus Atheniensis tem-
pore Darii regis Persarum natus est, cujus ori parvulo
dormienti apes mel ⁴ infuserunt, eloquentiæ suæ futuræ
excellentiæ portendentes. Hic, ut Socrates, vultum
suum in speculo sæpe videre volebat, non curiositatis vel
compositionis gratia, sed ut videret, quid per studium
de statu naturali mutasset faciei iudicio, ut conservaret
ac relevaret naturam, ne ⁵ labore insueta diætâ corrumpe-
retur. Platonis verba eruditione plena multa fuerunt,
quorum quædam sequuntur :

"Tunc beatus & felix censendus est orbis terrarum,
"cum sapientes efficiuntur reges, aut reges efficiuntur
"sapientes.

Fol. 28. a.

"Res publica ante omnia præferenda est.

"Qui rei publicæ profuturi sunt, duo præcepta tene-
"ant ; unum, ut utilitatem sic tueantur Communitatis,
"quod quæcumque agant, ad eam referantur, obliti com-

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. 5. Sic.

“modorum suorum; altrum, ut totum corpus rei publicæ curent.

“Parum deest cum subditos opprimit magistratus, ac si caput adeo intumescat, ut à membris sine molestia gravi ¹ fieri non possit. Hanc autem passionem sine gravissimo dolore membrorum ² tollerari aut curari impossibile est.

“Et cum in subjectos potestas sævit idem est, ac si tutor pupillum persequatur, vel cum suo mucrone jugulet, ob cujus defensionem ab eodem traditum tibi gladium accepisti. Re namque publica frui jure pupilli percelebre est, & eam tunc demum recte procedere cum caput ejusdem inutile esse cognoscit nisi fideliter membris cohæreat.

“Vilitas hominis cognoscitur in multiloquio.

“Homines & vasa ³ testea simili modo probamus: illa quidem in sono, homines vero in sermone cognoscimus.

Fol. 28. b.

“Cave ab inimico potente, & domino prædatore.”

Plato iste scripsit duos libros de re publica, & de legibus decem, in quibus multa præclara sunt. Posuit ipse animæ immortalitatem. Interrogatus semel per quid cognoscitur sapiens, ait, “Sapiens cum vituperatur non irascitur, & non extollitur cum laudatur. Et temperantior aliis est cui sufficit quod habet.” Interrogatus quis inter homines sit fortior, respondit, “qui propriam potest iracundiam vincere. Nolo igitur, ait, ut puniendus sit in ejus potestate, quia in sua non est potestate.” Mortuus est autem Plato tempore Philippi regis Macedoniæ, patris Alexandri Magni, anno ætatis suæ LXXXI. natalis ⁴ suæ die. Ideoque magi, qui tunc Athenis erant, immolaverunt defuncto, amplioris eum fuisse sortis divinæ quam humanæ arbitrati, quia consummasset perfectissimum numerum, quem novem nonies multiplicata componunt. Et de facto vir valde virtuosus erat. Peregrinus pro scientia multa regna. visitabat. Et secundum Augustinum Confessionum libro & de Civitate Dei, evangelium Johannis, “In principio erat

1. F. ferri. 2. Sic. 3. F. testacea. 4. Sic.

“verbum”,

“verbum”, pro magna parte, & alias Sacræ Scripturæ auctoritates, licet non in eisdem verbis, sentencialiter tamen scripsit, & pro veritate tenuit. Et in ejus occasu Affub quasi Sol de cœlo cecidit.

¹ Aristotiles, philosophus eximius, genere Macedo, patria Stragmitanus, Platonis fuit discipulus, & per triennium Socratis prius erat scholaris. De genere erat Esculapii. Filius erat Nichomachi medici, regis Macedoniae. Septemdecim erat ætatis annorum cum Athenas causa doctrinæ erat missus. Adhæsit Socrati tribus annis. Quo mortuo adhæsit Platoni annis viginti. Cum Platone tanto favore habitus est, ut, absente eo, dicere solebat Plato, “intellectus abest, surdum est auditorium.” Huic dum Philippus rex Macedoniae filium suum magnum Alexandrum committeret, epistolam hanc scriptam misit: “Philippus Aristoteli dicit Salutem. Filium mihi genitum scito, de quo equidem diis gratias ago, non proinde quod natus est, quam pro eo quod eum nasci contingit tempore vitæ tuæ. Spero enim, quod edoctus à te dignus existet & nobis & regni suscepti-
“oni.” Vixit autem Aristoteles post mortem Platonis annis xxxiii. partim quidem Alexandrum docens, partim cum eo multam circuens terram, & partim libros componens & alios docens. Post mortem autem Platonis scholas ejus assumpsit Aristoteles. Tandem invidus quidam suasit Atheniensibus, ut Aristotelem cogerent idola adorare. Nam ipse erat unius veri dei fidelissimus cultor. Hanc inimicitiam Aristoteles sentiens, recedens inde ad propriam patriam Stragmiam se reduxit metu compulsus ne id sibi ² inferent, quod Socrati intulerunt, quem ³ perimerunt veneno. Ibique vacabat ⁴ elemosinis insistendo, pupillos & orphanos maritando, & eosdem gubernando. Hujus elegantia quædam dicta sunt hæc:

Fol. 29. b.

“De semetiplo in neutram partem loquendum est, quoniam qui se laudat vanus est; qui se vituperat, stultus est.

“Ira non sit nimis aspera, neque nimis levis: quia uno luporum sequitur mores, alia puerorum.

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. 5. Sic.

"Animus ¹ proclivus ad vicia scientiæ non recipit incrementum.

"Sicut igne aurum, sic homo suis probatur operibus."

Dicebat eciam, "se unum solum paupertatis incommodum pati, quod non posset egentibus subvenire." Ex hoc bene videtur, quod vir magnæ compassionis erat.

"Difficile est in re prospera amicos probare, in adversa semper facile."

Reprehenso est aliquando Aristoteles, quod iniquo homini ² elemosinam dedisset. Qui respondit, "naturæ, non maliciæ sum misertus."

Fol. 30. a. Interrogatus, quid cito senescit, respondit, "gaudium."

Aristoteles erat facundus eloquio, sed uberior sensibus, agilitatem corporis & perspicaciam ingenii habens. Hic libros scripsit trecentos & tractatus mille, & ut scribit Johannes de Mandevilla in Itinerario suo,³ quod in civitate Strageres est tumba Aristotelis velut altare, ubi & singulis annis certo die festum ejus solempniter ⁴ celebratur à populo ac si fuisset sanctus. Temporibus etiam magnorum & arduorum consiliorum conveniunt illuc sapientes terræ, existimantes sibi per inspirationem optimum immitti consilium de agendis. Et unus liber de morte ejus, qui intitulatur liber de pomo, qui legenti multa bona dabit documenta si ratione inspiciatur. Philosophi totaliter se dederunt virtuti, viciorum radices ab eis amputantes. Hii gentiles erant in hoc à vulgo differentes, quod unum esse deum erant credentes, quem primam causam appellabant. Commemorat vero Augustinus de civitate Dei libro quinto capitulo XIII°. dicens, quod inter gentiles conjunctæ fuerunt ædes virtutis & honoris diis suis ⁵ dedicatas & divisim, & per ædem virtutis intrabatur in ædem honoris, ad designandum, quod per virtutem debet quis pervenire ad honorem & præsidentiam, non per fallaciam & ambitionem. Unde Seneca in Epistola XCIII. dicit, quod summa felicitas erat gentium, in quibus non poterat quisquam esse potencior, nisi esset virtuosior ad conservationem rei publicæ. Ideo isti prærecitati maximæ auctoritatis

Fol. 30. b.

1. Proclivus MS. F. proclivis. 2. Sic. 3. Delend. forsan. 4. Sic. 5. Sic. philo-

philosophi, & omnes eorum sequaces in hoc concordant, quod res publica est omnino singulari commodo præferenda, & totis nisibus à bonis regibus & principibus secundum totum posse suum firmiter supportanda. Si quærat^{ur} quid sit res publica, respondet Augustinus de Civitate Dei libro II^{do}. capitulo XIX. & libro V. capitulo XVIII°. & epistola V^a. quod est res populi totam humani generis concernens utilitatem & prosperitatem. Et si quærat^{ur} quid sit populus, respondet, quod est hominum coetus juris ¹ & utilitatis ² communis sociatus. Omne igitur intendens bonum commune omnium, ut regni, patriæ, civitatis, ecclesiæ, & similium communitatum, intendit rem publicam augere & defendere. Et tunc est res publica salva, cum omnes intendunt bonum commune. Hoc autem constat ex personis superioribus, mediis & inferioribus secundum Augustinum, ibidem recitantem verba Scipionis. Inter quas personas debet esse concordia ad modum musicorum cantantium subtus, supra & medio. Sicut enim abhorrent aures nisi sonus ipsorum cantantium concors fuerit, sic horror & terror est in civitate, religione, & omni communitate ex personarum ³ discensione; & sicut consonantia delectat in Musica, sic in regno, civitate, religione, & omni communitate unanimis concordia. Et ideo dicit propheta, "Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum!" Quilibet enim in regno, civitate, religione, & omni communitate est sicut litera in dictione, vel quasi una nota in cantu secundum sententiam Augustini de civitate Dei libro III°. capitulo III°. Superiorum ergo personarum est jura vel leges scire & eas facere custodiri quasi fidei suæ commissæ, & intelligere se gerere personam communitatis. Apud deum non est acceptio personarum, sed apud homines. Superiores personæ sunt spirituales & ⁴ temporales, ut papa, patriarcha, cardinalis, archiepiscopus, & sic de aliis nobilibus ⁵ statibus. Temporales sunt, ut imperator, rex, princeps, dux, comes, barones, vasafores, & hujusmodi,

Fol. 31. a.

Fol. 31. b.

1. Sic. 2. Cois MS. 3. Sic. 4. Forte, temporales. Spirituales, ut papa, &c. 5. Sic.

qui ordinantur magno honore, & cincti sunt gladiis; unde Psalmo dicitur in scriptura, "Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime." Gladius significat defensionem regni & ecclesiæ. Barones dicuntur quasi robur belli. Vavasores, id est, valentes, vel ut vasa sortita ad valitudinem, sicut comites, aut consules ad consulendum. Omnes isti & eorum subditi sunt sub rege, sed dominus rex non subest alicui nisi deo, & legibus absolutus est, licet legibus vivere debet propter deum; quia si alicui ¹ injuriatur, aut aliquid detineat, supplicandum est ei ut factum corrigat, quod si non fecerit deum habet ultorem, nec contra facta sua quis disputare præsumat, nec contra factum suum venire, quia quicquid principi placet legis habet vigorem. Hæc Bretton in prohemio vel principio libri sui de Jure Anglicano. Iste magister Johannes Bretton erat in jure Anglicano juris peritus, tandem mundum relinquens factus est episcopus Herfordensis diebus regis Edwardi primi, ut scribit Nicholaus Trevet in Cronica sua. Orandum est pro regibus, ut gratia eis infundatur, & prælati ecclesiæ habentes curam animæ ejus ² possunt consulere sibi ad bonum, quia sunt intermedii inter ipsum & deum, per quorum preces & virtuosas exhortationes potest de bono melior fieri. Utile igitur est regibus preces deo devote effundere ut habetur tercio regum tercio capitulo. Regi Salamon cor docile à deo devote petenti ad regendum populum hoc sibi deus concessit, & etiam superaddidit divitias & potentiam. Reges etiam, secundum doctorem de Lira Apoc. x. capitulo, habent sibi limitatos duos angelos bonos, unum ratione personæ, alium ratione officii. Item idem Psalmo XLIII°. scribit, quod rex differt à tyranno, eo quod rex quærit commune bonum subditorum, & eos regit secundum lineam veritatis & justiciæ; sed tyrannus quærit utilitatem propriam per subditorum oppressiorem. Et ut parum superius mentionem feci auctoritate Sancti Augustini de triplici statu personarum, videlicet superiorum, ³ mediorum, & inferiorum, quia hîc tractavimus de superioribus, nunc de

1. Sic. 2. Sic. 3. F. mediarum.

reliquis duabus procedamus. Inferiorum vero personarum est, nichil præter negocium suum agere, nichil de alio inquirere, nec in re publica curiosum esse, sed proprium opus & officium sibi injunctum ad communem utilitatem perficere, secundum Tullium de Officiis capitulo xxxix^o. Mediarum vero personarum est, negocia inferiorum ad superiores fideliter deferre, accusanda ex caritate accusare, promovenda promovere, & concordiam super omnia inter hos & illos confovere. Hæc enim concordia debet esse inter omnes in re publica, & in omni civitate sancta, bona, & laudanda. Hic ordo concordat voluntati dei, secundum illud Petri IIII. "alterutrum administrantes"; & etiam Actuum IIII. "erat eis cor unum, & anima una"; & ad Romanos XIII°. "Diliges proximum tuum sicut teipsum"; & sequitur, "Dilectio proximi malum non operatur; plenitudo ergo legis est dilectio." Sit ergo hæc cuique regula in agendis tuis erga proximum: Videas si quid tu erga eum intendis, si ¹ faceret tibi ² an te læderet, aut noceret tibi, vel displiceret tibi. Si sic, omnino dimittas, quia sic agendo ratio tua plane tibi ostendit, quod non diligis proximum. Et, ut scribitur primo canone Johannis capitulo IIII. "qui non diligit proximum suum quem videt, deum quem non videt quomodo potest diligere?" Sequitur ex hoc, quod qui non diligit proximum, nec diligit deum nec proximum. Ne facias ergo proximo, quod tibi nolles fieri. O! igitur vos amatores mundi, qui villas destruitis, vicinos vestros de habitationibus suis expellitis, qui, ut ostenditur supra, si forte verbo, non tamen re deum aut proximum diligitis, profecto sciatis, quod ordinem naturæ subvertitis, & ideo ut cæci visu carentes rationis in foveam dampnationis æternæ irruitis. Et, ut ante dixi, probò, quod ordinem naturæ à deo ³ editam inordinate subvertitis. Nam, secundum beatum Paulum ad Romanos XII°. "unum corpus multi sumus." Unde in diligendo proximum habemus veram & sanam doctrinam in similitudinem membrorum, secundum diversas similitudines. Prima similitudo est hæc: Quod.

Fol. 32. b.

Fol. 33. a.

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic.

Fol. 33. b.

libet membrum non solum sibi, sed & aliis membris succurrit, ut ¹ oculus pedi, & capiti, ac ceteris membris præcavet, & pes totum corpus supportat. Sic quilibet justus non solum sibimet, sed & aliis pro bono communi communicare & proficere debet. Nam clerus & viri ecclesiastici quasi oculi quæque offendicula animæ prædicando præmunire debent. Et modo consimili medici docent regimen corporis, & juris periti spirituales & temporales leges ecclesiæ & temporalium pronunciant, quibus pax communicatur & jus unicuique observatur. Item membris ² mutulatis usus membrorum cassatur. Ut digitis manuum vel pedum abscisis non potest quis ambulare, scribere, vel alia opera manualia facere; sic vilis destructis destruitur provincia in burgis mercatis. Et sic isti villarum dirutores non possunt negare quin lædunt & mutilant, quantum in eis est, totali provinciæ ubi sua mala enormia exercent & provinciales expellunt. Quid igitur dicturi sunt tales miseri in die judicii, allegantes pro se paucissima forte opera misericordiæ, quæ umquam fecerunt? ut in Legenda quartæ feriæ in capite Jejunii: "O domine in nomine tuo misericordias fecimus." Quibus dicturus est dominus, "Quod dedistis dicitis, quod fecistis rapinari quare non dicitis?"

Fol. 34. a.

"Quos hospicio recepistis non reticetis, sed quantos de habitationibus suis exclusistis reticetis." Cum ergo judicium sine misericordia, secundum Jacobum Jacobi II°. erit illi qui non facit misericordiam, in vanum erit tunc vobis petere misericordiam, & multo potius cum ³ elemosinæ vestræ non sunt de justis laboribus vestris, sed per rapinam & extorcionem de rebus alienis. Præterea, dominus rex cum milicia & assistencia ⁴ providum magnatorum aliis & digne præest in regimine & protectione; sed plebei tam artifices quam laborantes & coloni protectioni superiorum & defencioni se submitunt. Ipsi etiam superiores ⁵ victo & vestitu per eorum labores sustentant. E converso faciunt isti villarum & ecclesiarum parochialium dirutores, deo offendunt, homines rationales à villis eicientes, & bestias pro eis irracionales

1. Oculus MS. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. 5. Sic.

inducentes.

inducentes. Ecclesiæ dei offendunt, ecclesias deo dedicatas destruentes, decimas antiquas minuentes, & solitas oblationes adnichilantes. Regiam celsitudinem lædunt, eo quod ubi prius homines ad regis & regni defensionem corpore robustos & fortitudine habiles habere solebat, modo tantum bruta animalia remanent. Pauciores eciam solito sunt modo ubi hæc pestis regnat villæ, & ex consequenti pauciores homines, & nullæ aliæ villæ per hoc crescunt, sed potius læduntur, quia in allocatione per regiam misericordiam taxationum domini villarum dirutarum de ipsa allocatione pro carencia tenentium magnam partem ejusdem allocationis eismet appropriant, & totum onus super villas non dirutas apponunt. Offendunt eciam civitatibus & villis mercatis multipliciter, tum quia causant caristiam: (nam ubi deficiunt coloni deficiunt eciam grana, & per villarum destructionem multi pauciores sunt coloni, & solita cultura reducitur in herbagium. Sequitur ergo necessario ex hoc major parcitas granorum, & ex consequenti oritur & augetur caristia, & multimode minoratur habundantia qua civitates burgæ & villæ mercatæ prosperabantur;) tum quia, villis dirutis, est minor populi affluentia venientis ad nundinas & mercatus, & per hoc minuitur emptio & venditio, unde mercatores ceterique mechanici depauperantur, quorum depauperatio minatur ruinam civitatum, burgorum & villarum, ubi major populi confluentia adesse solebat, & si continuaretur, regni totius desolationem procuraret, quod absit. Et sic istorum malorum virorum avaricia totam rem publicam lædit, offendit & pene subvertit contra doctrinam & legem theologicam, juxta illud ad Galathas sexto: "Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi."

Fol. 34. b.

Secunda similitudo est, quod quidquid unum membrum recipit omnibus aliis membris communicat, ut cibaria sumpta in stomacho post terciam digestionem, ut tradunt medici, per naturæ solertiam quod utile de eis relinquatur omnibus membris secundum eorum indigentiam mittitur per venas, & alia receptoria, & per hoc

Fol. 35. a.

vita nostra indies conservatur. Sic boni Christiani singuli, secundum eorum posse, ex misericordia aliis Christicolis indigentibus misericorditer administrant, juxta illud Petri IIII°. "Unusquisque prout accepit gratiam à domino in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores Christi." E converso faciunt isti villarum dirutores avaricia infecti, seipsos ditantes, suos vicinos depauperant, multos exheredantes, & multo plures mendicitati & aliis miseriis exponentes. Unde in natura, si unum membrum plus debito de aliquo humore habundat statim inficit alia membra. Sic dives pecuniis habundans villas destruit, circumfodit, & sæpibus munit, proximos ibi prius manentes lædit, à domibus propriis recedere cogit, & multa enormia ad suam avariciam agit explendam. Exemplum in natura per catarrum quandoque è migranea generatur, & hæc quandoque oculos eruit. Ex catarro eciam quandoque dolor dentium gignitur. Unde pro dolore multi dentes eruere coguntur. Sic isti villarum dirutores seipsos ditant, & alios à propriis sedibus ad suam in futuro dampnationem, quod dolendum est, expellunt.

Fol. 35. b.

Tercia similitudo est, quod unum membrum sibi reputat fieri quod alteri accidit, sive bonum sive malum. Unde si lædatur pes, os loquitur lædenti dicens: "Lædis me." Non dicit, "lædis pedem", sed "lædis me", & sic de aliis partibus læsis. Sic ait Apostolus ad Romanos XII°. "Flere cum flentibus, gaudere cum gaudentibus." Sic non faciunt isti avari villarum destructores; nam cum per eos exheredati lugent illi gaudent. Et cum non possunt habere suum facinorosum intentum, tunc illi inaniter & inutiliter lugent.

Quarta similitudo est, quod unum membrum non invidet atri, nec lædit ¹ eum, licet eo habeat officium nobilius; sicut caput non invidet pedi. Non sic faciunt isti avari villarum destructores, sed invident proximis suis illis ² resistentibus, quamvis in conspectu moribus sunt multo meliores & divitiis inferiores. Sed si in corporali substantia membrum putridum fuerit, illud

1. Sic. 2. Recistentibus MS.

abscidendum est, ne alia membra inficiat. Lex fures suspendit, & sic deus eos hîc qui sunt destructores villarum, aut eos depauperat vel infirmitatibus vexat, aut mala morte interimit, ut quidam suspensi sunt, quidam decollati, quidam infra ecclesiam occisi sunt, eo quod ecclesias ¹ destruerunt, quidam ad patibulum tracti, qui diu reservati sunt, hoc est, ad correctionem, vel ut hîc compleatur eorum gaudium, & in futuro ad æternam descendant ² afflictionem & pœnam.

Quinta similitudo est, quod si unum membrum lædat aliud, non se vindicat sed patienter sustinet, & potius illud à malo defendit, ut si manus carpentarii cum instrumento lædat pedem, non vindicat se de manu, sed potius manum fovet & defendit. Non sic isti avari destructores & dirutores villarum. Cum, secundum Apostolum, ut supra, ad Galathas, "Multi unum corpus sumus, & non omnia membra unum officium habent;" isti male dispositi viri contra legem dei & ordinem naturæ, comembris suis, id est, aliis Christianis, ³ obcistentes valde graves sunt, & contra naturam membrorum vicinos suos ad suam dampnationem male tractant & multipliciter lædunt, & sic convertunt dilectionem proximi in dampnabile odium. Utinam haberent ⁴ antidodum sufficiens ad expellendum hoc pestiferum avariciæ toxicum à cordibus eorum. Homines pacifici assimilantur ex proprietate columbis, & castæ personæ turturibus, mites agnis; sed isti villarum dirutores secundum Doctores assimilantur basiliscis. Est autem, secundum Ysidorum, basiliscus Græce, id est, regulus Latine, & est rex serpentum, estque animal parvum semipedale in quantitate, albis maculis lineatus. Habet caput ut gallus cum crista alba, & caput curvatur ad terram, & habet duos pedes, & duas alas, & caudam serpentineam. Et ita præ ceteris venenosis alia animalia venenosa excellit, quod rex serpentum vocatur. Ex proprietate habet omnia viventia sibi objecta solo visu interficere, reptilia, gressibilia & ⁵ aiere volancia, & omnia virentia, ut arbores, herbas, & gramina, suæ habitationi & con-

Fol. 36. a.

Fol. 36. b.

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. Leg. antidotum. 5. Sic.

spectui circumjacentia. Sic isti villarum dirutores vicinos suos juxta eos vivere non sinunt, & violenter coguntur recedere, quod dolendum est. Deus, cum placuerit, festinum & utile remedium ad rei publicæ proficuum gracie apponat. De hac materia iterum tractabo cum pervenero ad tempora regum Aluredi & Willielmi Ruffi.

Guthelinus
rex. M.

Gorbonianus rex qui fuit veteris Graunt, alias Graunthum. M. Peridurus rex, qui condidit villam de Pickeringe. M.

Rex Lud conditor civitatis Troinovante. M.
• Fol. 37. a.

Cassibellanus
rex. M.

Julius Cæsar.
M.

Post mortem regis Guthelini non memor sum me legisse de aliquo rege vel potenti¹ principe civitatis aut villæ nobilis conditore, quousque perveniatur ad regem Gorbonianum ejus quintum successorem,² qui, ut fertur, condidit Grantham, & ut multi asserunt, multum decoravit Cantebrigeam, & hic³ Londoniis sepeliebatur⁴ septimo anno regni sui, & non multum post successio regalis pervenit ad Peridurum. Qui secundo anno regni sui condidit villam de Pikryng boriali plaga Angliæ comitatu⁵ Eboracensi, & ibi idem rex, ut ipse iusserat,⁶ erat sepultus. Deinde post longum temporis processum regnavit rex Lud, qui muros civitatis Novæ Trojæ de novo fecit, & nobilem portam ibi⁷ construxit, quæ ab ejus nomine⁸ usque hodie Ludgate appellatur, ⁹ etiam multis turribus dictam civitatem decoravit, & antiquo nomine, scilicet Novæ Trojæ, ⁹ oblivione submerso, à nomine suo Caerlud appellari iussit, id est, civitas Lud. Sed modo vocatur¹⁰ London, Gallice dicitur Londurs. Tandem ipse rex Lud juxta portam, quam condiderat, ¹¹ Britanice dictam Porthlud, Saxonice Ludgate honorifice sepultus est. Quo defuncto, propter minorem ætatem filiorum suorum subrogatus¹² frater suus rex Cassibellanus, vir strenuus & providus tempore pacis & guerræ. ¹³ Hujus tempore Julius Cæsar in regnum¹⁴ applicuit. Sed rex Cassibellanus eum¹⁵ in Gallias fugavit. Tandem regno civili litigio diviso Julius Cæsar¹⁶ à parte

1. Principe, ut inquit Roscius, civitatis C. C. 2. Deest C. C. 3. Londiniis C. C. 4. 47. regni C. C. 5. Eborach C. C. 6. Sepultus est C. C. 7. Constrinxit C. C. 8. Ac etiam C. C. 9. Subverso C. C. 10. London. Nam Gallice C. C. 11. Britanice dicitur C. C. 12. Fuit frater suus nomine Cassibellanus, esse protectorem ac regem super Britannos, qui fuit vir strenuus C. C. 13. Nam huus C. C. 14. In portu Rutupino applicuit C. C. 15. Vi C. C. 16. Aperte C. C.

Cassibelano adversa tandem in regnum revocatus, victoriam ² reversus optinuit, & regnum Romanis tributarium fecit. Erat autem vectigal quod rex Cassibelanus tunc Julio Cæsari & Romanis annuatim tria milia ³ librarum argenti. Per hiemem totam ⁴ Julius moram London & ubi sibi ⁵ placuit continuavit, quo spacio, ut dicitur, turrim London, & alia certa loca, ut Rochestriam, Doveram construere cœpit, & in vere versus Romanam regressus contra Pompeium recessit & vicit, ⁶ & extunc solus super Romanos imperavit, ut historiæ testantur. Nec multo post quin regnavit in Britannia nobilis rex Kymbelinus, alias Guthelinus, vel Kevelinus, qui magno stetit Romanorum favore. In tantam eorum inciderat amicitiam, ut cum posset tributum eorum detinere, gratis impenderet. Hic nutritus fuerat Romæ cum Octaviano Cæsare Augusto, & ab eo armis decoratus est. Hujus ⁷ anno regni XLII°. natus est apud ⁸ Bethlem nocte sabbati, quæ diem sabbati sequebatur, anno ætatis beatæ Mariæ XIII°. dominus noster ⁹ Ihesus Christus, cujus precioso sanguine redemptum est genus humanum. Regi Kimbelino mortuo, & Londoniis sepulto, successit suus filius senior & primogenitus nomine Gwyderi, multis annis regnavit, contemporaneus Christi & beatæ virginis, eoque circiter anno quo beata Maria, mater Christi, obiit, ipse infortunio belli extinctus est. Hic, secundum assercionem David LL, thesaurarii ecclesiæ Landavenfis, urbem Legionem, alias Caërleon, in Leogria, quæ nunc Warwyke appellatur, in magno favore habuit, eamque sumptuosa reparatione decoravit,

Ex iussu Julii Cæsaris turris Londinarius, castrum Dorense ac Rosense incepta sunt M.

Guthelinus rex. M. Fol. 37. b.

Natus est Christus Jesus. M.

Guiderius rex. M.

Urbem Legionum, Warwicke. M.

1. Deest C. C. 2. Librarum solvebat. Per hiemem C. C. 3. Julius Cæsar moram fecit Londiniis, & ubi C. C. 4. Placuit, quod spacio, ut dicitur, Londinarius incipiebat ob titulum Britannorum, ac etiam condere iussit castrum Dorense ac etiam Rosense, ad patriæ defensionem, & ejiciendos inimicos. Hæc enim castra construere cœpit, & opus continuatur, per ejus edictum, ærario communi, & in vere &c. C. C. 5. Deest C. C. 6. Anni regno XLII°. C. C. 7. Bethlem Judæ nocte sabbati, anno ætatis beatæ C. C. 8. Ihesus Christus. Qui Kimbelinus mortuus & sepultus est cum patribus Londiniis. Qui successit suus filius senior & primogenitus Guiderius (nomine) qui multis annis regnavit. Qui tandem infortunio belli extinctus est. Hic, secundum David Vel, id est, Davidis Fluellene, thesaurarii ecclesiæ Landavenfis, urbem Legionem, C. C.

Arviragus
rex. M.

Fol. 38. a.

Glocester
erector. M.

De Hiberno
conquestu.
M.

& privilegiis¹ roboravit. Cum igitur quadam vice tributum, quod appetebant, Romanis denegaret, supervenit Claudius, qui in imperium subrogatus fuerat. Aderat cum eo princeps militiae nominatus Lelius Hamo, qui arma Britanniae assumens Britonibus se commiscuit, & strenuissimum militem regem Guiderium inter suos proditorie interfecit, & subito dilapsus ad suos fugit, quem regis Guiderii frater armis regalibus indutus rex Arviragus maxima festinatione insequens in brevi super ripam maris cum multis aliis interfecit, quæ de nomine Hamonis Hamptonia usque hodie vocatur. Deinde facto pacifico tractatu cum Claudio imperatore & novo rege Britonum Arvirago, convenerunt in hunc modum, ut rex Arviragus accipiens Claudii filiam nomine Genuissam in uxorem, & tributum solitum solvens in Romanorum maximum assumeretur cum amicitia favorem. Missi tunc sunt qui Romam pro filia Claudii omni festinatione transirent, & omni festinatione ducta regi Arvirago in uxorem est copulata, & ubi erat locus nuptiarum in rei memoriam Claudius imperator urbem condidit, quam à nomine suo Caerclaw, id est, Glocestriam nominavit. Recesso Claudio iterum certo spacio pertransito tributum Romanis negavit. Superveniens tunc² Vaspasianus postea imperator, sed tunc à Claudio³ missus in Britones juxta Excestriam irruit, ubi Arviragus cum eo obviam, & inter partes acriter pugnatum est. Sed demum mediatione reginæ Britonum Genuissæ, filia Claudii, in firmam pacem⁴ concordarunt cum subjectione Britonum senatui & consueta & impofterum semper solutione tributum. Hac convencionem facta & firmata duces & commilitones suos miserunt in Hiberniam. Hieme

1. Roboravit. Guiderici frater, nomine Arviragus, regnavit & acriter pugnavit contra Romanos, & vicit eos, sed in hunc modum tandem foedus inierunt, ut Arviragus rex acceperat [l. acciperet] in uxorem Claudii filiam, nomine Genuissam, & tributum solutum solveret. Tandem deducta est Genuissa cum omni festinatione, & regi Arvirago data est in uxorem. Ob cuius rei memoriam Claudius urbem condidit nomine suo Caerclaw, id est, Glocestria. Recesso Claudio, iterum tributum Romanis negavit superveniens tunc C. C. 2. Sic. 3. Missus est, & Britones juxta Excester obviam, ubi fortiter pugnaverunt ambo duces. Sed demum meditatione reginæ Genuissæ, filia C. C. 4. Concordaverunt C. C.

vero finita rediit ¹ Vaspasianus Romam, ² & Arviragus remansit in Britania. Tandem defunctus Claudiocestriæ, sepultus est in quodam templo quod in honore Claudii dicaverat. Successit ei in regnum filius suus Marius, vir potens & prudens, qui civitatem Cestriæ reparavit sumptuose. Cujus diebus quidam Pictorum rex, ³ Rodrik nomine, de Sithia cum magna classe veniens in ⁴ Albaniam coepit patriam illam vastare. Cui obvians rex Marius cito illum interfecit in loco qui Stanesmor dicitur, ubi erexit lapidem in signum victoriæ. Quæ postea provincia de nomine suo dicta fuit Westmaria. In quo lapide inscriptus titulus memoriam ejus usque in hodiernum diem ⁵ testatur. Perempto vero rege Rodrik, rex Marius populo devicto qui cum eo venerat partem Albanie ad inhabitandum, quæ Cathanesia nuncupatur, dedit. Erat autem deserta & inculta à nullo inhabitata. Cumque uxores non habentes filias Britonum ab illis petivissent, Britones ipsos in detestatione habentes plane negabant. Hanc repulsam passi transfretaverunt in Hiberniam, ubi quod quæsierant optinuerunt. Horum primus rex post Rodricum Berench nomine, qui fecit pulchram villam super aquam Twede, quæ à nomine suo Berewyke ⁶ appellatur. Regnavit rex Marius annis

Vaspasianus. M.

Dober Castellum. M.

Fol. 38. b.

Dober

Castellum. M.

Marius rex.

M.

Villa quæ dicitur Berewicke. M.

1. Sic. 2. Et Arviragus vi opus perfectum castrum Dorense & portum Rurupinum obruravit contra vim Vespasiani & suorum Romanorum, in Britannia mansit, & obiit, & Claudiocestriæ sepultus est. **The which castle after the conquest, was well finished, beautified and enlarged by William the Conqueror and his Nobility, in so much they gave names to their lodgings, then appointed to the safe keeping of the sayd castle, in so much that divers of their cotes be placed in their Towers, and in Edward the fourth's time much beautified.** Arviragi decessum, qui sepultus fuit in templo in honorem Claudii dedicato in Claudiocestria prædicta. Deinde superveniebat in regno filius ejus nomine Marius, vir potens & prudens C.C. 3. Rodericus C. C. 4. Albaniam, id est, Scotiam, coepit C. C. 5. Testatur. Roderico victo dedit Pictis alas, Sithis eam partem Albanie, quæ Cathanesia dicitur ad habitandum. Qui quidem Picti recusantibus Britonibus uxores Hibernienses sibi parciverunt à Roderiki decessu elegerunt sibi alium ducem nomine Berench, qui fecit pulcherrimam villam C. C. 6. Appellatur, id est, vicus Berenchi, qui quidem Marius obiit cum regnaverat annis 29: & sepultus est apud Carelile. Huic successit filius suus Coylus, qui nihil egregie faciebat, & obiit, cum enim regnavit 40. annis, & sepultus est in Eboraci civitate. Cui successit filius suus nobilis (C.

Coylus rex. **xxix.** & apud Cairleyl est sepultus. Huic successit filius
M. suus Coylus, qui regnavit annis **xl.** & Eboraci sepellitur.

Lucius rex. Cui successit filius suus nobilis¹ rex Lucius annis **lxxvii.**
M.

Induebat se Hic erat primus rex Christianus de cunctis regibus, ² &
Christiani- pro Sancto inter eos accipitur. Hic ³ ambasiotores Ro-
tare circa man misit cum epistolis suis Eleutherio ⁴ papæ, ut ab eo
annum Do- Christianitatem ⁵ reciperet. Cui papa destinavit duos reli-
mini 156. giosos doctores dignitate antistites Faganum & Dumanum

Fol. 39. a. Christum prædicantes. Hii ipsum regem sacro baptismo
abluebant. Cujus bono exemplo multi alii confluabant
ad baptismum circa annum domini **clvi.** secundum
⁶ Bedam. Tunc ⁷ templa plurimorum deorum infra am-
bitum regni ubique dedicata uni deo per prædictos san-
ctos⁸ Doctores de novo consecrata sunt, & diversis cœ-

Tres archi-
piscopales
sedes per
Lucium re-
gem insti-
tutz sunt.
M.
tibus ordinatorum repleverunt. ⁸ Fuerunt tunc in Bri-
tania **xxviii.** flamines, necnon & tres archiflamines,
quorum potestati ceteri flamines ⁹ submittebantur. Illo-
rum spurcitia expurgata, pro prophanis expulsis inducti
sunt veri¹⁰ unius dei cultores, ¹⁰ ac¹¹ ubi fuerant ¹¹ archi-
flamines impositi sunt archiepiscopi, & ubi fuerant fla-
mines episcopi¹² inducti sunt. Sedes autem archiflami-
num in tribus nobilioribus totius regni civitatibus, Lon-
doniis videlicet, & Eboraco, atque in urbe Legionum,
quam super Oscam fluvium in Glamorgancia veteres
muri & ædificia sitam fuisse testantur. Hiis igitur tribus
evacuata superstitione ¹² viginti octo¹³ episcopi subduntur,
divisisque parochiis subjacuit metropolitano Eboracensi
tota Albania, ¹³ scilicet¹⁴ ab Humbro ¹⁴ usque¹⁵ borialem
plagam. ¹⁵ Londoniensi vero metropolitano submissa est
Loëgia & Cornubia. Has provincias ¹⁶ fecerint Sabrina
& Cambria, id est, Wallia, quæ urbi Legionum ¹⁷ subja-

1. 47. Cum regnare incipiebat primus rex Christianus C.C. 2. Ac C.C.
3. Sic. 4. Romanorum episcopo, ut ab C.C. 5. Acciperet. Cui idem Eleutherius
destinavit C.C. 6. Venerabilem Bedam C.C. 7. Templa deorum, sed potius
synagoga Judæorum, uni soli Deo infra ambitum ejus regni dedicati
fuissent, & per prædictos sanctos C.C. 8. Nam hinc fuerunt in Britannia 29.
flamines C.C. 9. Submittebantur. Instituti sunt veri C.C. 10. Desse C.C.
11. Archiflamines instituuntur archiepiscopi, & ubi flamines ibi episcopi
C.C. 12. 29. C.C. 13. Sed C.C. 14. Versus C.C. 15. Londineni C.C.
16. Fecerunt C.C. 17. Subjacuit. Et nobilis antistes, & cuncta quæ fecerant à
beatissimo patre Eleuthero confirmari impetraverunt. Tunc gloriosus rex
Lucius maximo gaudio C.C.

cuit. Deinde restauratis omnibus redierunt antistites Romam, & cuncta quæ fecerant à beatissimo patre domino papa confirmari impetraverunt. Facta confirmatione reversi sunt in Britanniam cum multis aliis comitatus, quorum doctrina gens Britonum in fide Christi corroborata fuit. Tunc gloriosus rex Lucius maximo gaudio fluctuans possessiones & territoria, quæ prius idolorum templa¹ possiderant, in meliorem usum vertens, ipsa ecclesiis² fidelium³ permanere concessit, & quia majorem honorem ipsis impendere debuerat, ampliavit illa majoribus agris &³ manſis, omnique honore sublimavit. Inter hæc Claudiocestriæ ab hac vita migravit, & in ecclesia primæ sedis honorifice est sepultus anno domini centesimo quinquagesimo sexto. ⁴ Caruit⁵ etiam⁶ prole qui sibi succederet. Post hunc rebellaverunt Britones Romanis, sed ab imperatore Severo domiti sunt. Qui Severus, infestatus à Fulgenio rege⁶ Pictorum⁷, fecit murum à mari usque ad mare, non ex lapidibus sed cespitibus, inter Deiram &⁷ regnum⁸ Pictorum, ⁸ ut⁹ impetum eorum propius accedere prohiberet. ⁹ Hic Severus, natione Affer vel Affricanus, in bello contra Fulgenium interfectus est, ¹⁰ & Eboraci sepultus, Fulgenio lætaliter vulnerato. Reliquit ipse post se duos filios, Bassianum & Getam. Quorum Geta ex matre Romana genitus¹¹ erat, Bassianus vero Britanica. Igitur patre eorum Severo imperatore defuncto, sublimaverunt Romani Getam in regem, faventes illi quia ex utraque parte erat Romanus. Quod abnegantes Britanni Bassianum elegerunt, quia materno sanguine ipsis conjunctus erat. Proinde commiserunt fratres pugnam, Getaque interfi-

Fol. 39. b.
Lucius rex
possessiones
ac territo-
rium tem-
plorum, ar-
chiepisco-
porum, ac
parachiana-
rum, mul-
tum ampli-
avit ac di-
tavit. M.

Severus
imperator.
M.

Bassianus
rex. M.

1. Sic. 2. Drest C. C. 3. Mansionibus C. C. 4. Caruit sobole qui sibi succederet. Rebellantibus Romanorum edictis Britonibus missus est Severus imperator, qui Britones suo magno malo subjugaverat. Qui Severus infestatus C. C. 5. Enim pro etiam reponendum esse conjicit scriba ad oram codicis Bodlejani. Sed dissentio. 6. Pictorum, alias Pictorum, C. C. 7. Regem C. C. 8. Et C. C. 9. Hic quidam Severus validus Affricanus in bello C. C. 10. Et apud Eboracensem civitatem sepultus est, ac etiam Fulgenio lætaliter vulnerato, obiit circa annum gratiæ 160. Reliquit Severus post eum duos filios Bassicum & Getam C. C. 11. Est, & Bassianus Britanica matre ortus est. Ideo patre Severo defuncto sublevarunt Romani Getam quasi nobiliorem & eo fideliorem, recusantes Bassianum. Quod abnegantes Britanni C. C.

Coëllus rex
fundator
fuit Coelce-
striz, Caër-
leon, ac Ca-
ermarden,
ac simul
Hertford-
west. M.
* Fol. 40.a.

Helena he-
res regni,
uxor Con-
stantii im-
peratoris.
M.

Maxentius
tyrannus.
M.

citur, & Bassianus regno potitur. ¹Post hoc crevit ci-
vile bellum in regno, & semper victor post victum
²regnavit, donec ³perventum est ad Coëllum, ducem
Kaercolini, id est, Colcestriæ, quam urbem primus ædi-
ficavit, & * eciã alias civitates, scilicet Caerleyn, &
Caermerdin, & Herfordwest in Westwallia." Cujus tem-
pore Romani ⁴legaverunt Constancium senatorem, qui
Hispaniam illis subdiderat, virum sapientem, audacem, &
Constanciæ civitatem in Normannia ædificavit, & hic
præ ceteris rempublicam augere laboraverat. Ille hono-
rifice à rege ⁵Coëll receptus est, & concordati sunt sub
hac forma, quod ⁶Coëll tributarius Romanis regeret pa-
cifice. Cito post rex Coëll obiit, & ⁷Londoniis sepultus
est. Reliquit post se unicam filiam heredem nomine
Helenam. Hanc cum diademate regni Constancius im-
perator sibi copulavit in uxorem, genuitque ex ea nobi-
lem filium, postea totius mundi monarcham, magnum
videlicet ⁸Constantinum. Processu temporis obiit im-
perator Constancius Eboraci, ⁹ibique est sepultus, re-
gnumque filio suo ¹⁰Constantino donavit. Eoque tem-
pore erat quidam tyrannus Romæ, vocabulo ¹¹Maxen-
cius, qui quosque nobiles, quosque probissimos cives
¹²exheredare conabatur, pessimaque tyrannide nequiter
rempublicam opprimebat. ¹³Romani molestiam ejus non
ferentes miserunt in Britanniam ¹⁴Constantino, ipsum in
odium adversus prædictum tyrannum incitantes, ¹⁵quod
cum de generatione eorum ad expellendum Maxentium
eis in auxilium cum omni festinatione possibili veniret.
Ipse Maxencius Sanctam Katerinam, regis Constantini

1. Deinde crevit C. C. 2. Regavit MS. 3. Pervolutum est ad Coëllum.
Coëllus Bassiani successor dux Caercolini, id est, Colcestriæ, quam vero
urbem primus fuit fundator, ac ædificavit, ac etiam alias quamplures ci-
vitates, scilicet Caerleon ac Caermarden, & Herfordwest in Westwallia C. C.
4. Eligerunt ac legaverunt C. C. 5. Coëlle C. C. 6. Coëll Romanis tribu-
tarius fiet pacifice C. C. 7. Londiniis cum aliis regibus sepultus est. Qui
reliquit post se unicam sibi filiam ac heredem, nomine Helenam, ac ad
diadema regni evecta est, cui Constancius se in sacris nuptiis dederat, ge-
nuitque ex ea nobilem C. C. 8. Constantium C. C. 9. Ibi est C. C. 10. Con-
stantio C. C. 11. Maxentius C. C. 12. Exhereditare C. C. 13. Romani
non feruntur ejus molestiam miserunt C. C. 14. Constantem, ipsius in o-
dium C. C. 15. Desunt omnia in C. C. usque ad, Aduhato igitur forti ex-
ercitu &c.

propinquam consanguineam, parum ante Alexandria in Asia crudeliter ¹ perimerat. Cujus sacrum corpus manu angelica ab Alexandria in montem Synay miraculose est delatum. Constancius vero imperator duas, licet non simul habuit uxores. Secunda erat Sancta Elena, mater magni Constantini. Prima ejus uxor erat Hester, filia & heres regis Armeniæ, quorum filius, rex Alexandriæ, Costus de uxore sua regina Meliade, filia regis Cipriæ, genuit. (de qua præloquuti fuimus) beatissimam virginem & martyrem Sanctam Katerinam. Erat iste Maxencius ipsius archityranni Maximiniani (quem ille dei inimicus diabolicus Dioclicianus in consorcium imperii sumpserat) filius." Adunato igitur forti exercitu Romam ² adiunt, illamque cito sibi subjugavit, & postmodum totius mundi ³ monarchiam optinuit, ⁴ Maximiniano devicto signo crucis ipsi Constantino divinitus ostenso. Hic processu temporis Christianus effectus, & à ⁵ beato Silvestro ⁶ papa baptizatus ob reverentiam Christi Sancto Silvestro supradicto ⁷ suisque successoribus omnes imperiales dignitates contulit. Ecclesiam omnium imperatorum primus possessionibus & libertatibus ditavit, & cœpit ⁸ regnare anno domini CCCVIII^o. & sanctus habetur apud Græcos solempniter ⁹ canonisatus. Cujus festum ¹⁰ apud eos festive celebratur XXI. die Maii, cujus mater ¹¹ Sancta Helena civitatem ¹² Londoniarum ac Colcestriam mœnibus circumcinxit. ¹³ Successu post temporis quidam senator Romanorum, nomine ¹⁴ Maximus, magni Constantini consanguineus, nepos Coëli regis, patris Sanctæ Helenæ, Britanniam venit, & diadema regni cum uxore sua, ¹⁵ filia & herede regis Octavii, cepit. Nec diu post quin partem Galliæ conquissivit, ¹⁶ quæ Parva Britannia usque hodie est appellata. Provincia illa de-

Fol. 40. b.

Constantius
rex & im-
perator. M.

Helena Co-
lcestriam
ac Londi-
num fecit,
ac circum-
cinxit mœ-
nibus. M.

Fol. 41. a.
Maximus
Senator ac
regni gu-
bernator. M.

1. Sic. 2. Adivit C.C. 3. Monarcham opt. C. C. 4. Maximiano C. C. 5. Deest C. C. 6. Romanorum episcopo baptizatus est, & ideo propter reverentiam Christi beato Silvestro C. C. 7. Suis succ. C. C. 8. Regnare circa annum gratiæ 309, & sanctus C. C. 9. Canonizatus C. C. 10. Inter illos C. C. 11. Deest C. C. 12. Londinarium C. C. 13. Successu vero temporis C. C. 14. Maximus C. C. 15. Deest C. C. 16. Quæ ejus jussu Parva Britannia appellatur, quod quidem nomen in hunc usque diem retinet. Et provincia devicta, Britones inducuntur, & eaque uxores à Gallicis C. C.

* Britannia Minor per Maximium victa fuit, à suæ ditioni subjecta, idem majori. M.

Gratianus dux. M.

Fol. 41. b.

victa Britones inducuntur, pro quibus dam secundum quasdam Cronicas uxores à Gallicis erant abnegatæ, tunc ¹ de hac" Majori Britannia ² beata" Ursula cum ceteris ³ virginibus ad numerum XI. milia congregatæ erant. Quæ peregrinæ Romam visitantes, ⁴ in reditu" ab Hunis & ⁵ Pictis Colonia coronas martyrii receperunt. ⁶ Ab infidelibus peremptæ erant, secundum Galsfridum, XI. milia filiarum nobilium, & præter has IX. milia filiarum popularium, quando primo ab insula ista recesserant. Sed in mari multæ earum erant submersæ, & ad varias regiones dispersæ, nec iterum unquam erant re-adunatæ. Tunc Maximo ab illo Britanniarum maiore regno cum juventute regni recesso, ex omni parte incurfabant Scoti, Picti, & alii ⁷ alienigenæ, insulam prædantes, & multa mala inferentes. Cum hæc ⁸ tunc" calamitas ad aures ⁹ Maximi regis pervenisset, misit ¹⁰ Britanniam in eorum auxilium ¹¹ Gracianum municipem cum duabus legionibus, ut eos sua virtute & potentia ¹² protegeret; qui in ¹³ brevi hostes in Hiberniam fugavit. Audita deinde ¹⁴ morte Maximi Romæ sese in regem promovit, & cum corona claudem tyrannidis assumpsit. Plebei ejus insaniam non ferentes, cito eum interfecerunt. Quo exterminato, redierunt hostes in regnum ¹⁵ circumquaque. Britones tunc necessitate compulsi legatos ambassiatores Romam miserunt, auxilium petentes, & subjectionem in perpetuum sponte promittentes. Quibus legio una statim missa est, quibus probitas regni adunata Londoniis tandem, ut oportebat, hostibus diversis quartis regni bellice obviabant. Capitanei vero præcipui adversæ partis erant Guamus & Melga reges Hunorum & Pictorum, ¹⁶ Scotis, Norwagencibus & Dacis aliisque nephandis alia-

* Hoc modo hac concipitur marginalis nota. — 1. Desunt C.C. 2. Deest C.C. 3. Virginibus & feminis ad numerum 2. milia C. C. 4. Desunt C. C. 5. Pictis ac Dacis coronas C. C. 6. Et ab infidelibus peremptæ. Et, secundum Galsfridum, fuerunt filiarum nobilium, ac etiam 70. mille filiarum popularium ab insula ista recesserant in navibus, & in mari sunt submersæ. Tunc Maximio ab illa Britannia Maiore & regno cum juventute C.C. 7. Alienigenæ C. C. 8. Deest C. C. 9. Maximii C. C. 10. In Britanniam C. C. 11. Gracianum municipem C.C. 12. Protegeret C.C. 13. Brevi post tempore hostes C.C. 14. De morte C. C. 15. Desunt omnia in C. C. usque ad Inde Britones coacti. 16. Sic.

rum nationum exulibus & prædonibus, qui Sanctam Ur-
sulam prius Coloniae extinxerant. Et sicut à lupis agni,
ita deflenda plebs ab inimicis decerpitur." Inde Britones
coacti ¹ in Britanniam Minorem pro auxilio ambassiatorie
miserunt Guthelinum, ² London archipræsulem, cum a-
liis nobilibus ³ Aldreneo regi Minoris Britanniae. ⁴ Lega-
tione satis discrete intellecta, ordinavit ipse exercitum
duorum milium militum sub fratre suo ⁵ Constantino ;
qui in Britanniam ⁶ Totenesio portu applicans maximo
receptus est ⁷ gaudio. Et cum in interiora regni venisset
oris consensu, manuum applausu omnium sibi obvian-
tium alte clamantium, "Vivat rex," ⁸ concorditer in re-
gem admissus est. Exinde confluerunt Britones undi-
que prius aspersi, & facta infra ⁹ Silecestriam concione
erexerunt illum illustrem ¹⁰ Constantinum, illius nominis
& regni Britanniae secundum, in Majoris Britanniae regem,
regniue diadema capiti suo imposuerunt, dederuntque
ei in conjugem venerabilem dominam ex nobile genere
Romanorum ortam, quam Guthelinus archiepiscopus
virtuose educaverat. Iste ¹¹ Constantinus, ut vir strenuus,
partim armis, addita ¹² etiam prudentia, hostibus ex-
pulsis, pacificis ad pacem receptis, regnum ¹³ circumvit,
civitates destructas reparavit, inter quas civitatem in
¹⁴ Leogria, prius Caerleon, per regem Guthelinum primo
fundatam & nominatam, deinde per regem Gwyderium
Christi ¹⁵ contemporaneum reparatam, postremo per
Sanctum ¹⁶ Caradocum Herfordencium principem à di-
lapsa in novam reinceptam, facta ¹⁷ inibi mansione prin-
cipi apta, cum una nobili ¹⁸ ecclesia in dei honore &
Sancti Johannis Baptistæ dedicatam, quæ usque hodie
partim remanet, ¹⁹ in foro ubi solito scola grammaticalis
tenetur, & posthac immediata ²⁰ incurfione hostium ite-

Guthelinus
fuit nun-
cius totius
regni. M.

Rex Con-
stantius se-
cundus Bri-
tanniae Mi-
noris eve-
sus est. M.

Fol. 42. a.

1. In Britanniam pro auxilio ambassiatores miserunt C. C. 2. Londonio-
rum C. C. 3. Aldronio C. C. 4. Legationem satis discrete intellectam C. C.
5. Constantio C. C. 6. Totnesio, id est, villa pacis, portu applicans C. C.
7. Gaudio. Huic successit Constantius, qui cum interiora regni C. C. 8. Re-
cordatur in regem C. C. 9. Silvestriam C. C. 10. Constantium C. C.
11. Constantius C. C. 12. Autem C. C. 13. Accivit, vel anivit C. C. 14. Le-
gioria C. C. 15. Contemprandum & nominatam reparatam C. C. 16. Caro-
ducum C. C. 17. Ibi C. C. 18. Ecclesia & in dei C. C. 19. In foro ubi C. C.
20. Occasione C. C.

Caerwor-
gon. M.Tres filios genuit
Constantius, scilicet
Aurelium, Uter &
Constantium. M.

Fol. 42. b.

Guthelinus horum
fuit educator, archi-
episcopus Londinen-
sis. M.

Gye. M.

Guido co-
mes War-
wici. M.

Fol. 43. a.

rum in cineres redacta, per hunc ¹ vero nobilem re-
gem ² Constantinum reaedificata est, & ut scribunt Bri-
tones, nomine antiquo mutato, per eundem nobilem re-
gem Caerumber nominata est. Condedit ³ etiam idem
rex ⁴ Caerwrgon, id est, Wygorniam, & Caerwent juxta
⁵ Chepstow. Hæc vidi in Cronicis Wallensibus missus ob
hujusmodi negocia in Northwalliam & insulam Angle-

seia, in quibus locis hæc vidi & intitulavi. Idem
Constantinus de nobili regina sua genuit tres
filios ⁶ Constantinum, Aurelium, & Uter. Pri-
mus Wyntonæ in ecclesia beati Amphibali in
monachum tonsus est. Duo reliqui, Aurelius
Ambrosius & Uter Pendragon, sive Utredus,
archiepiscopo Guthelino commissi sunt mori-

bus nutriendi. Præteritis autem x. annis à corona-
tione regis Constantini, venit quidam Pictus cum
rege secrete fingens locuturus semotis aliis, & cultro
regem interfecit in virgulto quodam, & nephandus ille
evasit ad suos securus. Tunc facta est iterum hostium
incurso & regni dilaceratio. Qua ruina durante qui-
dam ⁷ Britonum princeps, nomine ⁸ Gwayr, superveniens
locum civitatis Caerumbre iterum dilaceratæ eam ite-
rum reparavit, & nomine suo ⁹ Caergwayr appellari ius-
sit. Quo veniens sanctus Dubricius sedem episcopalem
sibi ¹⁰ aptavit, ubi modo castrum Warwici situatur, & ec-
clesiam in honorem beatæ Mariæ & Omnium Sanctorum
(quæ usque dies nostros apparuit) ibi construxit & dedica-
vit, & ibi usque adventum Saxonum (qui in brevi sequutus
est) mansit. Præterquam in oratoriis quæ in locis congruis
sibi construxit, quorum unum & principale æstimatur
fuisse ubi Guido, comes postea Warwici, à mundo ad
deum conversus moram biennio traxit & obiit. Quod
oratorium fuit ante ipsius almi viri Gwidonis tempora
dedicatum in nomine Sanctæ Mariæ Magdalænæ, ut in
multis libris de vita sua factis plane habetur. Regno,

1. Virum pro vero in C. C. 2. Constantium C. C. 3. Autem C. C.
4. Caerwrgon C. C. 5. Cheflow prope Bristoliam in Southwallia. Hæc
vidi C. C. 6. Constantium C. C. 7. Britonicus princeps C. C. 8. Gway
C. C. 9. Caergway C. C. 10. Apertavit C. C.

ut ¹ prædicitur, regis Constantini morte turbato, quidam
² falcissimus proditor ³ Guivisseorum comes nomine Vortigernus ad coronamque aspirans, adivit Constantem
 monachum ordine subdiaconum apud Wintoniam professum regis Constantini primogenitum, & ⁴ se sibi in
 futuro fieret specialis consiliarius & amicus promisit
 ut eum ad ⁵ paternam coronam sublimaret. Alter gaudio fluctuans quicquid proditor ille petere vellet adimplere concessit. Ipso in regem ⁶ sublimato, Vortigernus licet non nomine re tamen regnavit. Ejus ⁷ etiam
 consilio Pictis regio corpori assistentibus certis mediis induxit eos regem interficere, & ipse Vortigernus tunc
 illis suspensis ac decollatis ad culmen ⁸ regium ascendit. Alii ⁹ tunc
 Picti ob necem sociorum suorum curialium judicio Vortigerni suspensorum, decollatorum, & aliis
 crudelitatibus interemptorum in mortale ejus odium conversi sunt, & aliis nationibus eis ¹⁰ connexis acriter infurrexerunt. Medio tempore nutritores duorum fratrum
 Aurelii Ambrosii & Uter Pendragon ¹¹ prodicionem Vortigerni timentes cum eis celeriter in Britanniam Minorem fugerunt, ubi honore quo decebat erant pro tempore educati. Rex Vortigernus ¹² pelli suæ tunc timens ut in suum putabat auxilium, sed in ¹³ omnium Britonum detrimentum & finale ¹⁴ exidium, Saxones tributarios sibi associavit, qui primo in hostes, deinde in ipsum destruendum toto ¹⁵ conamine usi sunt. Quorum terror Britonibus tantus erat, quod Britones ab eis ¹⁶ fugerunt sicut cera à facie ignis. Qua tempestate fugerunt plures ad tales plagas, ubi minor hostium erat conventus. & inter ceteros Sanctus episcopus Dubricius Caerguriensis in
¹⁷ Kambriam natale ¹⁸ solum recessit, ubi factus est primus episcopus Landavenfis, & ¹⁹ abinde non multo post translatus est ad ²⁰ archipræfulatum urbis Legionum in Suthwallia per regem Aurelium Ambrosium, sicut

Vortigernus comes proditor. M.

Constans rex. M.

Fol. 43. b.

Sanctus Dubricius episcopus Landavenfis. primus. M.

1. Prædum C. C. f. pro prædictum. 2. Sic. 3. Geuiffeorum C. C. 4. F. si sibi. 5. Patriam C. C. 6. Sublivato C. C. 7. Enim C. C. 8. Regni C. C. 9. Huic pro tunc in C. C. 10. Conjunxis C. C. 11. Prodicionem C. C. 12. Picti tunc timens C. C. 13. Omni C. C. 14. Sic. 15. Conatione conversi sunt C. C. 16. Fugierunt C. C. 17. Cambriam C. C. 18. Sotium C. C. 19. Ibidem C. C. 20. Auripræfulatum C. C.

Sanctus

Fol. 44. a.

Pagana ux-
or regis
Vortigeri.
M.Hengistus.
M.

Walheyt. M.

Fol. 44. b.

Sanctus Sampson ad archipræsulatum civitatis Eboracensis, & duravit vir longævus in sede ¹ ipsa archiepiscopali usque ad tempora nobilissimi regis Britonum Arthuri, quem manu propria coronavit & coronatione benedixit. De eo plura subscribam cum ad illa tempora describenda processus historiæ perduxerit. Iste pessimus vir rex & totius regni usurpator ² Vortigernus paganam duxit in uxorem, ³ specie muliebri deceptus. Hæc filia erat nephandissimi Saxonum principis Hengisti. Femina vocabulum erat Rowen. Ad cuius Hengisti preces rex Vortigernus invitatus domum ejus intravit; ubi epulis sumptuosis reffectus & potibus inebriantibus, puella prædicta, formositate non carens optima, induta vesturæ generibus regem honore, ut decuit, & vultu amabili, cum corporis honesta gestura manu cupam gerens humiliter genu flectendo ⁴ salutavit, inquiring lingua Saxonica, **Leonard Kyng Weltheht**. At rex, visa facie puellæ, admiratus est tantum ejus decorem, & incaluit. ⁵ Denique interrogavit interpretem suum quid dixerat puella, & quid ei responderet. Cui interpres ait, vocavit te dominum regem, & vocabulo salutationis honoravit. Quod autem respondere debes est, ⁶ **Drynkehyl**. Respondens itaque rex, ⁷ **Drynkehyl**, jussit puellam potare, cepitque ciphum de manu ejus, & osculatus eam potavit. Ab illa itaque die mansit consuetudo illa in Britannia in conviviis, ut qui potat ad alium diceret, ⁸ **Weltheht**, qui vero post illum potum recipit ⁹ respondit, ¹⁰ **Drynkeheil**. Rex tunc diversis potibus inebriatus, intrante in cor ejus Sathana, amavit heroïce puellam, & postulavit eam à patre suo. Et vere in cor ejus intraverat Sathanas, quia cum pagana ipse Christianus copulam carnalem ardentem appetebat contra ritum Christianorum & contra fidem suam. Hengistus statim petiit suorum consilio sibi dari comitatum Canciæ. Rex amore puellæ ardens quod petiit æque cito concessit. Alios post affines & cognatos suos Hengistus advocavit, quos inter Britones & Pictos

1. Ipse archipræsuli C. C. 2. Vortigerius C. C. 3. Spe muliebri C. C.
4. Salutavit C. C. 5. Leonard Kyng Weltheht C. C. 6. Deinde C. C. 7. Drinck-
heyt C. C. 8. Walheyt C. C. 9. Sic. 10. Drynkehyl C. C.

juxta murum à Severo imperatore factum collocavit, qui mixti cum Britonibus pagani Christianis confœderati fidem Christi exemplo nequissimo regis Vortigerni corruerunt, ¹ multique sequuti sunt errores, & Pellegiano errore in Britania exorto ut ² pestilencia inter sanos multos ³ hæresis multipliciter corrupit. Et sic à malo minori semper crevit majus malum, Britonibus decrescen- tibus, & Saxonibus ad culmen honoris licet proditorie ascendentibus, insula subpeditata est. Et verum dico proditores erant. Nam die ⁴ limitata in Kalendis Maii Britones & Saxones juxta coenobium Ambrii ⁵ conven- runt, ubi de pace & ⁶ proficuo regni statueretur. Et ibi Hengistus nova ⁷ proditione usus præcepit commilitoni- bus suis, ut ⁸ quisquis longum cultrum infra caligas suas absconditum haberet, & cum colloquium ⁹ tractarent, Fol. 45. a. dato per eum eis hoc signo, **Pentieth your** **seris**, unusquisque paratus adversum sibi Bri- tonem cum suo cultro ¹⁰ interficeret. Et fina- liter sic factum est, paucis Britonum vix eva- dentibus, quorum unus erat Eldol Claudioce- striæ, cujus frater Sanctus Aldatus Claudiocestriæ episcopus eundem Hengistum, ut ¹¹ alter Sa- muel regem Agag, postea in ¹² frustra concidit ¹³ & me- rito. Nam in ipsa Hengisti proditione loco præno- tato proditorie jugulati sunt de magnatibus Britaniæ ¹⁴ quadringinti & sexaginta personæ, rege ¹⁵ tantum sal- vato, qui tunc regum miserimus totum regnum suum di- spercioni dedit, & in omnibus hostium suorum appeti- tui annuere coactus est. Tunc ipsi detestandi Saxones singulis regni civitatibus invadebant cives, ¹⁶ ut rapaces lupi non resistentes oves. Maxima erat tunc miseria in regno; sed remedium ¹⁷ à deo missum est per filios regis Constantini Aurelium Ambrosium & fratrem suum Uter, sive Utredum Pendragon, qui, deo eos protegente, Sax- ones postea vicerunt, & Merlini, ¹⁸ Britonum vatis, con-

Verba proditoria Sax- anorum erga Britan- nos contra eorum fi- dem & juramentum. M.

Nýmep eopen Seaxay, id est, di- stringite ferra. M.

Ut rapaces lupi non resistentes oves. M.

1. Multi sequuti C. C. 2. Pestilena C. C. 3. Hecsi multipliciter corrup- unt C. C. 4. Limitata Kalendas C. C. 5. Convenient C. C. 6. Proficio C. C. 7. Prodicionem visus C. C. 8. Quisque C. C. 9. Tentarent C. C. 10. Inter- ficerent C. C. 11. Aliter C. C. 12. Sic. 13. Desunt C. C. 14. Sic. 15. Ta- men C. C. 16. Desunt C. C. 17. Adeo C. C. 18. Britoni vatis C. C.

filio lapides medicinales magnitudinis inmensæ, quos gigantes ab antiquo ab Affrica ad montes Kildariæ in Hibernia ¹ vexerant, Hiberniensibus postea resistere non valentibus in Britanniam transtulerunt, & ubi barones

Stonhinges in valle Severiana fuit sepulcrum nobilium Britanorum, & id proditione Hingesti Saxonalis comitis Cantix. M.

* Fol. 45. b.

Caerocradocke à conditore ejus nominis Olde Salibiria. M.

² Britaniæ proditione Hengisti occisi & sepulti fuerant ordine quo primo Affrica, deinde Hibernia situati ³ fuerant" * ibi situatæ sunt, & Stonhenges ⁴ modo appellatur. Et hoc est ad septentrionem civitatis Novæ Sarum per circiter VI. vel septem miliaria, & modo ⁵ habentur pro uno de ⁶ mirabilibus Angliæ. Erat Antiquitus appellata civitas Karadoci sive Caircradok à conditore, quæ modo ⁷ Old Salisbury dicitur,

Rex Aurelius. M.

Uter Pendragon rex. M.

Arthurus rex. M.

quam civitatem cum castro ⁸ prius perante condiderat, qui ⁹ eciam," ut parum supra habetur, tempore regis Constantini, avi regis Arthuri, reparavit urbem nunc dictam Warwicum, & ecclesiam Sancti Johannis in foro construxit. Modo ad propositum ¹⁰ redeundo sciatis, quod Aurelius vicit Saxones, & in Britannia victorioso rexit. Tandem sibi veneno proditorie extincto successit nobilis frater ¹¹ suus Uter, qui condidit castrum Pendragon in boreali plaga, qui genuit magnum regem Arthurum, qui micuit ob nobilem ¹² tirocinia palmam inter militia inclitissimas personas, ut Lucifer inter minores stellas. Ille diebus suis totam Britanniam à Romanorum ¹³ subjectione perhenniter liberavit. ¹⁴ Tenuit eciam ipse rotundam militum tabulam. Quorum

Arthal consul civitatis Caerguriensis, quomodo appellatur Warwick. M.

Dubricius suum archipræfulatum resignavit Arthuro regi in Davidis usum nepotis regis. M.

* Fol. 46. a.

vero, ut Galfridus de historia Britonum & Johannes Herding in Cronica sua cum multis aliis, unus de præcipuis inter alios erat Arthal, consul civitatis Caergueriensis, quæ modo appellatur Warwyke. ¹⁵ Hujus diebus Sanctus Dubricius senio detentus circa tempora quibus Arthurus rex solempne festum apud * Caerleon in Suthwallia tenuerat suum resignavit archipræ-

1. Venerant C.C. 2. Britanorum C. C. 3. Sunt C.C. 4. Mons pro modo in C. C. 5. Habetur C. C. 6. Mirabilium C. C. 7. Olde Salisbiria C. C. 8. Sic in Cod. Cottoniano. At in C.C. prius periente. 9. Enim C. C. 10. Redendo C. C. 11. Suus rex Uter C. C. 12. Trojanæ patinam inter C. C. 13. Servitute C. C. 14. Tenuit ipse Arthurus rex rotundam C. C. 15. Huic C. C.

fulatum, & statim sibi subrogatus est avunculus regis vir equestris Sanctus David, qui cathedram archiepiscopalem transtulit usque Meneviam. Tunc Sanctus Dubri-
cius heremetice vixit apud aquam Sabrinæ, & in insula de ¹ Stepeholm in Sabrina situatam. & vir sanctus mun-
dum parvipendens post hanc vitam transitoriam ad ² cœ-
lum ascendens modo ibi vitam induit æternam. Corpus
ejus Landaviæ nobili ³ scrineo cum duobus sanctis suc-
cessoribus suis Thelaio & Odotheo, Landaviæ episcopis,
honorifice servatur, & ejus festum ibi solempniter an-
nuatim celebratur XIII. die Novembris. Et quamvis
Britones, ut sæpe habuerunt pro tempore dominium,
⁴ nihilominus Saxones commixti suum detinuerunt certis
locis solidum fundum, à diebus vero Hengisti super Can-
ciam vero regnaverunt, ⁵ & sic in multis aliis regni locis
regnabant sceptris pro regali insignio licet non coronis
insigniti. Bene recolo omagium regum Merciorum, præci-
pue regis Kenulphi, patris Sancti regis Kenelmi, in ⁶ qua
sine corona clamide ⁷ tamen regali manu tenet sce-
ptrum. Post adventum Saxonum in hanc insulam san-
ctus Gregorius misertus populi ad regnum convertendum
Christianæ fidei ⁸ misit Augustinum anno domini DXXVI.
qui prospere, deo favente, in cunctis agens, primo Can-
ciam, deinde processu totum convertit regnum. Ger-
manici secundum ⁹ Henricum de Huntingdon in Cronica
sua à Vortigerno, rege Britannæ, invitati in regnum an-
no ¹⁰ domini CCCXLIX. ut stipendiarii advenerunt de
tribus Germaniæ populis fortioribus, scilicet Saxonibus,
Anglis & Victis ¹¹ vel Jutis. De Victarum origine sunt
Cantuarii & hii qui tenent insulam Vectam, & occiden-
tales Saxones positi ¹² contra insulam istam. De Saxonibus
sunt ¹³ orientales, meridionales, Medii Saxones, & Oc-
cidentales Saxones. De Anglis, hoc est, de illa patria
quæ dicitur ¹⁴ Angulus, vel vetus Anglia, ab eo tempore
usque hodie manet deserta, quia abinde venerunt omnes

Regnavit
super Can-
tiam Engi-
stus. M.

Quibus in-
signiti sunt
reges hii
diebus. M.

Fol. 46.b.
Beatus Gre-
gorius mi-
sit Augusti-
num ad præ-
dicandum
verbum in
Angliam, &
præsertim
ipse con-
vertit Can-
tianos. M.

1. Stepholin C.C. 2. Celum C.C. 3. Sic. 4. Novimus Saxones C.C.
5. Et cetera in multis C.C. 6. Sic. 7. Tum C.C. 8. Misit beatus Grego-
rius antedictus Augustinum monachum cum quadraginta sociis anno do-
mini C.C. 9. Henricum Untingdon C.C. 10. Domini XLIX. ut stip. C.C.
11. Ut nitis C.C. 12. Positi quam insulam C.C. 13. Orientes mundio-
nales C.C. 14. Anglus ut vetus C.C.

virī, mulieres, & parvuli quæ inter provincias Saxonum & Victarum¹ esse perhibetur. De eis sunt Orientales Angli, ut Suffolk & Norfolk mediterranei Angli, Mercii, &² tota Northumbrorum progenies³ ab Humber flumine ad partem borealem, & penitus omnes alii Anglici per totum regnum.

Saxonibus in regno firmatis, primo⁴ diviserunt regnum in comitatus, & in singulis comitatibus statuerunt reges, quorum unus nomine Warremundus civitatem⁵ Cairguair pene guarra Saxonum & Britonum destructam in suam cepit sortem. Hanc ad placitum suum reparatam nomine mutato & nomini suo aptato Cairgueir commutavit in Warwyk. Hoc plane habetur apud Sanctum Albanum in libro de gestis abbatum ejusdem loci. Et ut sub brevibus plura perstringam, deficientibus Britonibus, qui rem publicam regere nequiverunt, ad eos calamum dirigo, quibus deus regimen contulit regni. "Deus dedit, deus abstulit, & ut deo placitum est semper materia requiescit." Sine auctoritate loqui diffugio, pro certo⁶ tamen librum de gestis abbatum nobilis memoriæ abbaciæ Sancti Albani de gestis abbatum ejusdem venerabilis loci pro fundamento sumo, quod rex Warremundus, prædictæ Warwici conditor, Warwik à nomine suo nominavit. Habuit, ut ibi habetur, filium, statura decorum & vultu venustum, deo mirabiliter operante surdum secundum humanam æstimationem,⁷ sed secundum rei veritatem mutum. Cumque⁸ pater senesceret, nobiles patriæ hunc dedignabant suum in rectorem sumere⁹ aut dominum. Hac protervia à puero illo nomine Offa concepta, creatori suo animum erigere coëgit. Et dum alii aliis¹⁰ militaribus contra patrem pro filio manus¹¹ belligeras erigerent, deus, qui omnium in mœstitia est consolator, de furdo & muto fecit eloquentissimum. Hoc dono sibi dato à¹² superno cœli trono, patrem adiit, benedictionemque petiit, & cingulo militari accinctus suos & paternos ho-

Rex Warremundus. M.

Fol. 47. a. Warwick. M.

Warremundus rex, conditor Warwici, unde nomen habuit. M.

Offa. M.

1. Dio pro esse in C. C. 2. Toto C. C. 3. Ad C. C. 4. Dimiserunt C. C. 5. Caerguan C. C. 6. Tum C. C. 7. Scilicet pro sed in C. C. 8. Ipse pro patre in C. C. 9. Deest C. C. 10. Militaribus cum primis pro filio C. C. 11. Belligerans C. C. 12. Summo cœli C. C.

stes de facili ¹ superavit. Rediensque ad patrem ætate senilem insignia regalia à patre resignata pro comodo rei publicæ debita deliberatione admisit, patremque Fol. 47. b. Gloverniæ, ut ² petierat, honorabili ³ tradidit sepulturæ. Patre mortuo, filius vagans quadam vice à venatoribus invenit mulierem pulcherrimam magnis doloribus constrictam, quæ procul à notis suis diffugerat. Hanc inveniens, causam querimoniam petens, ipsa docente filiam eam regis fuisse novit quam improbus pater deflorare cupierat. Illa patris honori ⁴ fovens, & suam cuidam nobili à deo destinata virginitatem ipso altissimo disponente commendans, à patre longe fugit. Hujus tunc incomparabilis pulcritudinis singularem eminentiam rex Offa admirans, ipse tunc solutus eam consolabatur, & ut brevibus utar verbis, ⁵ finaliter recepit in uxorem, & de ipsa utriusque sexus liberos legitime procreavit. Boriali tunc plaga ex Pictis & Scotis insurrectione cogebantur reges illarum partium ad regem australis partis diffugere subsidia, & quia iste rex Offa erat aliorum nominatissimus, sibi præcipue pro auxilio eos sibi amicissimos & filiorum & filiarum copulatione ⁶ vinculum ⁷ invicibile facere omni protestatione possibili promittebant. Hiis & aliis mocionibus rex Offa allatus partes boriales adiit, & fortuna sibi favente de facili hostes expectare non valentes cito ⁸ expulsi. Ad recreationem laborum ab illustribus viris expectare coactus, nuncium Fol. 48. a. advocavit uxori suæ reginæ ⁹ & magnatibus suis ¹⁰ processum expeditionis in scriptis misit. Nuncius ab eo recedens, ut male contigit patris reginæ suæ palacium non agnoscens intravit. Receptus sibi colloquentibus, cujus nuncius erat, detegebat. Hoc percipiens rex dicti palacii, & per priora inquisita certitudinaliter noscens illam filiam suam esse, ac regi Offæ copulatam, invidia accensus ¹¹ nunciam inebriavit, literam regiam permutavit sub hac ¹² forma : “ ¹³ Rex Offa majoribus & præcipuis

1. Substravit C. C. 2. Petierat C. C. 3. Tunc dedit C. C. 4. Favens C. C. 5. Finale C. C. 6. Vinculum C. C. 7. Sic. 8. Sic. 9. Deest C. C. 10. Processum C. C. 11. Sic. 12. Forma sequenti C. C. 13. Omnia ab hoc loco usque ad, Rex autem cito non ita &c. fol. 50. a. desunt in C. C.

"regni sui salutis & prosperitatis augmentum. Univer-
 "sitati vestræ notum facio in itinere, quod arripui in-
 "fortunia & adversa plurima tam mihi quam subditis
 "meis accidisse, & majores exercitus mei non ignavia
 "propria vel hostium repugnantium virtute, sed potius
 "peccatis nostris justo dei judicio interisse. Ego autem
 "instantis periculi causam pertractans, & conscientiæ
 "meæ intima perscrutans, in memetipso nichil aliud
 "conicio nisi altissimo displicere in hoc quod perditam
 "& maleficam illam absque meorum consensu in uxo-
 "rem imperito & infelici duxi matrimonio. Ut ergo
 "de malifica memorata voluntati vestræ ad plenum,
 "quam temere offendi, satisfiat, asportetur cum liberis
 "ex ea genitis ad loca deserta hominibus, inconsueta
 "feris, aut avibus, aut silvestribus frequentata prædo-
 "nibus, ubi cum pueris puerpera truncata manus &
 "pedes exemplo careat inaudito." Nuncius autem ¹ ma-
 "nefacto vino quo ² maderat digesto, compos jam sui ef-
 "fectus discessit, & post aliquot dies perveniens ad pro-
 "pria regiis magnatibus literas fictas pro veris inscius
 "exposuit. In quarum auditu perlecta mandati serie in
 "stuporem & vehementissimam admirationem universi
 "plus quam dici possit rapiuntur. Et super hiis aliquot
 "diebus deliberantes regio mandato obtemperarunt. Mi-
 "sera igitur regina seducta ducta est in heremum homini-
 "bus inconsuetum, pueri vagientes trucidantur, matri eo-
 "rum propter formam admirabilem parcentes. Hoc facto
 "revertuntur. Erat prope quidam vir solitarius devotioni
 "in oratorio suo totaliter deditus, & credibile quod erat
 "in oratorio olim Dubricii almi pontificis in honorem
 "Sanctæ Mariæ Magdalenæ dedicato. Exiens vir sanctus
 "circa noctis crepusculum mulieris cujusdam luctus lacri-
 "mabiles audivit. Ululatu ductus ad ipsam pervenit. cor-
 "puscula membratim dispersa vidit non sine magno mœ-
 "rore intuens & admirans matrem prout potuit consola-
 "batur, membra recollegit dispersa, eaque apposuit; de-
 "inde ³ genuflexis cum lacrimis & in deo firmiter confi-
 "dens pro eorum resurrectione corde tenus oravit, &

Fol. 48. b.

statim conjuncta corpuscula in pristinum & integrum naturæ statum sunt reformatæ, & animæ mortuorum ad pristina domicilia sunt reversæ. Ad mansiunculæ igitur suæ septa parum ab aqua matrem cum pueris duxit, & pro posse suo fovit. Post vero duorum mensium curricula rex Offa domum lætus remeavit. Tandem cur regina sibi non obviaverat quærens, stupefacti magnates sui literas ostenderunt, & quid fecerant denudarunt. Quo audito, rex syncopisando cecidit. Iterum vires suas reassumens amare flevit, singultiendo vix loqui pro dolore potuit. Erat tunc planctus omnium ululatusque lugentium. Tandem monitu suorum, ut potuit, respirans, per eos in studio venatico vocati venatores, ut rex spaciaturus venando dolorem suum diminueret, & luctum solatio¹ dimulceret. Rex à ceteris dispersus ad oratorium prædictum pervenit & intravit, & humili residens sedili membra fatigata quieti ad tempus dedit. Recolens tunc qualiter uxorem suam ibidem quondam divinitus reperisset, & quam elegantem ex ea prolem genuisset, eruperunt lacrimæ, nec se continere valebat, etiam cum gemitibus, & in querelas lugubres ora resolvens hospiti suo dicto viro solitario de uxore sua & prole multiplici totum processum enarravit, ac senex sereno vultu factus ex intrinsecus concepto gaudio alacrior consolatus est regem, & in vocem exultationis prorumpens ait gaudio, "O rex, deus consolationis tibi affluenter contulit ad ipsum colendum & regratiandum causam maximam. En domina regina uxor tua cum suis prolibus vivit, non meis meritis, sed potius tuis. Integritati, sanitati, & lætitiæ qui trucidabantur restituuntur. Recognosce quanta tibi fecit dominus, & in laudes & gratiarum actiones totus exurge." Tunc exiliens sanctus vir pro gaudio evocavit reginam, quæ in interiori domo pueros suos balneo confovebat solito. Uxore vocata videns dominum suum regem pedibus provoluta lacrimis exultationis inundavit. In cujus amplexus desideratissimos rex ruens, ipsam in majus quam exprimi possit gaudium suscepit. Ductis tunc pueris per senem ad patris & matris præsentiam, eos pater inter brachia

Fol. 49. a.

Fol. 49. b.

¹ suscepiens, & ad pectus arcioribus amplexibus applicans, roseis ² vultibus infantum oscula imprimit fluentibus præ gaudio lacrimis. Et cum diutius eorum colloquiis pascere, conversus rex ad senem ait: "O pater sancte, meæ consolationis reparator, & gaudii mei restaurator, pro tuis erga me meritis me, meos & meam tuam expone voluntati." Ac sanctus, "Domine mi rex, non decet me peccatorem conversum ad dominum ad mundana iterum respicere. Tu vero potius pro animabus parentum tuorum, tuaque tuorum cœnobium quoddam fundare vel aliquod dirutum studeas restaurare, in quo deo imperpetuum serviatur, & tua memoria ad deum cum precibus fuis cum benedictionibus semper recenter recolatur." Et conversus senex ad reginam ait: "Et tu filia, quamvis mulier, non tamen muliebriter ad hoc regem admoneas diligenter; filios tuos instrui facias, ut & dominum deum, qui eos vitæ reparavit, studeant gratanter honorare, & eidem fideliter famulando fundandi cœnobii possessiones ³ implicare & tueri libertates." Sanctus autem ad cellam rege recedente reversus, post paucum temporis ab incolatu hujus mundi migravit ad dominum, mercedem æternam pro temporali recepturus. Rex ⁴ autem cito monita ⁵ ejus salubria dans oblivioni mundanus senescebat, & onus cœnobii fundandi humeris filii sui moriturus imposuit, & de filio in filium usque in decimam circiter ⁶ generationem lapsit. Tandem alius rex Offa ab eo ⁷ lenialiter descendens visione doctus ⁸ senobium Sancti Albani à fundamentis construxit, possessionibus magnifice dotavit, & corpus ipsius almi prothomartyris Albani in nobili ⁹ scrinio ab humili in altum laudabiliter transtulit. Istum processum eodem loco libro de gestis abbatum vidi, & multo longiori processu verbatim abinde scriptus illustris memoriæ Ricardo Nevel comiti Warwici erat directus. In dicta ¹⁰ etiam abbatia aula abbatis in pannis cum eadem historia usque

Fol. 50. a.

Rex Offa.
M.Rex Offa
• senobium
Sancti Albani. M.

1. Sic. 2. Sic. 3. F. multiplicare. 4. Offa pro autem in C. C. 5. Deef C. C. 6. Gravationem C. C. 7. Lineate C. C. 8. Sic. Leg. cœnobium. 9. Sic. 10. Autem C. C. --- * Sic ista verba concipiuntur.

hodie decoratur, & egomet vidi. Ab isto Warremundo
¹ linealiter descenderunt reges Merciorum. Rex Brito-
 num Arthurus obiit anno domini DXLII. mense Maii
 die XXI. Rex Arthurus, ut quidam scribunt historici,
 abbatihæ Glastonix, ubi sepultus est, contulit Bremmerch
 cum aliis possessionibus ad verum annum valorem
 quingentarum marcharum. Cui successit ipso in obitu
² nominante³ tercius Constantinus rex Britonum annis
 xx. vir pro sancto à Britonibus reputatus, & apud
⁴ Stonhenge chorea gigantium sepellitur anno domini
⁵ DLXII. Erat ipse nepos regis Arthuri ex sorore, & Ca-
 doris ducis Cornubiæ ⁶ filius. Tercius ab illo Britonum
 rex erat nominatus Mailgo, vir, secundum Galfridum,
 potens & aliis fortunatior. Hic sex provinciales oceani
 insulas sibi subiecit, Hiberniam videlicet, atque Islan-
 diam, Gotlandiam, Orchades, Norwegiam & Daciam
 seu Danmarchiam. Condidit iste Mailgo aut reparavit
 Salopiam & ⁷ Hardlaghe. Erant tunc in Cambria VII. e-
 piscopi sub uno metropolitano. In legenda Sancti ⁸ Ma-
 chutas habetur, quod ipse Machutus erat episcopus
 Gwinni in ⁹ Wallia castri, hoc est, ¹⁰ Went, ubi pater suus
 erat comes. Erat ¹¹ eciam episcopus Sanctonix in Minori
 Britanea. Extunc Britonibus decrecentibus crevit in-
 dies robur Saxonum, & fugerunt Britones in Walliam
 & in Cornubiam, inter quos archipræsules Theones Lon-
 doniensis & ¹² Cadiocesius Eboracensis cum omnes eccle-
 sias sibi ¹³ subjectas usque ad humum destructas vidissent,
 cum aliis ecclesiasticis & fidelibus, qui superfuerant, dif-
 fugerunt ad tutamina nemorum in Cambria cum reli-
 quiis sanctorum, timentes ne barbarorum irruptione de-
 lerentur. Amiserunt tunc Britones regni diadema, &
 regnum nomine mutato de Britania ¹⁴ dicta est Anglia.
 Erat circa hos dies in civitate ¹⁵ Bangor nobilissima ab-

Rex Brito-
num Arthu-
rus est se-
pultus ab-
batihæ Glas-
tonix. M.

Constantius
rex tercius
Briconum,
& nepos ex
sorore regis
Arthuri. M.
Fol. 50. b.

Rex Mailgo
conditor
fuit Bango-
rensiū, ac
etiam re-
staurator
castra Ki-
lli, quod di-
citur Holli-
hed. M.

De trans-
migratione
regni Bri-
tanniæ in
Angliæ re-
gnum. M.

1. Linealem C. C. 2. Desf C. C. 3. Constantius C. C. 4. Stanhenge C. C.
 5. Filius. Huic successit rex Mæilgo, vir C. C. 6. Hardlaghe: ac etiam
 Keyerkyby, ac præterea erexit novam Bangorensium civitatem super flumen
 Meanath inter Anglesiam insulam & Northewalliam. Erant tunc C. C.
 7. Machuti C. C. 8. Wallia, id est, castri, C. C. 9. Want C. C. 10. Aurem
 C. C. 11. Sic. 12. Cadiocesius C. C. 13. Subditas C. C. 14. Sic, pro di-
 ctum. 15. Bangorensi super flumen Desæ situata nobilissima C. C. —^{*} Sic.

* Fol. 51. a.
Divisio ve-
teris mona-
sterii de
Bangor su-
per Dea
flumen. M.

Ethelfridus
rex pesti-
mus. M.
Ida rex. M.

Bamburg.
M.
Qui fuerunt
in tempore
Saxonorum
comites. Fu-
erunt enim
hereditarii
in regione
illa. M.

Fol. 51. b.

Ethelbertus
rex Cantia.
M.

bathia, in qua fertur fuisse tantus monachorum nume-
rus, ut cum in septem æquales portiones * esset cum præ-
positis sibi prioribus monasterium divisum, nulla harum
porcio minus quam trescentos monachos haberet, qui
omnes laboribus manuum suarum vivebant. ¹ Abbas eo-
rum Dinoc nominabatur. Quos omnes cum multis aliis
destruxit Ethelfridus, Northumbrorum rex, juxta ² Ces-
tiam. Cujus prædecessor Ida nomine primus rex North-
umbrorum cœpit regnare anno domini DCLVII^o. qui, se-
cundum Henricum Huntingdon in cronica sua, condidit
urbem in illis partibus nunc dictam ³ Baumburgh, tunc
dictam Bebbanburgh⁴ à Bebba regina. Et, ut non mul-
tum ⁴ supra scripsi, Saxones diviserunt regnum in comi-
tatus, ⁵ Anglice *Shyres*, ⁶ quæ traxerunt nomen à no-
bilibioribus civitatibus vel villis infra earum ⁷ præinctum,
ut ab Eboraco Yorkshire, à Warwico ⁸ Warwykshire,
à Derbia Derbyshire, & sic de aliis. Et quælibet shira
habuit comitem vel vicecomitem, & ⁹ quisque erat sem-
per vir nobilior ipsius provinciæ. Colligebat ille ex of-
ficio redditum & fischum ¹⁰ regium, & in cartis regni
vocabantur ministri quasi ministri regis, & erant pro
majori parte hereditarii, nisi ex cupiditate probabantur
in actibus suis multum ¹¹ defectivi. Tunc sæpe omnibus
bonis suis amissis banniti sunt à regno pro tempore vel
imperpetuum secundum portionem delicti, & alii suis
in locis subrogati. Et super comites & vicecomites e-
rant duces, qui tempore guerræ essent pugnantium du-
ctores, & habuerunt hii diversos comitatus eis ¹² sub-
jectos. Attamen in scriptis ¹³ quandoque vocabantur
duces, quandoque comites. ad utrumque nomen erant
sæpe ¹⁴ indifferentes. Rex Cantia Ethelbertus baptizatus
¹⁵ est à Sancto Augustino circa annum domini DLXXXV.
Fundavit ipse ecclesiam cathedralem & archiepiscopa-

1. Abbas vero eorum C.C. 2. Cestiam in via militari nomine Wotton civitate prædicta destante uno miliari cum dimidio. Cujus prædecessor fuit Ida nomine C.C. 3. Desunt C.C. 4. Superius C.C. 5. Anglice regio- nes vel Shiras, quæ C.C. 6. Sic. 7. Præincta C.C. 8. Warwykshire, et C. Et quælibet C.C. 9. Quisquis C.C. 10. Regni C.C. 11. Defecti C.C. 12. Subditos C.C. 13. Quicumque voc. duces quicumque comites C.C. 14. Indurantes C.C. 15. Deest C.C.

tum Cantuariæ, & ecclesiam Sancti Pauli London, &
¹ Sanctæ Andreæ ² Roucestriæ. Rex Orientalium Anglo-
 rum ³ Sigebertus, frater regis ⁴ Eorpwaldi, filii regis
 Redwaldi, secundum Bedam de gestis Anglorum libro
 III°. capitulo ⁵ XVII°. & secundum Henricum Huntyng-
 don libro tercio, scolas puerorum gramaticales, ut in
 Galliis prius viderat, iuvante se Sancto Felice episcopo,
 locis oportunis instituit. Tandem commendato regno
 nepoti suo Egerico, sponte pro dei amore mundum re-
 linquens in monachum attonsus est in monasterio quod
 ipse construxit. Sed postmodum pagano rege idem re-
 gnus infestante ⁶ extractus est rex Sigobertus de suo
 monasterio quasi ad milites ⁷ suos⁸ roborandos, ubi mar-
 tyrizatus est in simplicitate sua circa annum domini
⁸ DCXL. solam virgam manu gestans. Et, secundum J.
 ad Eustachium libro primo ⁹ capitulo XVIII°. Anglicanis
 studiis suspensis florebat scientia ¹⁰ in⁹ Scotia & Hiber-
 nia. ¹¹ Erat vero Hibernia¹⁰ totius tunc scientiæ prom-
 ptuarium & ¹² alumpna. Ibi studebat Sanctus Cedda,
 prius Sancti Aidani, Lindisfarnensis episcopi, discipu-
 lus, postea Eboraci, & demum ¹³ Lindeſeie & totius
 regni Merciorum ¹⁴ discipulus. Cui consolaris erat in
 Hibernia Egbertus genere nobilis, ¹⁵ simul conversatione
 nobilior, & multi ¹⁶ præclari moribus & scientia viri
 de Anglia. Qui quidem Egbertus, secundum Williel-
 mum de regibus libro primo, omnium liberalium artium
¹⁷ armariolus, primus post Sanctum Paulinum erat Ebo-
 racensis archiepiscopus. Multi erant intermedii in ea-
 dem sede non archipræsules sed ¹⁸ tantum episcopi. Nam
¹⁹ pallium archiepiscopale Sanctus ²⁰ Paulinus patriam
 effugiens Roucestriam, ubi ²¹ scrineo est positus, secum
 detulerat. Iste tunc Egbertus nobilissimam bibliothecam,
 alias librariam, Eboraci constituit. Nobiles quoque ha-
 buit discipulos, quorum Alquinus, aliter ²² Albinus, erat

Sigobertus
 rex Anglo-
 rum Orien-
 talium. M.

Fol. 52. a.

Sanctus
 Paulus effu-
 giens Roste-
 riam scri-
 neo * poni-
 tus est. M.

1. Sic. Leg. Sancti. 2. Roucestem C. C. 3. Sigobertus C. C. 4. Corp-
 waldi C. C. 5. 18. C. C. 6. Extinctus est C. C. 7. Deest in C. C. 8. 540.
 C. C. 9. Capite C. C. 10. Deest C. C. 11. Desunt C. C. 12. Alumpnarum
 C. C. 13. Lindeſere C. C. 14. Episcopus. Cui consolaris C. C. 15. Sed pro
 simul in C. C. 16. Præclari viri moribus & scientia de Anglia C. C. 17. Sic
 pro armariolum. 18. Tunc ep. C. C. 19. Paulatim archiep. C. C. 20. Pau-
 lus C. C. 21. Sic. 22. Allinus C. C. --- * Sic.

Studii generalis Parisiensis erant fundatores iiii. monachi, Anglici Sancti Bedæ discipuli, scil. Rabanus, & Alquinus, Claudius, & Joannes Scotus, M.

magister Karoli Magni, regis Franciæ, & Romanorum imperatoris. Et secundum Vincentium in speculo historiali libro xxiiii^o. ¹capitulum clxx^o. studii generalis Parisiensis erant fundatores iiii. monachi Anglici Sancti Bedæ discipuli, scilicet Rabanus, & Alquinus, Claudius, & Jo-

hannes Scotus cum aliis ex post ²certis Hibernicis.

Nam, secundum eundem, quandam cronicam Arelatensem pro se allegans, florentibus hiis diebus in Hibernia

Fol. 52. b. ³ studiis liberalibus præ ceteris regnis, contigit duos

Scotos monachos de Hibernia cum mercatoribus Britannicis ad litus Galliæ devenire, viros in secularibus & in sacris Scripturis incomparabiliter eruditos, ubi clamare solebant, "Si quis sapientiæ cupidus est, veniat ad nos."

Quibus ad regem Carolum vocatis, cum petisset quid pro doctrina sua peterent, responderunt, loca tantum oportuna & animas ingeniosas cum alimentis & quibus

* Notatam dignum de literarum ignorantia. M.

tegatur. Nam studia literarum erant fere ⁴ubique⁵ ob-

livioni tradita. In Anglia quod ita erat satis certum est. Nam, ut habetur in cronica, quæ ⁶intitulatur Flores historiarum, Fide Christiana ibi suscepta, omnes Universitates Angliæ auctoritate papali & regia erant suspensæ, & sic steterunt suspensæ quousque iterum per nobilem Aularedum, ut inferius cum ad sua tempora pervenerimus dicetur, ⁷qui literatura quævis ⁸licita deo placita

Oxonia. M.

& hominibus Oxoniæ pululavit. Jam ad priora rediens, Cum rex Carolus ⁹responsum duorum monachorum Hibernensium audisset, rex repletus gaudio ambos secum retinuit. Tandem unum eorum nomine Clementem in Gallia ¹⁰Pariseos vero residere fecit, cui pueros nobilissimos mediocres & insignes multos commendavit cum exhibitione sufficienti. ¹¹Alterum vero nomine

Fol. 53. a. Panoia Universitas. M.

in Italiam direxit, ¹²cui monasterium Sancti Augustini juxta ¹³Ticonensem urbem, quæ nunc ¹⁴Pavia, vel Papias, dicitur, pro literatura ibi multiplicanda delegavit. In ambobus locis usque nunc sunt nobilissimæ Universitates. Hiis omis-
sis nunc ad Angliam redeamus.

1. Capitulo 70. stud. C. C. 2. Ceteris C. C. 3. Scientiis C. C. 4. Deest C. C. 5. Intitulatur C. C. 6. Sic. 7. Licitata C. C. 8. Cursum duorum C. C. 9. Perisse vero C. C. 10. Alter C. C. 11. In mon. C. C. 12. Liconensem C. C. 13. Panoia C. C. --- * Sic.

Rex Orientalium Saxonum Sebartus primus illius provincie regum, Sancto Mellito prædicante, Christianus effectus est circa annum domini DLXXXV°. Qui ecclesiam Sancti Petri Westmonasterii copiosa caritate fundavit. Erat & ipse, ut scribit Aluredus Rivallensis & J. ad Eustachium, nepos Sancti Athelberti regis Canciæ. Hanc ecclesiam, ut ipse ibi scribit, Sanctus Petrus, apostolorum princeps, nocte ante diem qua Sanctus Mellitus eam dedicaret, manu propria ipse ¹ apostolus dedicavit, & per piscatorem nuncium misit ut missam dedicationis sollempniter ageret præcepit. Accedens Sanctus Mellitus peractum reperit quod faciendum intenderet. Ingressus nempe episcopus cum rege Sebarto ecclesiæ parietes crismate signatos reperit, duodenis ² crucibus insignitos & ³ cereos extinctos. Idem ⁴ etiam rex Sebartus ecclesiam Sancti Pauli London, quam ⁵ patruus suus Ethelbertus rex construxerat, ecclesiam fecit cathedralem, regalibus eam ditans prædiis & libertatibus, cujus erat Sanctus Mellitus primus episcopus circa annum domini DCXXXVI. Sanctus ⁶ Edwinus martyr, rex Northumbro- rum secundum ⁷ J. ad Eustachium libro primo capitulo secundo, erat primus rex Northumbriæ Christianus. ⁸ Idem sanctus rex, ut vidi London in libraria Sancti Pauli in Chronica Radulphi de Duceto, quondam ejusdem ecclesiæ cathedralis ⁹ decani, primus omnium fundavit ecclesiam Sancti Petri ¹⁰ Eboraci. Sanctus Oswaldus rex Northumbro- rum martyr gloriosus sanguinem suum ¹¹ finalem in causa dei fudit circa annum domini ¹² DCXLII. Hujus gloriosi martyris brachium cum manu integrum carne & cute apud monasterium de Burge Sancti Petri juxta paludes honorifice servatur. Rex Westsaxonum Kinegilsus ecclesiam cathedralem Dorcestriæ juxta Oxoniam beato Birino fundavit, & præfente Sancto Oswaldo, rege Northumbriæ, martyre,

Rex Sebartus fundavit templum Sancti Petri Westmonasterii. M.

Metellus Sanctus primus episcopus London. M.

Fol. 53. b.

Edwinus Sanctus martyr Northumbro- rum rex primus olim fundavit ecclesiam Sancti Petri Eborum. M.

Oswaldus Sanctus rex Northumbro- rum martir. M.

Rex Kin- gilsus West- saxonum ecclesiam cathedralem Dorcestriæ beato Berino funda- vit. M.

1. Amplius dedicavit C.C. 2. Erutibus insig. C.C. 3. Ereos C. C. 4. E- nim C. C. 5. Primus suus C. C. 6. Edwinus inter rex North. C. C. 7. De- sunt C.C. 8. Desunt C.C. 9. De cujus prim. C.C. 10. Eborum C.C. 11. Sic. Leg. funeralem. 12. 542. C. C. — Sic.

ejus compatre in baptismo, dictam urbem cum aliis beato Birino contulit, & suis post eum successoribus, & ipsa ecclesia cathedralis ¹ demum translata est Winton. quam idem rex Kingilsus ibi fundaverat. Hæc scribit J. ad Eustachium libro III°. capitulis VI. & VII. & Wintoniæ ipse rex Kingilsus est sepultus. Sanctus Oswin, rex Deirorum & martyr ² gloriosus, frater & heres sancti regis & martyris Oswaldi præfati, primus omnium fundavit monasterium de Whytby, in quo sub Sancta Hilda abbatisa posuit filiam suam, nomine ³ Eltam, secundum J. ad Eustachium libro primo capitulis v^o. & ix^o. & libro v^o. capitulo xxix^o. Ubi obiit est nobilis abbatia ab eo usque hodie nominata apud Tynmowth. Et secundum J. ad Eustachium libro primo capitulo xxix^o. si monachi ipsius loci avaritiæ student, omnia eis decrescunt, & si fuerint liberales nil eis deest. Ex hoc concludit ipsius Sancti dum viveret ⁴, qui suos ⁵ ibi famulos pro avaritia ita graviter punit. Circa hæc tempora Octavæ Assumptionis beatæ Mariæ ⁶ instituuntur per papam Leonem quartum. Sanctus ⁷ Alfredus, aliter Aluredus, Sancti regis Oswyni filius, fundavit ad dei laudem sub nomine Sancti Petri nobilem ecclesiam apud Rypun cum viris monasticis, & martyrizatus est circa annum domini DCXLIX. Rex Merciorum Wolferus fundavit monasterium de ⁸ Burgo Sancti Petri juxta paludes. Ipse prius martyrizavit pro Christi nomine duos filios suos, videlicet Sanctum Wolfadum & Sanctum Raphinum apud Stone in comitatu Staffordiæ, quos primo, deinde patrem Sanctus Cedda ad Christi fidem convertit. Habuit iste rex Wolferus duas sanctas sorores, Sanctam Kyneburgam & Sanctam Kyneswytham, quæ cum quadam earum consanguinea Sancta Tylba apud burgum Sancti Petri ⁹ serineis honorifice servantur. Et inter cetera miraculorum genera dicta Sancta Tylba operatur manibus generosis; ut si forte viri ortu nobiles, vel alii

Sanctus Oswin, rex Deirorum, martyr fundavit primum omnium monasterium de Whitby. M.

Fol. 54. 2.

Sanctus Alfredus rex & filius Oswini fundavit Sancti Petri nobilem ecclesiam apud Ripon. M.

Rex Merciorum Wolferus fundavit monasterium de Baga Sancti Petri juxta paludes. M.

Fol. 54. b.

1. Domum C.C. 2. Gloriosus fuit & heres C.C. 3. Eliam C.C. 4. Deest liberalitatem. 5. Sibi C.C. 6. Instituitur C.C. 7. Alfredus rex, aliter nominatus Aluredus, C.C. 8. Bago C.C. 9. Sic.

¹ ancipitres avolantes ² amiserint, vel humanæ industriæ studio mansuescere non possint, mos est cereas ³ accipitris effigies virgini transmittere, vel aliis ⁴ exemiis ejus memoriam honorare, & cito desiderii sui optatum consequuntur effectum. Quia enim hæc virgo, illustrissimis orta natalibus, de regia stirpe descenderat, generis sui ⁵ prærogativam hujus miraculi ⁶ commendat. Hæc J. ad

Eustachium libro III°. capitulo VII. Rex Occidentalium Merciorum Merwaldus, filius regis Wolferi, fundavit monasterium de ⁷ Leomstre citra Herfordiam, & de Rependon nunc dictum Repton juxta Burtonam super Trentam, ubi olim erant monachi, sed nunc canonici regulares, quo quidem monasterio ipse rex Merwaldus & quamplures Merciorum reges erant honorifice suis temporibus tumulati. Rex Merciorum Ethelredus fundavit monasterium Sancti Oswaldi Eboracensis diocesis, & mundum sponte pro dei amore relinquens circa annum domini

Marwaldus, rex occidentalium Merciorum, filius Wolferi regnum fundavit monasterium de Leonafter citra Harfodiam, & de Repton juxta Burtonam super Trentam, ubi sepelitur. M.

Rex Ethelredus fundavit monasterium Sancti Oswaldi Eborum diocesi. & aliud monasterium apud Barduax, ubi est sepultus. M.

⁸ DCCIII. apud Bardnæ suæ foundationis monasterium attonsus est, & ibi tandem fuit abbas, & obiit anno domini ⁹ DCCXVI. ¹⁰ Circa hæc tempora quidam

rex pagi Oxoniensis nomine Didanus apud Oxenfordiam condidit monasterium monialium in honore Sanctæ & individuæ Trinitatis, ubi cum sua regina Saffrida nomine honorifice est sepultus. Quod monasterium eorum filia sancta monialis ¹¹ Frideswida nomine dei ¹² causa ad tempus fugiens ¹³ quemdam tyrannum Algarum, ¹⁴ Leicestrensis provinciæ subregulum, & hereditatis amplæ ipsius beatæ virginis Frideswidæ invasorem, tandem ipso ad tartara directo rediit ipsa ad propria & vita comite deo fideliter ¹⁵ servivit, ubi usque hodie gloriosis coruscat miraculis, & obiit crastino Sancti Lucæ evangelistæ circa annum domini DCC. Rex Merciorum Kenredus ¹⁶ anno

Fol. 55. a.
Rex pagi Oxoniensis nomine Didanus condidit monasterium apud Oxford, quod tunc dicebatur *friges*, nunc Christi collegium. M.

Kenredus Merciorum rex. M.

1. Sic. Sed aucipites in C.C. 2. Amiserit C.C. 3. Accipere C.C. 4. Eximiis C.C. 5. Prærogativam C.C. 6. Deest operatione. 7. Leonminster C.C. 8. 503. C.C. 9. 516. C.C. 10. Desunt C.C. 11. Sic hæc concipiuntur. 12. Cum pro causa in C.C. 13. Quidam C.C. 14. Lecestriensem C.C. 15. Servavit C.C. 16. Desunt C.C. — * Sic.

domini

domini¹ 709. Romam profectus à papa Constantino in monachum attonsus est, & ¹ perfecte ibi vitam finiens ad regna migravit cœlestia. Edbaldus rex Canciæ monasterium monialium de ² Levingas ad dei laudem fundavit. Rex Estfaxonum Offa cum prædicto rege Merciorum Romam profectus cum eodem à papa Constantino præfato in monachum pariter attonsus sanctum propositum suum ad obitum perseveravit. Rex Westfaxonum Ine, filius Cissæ regis, qui monasterium Abindoniæ fundavit, abbatiam ³ Glastoniæ dirutam reparavit, & libertatibus & possessionibus uberrime indotavit & ditavit, & anno domini DCCXXVII.

Edbaldus, rex Cantiz, monasterium * monialium de Beningas fundavit. M.
Rex Offa. M.

Rex Westfaxonum Ine, filius regis Cissæ, fundavit monasterium Abindoniæ, abbatiam Glasconiz dirutam reparavit. M.

Fol. 55. b. Romam peregre profectus est, ubi deo, beatæ Mariæ, & sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ in puram & perpetuam ⁴ elemosinam de qualibet domo inhabitata infra metas regni sui annuit & dedit perpetuis temporibus duraturis ⁵ seu futuris annuatim de singulis domibus singulos denarios. quod donum primus omnium regum

Peter pens schola Anglorum fundata apud Romam per Inonem regem, unde dicta est. M.

Angliæ vovit & votum perfecit, & usque hodie denarius Petri, Anglice Petir pens, vel Romscot, vulgariter pro certo appellatur. Idemque rex quoddam collegium Romæ in honorem Sanctæ Mariæ fundavit, & dictum est vulgariter Scola

Anglorum. Nam ipse rex Ine ⁶ assensu papæ Gregorii ⁷ secundum Flores historiarum ad conservationem veræ fidei in Anglia hoc collegium construxit & indotavit possessionibus & libertatibus per dominum tunc papam, ⁸ dictumque regem, & successores suos per bullas & cartas & sæpius confirmatas, ea intentione, ut domini spirituales Angliæ, & sacerdotes, & alii literati illuc venirent instruendi si casus ⁹ requireret, ut nequid in ecclesia Anglicana devium vel erroneum doceretur. &, ut parum supra ex auctoritate cujusdam cronicæ, dictæ Flores historiarum, "Omnes doctrinæ & scolæ Anglorum à temporibus Sancti Augustini per Romanos pon-

1. Perficere C. C. 2. Beningas C. C. 3. Glasconiz C. C. 4. Sic. 5. Vel C. C. 6. Assertionem C. C. 7. Ut pro secundum in C. C. 8. Dominumque regem C. C. 9. Requirit C. C. — * Sic.

"tifices erant interdictæ, propter assiduas hæreses quæ
 "in adventu Anglorum in Britaneam emerferant, dum
 "pagni sic Christianis commixti sanctæ conversatio-
 "nis gratiam corruperunt fidei Christianæ." Hæc ibi.
 Suspendis sic cunctis Universitatibus, ut dixit mihi Win-
 toniæ frater Thomas Rodburn, monachus Sancti Swy-
 thuni in eadem civitate in cronicis Anglorum suis tem-
 poribus peritissimus, ³ cujus tamen dicti sui allegatio
 auctoritatis meæ modo menti non occurrit, quod tunc
 tam divina dixit quam humana scientia in nobilibus
 permansit & virtuosis regni monasteriis, ut Beda, semet
 teste, in suo monasterio, & Sanctus Johannes Beverla-
 censis, & Sanctus Wilfridus Ripunensis, Besel Wigorni-
 ensis, & alii diversi in monasterio Sanctæ Hildæ abbatissæ
 apud Whytby didicerunt cum aliis viris magnæ sanctitatis,
 & Sanctus Aldelmus secundum ⁴ secundum Willielmum
 Malmesbiriensem edoctus est ad plenum in suo mona-
 sterio. Et sic de aliis nobilibus monasteriis. Et cum
 essent synodales præsulum, abbatum, & aliorum tunc
 venerabilium convocationes, qui tunc inveniebantur viri
 bonorum morum & scientifici, nunc ab uno monasterio,
 nunc ab alio per ⁵ pilii in capite appositionem manu
 archipræsulis vel episcopi ⁶ præsedentis in doctores &
 prædicatores sunt admissi, & nunc huc, nunc illuc ec-
 clesiis episcopalibus vacantibus sunt transmissi & ad-
 missi, & causis emergentibus quandoque domino papæ,
 quandoque imperatoribus, regibus, & aliis principibus
 transmarinis sunt ambaciatorie missi: de quorum nu-
 mero erat Albinus, alias Alquinus, per regem Offam
 Merciorum, secundum quosdam, Karolo magno regi
 Franciæ & Romanorum imperatori, cujus ingenio, ut
 refert ⁷ Martinus in cronicis ad papam ⁸ delcatus, parvo
 extunc temporis processu tempore papæ Adriani stu-
 dium sapientiæ & literarum de Roma ⁹ Pariseus trans-
 latum; ¹⁰ quod illuc quondam à Græcia translatus fue-
 rat per Romanos: sic in hodiernum ¹¹ diem in ecclesiis

Fol. 56. a.

Fol. 56. b.

1. Sic. 2. Sic MS. Lege (ut in C.C.) pagani. 3. Cujus tuus dicti sui al-
 legatio C.C. 4. Deest C. C. 5. Sic. 6. Sic. 7. Merlinus C. C. 8. Sic.
 9. Perisse transl. C. C. 10. Quoque illuc C. C. 11. Deest C. C.

cathedralibus, & quibusdam nobilibus collegiis, & locis
religiosis fratrum IIII. ordinum mendicantium servantur
lecturæ & disputationes fructuosæ, & assignantur in stu-
diis generalibus aut Universitatibus graduandi, secun-
dum quod apud eos videntur habiles. Et ubi sunt duo
quandoque, & potius se tres fratrum conventus vel omnes
quatuor, tunc sine dubio inter eos nunc in uno, nunc in
alio est ¹ septimanatim scolarium in disputationibus de-
bita ² exercitio. Rex ³ Northunhimbriorum Colwulphus
anno domini DCCXXXVIII. mundum pro Christo sponte
relinquens in cœnobio Sancti Bedæ in monachum at-
tonsus est. Rex Northumbriorum ⁴ Egbertus, frater &
heres Colwulphi regis, secundum Henricum Huntingdon
libro IIII°. in fine, pro dei amore regali habitu depo-
sito monachalem assumpsit, & virtutum conversatione
continuavit. Rex Merciorum Ethelbaldus, sancto Guth-
lico familiarissimus, secundum J. ad Eustachium, ob in-
timum amorem quem ad eum habuit, super sepulcrum
ejus & oratorium apud Croyland nobile construxit mo-
nasterium, & obiit ipse rex in bello anno domini DCCIV^o.
Rex ⁵ Merciorum Offa, de quo superius scripsi, diversa
fundavit monasteria, ut apud Sanctum Albanum, ubi, ut
supra scripsi, dictum sanctum in nobile ⁶ scrineum po-
suit. Monasterium ⁷ etiam virginum nunc in monachos
mutatum apud Wynchcumb fundavit, & aliud apud
Bathe, ubi sunt calida balnea. Et anno domini ⁸ DCCIXCVI.
apud Osley obiit, scilicet juxta Bedfordiam super ripam
fluminis Ows in capella, quam cum regis ⁹ sepulcro
dictum flumen deglutivit. Cujus tumba plumbea quasi
¹⁰ quid¹¹ fantasticum non quærentibus sæpius apparet,
¹¹ sed quærentibus est omnino invisibilis. Hic fecit no-
vum ¹² archiepiscopatum apud Lichfeld, sed non diu
duravit, cui ¹³ fecit suffraganeos episcopos Wigorniz
& alios certos. Sanctus Ethelbertus, alias Albertus, rex
Orientalium Anglorum anno domini ¹⁴ DCCIXCV^o. ab

Rex Col-
wulphus
Northum-
briorum. M.

Rex Eg-
bertus. M.

Ethelbaldus
rex con-
struxit
Croyland.
M.

Fol. 57. a.
Rex Offa
fundator
Sancti Albi-
ni ac etiam
monasterii
de Win-
checombe,
& abba-
thiam de
Bath. M.

Rex Ethel-
bertus Ori-
entalium
præceps [f.
princeps]
fundator
fuit collegii
canonico-
rum de
Hertford. M.

1. Septimanatium C. C. 2. F. Exercitatio. 3. Northumbriorum C. C.
4. Egbertus C. C. 5. Deest C. C. 6. Sic. 7. Autem C. C. 8. Sic. 9. Deest
C. C. 10. Deest C. C. 11. Scilicet pro sed in C. C. 12. Archiepiscopatum C. C.
13. Fecit septem suffraganeos episcopum Wigornensem, & alios certos: Rex
Ethelbertus nomine, alias Albertus, C. C. 14. Sic in Catt. Sed 196. in C. C.

— * Sic.

uxore regis Merciorum Offæ proditorie est martyrizatus, & ¹ Herfordiæ sepultus; sed in ² Danorum guerris absconditæ sunt ejus sacræ reliquiæ in castro, ³ ut dicitur, prædictæ civitatis, ⁴ nec tamen ad dies nostros ⁵ sunt inventæ. Ejus tamen festum solempniter celebratur decima octava die ⁶ Maii. Sanctus Feremundus rex & martyr secundum legendam suam erat filius regis Offæ, cujus tamen Offæ nescitur, cum plures erant reges ⁷ illius nominis, cujus reliquiæ divisæ sunt. Una pars apud Dunstaple in comitatu Bedfordiæ inter canonicos regulares honorifice ⁸ servatur. Alia pars apud Cropdy juxta Bambiriam in comitatu Oxoniæ in alio ⁹ scrineo decenti honore habetur. In utroque loco miraculis choruscant. Ejus festum celebratur xi^o. die Maii. Sanctus Alcmundus subregulus, filius regis Northumbriæ Aluredi, martyrizatus est anno domini DCCCIII^o. & Derbiæ in ecclesia sub suo nomine dedicata nobili ¹⁰ scrineo servatur, gloriosis ibi fulgens miraculis. Cujus festum est ii^o. die Septembris. Rex Merciorum Kenulphus fundavit abbathiam monachorum de Winchcombe, ubi prius ex fundatione regis Offæ ¹¹ erat monasterium monialium, & obiit anno domini DCCCXIX^o. Sanctus Kenelmus, rex Merciorum, filius & heres regis Kenulphi, puer ¹² septennis martyrizatus est anno domini DCCCXXV^o. Cujus corpus à proditore ¹³ suo sepultura absconditum est, sed per angelum in specie columbæ ¹⁴ sedula divinitus à cælo missa super altare coram domino papa est revelatum. Cujus sedulæ hæc erat sententia: **In Clent in Cowbache hed ¹⁵ bewedyd lyth Kenelme.** Quod sonat Latine, Kenelmus decollatus jacet apud Cowbache. ¹⁶ Et sic gloriosum corpus ejus miraculose inventum translatum est usque monasterium de Winchcomb, & in utroque loco tam primæ sepulturæ quam translationis in

Feremundus rex sepultus est apud Dunstable inter canonicos. M. Fol. 57. b.

Alcmundus rector ecclesiæ de Derbiæ. M.

Kenulphus fundator monachorum de Winchcombe. M. Kenelmus rex proditorie à spicatore occiditur. M.

Fol. 58. a.

1. Herefordiæ C. C. 2. Danico bello absque fuerant ejus reliquiæ C. C. 3. Desunt C. C. 4. Sed tamen C. C. 5. Non sunt C. C. 6. Maii, in qua occiditur à pessima muliere regis Offæ uxore. Sanctus C. C. 7. Ejus C. C. 8. Servatur. Sanctus Alcmundus subregulus, *omissis aliis* C. C. 9. Sic. 10. Sic. 11. Deest C. C. 12. Septem annorum martyrizatus est C. C. 13. Suo sepultum est. In Clent in Cuberche hed be wedded lithe Kenelme. Quod sonat, Kenelmus decollatus C. C. 14. Sic, & mox infra sedulæ. 15. Sic. Leg. berevyd. 16. Desunt in C. C. usque ad ejus festum. — * Sic.

Wistanus
rex sepul-
tus apud
Eusham. M.

Edmundus
rex Orien-
talium
Saxorum.
M.

Aluredus
rex piissi-
mus funda-
tor Acade-
miæ Oxo-
niæ. M.

Fundator etiam mo-
nasteriorum Shaftes-
bury ac Wintoniæ, ac
decorator comitatu-
um Anglorum. M.

Congregator reliqua-
rum Academiarum in
Anglia, & in unam
reduxit formam do-
cendi, & assignavit
eandem in Oxonia. M.

¹ scrineum miraculis gloriosis choruscat." Ejus festum
est ² triduo ante festum Sanctæ Margaretæ. ³ Sanctus"
Wistanus, filius regis Merciorum Wyglaffii, martyrizatus
est anno domini DCCCL^o. & Evishamiæ ⁴ abbathia comi-
tatu Wigornia ⁵ quiescunt ejus reliquiæ. Prius tamen
apud Repton, ⁶ alias Rependon, prope Derby ⁷ fuit se-
pultus Sanctus Edmundus ⁸ rex" Estangliæ. A Danico
⁹ principe Hingwar pagano martyrizatus est sagittis
¹⁰ perfossus. Postea pro Christi nomine decollatus est
anno domini DCCCLXX^o. Rex Aluredus, alias Alfredus,
miles probatissimus, sapientia alter Salamon, ¹¹ divisit
comitatus Angliæ in cantredas seu ¹² hundredas & ¹³ tei-
thingas. ¹⁴ Eciam fundavit abbathias de Shaftysbury
& novum monasterium Wintoniæ. Istius regis
diebus, ut videtur, non erant, ut modo, in ec-
clesiis nobilium urbium, civitatum & villarum
horologia, ut modo habentur; sed ipse pro
parte sua ordinavit candelas de cera tres pro
qualibet die, quarum ¹⁵ quælibet accensa octo horis ar-
dere veraciter vellet. Unum ¹⁶ octanarium ¹⁷ expendebant
in dei servicio, secundum in causis temporalibus audi-
endis, & corporis cibo & potu, recreatione, & tertium
nocturna expendebat quiete per candelas accensas ¹⁸ certa
determinatione. Ille rex litteratos intime dilexit, quibus
virtuosam vitam novit non deesse. Unde Plegmundum
Cantuariensem, & Werferthum Wygorniensem ante præ-
sulatum, ac Athelstanum Herfordensem, & Werulfum
Legecestrensem viros literatos ad se vocavit de regno
Merciorum. Hii ¹⁹ ipsum ut optabant erudie-
runt. Sanctum ²⁰ eciam Grimbaldum Flandren-
sem monachum de monasterio Sancti ²¹ Bertini
cum consociis Johanne & ²² Assero, & Johan-
nem Wallensem à monasterio Sancti ²³ David

1. Sic. 2. Triduum C. C. 3. Deest C. C. 4. Desunt C. C. 5. Requi-
escunt C. C. 6. Vel Rependon C. C. 7. Est C. C. 8. Deest C. C. 9. Principe
nomine Hingwarro C. C. 10. Perfossus, & capite pro Christi amore decol-
latus C. C. 11. Divisit ille com. C. C. 12. Hundredas vel Wapingetanges
C. C. 13. Trithingas *malint alii*. 14. Qui quidem Alfredus fundavit C. C.
15. Sic. 16. Octonarium C. C. 17. Sic. 18. Citra determinationem C. C.
19. Ipsum regem, ut optabatur, erud. C. C. 20. Autem C. C. 21. Bertini in
civitate Sancti Audæmariz cum sociis C. C. 22. Asserio C. C. 23. Davidis
C. C. — * Sic.

sibi univit. Quorum doctrina edoctus librorum omnium notitiam habebat. Illo tempore non erant grammatici in toto regno occidentalium Saxonum. Hic inter laudabilia magnificentiæ suæ opera anno domini DCCCLXXIII, Sancto ¹ Neote instigante, scholas publicas variarum artium apud Oxoniam instituit. Quam urbem ob scholarium præcipuum favorem in multis privilegiavit articulis, neminem illiteratum ad quamcumque dignitatem ascendere permittens. Magistri & scholares, qui ad ² fidem conversi sunt, docuerunt in monasteriis & locis devotis secundum formam studiorum antiquorum Grekladix, Lechladiæ, Staunfordiæ, Caerleon, Cantebrigix, & ³ Bellisiti, & aliorum ⁴ quot prius in insula fuerunt hujusmodi studia. Et sic forma ⁵ Grekladensis ad ⁶ Malmesburiam, ubi olim floruit Sanctus Aldelmus, vir literatissimus, & alia cœnobia vicina, à qua & aliis Oxoniæ ⁷ propinqua Fol. 59. a. ipsi patres de regno Merciorum superius recitati formam antiquam docendi Oxoniæ statuerunt. Quæ Oxoniæ Universitas post Universitatum antiquarum ⁸ suspensionem velut Lucifer in aurora prima Anglorum Universitas in Anglia effulsit. Et certum est, quod ab Aluredi regis tempore, quo per eum fuit Universitas ista fundata, fides catholica per hoc regnum stetit sana ⁹ & inconcussa, non obstante pagana ex Damarchia cum Anglicis frequenti commixtione, divina hoc operante clementia, quæ lucem Oxon. solarem videlicet scientiæ salutaris nunquam passa est enormiter eclipsari. In prima dictæ Universitatis fundatione ¹⁰ ipse nobilis rex ¹¹ Aulueedus infra urbis Oxoniæ mœnia doctores in Grammatica, artibus, & Theologia tribus locis in nomine Sanctæ Trinitatis ex suis ¹² sumptibus instituit. In quarum una in alto vico versus portam orientalem situata XXVI. grammaticos omnibus necessariis ipsam aulam dotavit, & eam propter Parva Aula, loquitur Roscius, Universitatis. M. scientiæ ¹³ inferioritatem parvam aulam Universitatis appellari decrevit, & sic in diebus meis appellata est.

1. Sic. 2. Fidem Christianam conversi docuerunt C. C. 3. Bellofiti C. C.
4. Quod C. C. 5. Grekladensium C. C. 6. Malmesburiam translata, ubi C. C.
7. Sic. 8. Susceptionem C. C. 9. Desunt C. C. 10. Ille C. C. 11. Sic. Lege
(ut in C. C.) Aluredu. 12. Sic. 13. Inferiores notitias parvam C. C.
¹ Aliam

Minor Au-
la Univer-
sitatis. M.
Fol. 59. b.
Magna Au-
la Univer-
sitatis, M.

¹ Aliam aulam versus muros urbis boriales, ubi jam dicitur vicus ² scholarum, in sumptibus necessariis pro dialecticis seu philosophis ³ xxvi. habundanter construxit. Et hanc minorem aulam Universitatis appellari præcepit. ⁴ Terciam in alto vico versus portam orientalem ⁵ fundatam primæ aulæ occidentali contiguam aulam pro xxvi. theologis appellans, sacræ scripturæ studium daturis ordinavit, quibus & expensas sufficientes habundanter exhibuit. Multæ aliæ præter hæc in ⁶ brevi aulæ aliæ singularum facultatum à burgensibus urbis & comprovincialium circumjacentium, deinde à remotioribus ⁷ provinciis sunt exortæ, licet non de regiis expensis, sed regio graciofo exemplo feliciter creverunt. Rex ⁸ eciam optimatos suos ad discendum literaturam adeo provocavit, ut ipsi filios suos, & si non filios haberent saltem servos suos, si ingenio pollerent, concessa libertate literis commendarent. Senes tunc per totum regnum lamentabantur, se eruditione nudos, & beatos prædicabant quos ad sortem discendi ætas illa promoverat. Unde non diu quin videres ex omni parte regni ⁹ diatim illuc gratia discendi festinanter accedere. tam nobilium quam eciam pauperum innumera multitudo confluit. Rex ¹⁰ eciam Alfredus proprium filium omnibus juniorem nomine Athelwardum literariæ disciplinæ illuc transmisit erudiendum, ubi crevit in magnæ probitatis philosophum. Et ad suorum ¹¹ rex magnificus solum sustentationem secundum Marianum in Cronica sua assignavit octavam partem proventuum suorum annuatim. Et, ut scribit Thomas Rodburn in majori cronica sua, Sanctus Grimbaldus Flandrensis & Prior, cantor optimus, studii Parisiensis in Theologia Doctor, vir liberalibus scientiis ad plenum

Fol. 60. a.

1. Alia est aula versus C. C. 2. Scholarum, & in nostris diebus nigra aula, ex opposito collegii nasi xnei, in sumptibus propriis pro dial. C. C. 3. xxvi. scolares habundanter constituit, & hanc C. C. 4. Terciam vero aula in alto C. C. 5. Fundata juxta primam aulam grammaticorum versus occidentem pro xxvi. theologis sacræ scripturæ studentibus. ordinavit ille rex prædictus has tres aulas quasi fundamenta totius, quibus & expensas C. C. 6. Brevi acta sunt. Nam aula C. C. 7. Provinciis quædam aula sunt C. C. 8. Autem optimates C. C. 9. Sic. 10. Autem C. C. 11. Rex ille piissimus magnificusque scol. C. C.

eruditus,

eruditus, persæpe ¹ dictum regem Anglorum Alfredum vocatus, egrediensque de terra sua & cognatione studium Oxoniense adiit, & ibi lectionem suam reincepit, crevitque per filios scolasticos in gentem magnam, cujus matris gremio cum prælatis & magnatibus regni ut tunc primus cancellarius & doctor ordinarius primitus lectionem scolasticam legit, exposuit, & declaravit. Et hæc considerandum est, quod studium Parisiense per Anglicos, ut supra scribitur, traxit ortum, & iterum abinde rediit & refluxit omnis scientia divina & humana per Sanctum Grimaldum antedictum, deinde in sua senili ætate, studio relicto, adiit Wintoniam, ubi novo monasterio constructo primus fuit illius loci abbas, &

obiit octavo Idus Julii anno domini ^c **IXIII°.** anno ætatis suæ ² **LXXXVII°.** Iste rex Aluredus longe ante fuit Romæ, ubi per papam Sanctum Leonem illius nominis quintum, cujus festum celebratur **XVII. Kal. Augusti**, unctus est in regem, annuente & præsentē patre suo rege Edulpho. Et per omne scrutandum non legitur, regem Angliæ unctum ante eum, sed ipse erat omnium regum Angliæ unctorum primus, ³ & ratione unctionis suæ major semper cum eo gratia erat annexa; unde non solum vicit ⁴ finaliter suos hostes, sed condidit deo placitas & regno proficuas utilissimasque leges. ⁵ Ante Noë diluvium non reperitur quod lex quævis erat, sed solum naturalis, quæ ob multorum insolentiam inventa insufficiens cogebat bene morigeratos remedia requirere, & sic primo erroribus vivendi agnitis communi ordinatione ⁶ inventæ sunt sub pœnis condignis regiminis communis utilia statuta, quæ impostero pro legibus tenebantur teste sancta scriptura capitulo **III°.** ad Corintheos, "propter transgressores posita est lex." Nam lex est hominibus sicut capistra & frena equis, ut scribit ⁷ Crisostimus omelia **xxxvi.** Nec similis est telæ araneæ, quæ exiles muscas involvit, & fortes abire permittit, sed omnibus est æqualis & indifferens tam magnatibus quam

Obiit Grim-
baldus, pri-
mus cancel-
larius Oxo-
niæ. M.

Fol. 60. b.

1. Non aliter hac concipiuntur in Apographo nostro Bodl. 2. 88. C.C. 3. Et Romæ unctionis C.C. 4. Finales C. C. 5. Desunt omnia in C. C. usque ad Jus in duo dividitur &c. à quibus incipit Sectio proxime sequens. 6. Sic. 7. Sic. plebeis

plebeis de utriusque sexus viris videlicet aut feminis rationis usu indotatis."

De legibus
antiquis lo-
quitur Ros-
sius, M.

Fol. 61. a.

Jus in duo dividitur, scilicet in jus naturale & in jus positivum. Jus naturale ¹ invenitur in evangelio, "Omnia quaecunque vultis ut faciant vobis homines, & vos eadem faciatis illis." ² Math. VII. Jus naturale jure positivo antefertur, ut prius & ³ dignius, distinctione ^{v¹}. *naturale*, & distinctione ^{VIII.} ⁴ ff. *dignitate*. Juri ⁵ etiam naturali cedit omnis consuetudo vel constitutio distinctione ^{IX.} per totum processum. Jus positivum est lex humanitus ⁶ instituta, sed quod à deo institutum est omnes antecellit, ut jus divinum, quod duabus tabulis saphireis manu dei scriptum, Moyſique in monte Synay traditum omni rationali corporeæque creaturæ sub pœna dampnationis præcipitur à deo observandum. Hæc lex vel jus theologis traditur ad docendum. Sed jus humanæ institutionis in duo dividitur. Vel est jus canonicum, vel civile. Jus canonicum est lex à prælatis ecclesiæ instituta ad rebelles sacris regulis coercendum, & hæc hujus facultatis legistis traditur exequenda. Jus civile est lex occasione peccati humanitus inventa ad justificandum rem publicam ⁷ coactive quoad bona corporis vel fortunæ. Quod jus ⁸ positivum, five humanum, secundum diversas expositiones, diversas habet species; quia aut est jus civile, aut est jus gentium, aut jus militare, aut jus publicum. ⁹ Differentia pria per totum. Legis vel Juris dignitas à dignitate conditoris oritur, ¹⁰ & sic Jus divinum omnibus aliis honore præfertur. Huic vero & cunctis aliis propinquius honore sequitur. Jus canonicum à domino papa & prælatis ecclesiæ est autorizatum. Lex civilis vel jus civile de civitatibus trahit nomen, & inceptit ¹¹ quando civitates cœperunt condi, ut habetur primo libro Institutionum & ¹² ff. libro secundo Rubrica de origine Juris in glosa. ¹³ Unde ille nobilis philosophus de numero septem sapientum

Fol. 61. b.

1. Nominatur in evang. C. C. 2. Math. sexto capite. Jus C. C. 3. *Deus* C. C. 4. Scilicet dign. C. C. 5. Autem C. C. 6. Constituta C. C. 7. Coacti-
one C. C. 8. Positum C. C. 9. *Sic in Corr.* Distinctio prima per totum C. C.
10. Et c. Jus C. C. 11. Quum C. C. 12. Scilicet C. C. 13. Verum ille C. C.

quartus nomine ¹ Solon, vir justitiæ insignis, abrogatis antiquioribus cujusdam viri Draconis imperfectis legibus, Atheniensibus condidit legem, quæ dicitur Jus civile Atheniense. Similiter alius præclarus philosophus, nomine Ligurgus, legem condidit concivibus suis Lacedæmonibus, quæ dicta est lex vel jus Lacedæmoniorum, & ex illis duabus legibus conjunctis facta est lex duodecim tabularum. Plato ² etiam scripsit, teste Augustino de civitate dei, decem libros de ³ legibus. Aristoteles etiam libros de legibus edidit, ut scribit Rogerus Bakon de ordine Minorum ad Clementem Papam, & talia jura dicebantur Jus civile cum determinatione ubi servabantur, ut Atheniense & hujusmodi. Simili ratione, ut mihi videtur, lex nostra in Anglia statutis auctenticis edita merito potest appellari Jus civile Anglorum, & est auctentica, quia in ⁴ contra factores gladius spiritualis percutit censura ecclesiastica, ut singulis terminis anni omnibus ecclesiis parochialibus regni sub magna sententia pronuncietur. Sed per jus civile sine alio termino expresse addito ⁵ semper intenditur jus vel lex Romanorum, quod jus doctoribus & aliis graduatis in jure civili in executione judiciaria committitur. Et sic jus nostrum Anglicanum lectura & curiis regalibus ⁶ edocta per domini regis justiciarios in eodem graduatos, ut judices pro doctoribus, fervientes juris pro bacallariis ⁷ habitibus cornibus penulatis diversa pellura, prout eorum gradus promeretur, in magno honore continuatur, quorum discipuli apprenticii curiæ ⁸ vulgo appellantur. Romani pro certo ⁹ legibus decem tabularum, secundum Augustinum de civitate dei, abbreviatis non in singulis, sed, ut eis videbatur, utilioribus articulis admissis, duas ex propriis tabulas addiderunt, quæ additæ x. tabulis efficiebant legem xii. tabularum. In hiis erat fundamentum juris civilis, & ex hiis primo resultabat lex Romanorum, quæ auctonomatice dicitur jus civile. Et, ut scribit magister Johannes Bretton, quondam in lege Anglicana vir

Fol. 62. 2.

1. *J.eg. Solon.* 2. *Autem C. C.* 3. *Legibus. Auxit autem libros C. C.*
4. *Consciores C. C.* 5. *Semper interius vel lex rationorum quod C. C.* 6. *E-*
doctum C. C. 7. *Habentibus C. C.* 8. *Vulgariter C. C.* 9. *Deest C. C.*

Fol. 62. b.

peritus, demum mundo relicto ad ecclesiam se totaliter convertens Herfordensis episcopus effectus, Jus civile subalternatur philosophiæ morali, qui obiit anno domini MCCCLXXV. In hoc concordat cum illo ille famosus clericus frater² Robertus Bacon de ordine Minorum natione Anglicanus de generosa prosapia incolarum comitatus³ Dorsettiæ juxta⁴ Ilchestyr, sacre Theologiæ doctor de Universitate Parisiensi, Oxoniæ incorporatus, in una epistolarum suarum Papæ Clementi missa. Viro literatissimo sic scribens verbatim ait: "Sub philosophia comprehendendo jus civile, quia proculdubio est per se jus. Nam continetur sub secunda⁵ parte" moralis philosophiæ. Nam ipsa pars dat leges publicas, & primo de cultu divino, deinde de regimine rei publicæ in civitatibus & regnis; & sub hac parte philosophiæ continetur jus civile imperatorum & regum per universum orbem. De hac multi intromiserunt, sicut⁷ Aristoteles & ejus discipulus⁸ Theophrastus. De hac scientia⁹ eorum" nihil est apud Latinos."¹⁰ Hæc nobilis Doctor ille Rogerus Bacon, apud fratres¹¹ Minorum Oxoniæ sepultus anno domini MCCCLXXXII^o. festo Sancti Barnabæ apostoli. Et, ut scribit Thomas Rodburn, monachus Sancti Swythuni Wintoniæ, rex Willielmus conquestor anno IIII. regni sui apud London convocans omnes nobiles, sapientes, juris peritos singulorum comitatum Angliæ, ut eorum leges & consuetudines audiret: & licet idem rex Willielmus leges Norfolchiæ Cantebriagiæ & Deiræ, ubi quondam maxima pars Danorum & Norwagencium inhabitabat, prius magis approbaverat, & eas per totum regnum observari præceperat, pro eo quod omnes ejus antecessores duces, & omnes fere Barones Normanniæ ab illis borealibus provinciis originem antiquitus traxissent, & abinde in Normanniam olim venissent; sed postea ad preces¹² communitatis Anglorum rex eorum acquievit petitionibus. Nam eum humillime deprecati sunt quatenus permetteret eis

Fol. 63. a.

1. Subalteratur C. C. 2. Sic MS. Leg. Rogerus. 3. Dorcestriæ C. C.
 4. Ilchellye C. C. 5. Deest C. C. 6. Regnum C. C. 7. Auxit pro Aristoteles habet C. C. 8. Theophrastus C. C. 9. Deest C. C. 10. Hic C. C. 11. Sic MS. Leg. Minores. 12. Comitatum C. C.

leges proprias & consuetudines habere antiquas in quibus vixerant patres eorum, & ipsi ¹ etiam nati & nutriti fuerant, scilicet leges Sancti Edwardi, quæ quidem prius inventæ fuerant per antiquiores reges hujus regni. Sanxivit namque primum leges in Britannia, quæ nunc Anglia dicitur, rex tunc Dunwallo Molmucius, cujus leges Molmutinæ dicebantur, usque ad tempora regis Willielmi conquestoris celebres. Inter ² quæ statuit, ut civitates & templa deorum, & viæ ad illa ducentes, & aratra ³ colonum immunitate confugii gauderent. Deinde Mercia regina, uxor regis Guthelini, à qua putatur à multis provincia Merciorum denominata, justam legem edidit, quæ lex Mercia vocabatur. Has duas leges Gildas historicus transtulit de Wallico in Latinum, & ⁴ rex Aluredus postmodum de Latino in Saxoniam transtulit linguam quæ Merchenlega Saxonice dicebatur. ⁵ Illeque rex Aluredus aliam superaddidit, quæ Westsaxon-lega vocabatur. Hiis rex Edgarus leges superaddidit. Tandem, Danis hîc dominantibus, lex alia superemnavit, quæ Danelega dicebatur, quæ alias subjecit, & à morte regis Edgari per sexaginta ferme annos vel circiter leges Saxonice per invasionem & dominationem hostilem Danorum usque ad coronationem Sancti regis ⁶ regis" Edwardi sopitæ sunt & penitus prætermissæ. Sed penitus rex Edwardus ⁷ alius Confessor eas reassumpsit & confirmavit, & usque nunc vocata est lex Sancti Edwardi, non quia invenit eam primo, sed quia dimissam reassumpsit, & eam ex communibus prioribus legibus in unam communem legem edidit. Tunc ex præcepto regis Willielmi Conquestoris electi sunt de singulis comitatibus Angliæ XII. viri discreti & in jure periti, ceteris aptiores, quibus jurejurando injunctum erat coram rege Willielmo, ut secundum quod possent recto tramite neque ad dextram neque ad sinistram declinantes legum suarum ⁸ consuetudinemque sanctitata patefacerent, nil prætermittentes, nil addentes. Aldredus autem, Eboracensis archiepiscopus, qui regem Willielmum co-

Fol. 63. b.

Fol. 64. a.

1. Autem nati C. C. 2. Leg. quas. 3. Sic. 4. Ex pro rex in C. C.
5. Iste rex C. C. 6. Deeft C. C. 7. Sic. 8. Leg. consuetudinumque sancita.

ronavit, & Hugo, Londoniensis episcopus, per præceptum regis scripserunt propriis manibus omnia quæ prædicti jurati dixerunt, à legibus ecclesiæ fumentes exordium, dicentes, "Omnis clericus &c. Sic incipiunt leges Sancti Edwardi." Exinde per alios reges post ipsos per parlamenta novis statutis editis prioribus additis novæ indies fiunt leges. Et in antiquioribus præcipue legibus multa habentur vocabula quæ adhuc frequentantur, ut evidet in antiquis libertatum cartis, quorum ¹ significationes sine expositione vel declaratione obscuræ sunt ad intelligendum. Ideo ad communem legentium utilitatem quorundam illorum terminorum explanationem hîc breviter subinferam. *Tol* est tolnetum pro rebus emptis. *Theam* est sequela ² nativorum, & proprietas catallorum ³ & rerum suarum. *Soca* est jurisdictio, est Gallice vero cowrt Justice forfet or encheson, & talis libertas per quam dominus habebit omnia merciamenta de cunctis suis transgressoribus infra dominium suum delinquentibus. *Saka* est secta curiæ, ubi domini recipiunt homagia, & inde dicuntur Sakmanni, & ⁴ aliquando dicitur interpellatio majoris audientiæ. *Sokagium* est ⁵ quod hominum unius domini collectio, vel sokage, vel manrede, vel homines illius collectionis. ⁶ *Mondbrich* est læsio ⁷ Magestatis, Gallice blemur de honour. *Burghbrich*, id est, læsio libertatis aut septi, Gallice blemur de court, sive de clofe. *Grithbrich* est fractio pacis, quia Grith, id est, ⁸ pax, unde churchgrith est pax ad ecclesiam pro securitate pacifica ad eam confluentibus.

Fol. 65. a. *Miskennyng*, id est, variatio ⁹ loquelæ, id est, ostentatio. *Homefokyn* vel *hamefare* est insultus in domo contra pacem. *Forstallyng*, id est, obsistentia in strata regia. *Frithfoken*, id est, tutatio in jurisditione. ¹⁰ *Infangtheof* est executio latronum vel latronis ¹¹ in furto capti in propria curia. *Owifangtheof*, id est, executio in curia propria de latronibus captis ¹² extra suam curiam. *Wergolttheof*, id est, summa de latrone evaso extra suum

1. Signes C.C. 2. Nativorum C.C. 3. Ex rer. C.C. 4. Aliter C.C. 5. Leg. quædam. 6. Monanvich C.C. 7. Sic. 8. Quod pax C.C. 9. Loquelæ shewynge, i.e. ostentatio C.C. 10. Infangthe C.C. 11. Cum pro in habet C.C. 12. Deest C.C.

carcerem. *Hangwit*, id est, quietus de latrone suspenso sine iudicio. *Plytwyt*, id est, quod aliquis sit quietus pro ¹ medylng, & quod possit tenere ² huiusmodi in curia sua propria, & recipere amerciamenta provenientia. *Plyte*, id est, medel, vel medlis, vel medlyng, id est, intromissio, cum quis se intromittit de diversis materiis. *Wardwit*, id est, sursum redditio custodiæ heredis, vel sit quietus pro denariis dandis pro wardis faciendis. *Blodwyt*, id est, amerciamentum pro effusione sanguinis. *Wit* Anglice est misericordia Latine. *Leyrwit* est cum aliquis corrumpit nativam domini, ³ tunc dominus ⁴ habebit rewardum pro offensa. *Warison* vel *Garsumma*, id est, remuneratio, vel ⁵ emenda pro aliqua offensa secundum consuetudinem loci, ut ⁶ v^a. cum loculo vel aliud ⁷ huiusmodi. *Childwyt* est, ut supra, emendatio pro impregnatione nativæ suæ; & hoc secundum quosdam cum sit fornicatione vel adulterio, & non per matrimonium, nec mulier à servitute liberatur. *Scot* est collectio ad opus ballivorum vel vicecomitis ex consuetudine, & ⁸ huiusmodi collectiones dicuntur *Skot*. *Hidagium* est tallagium unius hidæ. *Scutagium* est tallagium pro uno armigero vel equite in guerris. *Tallagium*, id est, task. *Dymys*, id est, decimæ. *Danageldum*, id est, tallagium datum antiquitus Danis, scilicet iur^d. de qualibet bovata terræ. *Wapentake*, *hundridum* & *cantaredum* idem sunt, idem præcinctus centum villarum, ⁹ quid solebant reddere arma sua in adventu ¹⁰ Domini. *Lastag* est exactio pro passagio marino in nundinis & mercatis. *Flemfryth* est quod habeat cattalla alicujus fugitivi, & bona de dominio suo. *Ferdwyt* est quando ut ¹¹ lagatus venit ad pacem domini regis. ¹² *Carucage* est ¹³ quando rex taxat totam terram pro carucata. *Hornet* vel *Hornegylt* ¹⁴ & cum aliquis de exactione & taxa solvat ¹⁵ pro qualibet bestia cornuta, ¹⁶ & sic *pedagium* pro pedibus, cum bestię in

Fol. 65. b.

1. Medylig C.C. 2. Hujus in cur. C.C. 3. Huic pro tunc in C.C. 4. Habet C.C. 5. Emendacio C.C. 6. Una C. C. F. videtur. 7. Hujus. Childwyt C. C. 8. Hujus coll. C. C. 9. Sic. 10. Deest C. C. 11. Legatus C. C. 12. Carneage C. C. 13. Cum C. C. 14. F. est. 15. Deest C. C. 16. Et c. ped. C. C.

Fol. 66. a.

parcis incarceration, & cetera hujusmodi. *Burghbote* est exactio vel auxilium dandum pro reedificatione burgi, castrum, vel murorum prostratorum. *Brigbote* est auxilium dandum pro ædificatione pontium vel pontis. *Averpeny* est auxilium dandum pro averiis domini regis. *Terrage* est permissio frangere terram in strata regia. *Poundage* est tallagium de ¹ minutione unius libræ. In libro de Domesday in recepta scaccarii sunt plures termini incogniti nobis nunc diebus, ut bordagii, batfnefsi, pro quo intelligo homines consuetos cum baculis & fustibus pugnare. Nam baculi in multis locis ² *batts* vocantur, & qui eis in pugnis utebantur merito appellabantur ³ batfnefsi, quasi consueti portare ⁴ *batts*, hoc est, baculos.

De modo
pugnandi
diversorum
regnorum.
M.

Hic facio digressionem secundum auctoritatem Henrici Huntingdon de modo pugnandi diversorum regnorum libro VII. ⁵ capitulo primo Itineris Jerosolimitani, ubi dicit, "Quod" ⁶ Turfi, Persæ & Medi mortem immittunt sagittis. Silicentes vero & Anglicani telis, "Saraceni quidem & Arabes lanceis, Publicani clavis "ferratis & gladiis." Hæc ille. Hibernienses utuntur lanceis, telis, & arcubus curtis ad modum Turcorum. Britones ⁸ etiam in adventu Saxonum utebantur sagittis; & à conquestu Normannorum usque nunc, & ⁹ etiam nunc Anglici utuntur sagittis. In illo certe libro ¹⁰ de Jure Angliæ sunt multi extranei termini, quem librum vidi diversis vicibus auctoritate comitum Warwici, qui erant camerarii regis ibi. Duos habet ibi rex ex officio camerarios, quorum unus erat comes Warwici per substitutum occupans. Alii officarii nummos occupantes extranei se mihi ostendebant. non erat causa mea. meum ibi ¹¹ scrutineum. ideo distuli laborare, & pro certo nunquam aliud intendebar quam honorem dei, & regis ac totius rei publicæ proficuum, ut deus novit. Jam ad præacta redeamus. *Carucata terræ* est quantum aratrum arare poterit in sationali tempore. *Caruca*, id est,

Fol. 65. b.

1. Sic. 2. Baccis C. C. 3. Batfnefsi C. C. 4. Baccis C. C. 5. Capite C. C. 6. Deest C. C. 7. Sic. 8. Autem C. C. 9. Autem C. C. 10. De jure Domesday Angliæ C. C. 11. Scrutendum C. C.

¹ aratrum.

¹ aratrum. Et *III.* virgatæ constituunt unam hidam terræ. Et rex Willielmus conquestor recepit vel extorsit de qualibet hida terræ in Anglia *VI*^s. Et quinque hidæ constituunt feodum militare, cujus relevium est 100^s. & relevium integrum baroniæ est centum marcæ, & comitatus integri centum libræ, sicut in Magna Carta continetur. Et sic anno *xv.* regis Willielmi Conquestoris reperta sunt in Anglia sexaginta *M.* feoda militum ducenta & *xi.* Hæc non à me scribo, sed ut reperi alibi hîc

carucagio

& illic in antiquis libris. De ² cunagio vero scio quod non potest esse concordantia cum antiquis scriptis propter multiplicem variationem nuper emergentem de terrarum ³ divisione. Credo quod non fit variatio secundum ⁴ scire meum. Antiquitus tenebatur, quod tria ⁵ grana ordei in medio spicæ faciebant unum digitum, alias pollicem, Anglice a *ynch*, & *xii.* digiti vel pollices faciebant pedem. Pes cum dimidio faciebat cubitum. Gradus erat ex duobus cubitis, passus ex duobus gradibus, stadium ex 150. passibus, miliarium ex octo stadiis, leuca ex *xii.* stadiis, pertica ex viginti quatuor pedibus, & stadium ex *xl.* perticis. Istæ primitus mensurarum adinventiones ad maximum & legitimum commodum erant rei publicæ ordinatæ. Omnes leges & jura erant constituta pro conservatione reipublicæ & civium unione. Nota terminum. Civitas est civium concordans unio, & omne jus civile est ordinatum ad promovendum civium unionem; sed isti avari villarum destructores sunt inimici illius juris, quia in destruendo villas manentium dispergunt cives, & in hoc lædunt omnes circumjacentes civitates nobilesque villas & mercatus, quia contra omnia jura suorum ⁶ singulare intendunt commodum in dampnum ⁷ communitatis. Et hoc lex ⁸ civile omnino dampnat, ut habetur libro primo Institutionum, & titulo secundo, quia agunt directe contra juris præcepta. Nam juris præcepta, ut ibi evidet, sunt hæc: honeste vivere, altrum non lædere, & suum cuilibet tribuere. Sed isti

Fol. 67. a.

1. Aratrum. Item virgata terræ continet viginti quatuor acras. Et *III.* virgatæ C. C. 2. Omagio C. C. 3. Dicione C. C. 4. Scriptum meum C. C. 5. Genera C. C. 6. Singulorum C. C. 7. Comitatum C. C. 8. Leg. civilis.

è converso plurimos lædunt, & aliorum commoda in sua proficua, aliis graviter læsis, convertunt. Etenim contra depopulatores ædificiorum omnia adversantur jura. ¹ Nam namque villarum necnon domorum destructio penitus inhibita est jure civili, ut aperte cavit textus ² in libro senatus ff. de contrahenda emptione. & venditione, ubi inseruntur hæc verba: "Senatus ³ sen-
 "suit, ne quis domum villamve diruerit, quo plus sibi
 "acquireretur" &c. Ad idem facit textus in libro secundo §. de privatis ædificiis, ubi dicitur: "Negotiandi
 "causa ædificia demoliri, marmora distrahere edicto
 "divi Vaspasiani & senatus consulto vetitum est. Et nec
 "dominis ædificiorum transferre licet, ut interioris be-
 "neficiis depositis publicus deformetur aspectus." Pro
 isto facit textus Institutionum de rerum divisione §. cum
 in suo solo. Ubi prohibet lex XII. tabularum, "Nemi-
 "nem posse tignum suum ædibus alienis injunctum ven-
 "dicare vel eximere." Et ratio una est hæc, ne urbs
 ruinis difformetur. Ad idem consonat textus in libro II.
 §. Si quis, ff. ne quid in loco publice fiat. Ubi dicitur,
 "Si quis, nemine prohibente, in loco publice ædifica-
 "verit, prætor dicit non esse cogendum tollere, ne rui-
 "nis urbs difformetur." ⁴ "Item: Præses provinciæ, in-
 "spectis ædificiis, dominos eorum reficere compellit. Et
 "adversus ⁵ detractantem competenti remedio difformitati
 "auxilium ferat." ff. de officio Præsidis ⁶ I. Præses. Et
 sic istis ex præmissis manifeste colligitur, ruinam villarum
 juri civili odiosam necnon penitus esse vetitam. Cavit
⁷ etiam jus canonicum, quod depopulator agrorum non
 gaudebit immunitate ecclesiæ. Capitulo inter alia super
 hoc Johannes Andreæ dicit, "Quod confugientes ad
 "ecclesiam debent ibi defendi præter duas personas, sci-
 "licet latronem publicum & devastatorem agrorum &
 "viarum." Hæc ille. ⁸ Ergo à fortiori, ut videtur, de-
 populator villarum, reddens hominum sustentationem in
 pastum tantum bestiarum, fugiens ad ecclesiam non ha-
 bet ibi defendi. Dedignantur ⁹ etiam sacri canones vil-

Fol. 67. b.

Fol. 68. a.

1. Sic. 2. Desunt C. C. 3. Leg. censuit. 4. Item C. C. 5. Detractan-
 tes C. C. 6. Vel C. C. 7. Autem C. C. 8. Igitur C. C. 9. Autem C. C.

larum dirutores, agrorum viarumque depopulatores in ecclesiastica humari sepultura. Consonum multis videtur, quod qui se villarum destructione abstrahunt à vivis, quod cum eisdem localiter non communicent in sepulturis. Neque licet quemquam utilitati communi propriam præponere utilitatem. Nam sicut majus bonum minori bono præponitur; ita communis utilitas omni singulari utilitati omni jure præfertur. Ex III°. Decretalium Rubrica de regularibus & transeuntibus ad Religionem capitulo *Licet*. Etiam quod publica utilitas præfertur privatæ evidet septima questione prima² scias, & de gestis pro socio in³ actione, paragrapho *Labeo*. Et sic semper præfertur privatæ primo libro Decretalium, capitulo *Bonæ memoriæ*. Qui igitur permissive habent libertatem aliquam faciendi merentur amittere privilegium, qui [⁴ concessa] sibi abutuntur libertate capitulo *Licet*. Unde apostolus, "Utinam⁵ abscidantur qui vos conturbant." Præteritis namque diebus nobiles bonarum inventionum gloriosos habebant filios, qui semper utiliora prioribus invenire desudabant: sed nunc est è converso, avari patres cupidiores generant filios. ubi forte pater pro cupiditate unam destruxit villam, ejus moribus avarus filius destruit plures villas. De talibus optime finxit quidam poëta. Et sic quidam dixit, "Potens habet prolem⁶ natum, & multi inde exultabant." Quibus per parabolam dixit, "Audite gaudium vestrum. Sol genuit solem, & omnes creaturæ ingemuerunt dicentes, Unicus sol erat nobis prius, & vix præ calore^{Fol. 68. b.} ejus vivere potuimus. Nunc sol multiplicatus tollet vitam nostram." Sic est de istis cupidis villarum dirutoribus. Exemplo paterno filii sunt pejores patribus. Attendant tales in conscientia miseri ad scripta autentica. Nam scribitur tercio regum XXI°. capitulo, "Quod rex Israel Achab nomine videns vineam Nabot sibi necessariam & propinquam, cum eo loquens, pacifice petens ab eo ipsam vineam ad opus suum, in valore promittens vel commutatorie terram æqualis valoris, Nabot humiliter regi respondens dixit, Quod erat sibi

1. Delend. forsan. 2. Scias C. C. 3. Accionem C. C. 4. Desst C. C. 5. Ab-
scindantur C. C. 6. Sic.

“terra hereditaria, & sicut eam à parentibus hereditarie
 “accepit, sic ipse hereditibus suis dimittere vellet, nec
 “vendere nec commutare.” Precabatur regem non
 “eum” ulterius inde attemptare. Contristatus est rex
 ultra modum, & ² præ dolore decidit in lectum. Cui
 adveniens uxor sua regina Jesabel, & causam doloris per-
 fecte intelligens, consolata est eum, promittens se suum
 desiderium implere ad effectum. Et statim ³ hinc fictis
 sub sigillo regis Achab, duobusque falsis adquisitis testi-
 bus, & civitati Jesrael, ubi Nabot manebat, missis, il-
 lorum falsorum infano testimonio justus Nabot extra
 civitatem ad mortem injuste lapidatus est. Sed Deus, qui
 Nabot de injuriis suis optime remunerare potuit, voluit
 & finaliter fecit. Heliam Thesbitem prophetam regi A-
 chab dictæ vineæ cum ingenti gaudio descendenti eidem
 regi obviare cum aliis nunciis præcepit. “Vineam Na-
 “bod optinuisti & possedisti, & sicut canes sanguinem
 “suum linxerunt in fundo ⁴ Israel, sic & ⁵ tuam lingent.
 “Et Jesabel uxor tua & regina, hujus mali operatrix,
 “erit cibus canum in Jesreel.” Notate hinc vindictam
 Dei postea executam. Et hoc præcipue vobis dico, ò
 destructores & dirutores villarum, qui cogitis liberos te-
 nentes in villis per vos dirutis proprias invitos amittere
 terras. Ipsi Achab, Jesabel, & Nabod mortui sunt. Deum
 habuerunt judicem, qui & idem Deus in æternum regna-
 bit. Consimile delictum, & non ⁶ mitiorem, sed potius
 ferventius & crudelius post judicium exercebit in vobis,
 eo quod exempla priora vos non emendant. Timete
 igitur Deum, & retrahite vos à viis vestris pessimis. Ex-
 emplarie igitur vos exhortando ad nuperiora facta die-
 bus Philippi regis Franciæ ⁷ contemporanei regum An-
 gliæ, Henrici, Ricardi, Johannis, & Henrici ex aucto-
 ritate Cæsarii distinctione VI. capitulo XXIII°. idem rex
 habuit in civitate Parisiensi præpositum, qui cujusdam
 sui concivis vineam concupiscens, ut sibi venderet illam
 importune nimis instabat. Respondente cive, sicut Na-

Fol. 69. a.

Narratio.

1. Deest C. C. 2. Pro C. C. 3. Leg. literis fictis. 4. Jesrael C. C. 5. Sic.
 6. Sic Cott. Minorem C. C. 7. Contemprandii C. C.

both respondisse legitur Acab regi Israel, "Vivit dominus, quia non vendam tibi patrum meorum hereditatem, eo quod nulla ad hoc me compellit necessitas." Præpositus minas intulit, sed non perfecit. Contigit interim, ut homo ille moreretur. Quo cognito, præfectus effectus est hilarior, & ¹ huiusmodi dolos homo astutus ad sui perniciem excogitavit. Duos siquidem ex scabinis, ut sibi testimonium falsitatis ferrent, pecunia corripit. Cum quibus sicut ² conductum fuerat mox ³ intempesta nocte defuncti sepulchrum adiit, terraque ejecta in fossam descendit, & sacculum pecuniæ, quam ⁴ viro pro vinea optulerat, in manum ponens mortui ait, "Testis uterque vestram sit, quod ⁵ tantam pecuniam homini isti pro vinea sua tali à me diu desiderata dederim, quam ipse quidem, ut vos videtis, manu sua recipit, nec aliquid contradicit." Dicentibus illis, "Testes sumus," mox recepit pecuniam, & rejecit terram. Mane testibus eisdem adhibitis vineam sibi vendicavit. Quod cum relicta defuncti didicisset, stupens accurrit, & præposito dixit, asserens neque maritum, neque se vineam illam umquam præposito vendidisse, neque umquam aliquid pecuniæ pro ea recepisse. Cui ille: "Ego tanto precio vineam comparavi, sub testimonio horum scabinorum. In manum viri tui apposui, nec contradixit." Quæ se nil videns proficere, ad regem currens, de violentia præpositi sibi conquerens, illo sub prædictorum testimonio contradicente. Rex quia audientia vacare non potuit, quibusdam discretis viris causam commisit; qui testimonio scabinorum decepti, in partem præpositi declinantes, cum eo contra viduam dederunt sententiam. Tunc illa amplius turbata, cum regi clamoris fletibus nimis esset importuna, rex testes vocari iussit, & quia vir prudens erat prudenter illos examinavit. Accepto prius uno & solus loquens cum solo, ait: "Nosti dominicam orationem?" Respondente illo, "No-
vi domine;" subjunxit rex, "Dic ergo illam, me audiente." Quod cum fecisset, nil aliud ei loquens, præ-

Fol. 69. b.

Fol. 70. a.

1. Hujus dolos C. C. 2. Leg. conductum. 3. Intempesta C. C. 4. Leg. vivo. 5. Totam C. C.

cepit ut in vicinam cameram ¹ cecederet. Et advocans ² alterum, severius eum alloquutus est, dicens: "Socius tuus de vinea illa tam meram mihi retulit veritatem, sicut est sanctum ³ *pater noster*, quo nil est verius. Quod si ab eo discordaveris, gravissime punièris." Æstimans ille quod regi omnia dixisset, timens ac tremens ad pedes ejus ⁴ corruit, dicens, "Misere mini nostri, Domine, quia sic & sic fecimus, à præposito nostro inducti." Iratus rex valde, vineam viduæ restituit, & præpositum vivum in eadem vinea sepeliri præcepit. Ecce rex inspiratus à Deo justam dedit sententiam. Defunctum præpositus ⁵ effossit, & ideo illum vivum terra absorbuit. Si nostris terrarum injustis invaloribus similis daretur sententia, à villarum destructione cito cessaretur. Rex punivit præpositum in corpore, sed Deus solummodo dat sententiam animæ; quæ sententia multum periculosior est, ut patet per ⁶ istum Cæsarium, & ostenditur distinctione prima capitulo xxvii^o. & capitulo xxxiiii^o. ubi sic dixit: "Quod quidam dux ⁷ Thuringiæ, nomine ⁸ dictus Lodowicus Landagravius, prædo pauperum ac tyrannus maximus, non curans de executione & oppressione pauperum in bonis & possessionibus eorum, ecclesiarum ⁹ etiam usurpans possessiones, & propter hæc aliaque plurima mala à viris religiosis dum corriperebatur, qui ei proponebant in confessione poenam malorum & gloriam electorum, verbum miserabile respondit; *Si prædestinatus sum*, inquit, *nulla peccata mihi poterunt regnum cælorum auferre: si* ¹⁰ *præstitus, nulla bona mihi valebunt illud conferre.* Illud etiam Psalmistæ, quia vir literatus ¹¹ erat, loco proverbii ad suam excusationem arguentibus se proponebat. Erat siquidem literatus, & ob hoc amplius induratus. Et cum ¹² ei¹² dicerent viri timorati, *Domine, parcite animæ vestræ, desistite peccare, ne Deus provocatus peccatorem in peccatis occidat*: iterum respondit, *Cum venerit dies mortis meæ*

Narratio.

Fol. 70. b.

1. Leg. cecederet. 2. Alium, semotus eum C.C. 3. Patrum nostrum C.C. 4. Sic. 5. Sic in Corr. pro effodit. Sed effosuit in C.C. 6. Illum C. C. 7. Thuringiæ C. C. 8. Dominus Lod. C. C. 9. Autem C. C. 10. Sic. 11. Erat, cælum cæli Domino, terram dedit filiis hominum, loco proverbii C. C. 12. Deest C. C. "moriatur."

“moriar. Non illum potero bene vivendo extendere, ne-
 “que male vivendo prævenire. Volens illum pius do-
 “minus à tanto errore misericorditer vocare, & reducere
 “ad mentem, infirmitate periculosa cœpît eum flagel-
 “lare. Vocatus est medicus ejus, vir bonus & discretus,
 “& non solum in phisica, sed etiam in theologia non
 “mediocriter literatus. Cui princeps dixit: *Ut vides,*
 “*infirmus sum valde. Adbibe curam, ut ¹ possim con-*
 “*valescere.* Memor medicus erroris sui præacti, respon-
 “dit, *Domine, si venit dies mortis vestræ, non vos po-*
 “*terit cura mea morti subtrahere: si vero moriturus*
 “*non estis, de infirmitate ista superflua erit medicina*
 “*mea.* Et ille: *Quomodo sic respondes, si mihi non fu-*
 “*erit adhibita curæ diligentia, & diætæ ² proposita, potero*
 “*tam à me ipso quam ab aliis negligentia argui, & ante*
 “*tempus mori?* Audito hoc verbo medicus valde hilaris
 “effectus, data occasione respondit: *Domine, si creditis*
 “*vitam vestram protelari posse virtute medicinæ, quare*
 “*hoc credere ³ remittitis de pœnitentia & operibus justiti-*
 “*æ, quæ sunt antidota animæ?* Sine hiis anima mo-
 “ritur, sine hiis ad sanitatem, quæ est in futura vita,
 “nemo pervenit. Considerans dux Lantegravius pondera
 “verborum, & quia rationabiliter perorasset, dixit ei,
 “*De cetero medicus esto jam animæ meæ, quia per*
 “*tuam linguam ⁴ medicinalem Deus liberavit me à*
 “*maximo errore.* Sed, quod dolendum est, promisit
 “verbis, quod non implevit factis.” Unde qualis ejus
 finis fuit, cum quanta sarcina peccatorum obiit, edoce-
 tur capitulo xxxiiii^o. distinctionis prædictæ, ubi sic
 prædictus Cæsarius scribit: “Iste Lodowicus cum more-
 “retur duos filios reliquit heredes, Lodowicum & Her-
 “mannum. Primus in prima expeditione Jerosolimitana
 “defunctus est, & sibi in principatu successit frater suus
 “Hermannus, ceteris minus malus. Hic quadam vice
 “tunc dum in principatu viveret publice tale ⁵ dictum
 “coram clientela sua palam proposuit: *Si modo aliquis*

Fol. 71. a.

Narratio.

1. Leg. possim. 2. Proponita C. C. 3. Renuitis legendum esse innuit
 scriba ad oram Apographi Bodlejani. 4. Medicinaliter C. C. 5. Dictum qua-
 dam coram C. C.

“esset,

Fol. 71. b.

"esset, inquit, qui veris indicis vera mihi de anima
 "patris mei dicere posset, bonam curiam, vel ¹ bonum
 "donum à me reciperet. Audiebat hæc quidam miles
 "pauper, qui fratrem habebat clericum in nigromancia
 "quandoque satis expeditum. Cui cum verba principis
 "indicasset, respondit ille: *Karissime frater, Diabolum*
 "aliquando per ² carmina vocare consuevi. sciscitabar ab
 "eo quæ volui, & ³ dñu est quod ejus colloquiis artibus
 "renuntiavi. Instante milite oportune & importune, ad
 "memoriam ejus reducens propriam paupertatem ³ pro-
 "missumque honorem", precibus ejus tandem clericus
 "victus Dæmonem vocavit. Dæmon vocatus, quid vel-
 "let inquisivit. Respondit clericus: *Pœnitet me tanto*
 "tempore recessisse à te. Indica mihi obsecro, ubi sit
 "anima domini mei Lodowici Lantegravii, ducis Du-
 "ringiæ. Ait Dæmon, si vis mecum pergere, ego illum
 "tibi ostendam. Et ille: *Libenter illum viderem, si*
 "sine periculo vitæ meæ illum videre possem. Cui Dia-
 "bolus: *Juro tibi per altissimum & per tremendum*
 "ejus judicium ⁴ quia si fidei meæ te commiseris inco-
 "lumem te illuc ducam & reducam. Ponens clericus
 "propter fratrem animam suam in manibus suis collum
 "Dæmonis virili specie sibi apparentis ascendit, quem
 "infra ⁵ breve tempus ante portas inferi apposuit. Intro-
 "spiciens clericus loca nimis horrenda contemplatus est,
 "pœnarumque diversa genera, & Dæmonem quendam
 "aspectu horribilem super opertum puteum residentem.
 "Clericus, ut videt, totus contremuit. Et clamavit Dæ-
 "mon ille ad Dæmonem bajulum: *Quis est ille quem*
 "tenes in collo? *Da eum mihi hic.* Qui respondit, *A-*
 "micus noster est, & juravi ei per virtutes tuas magnas
 "quod eum non læderem, sed animam Lodowici Lante-
 "gravii ducis Duringiæ domini sui ostenderem, sanum-
 "que reducerem, ut omnibus tuam immensam prædicet
 "virtutem. Ille vero statim operculum igneum cui in-
 "sedit amovit, & tuba ænea puteo inmissa tam valide
 "buccinavit, ut videretur clerico totus tremere mundus.

Fol. 72. a.

1. Domum bonam C. C. 2. Cariniam C. C. 3. Desunt C. C. 4. Quod
 C. C. 5. Brevi MS.

“Post horam, ut ei videbatur, nimis longam puteo eru-
 “tante flammæ sulphureas Lantegravius inter scintillas
 “ascendentes simul ascendens videndum se clerico collo-
 “tenus præbuit. Ad quem ait : *Ecce præsto sum miser*
 “*ille Lodowicus Lantegravius quondam dominus tuus,*
 “*& utinam nunquam natus fuisset.* Cui clericus :
 “*Missus sum à filio vestro, ut ei renunciare possim de*
 “*statu vestro, & si in aliquo potestis adjuvari mihi di-*
 “*cere debetis.* Respondit ille : *Statum meum bene vi-*
 “*des. Hoc tamen scias, quod si filii & heredes mei*
 “*restituere vellent tales possessiones talium virorum, &*
 “*talium ecclesiarum, propriis nominibus eas exprimens,*
 “*quas mihi injuste usurpavi, & sub titulo hereditario*
 “*ipsis reliqui, magnum animæ meæ conferrent reme-*
 “*dium.* Cui cum clericus diceret, *Domine, non credent*
 “*mibi filii tui ;* respondit, *Ego dicam tibi signum, quod*
 “*nemo novit præter me & filios meos.* Accepto signo,
 “& Lantegravio (eo vidente) in puteo submerso, per
 “Dæmonem reductus est. Qui licet vitam non perdidit,
 “ita tamen pallidus & languidus rediit, ut ¹ vix agno-
 “sceretur. Verba patris proli ² suo retulit. Signum of-
 “tendit, sed modicum profuit. Non paterno desiderio
 “additus est consensus, nec sequebatur effectus, nec pos-
 “siones sunt restitutæ. Respondit tamen Lodowici
 “Lantegravii senior filius clerico, *signum cognosco, patrem*
 “*meum te vidisse non dubito, propositum tibi præmium*
 “*dare non renuo.* Ad quem ille : *Domine, Curia vestra*
 “*vobis maneat. Ego cogitabo quid animæ meæ expediat.*
 “Relictisque omnibus, factus est monachus in ordine
 “³ Cisterciensi, contempnens omnem sustinere laborem
 “temporalem, dummodo pœnam evaderet æternam.”

Fol. 72. b.

Addiscite hîc, ô vos amatores mundi, rei publicæ ini-
 mici, manifesti populorum tortores & oppressores, de-
 structores villarum, liberorum tenentium tenuras eis in-
 vitis injuste possidentes, eosque à paternis avorum, ab-
 avorum, & attavorum hereditariis sedibus expellentes,
 mendicitati, furto, & aliis miseriis exponentes. Mundus
 ob hoc vos odit, Deus & omnes cœli cives vestrum ne-

1. Deest C.C. 2. Sic. 3. Cisterciensi C.C.

phandum consortium contempnunt, & solus Diabolus cum societate sua in suam societatem gratanter admittit. Ibi tunc manebitis, ubi nunquam erit ordo, sed sempiternus horror inhabitans. Cantusque vester sempiternus erit, *væ! væ! væ! quanta sunt tenebræ!* Dum igitur lucem habetis, videlicet Christum, ambulate in luce, id est, in viis Christi, ne tenebræ sempiternæ vos comprehendant. Derelinquite vias vestras malas, & ad satisfaciendum Deo & proximo toto corde laboretis. Quod vobis facere concedat dominus noster Jesus Christus, Dei filius. Amen.

Fol. 73: a.

Rex Edwardus magnus fautor eruditionis, qui Universitatem Cantabrigie fundavit, statuens cathedras magistrorum & doctorum suis maximis expensis, & etiam fundavit abbathiam monachialium de Romesey in Wintoniensis Diocesis. Condidit apud Warwick munitiones, quæ usque hodie Le dungeon sunt appellatæ. Fecit turrem & mercati locum in comitatu Warwici, & ecclesiam in comitatu Staffordiæ. M.

Rex Edwardus dictus Senior patri suo Aluredo¹ hereditarie successit. Qui quamvis patri in literatura erat inæqualis, potentia tamen erat major. Proficientes etiam in scholis adamavit, & ad dignitates ecclesiasticas, secundum merita sua, moribus & vita sublimavit. Propterea ad clerimoniam augmentandam, sicut pater suus Oxoniam, sic ipse Cantabrigieam ab antiquo cum ceteris studiis² generaliter suspensam, desolatam, & destructam, iterum ad primam gloriam erexit, necnon ibi aulas studentium, & doctorum magistrorumque cathedras & sedilia, ut dilectissimus cleri nutritor, amator, & defensor, suis sumptibus erigi & fabricari præcepit. Ab Oxonia namque Universitate, quam pater suus nobilis rex Alfredus erexerat, magistros artium, quas li-

berales vocamus, pariterque in sacra Theologia doctores advocavit, ibique ad legendum³ formaliter & docendum invitavit. Hæc Thomas Rodburn in Chronica sua. Sed plenius hæc vidi Wintoniæ in abbathia de Hida in quadam antiqua tabula, cujus copiam inde habui & habeo. Et in dicta abbathia ambo reges prædicti Alueredus & Edwardus sunt conscripti. Est etiam idem processus ibi in eadem abbathia in quadam bene indictata nobili Chronica, quæ de vetusta & antiqua manu iterum, ne periret, nova manu & placida scripta est, ut egomet vidi benevola licentia domini abbatis ejusdem loci. Fun-

1. Hereditaria C. C. 2. Generalibus C. C. 3. Formalem C. C. — * Sic.

davit etiam prædictus rex Edwardus abbathiam monialium de ¹ Ramsei in Wintoniensi diocesi; cujus soror ² Elfreda, uxor subreguli Merciorum Ethelredi, sine autumpni anno domini 915. condidit apud Warwyk munitiones contra Danos. Quæ usque hodie Le Dongeon est ³ nuncupatum, super montem ⁴ artificialiter factum. Consimilem ⁵ multum fecit apud Tomworth in confinibus comitatum Warrwici & Staffordiæ. Turris & mercati locus est in comitatu Warwici, & ecclesia in comitatu Staffordiæ. Et apud Tomworth obiit xix. Kal. Julii anno Domini 918. quinquennio ante obitum fratris sui regis Edwardi, sepultaque est ⁶ Gloucestriæ in ecclesia Sancti Petri, quam ipsa cum viro suo construxerat super ossa Sancti Oswaldi regis & martyris, quæ à Bardeneia illuc attulerunt. Et obiit iste nobilis rex Edwardus apud Farindon per xii. miliaria ad occidentalem partem Oxoniæ, & sepultus est Wintoniæ in novo monasterio juxta patrem suum regem Aluredum. Quod monasterium erat tunc infra muros Wintoniæ, sed nunc est translatum cum regibus ibi sepultis extra muros, & vocatur abbathia de Hyda. Rex Athelstanus, miles egregius, fundavit cœnobîa Midilton & de Michelmenfei, secundum Willielmum de pontificibus. Et præcipuus benefactor erat ecclesiæ Sancti Pauli London, & ecclesiæ ⁷ Beverlacenfi; & abbathiæ de Malmesbury ubi sepelitur. Athelstanus rex stature fuit quæ justam non excelleret, corpore deducto, capillo flavo, filis aureis pulchre intorto. Northwallenses solverunt sibi aurum, argentum, & boves pro vectigali. Cambrienses ex Cestria expulit, ipsamque urbem turribus & muris cinxit, terminum provinciæ ad Cambrum fluvium statuens, sicut aquilonaribus Britannis ⁸ ampnem Waiam limitem ⁹ posuerat. Hujus regis regni anno tercio, anno domini 926. apud Wintoniam iiii. Idus Julii commissum erat fortissimum duellum pro jure Angliæ inter regum pugiles Angliæ & Danarchiæ, Guidonem videlicet comi-

Fol. 73. b.
Elfreda. M.

Ethelredus cum uxore sua Elfreda fundatores abbatiæ Sancti Oswaldi in Glovernia. M.

Sepultus Edwardus fuit in novo monasterio Wintoniæ. M.

Rex Athelstanus sepultus fuit in abbathia Malnishe-ria. M.

Iste rex muris circumcinxit Exoniam. M.

Fol. * 94. a.

Guido Warwicke. M.

1. Romsei Wintoniensi C. C. 2. Elfreda C. C. 3. Sic. 4. Artificialem C. C. 5. Sic. 6. Gloucestriæ C. C. 7. Beverlacenfi C. C. 8. Apud Waiam C. C. 9. Posuerat. Ejus regni C. C. --- * Ita folia sese habent, lapsu scribæ.

Rex Athel-
stanus Sco-
tos rebel-
lantes pro-
domuit. M.

Rex Edgarus præci-
puus omnium ac in-
victissimus, & erga
cleros fuit munificen-
tissimus ac omnium
regum fundator max-
imus monasteriorum.
M.

Collegium
Canonico-
rum nomi-
ne Sancti
Johannis
edidit ille
in Cestria.
M.

tem de Warrewyke, & Collibrundum immanis stature virum, natione Affricanum & fide paganum, sed, deo propitius agente, Christianorum miles, angelica monitione acceptus, & in Christiana fide servus dei ¹ fidelis, dei ecclesiæ & totius regni Angliæ inimicum feliciter devicit, ut testantur in Chronicis suis Henricus Knyghton, Thomas Rodburn, Girardus Cambrensis, ² Johannes Strench, Johannes Hardyng, Johannes Gresley, Johannes ³ Poutrel, & multi alii. Iste etiam rex Athelstanus Scotos rebellantes ⁴ perdomuit, &, ut recolo, biennio, vel amplius, in Scotia moram traxit, quam ⁵ regionem cum Anglicis ⁶ instauravit. Unde usque hodie relicto proprio idiomate, Hibernico videlicet, modo ⁷ loquuntur Anglicum. Huic regi in quodam ⁸ in quodam bello ⁹ gladio privatus est, sed intente orans ¹⁰ habuit divinitus gladium in vaginam missum, & extunc usque ad conquestum gladii pugnantium cassidi semper erat cathena subtili ligatum. Rex Edgarus militia nulli secundus.

Rex Edgarus stature fuit & corpulentæ perexilis, sed magnæ & animosæ Fol. 94.b erat virtutis. Et tot diebus suis fundavit & reparavit loca religiosa quot erat ætatis annorum cum obiit. ¹¹ Ejus etiam solerti providentia

¹² Anglia & Wallia, multum lupis vexatæ, pro eorum nimia ¹³ habundantia eis sagaciter destructis, magnæ quieti & securitati totius regni incolas gratiose extunc dedit. Circa etiam hæc tempora primus Ricardus, dux Normanniæ, statuit primo vigilias fieri circa funera mortuorum ante eorum sepulturam. Quæ ordinatio postea per prælatos ecclesiæ, propter multa mala inde ingruentia, in omni loco ¹⁴ cassata est. Hic Edgarus solebat annuatim circuire regnum exercitu navali, in signum quod erat dominus terræ & etiam maris. Unde, secundum Willielmum de regibus libro secundo, regi Edgardo anno regni sui XII°. ad urbem Legionum, quæ nunc Cestria

1. Fidet C. C. 2. Desunt C. C. 3. Poutred C. C. 4. Pro dominio, &, ut rec. C. C. 5. Regionem usque hodie cum Anglicis C. C. 6. Instauravit. Ideo idiomate Hibernico C. C. 7. Loquitur C. C. 8. Desunt C. C. 9. Ita hæc concipiuntur. 10. Habuit dictum gladium C. C. 11. Cujus enim solerti C. C. 12. Sic hæc concipiuntur. 13. Hudana eis C. C. 14. Cassata C. C.

dicitur,

dicatur, octo ¹ reges occurrerunt, cum quibus die quadam ascendit scapham, clavum gubernaculi per flumen Dee decurrentis manu regens, ceteris regulis ad remos locatis, sicque ad ecclesiam beati Johannis Baptistæ navigando pervenit. Qui dum pari pompa ² remigando ad suum palacium pervenisset, fertur suis dixisse, "Tunc demum quenquam successorum suorum posse gloriari quando tali pompa potiretur." Horum subregulorum nomina sunt hæc: ³ Kynath rex Scottorum, Malcolm rex Cumbriorum, Maccus plurimarum rex insularum, Dufnale, Siferth, Huwal, Jacob, Muchil. Et eodem tempore omnes isti reges ⁴ ibidem eidem regi Edgardo fidelitatem juraverunt. Iste rex Edgarus suam dignitatem per stilum suum in scriptis hoc modo ostendebat, ut in carta sua quam fecit Sancto Oswaldo Wigornienfi episcopo plane ostenditur sub hiis verbis: " ⁵ Altitonantis Dei largiflua clementia, qui est rex regum & dominus dominantium, Ego Edgarus, Anglorum basileus, omniumque ⁶ regum insularum oceani, quæ Britanniam circumjacent, cunctarumque nationum, quæ infra ⁷ eadem includuntur, imperator & dominus, Gratias ago Deo omnipotenti regi meo, qui meum imperium sic ampliavit & exaltavit super regnum patrum meorum, qui licet monarchiam totius regni adepti sunt à tempore regis Athelstani, qui primus omnium regum Anglorum omnes nationes, quæ Britanniam incolunt majorem, sibi armis subegit, nullus eorum ultra ejus fines imperium suum dilatare aggressus est. Michi autem concessit propicia divinitas cum Anglorum imperio omnia regna insularum oceani cum suis fortissimis re-gibus usque ⁸ Norregiam, maximamque partem Hi-berniam cum sua nobilissima civitate Dublinia Anglorum regno subjugare, quos & omnes meis imperiis colla subdere, Dei favente gratia, coëgi." &c. De cujus obitu chronicæ memorantes, præcipue Willielmus Meldunenſis sub hac forma scribit: "Anglici orbis ba-fileus, flos, & decus antecessorum suorum rex pacificus

Fol. 95. a.

1. Reguli C. C. 2. Navigando C. C. 3. Rinath C. C. 4. Itidem C. C.
5. Altitonatis C. C. 6. Dreft C. C. 7. Leg. eandem. 8. F. Norvegiam.

“Edgarus ¹ non minus Anglis quam Romulus Romanis,
 “Cirus Persis, Alexander Macedonibus, ² Arfaces Par-
 “this, Karolus Magnus Francis, postquam regaliter
 “cunctum consummavit obiit viii^o. Idus Julii feria quin-
 “ta anno ætatis suæ xxxii^o. regni sui in Marchia &
 Fol. 95. b. “Northumbria xix^o. ex quo vero per totam Angliam
 “regnavit xvi^o.” In hujus Edgari nativitate audit
 Sanctus Dunstanus angelos canentes, “Pax terræ An-
 “glorum exorti nunc ³ pueri Dunstanique tempore,”
 sicque actum est. Cum Mercenses & Northumbri no-
 luerunt Edwinum regem regnare super se, fratrem ejus
⁴ Edgari in regem elevaverunt. Willielmus de regibus.
 Et sicut eadem terra bonas & malas herbas producit &
 nutrit, urticæ quandoque proxima est rosa: sic ex pio
 rege, Anglorum rege, Edmundo Edwinus pessimus &
 Sanctus Ed-
 wardus rex.
 M.
 Rex Ethel-
 redus. M.
 Edgarus optimus processerunt. ⁵ Regi Edgardo successit
 filius suus Sanctus Edwardus rex & martyr. Cui suc-
 cessit frater suus rex Ethelredus. Qui secundum pro-
 phetiam parum supra recitatam quam diu Sanctus Dun-
 stanus vixit prosperitate non caruit, sed post redierunt
 Dani ⁶ superficiem terræ cooperientes. Tepuit postea
 ubique in Anglia primo pro guerris Danorum postea
 Normannorum, scolarium possessionibus ⁷ dirutis & ab-
 latis, utraque tam divina quam humana scientia, ita
 quod scolæ necessario ⁸ cessaverunt. Nam, ⁹ secundum
 Henricum Huntyngdon in Chronica sua, Oxonia per
 Danos paganos, Christi & sacrosanctæ ecclesiæ ¹⁰ uni-
 versalis inimicos, anno domini 979. ad cineres cremata
 est, & iterum additis annis xxx. per eorum novos ad-
 venas, totius regni inimicos, penitus est combusta, hoc
 est, anno Domini 1009. Etiam Cantebrigea auctoritate
 prædicta per eodem anno proximè sequenti, videlicet
 anno Domini mx^o, ad cineres redacta est. Unde, ut
 vidi in quadam Cronica apud Osney prope Oxoniam,
 Fol. 96. a. dum ibi eram scolaris, quidam nobilis theologus magi-

1. Nominis memorabilis C. C. 2. Arfoces C.C. 3. Parvi Dunstani tem-
 pore sic quod actum est C. C. 4. Leg. Edgarum. 5. Huic regi C.C. 6. Su-
 perficiem C.C. 7. Dirivatis C.C. 8. Cessaverunt C. C. 9. Studium Henr.
 C. C. 10. Universitatis C. C.

ster Robertus Poleyn appellatus scripturas divinas, quæ in Anglia diu obsoluerant, apud Oxoniam legere cœpit publice in scholis sacræ theologiæ anno Domini 1133. Qui postea, cum ex doctrina ejus ecclesia tam Gallicana quam Anglicana multum profecisset, à papa Lucio secundo ad cancellariam Sanctæ ecclesiæ Romanæ promotus est. Cujus discipuli tam Oxoniæ quam Cantabrigiæ lecturam postea continuaverunt. Demum supervenit quidam bonæ memoriæ Doctor Theologiæ magister Willielmus de Deorham, quondam socius magnæ aulæ Theologorum Oxoniæ, qui trecentas libras pecuniæ Universitati Oxoniæ contulit ¹ pro XIII. XII. & X. theologis in eadem aula [tempore] futuro sustinendis. & erat ipse archidiaconus Dunelmensis, & secundum Mathæum Parisiensem in Chronica sua, obiit anno Domini M. CC. XLIX. rediens à Romanâ curia eminentissime literatus quondam electus Rothomagensis. Rex Ethelredus, pulcher vultu, decorus aspectu, die dominica XVIII. Kal. Maii apud Kingston coronatus fratri suo Sancto Edwardo, regi & martyri, in regno successit, vir in principio infaustus, in medio miser, turpis in postremo. Cujus diebus anno domini 987. duæ retro seculis incognitæ pestes Anglorum genti acciderunt, scilicet febres hominum, & lues animalium, quæ Anglice *Schitte* ² dicitur, Latine fluxus interreneorum vocatur. Et anno proximò sequenti, videlicet 988. obiit beatus Dunstanus, & cum eo recessit totius regni prosperitas, & subito Dani totam terram cooperuerunt. Et tunc Anglici coacti pacem ab eis emerunt dando eis tributum ³ quod Danageld nuncupatur, hoc est, de ⁴ qualibet bovata terræ III^d. Infausti ⁵ erant tunc Anglici in omnibus ⁶ actibus suis. Unum vero malum & magnum malum futuro tempore nocivum bonus rex dominus Edgarus in regno suo pertulit. Nam ipso Danorum petitionibus inconsulte ferenti vix fuit in Anglia viculus in ⁷ quo non habitarent Daci cum An-

Robertus Polleyn sacræ paginæ professor novus instaurator Academix Oxoniæ à combustione ejusdem. Magister Willis benefactor fuit Universitatis Oxoniæ. M.

Qui contulit trecentas libras pecuniæ ad ejusdem usum post concretionem erectione Universitatis. M.

Ethelredus rex coronatus apud Kyngestone. M.

Fol. 96. b.

1. Pro XIII. XII. 60. theologis C. C. 2. Dicebatur C. C. 3. Quo C. C.
4. Quolibet hida terræ C. C. 5. Fuerunt C. C. 6. Accionibus C. C. 7. *Deest* C. C. glis.

glis. Nam Daci natura potatores Anglicos in eandem normam duxerunt. Sed de innumerabilibus demum pauci effecti sunt. Nam A.D. 1002. rex infaustus Ethelredus missis literis suis ad urbes Angliæ jussit omnes Danos una nocte, videlicet Sancti Bricii, occidi. Quod ¹ & factum est. Initium malorum ² hoc." Circa hujus tempora regis, non obstante quod imperatores tres uno nomine sibi invicem successerunt, Otho omnes nominati, tercii ³ tamen Othonis tempore constitutum est, ut ⁴ officiales imperii imposterum imperatores eligerentur qui sunt septem. Unde versus:

Magunt⁵, Remensis, Treverensis, Colonienfis,

⁶ Quilibet imperii sit cancellarius horum:

Et palatinus dapifer, dux portitor ensis,

Merchio præpositus camera, pincerna Boëmus:

Hi statuunt ⁷ Dominum cunctis per secula solum.

Quatuor archiepiscopi, comes Palatinus, Dux Saxonum, & rex Boëmiæ; isti sunt semper Electores Imperatoris. Et secundum Mathæum Parisiensem cum pervenitur in Chronica sua ad annum Domini 1250. ubi scribit, quod Imperator habet tres coronas, unam de auro ⁸ ratione imperii, aliam de argento pro Allemania, & terciam de ferro pro Italia. Et dicto anno ultimò prænotato, vel circiter, prohibitum est judicium, quod fieri solebat per ignem & aquam. Anno Domini 1003. anno regni ⁹ regis" Ethelredi xxv. rex Danorum Swanus, audita crudeli & traditoria morte Danorum in Angliā, clam cum magna classe in Cornubia applicans, & regis Ethelredi proditores ei subsidium suum, sed clam primo, & post plane præbebant. Primo Excestriam cepit. Quæ civitas ab Eaxe flumine nomen trahit. Capta civitate muros destruxit. Deinde deprædavit Shirburn, Wilton, & ad naves rediit. Anno sequenti in Estanglia applicans deprædavit Norwicum cum provincia circumjacente. ¹⁰ Tetfordiam incendit, & Danmarchiam rediit. Et inde sæ-

Fol. 97. a.

1. Enim fact. C. C. 2. Deest C. C. 3. Tunc Othonis C. C. 4. Ita hæc
incipiuntur. 5. Romenfis C. C. 6. Quibus imp. C. C. 7. Domini C. C.
8. Romæ, pro ratione, in C. C. 9. Deest C. C. 10. Thetfordia C. C.

pius exercitum mittens, tandem anno Domini 1013. rediens, plurima enormia faciens apud villam de ¹ Geynsburgh imminente vespera in medio commilitonum suorum pugione Sancti Edmundi regis & martiris, quem viliter blasphemaverat, confossus est, sicque ille vociferans noctis crepusculo III. Non. Februarii obiit. Wilhelmus de Pontificibus lib. 2°. Canutus, filius dicti regis, Swani mortem & modum mortis audiens & videns, mitius deinceps cum Sancto Edmundo egit. Nam ² "fossum" terræ suæ circumduxit, immunitatem ab omni præstatione concessit, basilicam super corpus martyris construxit, monachos instituit, prædia multa donavit. & abhinc inolevit, ut reges Angliæ coronas suas Sancto Edwardo mittant, quibus si uti voluerint, magno precio redimunt &c. Mortuo Suano, Dani Canutum ejus filium in regem erigunt. Rex Ethelredus in Normanniam cum uxore & filiis suis fugerat, sed per Anglicos revocatus rediit, promisso tamen quod benigniorem se Anglicis solito redderet, & in brevi Canutum de Lindeſeia profugavit; qui apud Sandewicum in Cancia omnes obſides, quondam patri suo redditos, truncari fecit manus & nares, & tunc Daciam navigavit, & anno ſequenti rediit, & partes australes Angliæ deprædavit. Danici exercitus ſi non coherceantur per capitaneos ³ ſuos, ſunt ante bellum in rapinas prompti, & ſi non animentur ſunt in bello ad fugam proni; & in pace ſunt potatores maximi. Dani vexaverunt Angliam licet non continue, tamen ſparſim, per ducentos & triginta annos. Crudeliſſimi pagani erant, & ſequebantur eos facta crudeliſſima, puta ſeminarum in eorum adventu violenta deſloratio, maſculorum ſine miſericordia ⁴ interſectio, ⁵ "omnium" commeſtibilium ſine ſolutione devoratio, & ſingulorum potuum epotatio, omnium rerum, quæ vehi poterant, in exitu ſpoliatio, & in reſeſſu domus cum omnibus in ea relictis incenſio & incineratio; & omnium Anglorum in eos proicebatur maledictio. ſolum fuga ab eis erat Anglorum deſenſio. Dani vero primo vene-

Gayns-
burgh. M.
Ethelredus
rex confos-
sus in acie
periit. M.

Canutus fi-
lius regis
Swani. M.

Fol. 97. b.

1. Geinsbagh C. C. 2. Deeſt C. C. 3. Deeſt C. C. 4. Interſectionum C. C.
5. Deeſt C. C.

Rex Ed-
mundus. M.

Canutus
rex. M.

Danis Warwici de-
structæ sunt duæ ab-
bathia, una monacho-
rum, altera est in por-
co via quæ hodie di-
citur *Abbeys-lane*.
M.

Per Danos abbatia
destructa est monali-
um Coventriæ. Ejus
quondam abbatissa e-
rat statim virgo Os-
burga, & etiam ejus-
dem fundator fuit Le-
ofricus comes Mercio-
rum, qui contulit
eam in usum mo-
nachorum. M.

Canutus rex
fuit funda-
tor abba-
thiæ de Es-
sex. M.

runt ¹ hostiliter in Britanniam anno Domini ² 787. præ-
dationis causa, & regis præpositus eis obvius occisus est.
Rex Ethelredus obiit 1x. Kal. Maii Londoniis, & ibi
apud Sanctum Paulum sepultus est. Tunc divisum est
regnum. Multi ³ Canuto fidelitatem dederunt, & ipse
eis fidelem dominum esse promisit. Alii elegerunt Ed-
mundum Yronsides, ingentis molis & maximæ fortitu-
dinis hominem. Tandem ipso Edmundo Oxoniæ pro-
ditorie occiso per media Edrici proditoris, comitis Mer-
ciorum, Canutus factus est rex totius Angliæ & etiam
Danarchiæ. Circa hos dies anno Domini 1016. ante
Epiphaniam Domini rex Danorum Canutus & Edri-
cus proditor Merciam ⁴ hostiliter intraverunt, & multas
in Warwicensi provincia incenderunt villas. Warrewici

destructæ sunt duæ abbatia, una monachorum
extra villam, unde in parco est via parcum dia-
metraliter ⁵ secans, quæ usque hodie dicitur *Ab-
beys-lane*, ab abbatia ducens in partes patriæ
silvestres. Alia etiam abbatia erat in suburbis
orientalibus Warrewici feminarum, id est, mo-
nialium, ubi modo est ecclesia Sancti Nicholai;
cujus ecclesiæ nunc chorus erat chorus monia-
lium, & occupabat totum cimiterium ejusdem
ecclesiæ, cum magna parte hospitalis Sancti Jo-
hannis Baptistæ eidem adjacentis. Etiam
Coventriæ destructa est abbatia monia-
lium, cujus quondam abbatissa erat Sancta virgo
Osburga, ibi modo nobili scrineo collocata, ubi
in brevi post nobilis comes Merciorum Leofricus

Fol. 98. a.

& domina Goditha uxor sua nobile erexerunt monasteri-
um monachorum, & nunc est sedes episcopalis. Videre
etiam possumus ad oculum in villagiis juxta Warwicum,
ubi circa maneria populi erant trucidati, ex sanguine ho-
minum ibi interfectorum herbam ebuli, id est, *Walwort*,
habundanter crescere, quæ ⁶ ex ebullitione sanguinis
humani naturaliter originem trahit. Extincto proditorie
rege Edmundo, tunc rex Canutus regnavit super totam

1. Hostilem C. C. 2. 797. C. C. 3. Edmundo C. C. 4. Hostilem C. C.
5. Cecans MS. 6. Deest C. C.

Angliam, & construxit abbathiam de Assendun in Essex
& de Burgo Sancti Edmundi. Regnavit ipse circa xix.
1 annos. Et post eum filius suus Haroldus Harfote quasi
levis in cursu ut 2 lepus aliquis. Et post eum frater suus
Hardeknutus, qui obiit quadam die Martis post Pascha.
Isti Dani in Angliam induxerunt inmoderatum modum
bibendi. Hardeknuto mortuo liberata est Anglia extunc
à servitute Danorum. In cujus signum usque hodie illa
die, vulgariter dicta *Þortuttsday*, ludunt in villis trahendo
cordas partialiter cum aliis jocos. 3 Deinde regnavit
Sanctus Edwardus rex & confessor, apud Illyp juxta
Oxoniam natus, qui regnavit annis viginti quatuor. Cu-
jus quasi ultimis diebus obiit ille nobilis comes Leo-
fricus ii. Kal. Octobris, & Coventriæ in monasterio quod
construxerat sepultus est. Qui consilio venerabilis Go-
dithæ uxoris suæ ditavit & reparavit monasteria de 4 Le-
omstre juxta Herfordiam, 5 Wenlock, Wigornia, Eve-
sham, & in civitate Cestriæ duas ecclesias, videlicet
6 Sancti Johannis Baptistæ & Sanctæ Werburgæ. Ad
7 jugem quoque instantiam prædictæ nobilis uxoris suæ
urbem suam Coventriæ ab omni tolno præterquam ab
equis liberam fecit. Ad quod impetrandum uxor ejus
Godgiva vel Goditha prædicta quodam mane per medium
urbis nuda sed comis propriis tecta equitavit. Hujus
sancti regis diebus Sanctus Wulstanus apud Longam
Ychyngtonam in comitatu Warrewici natus factus est
episcopus Wigornensis. Sanctus Edwardus erat vir pro-
ceræ staturæ, barba & capillis 8 cigneus, facie roseus,
toto corpore lacteus, membrorum habitudine optime
dispositus. Abbathiam Westmonasterii dirutam sumptu-
ose reparavit, ditavit, & privilegiis roboravit. Sed hinc
quia aliquid memoriter habeo de Hardeknuto, de quo
sum præloquutus, igitur (quamvis præter ordinem) non
est prætereundum. Rex Hardeknutus tercius Danorum
in Anglia, throno regio vacante, erat cum matre sua in

Rex Ha-
roldus. M.

Rex Harde-
knutus. M.

Þortutts-
day. M.
Sanctus rex
Edwardus
apud Illyp
juxta Oxon.
natus est. M.

Fol. 98. b.

Wulstanus
episcopus
Wigornie.
M.

1. Annos. Filius suus rex Haroldus dicebatur Harfote, quia levis C. C.
2. Lepus. Frater suus Hardeknutus rex proxime in regno successit. Isti
Dani in Angliam C. C. 3. Deest C. C. 4. Leonist C. C. 5. Wentloke,
Wigorum C. C. 6. Deest C. C. 7. Ingentem C. C. 8. Agneus C. C.

Hokel-
day, alias
Hokel-
Tuesday,
sic diceba-
tur libera-
tione Da-
nicæ ser-
vutis ab
Anglicis. M.

Flandria : Anglorum vocatione per nuncios desideratus ab omnibus venit in Angliam. Omni tripudio coronatus tribus annis regnavit, nil tamen gloria dignum egit. Corpus regis Haraldi nuper sepulti ex invidia exhumatum decapitari iussit & in Thamisiā proici, sed piscatores corpus inventum ad Danos attulerunt, & ab eis honorifice sepultum est. Multa post ipse rex Hardeknutus detestanda fecit. Tandem quadam feria tertia post Pascha subito obiit, in totius Angliæ maximum gaudium. In cujus signum, ut prædixi, annuatim ipsa die dicta 'Hokday' pro morte ejus & liberatione Anglorum à Danica servitute. Jam continuando subsequētia præcedentibus, rex Haraldus, cujus sororem Sanctus Edwardus rex & confessor duxerat in uxorem, mortuo rege ipso Sancto Edwardo in vigilia Epiphaniæ intrusit se in regium statum, & crastino, viz. die Epiphaniæ, solempniter coronatus est. Hiis diebus Anglici parvis bassis & abjectis domibus utebantur cum victualium habundantia. Vestibus etiam solebant uti protensis ad medium genu, brachiis oneratis armillis aureis. E contrario Franci & Normanni amplis & superbis ædificiis modicas agebant expensas, sed in cibariis delicati. Tunc erant Anglici veste superiori ad medium genu expediti, crines tonsi, barbis in superiori labio nunquam rasi, exceptis solum presbiteris, armillis etiam aureis brachiis onerati, puturis stigmatibus ante insigniti. In cibis urgentes crapulam, in potibus irritantes vomitum. Pugnabant Anglici baculis & bipennibus: Normanni ensibus & sagittis. Gerlok, ducis Willielmi soror, erat comitissa Pictavenfis. Rex Willielmus conquestor regnum Angliæ adeptus est, secundum Mathæum Parisiensem in Cronica sua, anno Domini 1067. Rex Willielmus conquestor post conquestum cum obsidibus de Anglicis in Normanniam transmeavit. Quibus incarcerationis & sub arcta custodia positus, ad Angliam denuo remeavit, &

Rex Willielmus conquestor fundavit castrum apud Nottingham, & aliud in comitatu Eborum, & duo apud Lincolnia. M.

1. Hokday, vel Hokes-Tuesday, pro morte C.C. 2. Regni C.C. 3. Tamen pro eum in C.C. 4. Autem C.C. 5. Pictas stigm. C.C. 6. Vigentes C.C. 7. Desunt C.C. 8. Arcta C.C. 9. Ponitis C.C. 10. Jam

jam deo irato tyrannizans commilitonibus suis Norman-
nis terras Anglorum, qui se sponte dederant, ingrati more
distribuit, & modicum illud quod ¹ remanserat sub jugo
posuit perpetuæ servitutis, & Angli nobiles multi jugum
suum non ferentes sponte recesserunt in Scotiam, Da-
ciam, Norwegiam, Hiberniam, & alia loca, ingratiissimi
tyranni dominium respuentes, alia regna nobilium An-
glorum sanguine purpurantes. Sed rex Willielmus tarde,
in obitu videlicet, hæc considerans intime doluit; Wil-
lielmo Rous filio suo, sibi inmediate successuro, sub
amissione benedictionis præcepit, ut Anglos, quos cru-
deliter & veluti ingratus male tractaverat, mitius con-
foveret; tamen post adeptionem regni ad castra con-
struenda totam Angliam ² fatigebat. Hoc anno, videlicet
anno Domini 1068. secundo anno regni sui, fundavit
castrum apud Notyngham, & aliud apud Lincolniam,
& duo apud ³ Eboracum, & eodem anno Matildis, uxor
regis Willielmi, à Normannia in Angliam veniens coro-
nata est in reginam Angliæ. Anno proximò sequente,
concilio ⁴ Wintoniæ celebrato, papa Alexandro secundo
annuente, præsentibus duobus cardinalibus, degradatus
est Stigandus, archiepiscopus Cantuariensis. ⁵ Depositi
etiam sunt in eodem concilio plures episcopi & abbates,
rege id procurante pro eis Normannos inducendo. Anno
quinto post conquestum Robertus de ⁶ Oyly cœpit ædi-
ficare castrum Oxoniæ, videlicet anno Domini 1071.
Urso de Abtot, quo anno nescio, construxit castrum
⁷ Wigornia, & Thurkillus de Warwyk ampliavit ca-
strum de Warwyk jussu regis. Et, ut habetur in Recepta
⁸ Scaccarii in libro qui Domestday intitulatur, pro castro
Warrewici ⁹ elargando ¹⁰ dirutæ sunt xxvi. tenementa
abbatis Coventriæ. Apud Warrewyk erat tunc abbathia,
sed nunc est prioratus, & episcopus in loco abbatis, &
sub eo prior. Warrewici etiam facta fuit fossatio pro
præinctu murorum villæ, & portæ regis sumptibus e-
rectæ, & quidam nobilis de Normannia promotus ibi

Fol. 99. b.

Castrum.M.

Robert Ob-
bey cœpit
ædificare
castrum a-
pud Oxon.
M.
Fol. 100. a.

Burgus
Warwici
comes. M.

¹ Remansit C. C. ² Sic. ³ Eborum C. C. ⁴ Wintoniensi C. C. ⁵ De-
positi apud C. C. ⁶ Oyby C. C. ⁷ Desunt C. C. ⁸ Scaccarii apud West-
monasterium in libro C. C. ⁹ Elargiendo C. C. ¹⁰ Leg. diruta.

Shira. M.

Willielmus
Conquestor
thesauros
ecclesiasti-
corum ex-
torquebat.
M.

Fol. 100. b.

est in comitem. Habuit ex dono regis comitiæ suæ ¹ annexæ dominium ipsius burgi Warwici cum pertinentiis & libertatibus per cartam regiam, ut erant dum coronæ ipse burgus pertinebat. Ille comes nominabatur Henricus ² de Novo burgo, quia in tali castro Normanniæ erat natus. Fuit ipse filius Rogeri de Bello monte, comitis de Bello monte in Normannia. Erat hiis Henricus regum consanguineus Sancti Edwardi in tercio gradu, & Willielmi Conquestoris in quarto gradu, vir justus & sanctus. Quælibet tunc shira habuit comitem vel nobilem baronem à shira sua nominatum. Rex Willielmus Conquestor, secundum Mathæum Parisiensem, anno Domini 1070. anno regni sui 1111°. vel quinto diabolico excitatus spiritu thesauros ecclesiasticorum totius regni extorsit, immo ³ etiam nec feretris pepercit Sanctorum aut calicibus. Episcopatus, ⁴ & abbatias omnes, quæ baronias tenebant, & eatenus ab omni servicio seculari libertatem habuerant, sub servitute statuit militari, inrolulans episcopatus & abbatias pro voluntate sua, quot milites sibi & successoribus suis hostilitatis tempore voluit à singulis exhiberi. Tunc ⁵ propter occultas infidias Anglorum in Normannos inolevit usus, ut in domibus ⁶ gesta clave & securi parietibus & postibus appenderentur in festinæ ⁷ defectionis refugium. Fugerunt eo ⁸ temporis multi nobiles Anglorum in Scotiam, unde adhuc Scotia cum terris adjacentibus ⁹ primitivo nobiliam Anglorum sanguine purpuratur. Et in Anglia qui more Trojanorum & aliorum Orientalium barbas nutrierunt, exemplo Normannorum ¹⁰ eos raserunt, & crines ad humeros crescere permittebant. Fecit etiam rex ¹¹ Willielmus anno regni sui 21°. totam Angliam ¹² describi, quantum terræ quilibet Baronum suorum possidebat, quot feodatos ¹³ milites, quot carucas, quot villanos, & vexata est terra multis cladibus inde provenientibus. Et redacta est dicta descriptio in unum volumen, ut se-

1. Leg. annexum. 2. De Novo burgo sic dictus, quod in tali C.C. 3. Autem C.C. 4. Autem abbatias C.C. 5. Papa ecclesias infidias C.C. 6. Gela C.C. 7. Defensionis C.C. 8. Tempore C.C. 9. Primitivo C.C. 10. Leg. val. 11. Willielmus conquestor anno C.C. 12. Disturbi C.C. 13. Drif & C.C.

pius vidi, & posita est in archivis regiis. Nomen libri est *Domesday*. Monasterium fundavit in Cadamo, ubi sepultus est inter monachos, & regina sua aliud fundavit monasterium ibi extra muros, ubi & ipsa sepulta est inter moniales. Fundavit etiam ipse in Anglia monasterium de Bello, ubi interfecit regem Haroldum, & Barnsey secundum quosdam, & collegium Sancti Martini infra Londonium, modo dictum *Seynt Marten grant*, locum privilegiatum; & est locus refugii illuc concurrentibus. Iste rex Judæos à ¹ Rothomago in Angliam transtulit moraturos. Ipse ² etiam usum longorum arcuum & sagittarum in Angliam primus inducebat, cum eis Angliam conquestione vincens. Nam in exhortatione sua ante bellum vocabat Anglicos homines sagittis carentes. Anglici vero in illo bello in uno globo diu steterunt. Ob hoc præcepit rex Willielmus suis, ut quidam recte, quidam sursum, sagittarent. Quo facto, sagittæ sursum emissæ destruxerunt Anglicos tunc incurvatos: & quæ recte mittebantur percusserunt eos qui recte stabant; & sic percussus est per oculum in cerebrum rex Anglorum Haroldus, & sic sagittæ erant causa victoriæ Normannorum, & confusionis & ruinæ Anglorum. ⁴ Ipse etiam rex apud Novam forestam in Sowthamptonensi provincia ad spaciū xxx. miliarium villas & ecclesias eradicans feras instituit, poenas limitando, ut qui feram raperet oculum amitteret, qui mulierem vi opprimeret ⁵ gemtatibus ⁶ careret. Conquestore mortuo successit filius suus rex Willielmus secundus, cognomine Rufus, Gallice Rows, vir in toto animosus. Hic fecit novum episcopatum apud Caerlele, canonicos ibi ponens regulares de ordine Sancti Augustini; vel, si alia erat religio, modo pro certo sunt illius ordinis. & ipsam civitatem muris fortificavit. Erat etiam præcipuus benefactor abbatihæ Sanctæ Mariæ ⁷ Eborum. Circummuravit ⁸ etiam

Jewes came in out of Cane in Normandie with William Conqueror. M.

willielmus Rufus, alias Rows, rex fuit Angliæ, fecit novum episcopalem apud Caerlele canonicorum, erat præcipuus benefactor abbacie Sanctæ Mariæ Eborum. M.

Fol. 101. b.

1. Rothomagensis. C. C. 2. Autem C. C. 3. Deest C. C. 4. Iste rex C. C. 5. Lige (cum C. C.) genitalibus. 6. Careret. Huic successit C. C. 7. Eboraci C. C. 8. Autem C. C.

turrim Londoniarum, & de novo fecit magnam aulam Westm. quam completam cum primo vidisset, "Si in duplo largior fuisset, tunc aliquid fuisset, sed modo nichil est," dixit. Proposuit eam ordinasse pro camera. Iste rex obiit sine prole proprii corporis ¹ legitimo. De aliis mentionem non facio, quia de facto erat vir valde incontinens. & quanvis ejusdem cognominis fuero, Rous videlicet cognominatus, non tamen ab ipso linealiter descendere præsumo nec nego, ² sed sub dubitatione relinquo." Venerunt generosi illius nominis cum conquestore in Angliam, & vix est in Anglia unus comitatus vel ³ nullus quin in illo de generosis aut plebeis sunt illius cognominis incolæ & indigenæ, quidam de ipso, quidam de aliis illius nominis linealiter descendentes. Istius regis tempore erat in usu nova inventione abusio vestium, ⁴ lux crineum, & horribilis aspectus solutarium rostratorum, id est, cum arcuatis aculeis. Solebant tunc homines gressus frangere, ⁵ gesto soluto & latere nudo incedere. Habuit iste rex Willielmus corpus quadratum, colorem rufum, crinem sufflavum, frontem ⁶ fenestratam, oculos varios quibusdam intermicantibus guttis, non magnam staturam sed ventrem paulo ⁷ productorem, eloquentiam nullam sed notabilem linguæ titubationem, præcipue iratus, & erat magni roboris. Circa hæc tempora Robertus filius Haymonis, comes Gloucestriz, castrum Bristoliz fundavit cum prioratu Sancti Jacobi, & conquestus est in Wallia provinciam Glamorganciz, & illis partibus fundavit castrum de Caerdeffe. Est modo villa præter castrum bene murata. Non multo post Henricus de Novo burgo, comes Warwici & Novi burgi, ⁸ conquestivit gladio super Wallenses terram quæ dicitur Goherland. Et, præidente papa Paschali, ordo Canonicorum regularium florere cœpit, qui ab apostolis incepit, & à beato Augustino sub regulis ordinis stabilitus fuit. Iste rex Willielmus bannivit à regno in perpetuum exilium Sanctum Anselmum Can-

Descriptio
Rufi. M.

Fol. 102. 2.

Robertus
Haymo ca-
strum Bri-
stolliz fun-
davit. M.
Castrum de
Caerdeffe.
M.
Burgus con-
quistivit Go-
therland. M.

1. Sic. 2. Defant C.C. 3. Nullius C.C. 4. Forte, luxus crinium. Sed luxus civium in C.C. 5. Lego, gestu. 6. F. fenestratam. Sed fenestratus in C.C. 7. Lego (ut in C.C.) productiorem. 8. Leg. conquestivit.

mariensem archiepiscopum, videlicet anno Domini
m. lxxxviii. Urbanus secundus papa statuit horās
beatæ Mariæ cotidie infra vel extra chorum dici, & com-
memorationem ejusdem in die Sabbati, si commode fi-
eri posset, celebrari. ³ Festum etiam conceptionis beatæ
Mariæ hiis diebus incepit ab ecclesia celebrari, sed tem-
pore regis Edwardi secundi anno Domini 1327 per ar-
chiepiscopum præceptum est solempniter celebrari. Die-
bus ³ etiam hujus regis inceperunt ordines Cartusienſium
& Cisterciensium per quendam Anglicum, nomine Ste-
phanum Herdigun, & Templariorum. Habuit iste rex
Willielmus Rous, sive Rufus, filius Willielmi Con-
questoris, tres fratres, Robertum ante se natum, Rodum,
& Henricum. Horum pater, ut superius scripsi, novam
fecit forestam juxta Southampton, villis & ecclesiis de-
structis, ⁴ hominibusque expulsis, & feris bestiis in suum
pro tempore solatium inductis. In cujus rei vindictam,
secundum Willielmum de regibus, de regio sanguine ibi
miserrime perierunt rex Willielmus, primi Willielmi in
regno Angliæ successor immediatus, sagitta lætaliter per-
cussus, & sine aliquo sacramentorum ecclesiæ misera-
biliter obiit, & nepos suus Ricardus, ex fratre seniore
Roberto duce Normanniæ, qui gratia ⁵ venationis in ipsa
etiam Nova foresta pro recreatione illuc transferat, aiere
nebuloso infectus est ita graviter quod inde obiit, vel,
secundum alios, erat sagitta percussus. Ricardus, tercius
filius Conquestoris, collum trajectus, vel, secundum quos-
dam, per fluxum crinium arboris ⁶ ramunculo equo trans-
eunte per crines suspensus erat. Plures hoc ex vindicta
dei contigisse credunt, eo quod rex Willielmus Con-
questor, ut supra sæpius scripsi, triginta villas cum ec-
clesiis parochialibus & capellis pro feris nutriendis de-
struxit. Horum ⁷ misere in dicta foresta destructorum
erat rex Willielmus secundus, qui dum staret in loco
⁸ apto pro feris sagittandis, videns feram non procul
altri militi, nomine Waltero Tirel, præcepit ⁹ militi,

Fol. 102. b.

Rex Willielmus 2us.
sagitta per-
cussus, unde
obiit. M.

Fol. 103. a.

Miles Tirel
sagitta [sic]
regem Wil-
lielmum
percussit. M.

“sagitta

1. 68. C. C. 2. Deſt. C. C. 3. Autem C. C. 4. Hominibus exp. C. C.
5. Venandi C. C. 6. Ramunculo C. C. 7. Miserrime C. C. 8. Deſt. C. C.
9. Deſt. C. C.

"sagitta diabole." Miles attonitus ex aspero verbo regis, & sagittans percussit regem pectus ejus perforando, & sine aliquo verbo salutis animæ obiit rex. Fugit miles nemine sequente, secundum Mathæum Parisiensem. Miles ergo Walterus, immo Diabolus per militem, vel specie militis fugit, rege jam mortuo, nec amplius apparuit. ¹ Similiter milites & venatores hoc comperientes in partes fugerunt. Aliqui vero in crastino quos rex educaverat ² redeuntes, corpus regium, ne à bestiis aut volucris devoraretur, diligenter in loco, ubi credebatur occubuisse, quærunt, & invenerunt illud miserabile cadaver in sanguine proprio tabefactum. Accito ³ ergo carbinario, quem in silva illinc quantum arcus terræ potest jacere audierunt ⁴ ligna securi convertentem, & imposuerunt super bigam ejus, quam habebat parvam & fragilem, uno caballulo ⁵ tractam macilentam, corpus regis, & illud filice & quisquiliis cooperuerunt. Et dum ille pauper cum tristi onere suo lacum unum admodum lutosum, quem vulgares ⁶ *Wasele* appellant, niteretur pertransire, confRACTa biga, & deficiente debili jumento, cecidit cadaver in medio luti, ita quod undique ⁷ scederetur vel inmergeretur. Pauper igitur clam ⁸ affugit, & volentibus illud asportare dereliquit milites, qui corpus sibi assumpserant ⁹ timulandum, lectica, feretro, & omni carentes vehiculo, quo modo corpusculum cruentum secum asportarent nescientes, licet non honorifice, ut tamen potuerunt, Wintoniam adduxerunt, & tumultuaverunt. Et ubi iste rex ita misere interiit, ut fertur, stetit olim ecclesia, & Ithen vocabatur locus vel illa provincie Hamprunensis plaga. Ecce ¹⁰ quanta mala præcitantur propter hanc in Nova foresta villarum & ecclesiarum destructionem. Unus rex, duo regis filii, & filius nobilis principis manu ¹¹ vindictæ Dei miserabiliter interierunt. Et tamen hoc factum ¹² celerosum pro rei publicæ utilitate intentionaliter factum est. Nam rex

Fol. 103. b.

1. Scilicet milites C. C. 2. Redentes C. C. 3. Ergo quodam carbinario C. C. Pro carbinario vero reponendum est carbonario. 4. Lingua C. C. 5. Trahentem C. C. 6. Wasele C. C. 7. Leg: scederetur. 8. F. affugit. 9. Sic. 10. Quinta C. C. 11. Vindictione (.C.). 12. Leg: (cum C. C.) scelerosum.

Willielmus Conquestor considerans periculosum fore
Normanniam sine magnæ nobilitatis capite diu persistere,
ea igitur intentione ipsam partem Angliæ forestavit, sive
forestam fecit, videlicet circiter ad triginta miliaria in
longitudine juxta litus maris australis versus Norman-
niam, ut ipse & sui heredes pro delectatione venandi
in illis partibus libentius moram traherent, & si casus

Fol. 104. a.

requireret in Normanniam citius manu armata ¹perve-
nirent contra hostes dimicaturi. Nam mare vento fa-
vente in brevi ²transcurrerent ad terrorem hostium suo-
rum, solamen & auxilium transmarinorum. Cum vero,
³secundum Philosophum libro de causis, omnis virtus
unita fortior est seipsa dispersa, & cum hoc ⁴magna
nempe erat dicti regis potentia Anglicis & Normannis
ad unum finem unitis, pro illa igitur unione fortitudinis
contra hostes servanda fortitudine hanc villarum de-
structionem procuravit, & tamen hoc factum in se mul-
tum Deo displicuit, ut superius per manifestam puni-
tionem ostensum est. Quid ergo dicemus de moderna
villarum destructione, quæ omni rei publicæ utilitate
caret, sed etiam ei multimode lædit & finalem ejusdem
destructionem minatur? Causa hujus tanti mali est cu-
piditas. Nam pestis avaritiæ modernos infecit, & ava-
ritia eos cœcavit. Non sunt Dei sed Mammonæ filii.
De hiis & hujusmodi commemorat dominus in Evange-
lio Math. vi. dicens: "Nemo potest duobus dominis
ad utriusque complacentiam debite servire." & ibi
ipsi domini nominatim recitantur, scilicet Deo & Mam-
monæ. Mammona iniquitatis suos ducit ad interitum.
Apud avaros pro fundamento est illud commune dictum,

semper tibi proximus esto.

Et hoc in hujus mundi sapientibus modo radicatur. Sed
non attendunt ⁵ad illud quod super adderetur, ⁶hoc
videlicet, quod factum tuum non displiceat Deo, nec
noceat proximo. Respublica præsupponit semper, secun-

Fol. 104. b.

1. Pervenerunt C. C. 2. Virorum C. C. 3. Secundo libro Philosophi
C. C. 4. Deest C. C. 5. Ad illud fraudaretur &c. ut patet in libro hujus
Historiæ, & propter prolixitatem relinquitur C. C. 6. Desunt omnia in C. C.
usque ad Oī filii avaritiæ finite villas &c. fol. 108. b.

dum antiquos nobiles philosophos & legum conditores, talem ordinem, primo honorem Dei, secundo utilitatem communem, & tercio privatum proficuum. Et sic concludebant philosophi & legum conditores apud gentes, Quod res publica est ante omnes res privatas præferenda. Et licet non eisdem verbis, tamen primo Ethicorum capitulo primo in fine sic plane scribitur in textu, "Melius & perfectius quod Communitatis videtur suscipere & salvare. amabile quidem uni soli, melius vero & divinius genti & communitati." Unde Avicenna primo Physicorum sic ait: "Natura multum curat de specie, sed parum de individuo." Ex hiis plane evidet, quod quia natura naturans est Deus, sed natura naturata est omne individuum, adeo commune bonum semper debet singulari proficuo præferri. Unde ait Albertus Magnus, "Magis procurandum est bonum commune quam quodque bonum privatum." Modo contrario agentes isti villarum destructores à numero virtuosorum merito excluduntur, & non sunt honores eis ex debito conferendi, cum, secundum philosophum primo Ethicorum tractatu tercio, Honor est præmium virtutis. Unde solum virtuosus honorari promeretur. Nec tales avari rempublicam perturbantes per avaritiam pro suo proprio lucro aliis nocentes debent dici virtuosus quam serpentes venifici boni auxiliares nobis proficui appellari. Ipsi vero antiqui philosophi erant viri semper ad virtutes dispositi, omni avaritia semota Deo, quem primam causam vocabant, devotissimi, & utilitati communi verbo, informatione, & opere quantum valebant totaliter dediti, de eorum singulari proficuo minime curantes comparative, & illud pro eorum proficuo autumabant quod universali vel communi bono proficiebat. In hoc eorum lex erat lex naturalis, quia Deo natura dictante ita agere incitabantur. Quantum igitur in eis erat rei publicæ semper proficiebant. Res publica est utilitas mundana sine dampno optime conservanda. Pro utilitate totius mundi passus est Christus, & in hoc sequebantur eum sancti martyres. Nam pro jure ecclesiæ Anglicanæ

Fol. 105. a.

passus est ille gloriosus martyr Sanctus Thomas, olim Cantuariensis archiepiscopus, & sic circumquaque in mundo innumerabiles utriusque sexus Christi vestigia sequuti sunt. Quam meritorium igitur est pro re publica vires exponere ex Christi actibus, suorumque sanctorum martyrum vestigiis exemplaribus facile est scire. Uti-
nam isti destructores villarum & earum mutulatores at-
tenderent Christi salvatoris nostri exemplo, qui, ut testatur in Evangelio Lucæ XIX. "veniens ipse dei filius Christus
"Jesus, & intuens civitatem Jerusalem flevit super eam,
"condolens ruinæ ejus, & dolendo prophetavit dicens,
"Prosternêris & non relinquetur in te lapis super lapidem."
Ipse doluit de ipsius civitatis desolatione ventura per Titum & Vaspasianum: & moderni destructores & mutulatores gaudent. Christi dolor est eorum gaudium, sed eorum gaudium in futuro vertetur in luctum, juxta illud Sapientiæ, "Stabunt justi in magna constantia adversus
"eos, qui se angustiaverunt, & qui abstulerunt labores
"eorum." Quid creditis, dicent tunc isti destructores mutulatoresque villarum liberis, tenentibus, & aliis quos
"expulserunt à domibus suis, & mendicitati, furto, & aliis
huiusmodi miseriis exposuerunt invitos. Pro certo tunc propria singulorum eorum conscientia arguet eos, & dicent, "Væ! nobis miseris, quia avaritia obcœcavit nos.
"Deo non obedivimus, & inutiles mundo fuimus. Deus
"ordinavit mundum pro multis, & nos, aliorum profi-
"cua diminuto, quantum potuimus, omnia, quæ rapere
"potuimus, ad nostrum usum, aliis contemptis, appli-
"cavimus, & quia immisericordes fuimus, de illa ter-
"ribili sententia timemus, quod scribitur Jacobi iiº.
"Judicium sine misericordia erit illi, qui non facit mi-
"sericordiam." Pars tunc eorum, nisi se emendaverint & satisfactionem hîc fecerint, erit vero cum Achab & Jesabel, cum præposito Parisiensi, & principe Lodowico Landegravio duce Thuringiæ, de quibus prælocutus sum ubi tractavi de nobili rege Anglorum Aluredo vel Alfredo, laudabilis memoriæ viro. Et, ut mihi videtur, isti avari præacti sunt mercatores pessimi. Nam supponamus, quod hîc sit rectoria, quæ ex veris decimis

Fol. 105. b.

Fol. 106. a.

valet annuatim 20^{li}. & cum rector non habet nisi decimam partem, tunc parochiani recipiunt nonies viginti libras, quibus pars rectoris conjuncta, ex toto resultant ducentæ libræ, hoc est, in toto trecentæ marcæ. Sed villalis, ut æstimo, non vel vix annuatim potest extendere domino fundi reddendo centum marcas. Perdendo annuatim tunc de trecentis marcis ducentas marcas illandabile mercimonium est. Forte dicit aliquis, quod considerato ¹ reddito dicti fundi domino reddito, & lucro tenentium grasiatorum, resultans ex hiis est lucrum incognitum excedens lucrum villanorum prius incolarum ante inclusionem illius villæ. Ad hoc potest dici, quod hoc male videtur per eorum decimas, cum tales ecclesiæ sæpe reducuntur ad liberas capellas parvi valoris. Et sic pars Christi in multis diminuitur. Unde quod Christus haberet capit Diabolus, juxta illud commune dictum: "Quod non capit Christus capit fiscus." Et quamvis ita esset, quod majus lucrum esset in pasturis, pro certo est lucrum dampnosum, quia aliorum & multorum commoda sua faciunt. & quod magis placitum est Deo, fovere videlicet multos justos & fideles Iconomos cum uxoribus, prolibus, & familiis suis, in magno numero cum mendicis adventantibus, licet pauperes sint, quam tres vel paucos avaros, bona Christi fidelium inaniter confumentes, qui rempublicam destruunt. Quia sicut ² magis bonum minori bono semper præponitur; ita communis utilitas singulari utilitati præfertur ex ³ *YIII^o*. Decretalium Rubrica *de regularibus & transeuntibus ad religionem*, capitulo *Licet*. Item si continuaretur (quod ablit) hæc villarum destructio, sequeretur tanta pasturarum habundantia quod pasturæ forent nisi parvi valoris: & filii eorum in futuro multum laderentur eorum avaritia patrum. Et in tantum posset continuari, quod esset destructio totius regni, propter invaliditatem resistendi hostibus, quia si in extremitatibus regni, ubi solent hostes regnum invadere, villis destructis & incolis effugatis, ut modo fit, in ³ umbelico regni, de facto esset hostibus nostris multum facilior introitus, cum deessent

Fol. 106. b.

Fol. 107. a.

1. Leg. redditu. 2. Leg. majus. 3. Sic.

qui primo in introitu eis resisterent, & à regno expellerent. Item secundum doctorem de Lira Thobiaz XIII. capitulo, "Benedixit Deus ædificantibus Jerusalem." Et, ut parum supra scripsi, Christus veniens Jerusalem fleuit condolendo de destructione ejusdem futura per Titum & Vaspasianum. Hic vos destructores villarum audite, Quid placuit Deo Jerusalem, & ex consequenti aliarum villarum destructio vel ædificatio? Constructores benedixit, propter destructores fleuit. & vos in hoc casu ridetis & gaudetis, & veniet tempus quod gaudium vestrum vertetur in fletum. Et in multis locis sacre Scripturæ habetur, quod ¹ Deus per Sanctos prophetas interminas ejus filiis Israel, eum peccatis ad vindictam provocantibus, una de specialibus minis erat, facere terram eorum desolatam. Et in hoc ostenditis vos spontaneos & manifestos ministros vindictæ Dei vicinis vestris. Et hoc extra tempus guerræ. & peiores estis hostibus extraneis, quia si ipsi vincerent & hic habitarent, vellent destructa iterum construere. ut Dani fecerunt rege Kanuto post conquestum suum regnante, qui destructa re-ædificavit. Etiam & Saxones ante eos, fugatis Britonibus. Etiam Normanni in multis locis post conquestum eorum, & hoc præcipue in boreali plaga Angliæ. Sed vos moderni villarum destructores & mutulatores multo peiores estis illis, eo quod nunquam intenditis destructa renovare, sed pro imperpetuo ita relinquere, ad Dei Fol. 107. b. displicentiam & totius rei publicæ irrecuperabile dampnum, quia hoc regnum olim opulentum facitis (quod dolendum est) desolatam, pro precibus infinitas procurantes multorum Christi fidelium maledictiones, quæ potius vos ad sempiternas quam ad supernorum lucem perducent tenebras. In villarum destructione quamplurima enormia efficiuntur. Præcinctus villarum infossantur, & sepibus circumdantur, & in quibusdam locis viæ regiæ obturantur, & in portis earundem debilibus personis ingressus & egressus negatur. Viri nempe fortes quid pro lutositate, quid pro portarum ponderositate & aperiendi difficultate egressus & ingressus eis vix permit-

1. Non aliter hæc concipiuntur.

titur. & ibi frequenter multæ miseriæ aguntur per ministros Diaboli. Et infra, ubi villæ erant inhabitatæ ecclesiæ & capellæ destruuntur, decimæ & oblationes adnichilantur, bona priora illarum ecclesiarum omnia sunt venalia, habitationes hominum diruuntur, meremium venditur, & quod pejus est & contra jura regni Angliæ, sub titulo prodicionis numeratur. Finaliter quod relinquitur igne comburitur. Sic nichil remanet¹ quod Deo, regi, vel rei publicæ remaneret durare permittitur. Et sic infelices actores infelicitatem toto regno procurant. Diluvio generali diebus Noë finito, octo tantum personæ de innumerabilibus² salvi fuerunt, aliis omnibus ob peccata sua iusto Dei judicio submersis & diluvio deletis. Illis paucis benedictione data, dixit Deus, "Crescite, & multiplicamini, & replete terram." Gen. 1. Sed in multis postea peccatis humana fragilitate & diabolica temptatione victis & contra Deum calcitrantibus, non subito punivit eos Deus, sed primo per Sanctos prophetas suos, verissimos voluntatis suæ præcones, ut ad eum redirent monuit, & si in rebellionē persisterent eis minas intulit, quarum una præcipua erat, ut terras eorum populosas faceret desolatas. Has minas exequutus est Deus prima mundi ætate de terra inhabitata ubique generali diluvio submersa, & peccatis exigentibus erit terra finaliter desolata per ignem, & hoc pro avaritia medio tempore inter has duas terræ habitabilis desolationes, ut in multis locis sacre Scripturæ evidet. Castigavit Deus plures peccatores, multas provincias faciens desolatas, ut Terram Sanctam per Diaboli filios. Quandoque per filios superbæ, ut per Alexandrum Magnum & alios Conquestores. Quandoque per filios iræ, & hoc fit præcipue bello civili & intestino, ut inter cives & comprovinciales. Et quandoque fit per filios avaritiæ, ut sunt isti destructores villarum, ecclesiarum parochialium cum capellis annexis & cantariis. Omnes isti tres filii sunt filii Diaboli & heredes inferni. Nam ubi dixit Deus, "Crescite & multiplicamini," isti è contrario destruunt villas, & minuunt singularum provinciarum, ubi regnant, populum, & hoc magno vel sine numero. Isti rei publicæ inimici, &

Fol. 108. 2.

connumerando & per suam infectam propagationem, secundum illud Ysaïæ ix. multiplicant gentem, sed non magnam lætitiā, immo potius lamentabilem generant Fol. 108. b. dolorem. Ministri sunt isti malitiæ & confusionis, ministri vindictæ Dei suæque tremendæ ultionis, ministri mœstitiæ & nullius consolationis. Et sicut elemosinarii & rei publicæ promotores remunerabuntur æterna gloria; sic illi in futuro præmiabuntur gehennali perpetua pœna. Deus servos suos remunerat hîc & in futuro lætitiā. Hii præcipue, qui patienter in Dei nomine sustinent adversa, rediunt ad Deum per bona opera, juxta illud Ysaïæ lxii. loquens sic genti Israëliticæ: "Non vocaberis ultra terra desolata, sed voluntas mea in ea & "terra inhabitata." O! filii avaritiæ finite villas & ecclesias parochiales cum capellis illæsas ¹ persistere, ut voluntas Dei, juxta illud præallegatum Ysaïæ, & perficiatur in illis, & habitatio hominum consueta crescat ad "Dei" laudem & tocius rei publicæ ³ proficuum, & ⁴ salutare incrementum temporibus longe futuris. Quod Deus concedat. Amen. Ædificatores villarum & civitatum in perpetua memoria ad eorum sempiternum honorem commemorantur, sicut ⁵ Remus & Romulus pro Romæ prima ædificatione: Constantinus Magnus pro Constantinopoli: Brutus pro civitate Londoniarum: rex Leyr pro Leicestria: Gutelinus rex pro Warrwico: rex Ebrancus pro Eboraco: Claudius imperator pro Gloucestria: Coil rex pro Colecestria. Sic miseri destructores Fol. 109. a. villarum nomina sempiterna adquirunt ad eorum vituperium, ut rex Cyrus destructa inclitissima civitatum antiqua Babilonia, ubi incepit confusio linguarum: Et Nero imperator pessimus pro civitatis Romanæ per conflagrationem devastatione horrenda. Non primos honore præferendo, sed alios malificos diabolica temptatione instructos sequuntur moderni villas destruentes & mutulantes. Quorum injuriam viri pacifici inæquiter tractati Deo caussas suas committentes promerebuntur coelum: & ipsi eorum inimici nisi citius resipiscant, hîc & in

1. Persisti C. C. 2. Destr C. C. 3. Proficuum C. C. 4. Salutem C. C.
5. Romus C. C.

futuro sempiternum subibunt opprobrium. quod absit. Civitatum, urbium & villarum conditores, ecclesiarumque ac monasteriorum & aliorum locorum spiritualium fundatores per sua opera triplici modo sua perpetuarunt in laudem perpetuam nomina, ut, nominando civitates & alia loca à nominibus suis, ut satis parum supra scripsi & exemplificavi. Secundo modo clerici per libros suarum editionum. Tercio modo, ut per ymages nobilium virorum per eorum successores in eorum laudem erectas. Sicut regis Ebranci, conditoris civitatis Eboraci in Eboraco, & sic in aliis locis, & magis in extraneis regnis quam hîc in Anglia. Etiam in nobilium virorum sepulchris ymages suprapositæ defunctorum perpetuo representant laudem & honorem. In ecclesiis ¹ etiam fiunt opere ² lapideo plurima tabernacula pro talibus ymaginibus infra ea situandis; unde in novo opere collegii de Wyndfor tam infra quam extra habundant talia tabernacula. Rogatus ergo à venerabili viro, magistro dicti operis, magistro Johanne Seymor in ultimis diebus egregiæ memoriæ regis Edwardi quarti, ut, ad complacentiam dicti domini regis, opusculum facerem de regibus & principibus ecclesiarum & civitatum fundatoribus, ut in tabernaculis ymages eorum ad nomina eorum perpetuationem honorifice collocarentur; ad instantiam igitur dicti venerabilis mei, olim Oxoniæ consularis, & præcipue ad complacentiam dicti nobilissimi regis successorumque suorum animos exilarandos hoc opusculum aggressus sum, non tamen continuavi, aliis materiis impeditus. Sed postea audiens clamorem & murmur populi de villarum dilaceratione & destructione per rei publicæ grandes inimicos, à quampluribus incitatus sum ut contra eos ore & calamo insurgerem, & secundum posse meum ³ effectualiter laborarem. Et eo potius, quod longe ante noverant me contra eos multas congregasse objectiones, quas sub numero certorum articulorum posui in quadam ⁴ bulla, & publice optuli in Parlamento Coventriæ post campum de Ludlow anno Domini M. CCCC. LIX. in Termino Michaëlis. Sed erat

Parliamentum Coventriæ. M.

1. Autem sunt C.C. 2. Sic. 3. Effectualiter C. C. 4. Forte, bulla. labor

labor meus totaliter tunc incassum & sic pluribus parliamentis post fuit communicatio de prædicta materia, sed non ad effectum. Hinc est quod in hoc opusculo ostendam materiam prædictam, ut frequens lectura ejusdem à nobilibus eorum corda incitaret ad Dei laudem & rei publicæ magnum proficuum. Item Saxones in suo primo adventu in regnum, devictis Britonibus secundum Chronicas, diviserunt regnum in comitatus, quos Anglice vocamus *Shires*. Et diu post rex Aluredus, aliter Alfredus, divisit comitatus in hundredas, & quælibet hundreda continebat centum villas, & à numero centenario hundredæ nominantur. Et hoc numero deficiente non habetur nomen verum hundredæ, sicut libra, quæ ex viginti solidis, & marca ex quadraginta grossis. Sed demptis xx. denariis de viginti solidis fit residuum non libra, & si de marca tantum dematur fit non marca. Sic æquali ratione demptis villis ad numerum de hundreda, & aliqua de hundreda fit non hundreda, nec quæ relinquuntur si numerentur habent in veritate nomen hundredæ. Videamus modo quot villæ in antiquis veris hundredis per inimicos rei publicæ modo delentur & destruantur. Pro certo soli Deo notum est. Paucior tamen est numerus quam solebat. Tamen non conquestu extraneorum, sed indigenarum regni super dominum suum regem per istarum villarum dirutores. Et sic isti hostes regni ¹ intrinseci triumphant de domino rege, ² conquærentes magnam partem regni sui, villas & hamellectas, fidelibus regis subditis ignominiose & violenter effugatis. Auferunt ³ etiam & diminuunt granà per destructionem telluræ. Unde, secundum Barnardum Silurium de dispositione rei familiaris, illi & omnes avaritiæ amatores vel procuratores sunt, quantum in [eis] est, pauperum homicidæ, & sunt destructores victus humani, unde dominus rex & sui fideles subditi viverent, ⁴ & sic causant caristiam ob granorum præter solitum paucitatem & paritatem, & in caristiis pauperes non possunt ad precium granorum attingere, & ideo fame sæpe moriuntur. Mer-

Fol. 110. a.

1. Sic. 2. An conquærentes? 3. Enim C. C. 4. Etiam causæ caristiam ob graviorum præter C. C.

Fol. 110. b.

catus¹ etiam destruuntur ob paucitatem hominum fugatorum, qui soliti erant esse emptores ab artificibus & venditores granorum & animalium nutritorum inter eos & aliarum rerum, ² quarum apud eos erat copia. Et sic destructis villis & hamelectis destruuntur mercatus, civitates, iconomi, & artifices, ³ & ex consequenti totum regnum si eorum cupiditas continuaretur & remedium non apponatur. Videamus numerum villarum nunc destructarum in partibus australibus comitatus Warwici, & si solum incolæ earum, ut solebant, venirent ad mercatum, sufficerent magnum forum per se facere, & si adderetur eis numerus eorum qui modo supersunt, augeretur & forum. In patria mea juxta Warrewicum ubi originem traxi, infra XII. vel paulo amplius miliaria destruuntur villæ & hamelectæ, Hatton super Albanam, Fulbroke, Stokhull, ⁴ Rykmersbury, Wodlow, & uterque Wodcote, superior & inferior, Hurst, Crulfold, Fynham, Milburn, Bosworth, ⁵ Emyfcote, Neuboldcomyn, Hethcote, ⁶ Muyron, Naspis, Lee juxta Berford, Neubold Peccy, Kyngston alias Chesturton Parva, Chesturton Magna, ⁷ Cumpton, Murdok, Hodnyl, Ascot, Rodburn, Wover, Caldcote, Wulhampcote, Cherlcote fere tota imparcata, Morton, Merhul, Salemorton, Kyght, Herdwyk, Hunstancote, Westcote, Cumpton Shorfen, Stoke, Foxcote pro magna parte, Norton, Weston, Chelmyfcote, Milcote, Burmynton Parva, Brokhampton, Thornden, Goldicote, Rodbroke & Redburn, Utlicote pro magna parte, Billisley, Trushell, Canston super Dunsmore, Bykmerth, Wollinton, Nedon juxta Honyburn, Alscote juxta Stretford, tres Dishford, Homburn mutalatur, Alscote juxta Stretford, Baddisley Clynton quæ pro magna parte noviter imparcatur, Church Charwelton in confinibus Warwici & Northamptoniæ, ubi solita erat & sana ac salubris hospitatio itinerantium à Warrwico & aliis locis versus Londonias, & nunc itinerantes coguntur à solita recta via deviare ad inferio-

1. Autem C. C. 2. Quarum rerum apud C. C. 3. Et exern: malitiz totum regnum C. C. 4. Rickmersbia C. C. 5. Emystone C. C. 6. Miniton C. C. 7. Campton C. C.

rem Charwelton, quæ¹ etiam in magno periculo stat per tales cupidos totaliter destrui, & pene destruitur. Omnes istæ villæ prærecitatæ aut destruuntur aut mutulantur, quod dolendum est. Et, ut vidi sub Recordo de quibusdam istarum villarum VII. & VIII. anno regis Edwardi post conquestum primi, quot tenuras tunc habebant hîc subinferam. Wodcot superior habuit XII. inferior XIII. Chercote LVII. nunc VI. vel VII. cum rectoria & manerio. Cumpton Mordak nunc solum manerium & ecclesiam, olim de liberis & nativis XXVII. tenuras & præter bona rectoria cum mansione sua. Kynton, aliter Chesturton Parva, olim XI. tenuras, Compton Shorfen olim LXIII. modo² nullus. capella destruitur & spoliatur. Chesturton Magna manerium nunc superest & LXXIX. ab antiquo, de quibus vix III. supersunt. Item³ per⁴ aliud Recordum, Hurst olim XIX. tenuræ, nunc una domus. Fynham olim XII. tenuræ, nunc solum⁴ III. vel V. Crulfeld olim XII. tenentes, nunc solum grangia. Wulfard Parva olim habuit⁵ XLIII. tenentes, nunc vero pauci. Billisley Trussell, omnibus expulsis, solum manerium, quod dolendum est, remanet. Baddisley Clynton per parcum noviter imparcatur. Canston super Dunnismore in parochia de Dunchurch olim erat villa, sed nunc est solum grangia abbatis de Pypwell ex dono comitum Warwici, & modo est spelunca latronum & homicidarum. De lucro clausuræ gaudent monachi, sed de furto ibi per clausuram illam commissio tristantur despoliati. Vox sanguinis ibi occisorum & mutulatorum vindictam annuatim clamat ad Deum. Via periculosa est, & est alta & communis via inter civitatem Londoniarum & civitatem Coventrensem. Atque Fulbroke quondam erat rectoria, ecclesia⁶ destruitur, villanis effugatis, solum manerium remanet, & residuum imparcatur per Johannem ducem Bedfordiæ, fratrem regis Henrici quinti, qui ibi ædificavit turrim nobilem castro æquipollentem, sed modo quasi nichil est. Johanna etiam Domina de Burgeyny portam infra palos parci fecit sumptuosam, hos-

Fol. III. 2.

A benefactor of the Castle of War-wick. 24

1. Autem C. C. 2. Sic, pro nullas. 3. Dæst C. C. 4. III. 55. Crulfeld C. C. 5. 63. nunc vero C. C. 6. Desertur C. C.

pitium nobilis domini satis ¹abile, ut duci suo adventu complaceret, & nunc hæc porta destruitur, & per talem imparcationem via olim segura modo per sepes & palos obtenebrata fit latibulum latronum, carcer fidelium locus multiformis supplicii, de via facta ²invia, via periculosa, ³& multis via est spoliationis, vulnerationis & mortis, ut sæpe ad oculum probatur, ubi olim cunctis viantibus erat salubris & satis segura. Si in aliis regni provinciis sit tanta strages villarum sicut in provincia Warwicana & confinibus, molestum esset cuique rei publicæ amanti audire. Non omnes villæ prærecitatae sunt in comitatu Warwici, sed quædam, licet paucæ, sunt in comitatibus Gloucestræ & Wigornæ, sed quæ ulterior sit, non multum ultra XIII. miliaria, vel parum amplius, distat à Warrwico. Ut æstimo hujus nephariæ stragis villarum Deus erit vindex. Utinam, & millesies utinam, scelerosi factores se vellent emendare, ut vindictæ Dei manum secure possent evadere. Nunc vice ementium & vendentium in civitatibus & villis mercatis habundant mendici, per villarum dirutores à domibus & terris suis expulsi, & lucrum mercantium vertitur in molestias importunas & nimis assiduas exclamationes utriusque sexus hominum mendicantium. Unde qui depauperantur ob defectum ementium indies aggravantur jugi & semper nova multiplicatione beggardorum. Nec possunt se excusare hii villarum dirutores, quin utriusque incommodi, tam paucitatis ementium, quin etiam & habundantiæ mendicantium, sint causæ & factores actoresque. Offendunt isti villarum dirutores graviter Deo. Offendunt etiam graviter proximo, & hoc multipliciter. Nam primo dominus rex sine regni juvamine contra hostes invasores non potest resistere. In talibus ergo arduis causis cito debet regni sui militia ad ipsum confluere domini & generosi. Sed quid quæso possunt & hii facere sine vulgari plebe? Nam plebei portant onus, licet domini sint eorum duces. Et hii diebus pro certo vulgi numerus multum minoratur, villis, hamelectis & eorum

Fol. III. b.

1. Habile duci C. C. 2. In ea via per. C. C. 3. Desunt omnia in C. C. usque ad hæc verba, Præparant ipsi locum antiquæ &c. fol. 116. a.

habitationibus, quod dolendum est, tam misere dirutis, innumerisque hominibus miseris feminis. Nam viri exclusi cum familiis suis pauci præ tristitia ulterius generationi prolum non attendunt, sed omnis cura eorum est quomodo vivant. multi mendicitati, & multi, necessitate cogente, furtis & latrociniis se committunt, uxores & filiae meretricie vivunt, & pro majori parte dies suos imposterum otio consumunt. Qui latrocinio dediti sunt finaliter suspendentur, qui otio & mendicitati se dant miserrime vivunt, & nec regi nec utilitati rei publicæ in aliquo sunt apti, sed villæ ubique sunt desolatæ. Et ubi dominus rex in arduis materiis olim habuit viros robustos, nunc pro hominibus in quibusdam locis inveniuntur nisi equi & equæ, in aliis locis oves, & boves, & vaccæ. In aliis locis invenies lupos, vulpes, taxos, cuniculos & lepores, cervos, hircos, damas, & alias feras invenies & porcos, sed nec homines, nec mulieres, nec pueros, nisi pastores, aut subulcos, & hujusmodi. Et ubi per medium villarum dirutarum jacent viæ regiæ ad diversas civitates & nobiles villas, quam sæpius ad portus vel locis furibus aptis inveniuntur crudelissimi latrones homines multos spoliantes, mulieres violenter deflorantes, fideles Dei & regis insidiantes, capientes, spoliantes, verberantes, vulnerantes, ligantes, & interdum, quod valde dolendum est, eos captos crudeliter & sine misericordia mutulantes & occidentes, nec sexui, nec ætati parcentes. In quibus locis villæ si remanissent, nulla de hiis dampnis perpetrata fuissent. Cum talia enormia facta mirantur & merentur audientes, tristantur narrantes, & inconsolabiliter lugent ipsa enormia facta videntes, sed maxime ipsa intolerabiliter tolerant, utile esset ipsis inclusoribus villarum poenitendo quanta dampna faciunt. Nam lugentes tenentes de tenuris suis effugati cuicumque mendicantes lamentantur, mortui solito incolarum suffragio carentes, gaudent dæmones, qui ipsos malefactores in futuro pro præda capientes, sed ipsi malifici de sua mundana sapientia sunt fatue gaudentes; in fine tamen ipsorum oppressorum tristitia vertetur in gaudium, & ipsorum tyrannorum,

Fol. 112. a.

Fol. 112. b.

1. *Leg. tolerantes.*

quod dolendum est, hic inanis & vana lætitia vertetur in sempiternum sine remedio luctum & obprobrium. Multis eciam locis per tales clausuras tam parcis quam magnis pascuis viæ regiæ solitæ & antiquæ obturantur, & tunc equites viri & mulieres, præcipue senes & debiles, anguriantur, & coguntur ab equis & jumentis suis descendere pro portarum¹ aperitione, ubi antea nulla obfistentia solebant procedere. Pedites etiam & quandoque equites alias vias per ambages & longiores vias antantur transire antequam veniant in oppositum viæ inclusæ, & in dubium non sine multis maledictionibus pro talibus inclusoribus inprecatis. Eorum etiam clausuris impeditur cursus aquarum, & fiunt viæ inviæ & quasi immeabiles in multis locis, præcipue circa portas ibi, & crescunt busci & subbosci, in quibus ut non ante solito nutriuntur corvi, diversorum generum grana sata indies consumentes, & pro nocivis bestiis, ut taxis, vulpibus, agnos, & cuniculos, ac volatilia consummentibus, habitationi valde aptis. Ecce fructus villas regni destruentium. Ecce quanta mala & vulgo offendicula ubique parturiunt. Cum maledictionibus populi opera sua incipiunt, continuant, & finiunt. Idemque eorum heredibus indies cordialiter imprecatur, quamdiu ipsa offendicula & nociva non emendant. Nec sufficit multis eorum etiam & heredibus hæc enormia facta, sed malo pejora addunt, ut in marchiis villarum inclausurarum & etiam villarum mutulararum alia intolerabilia faciunt nocumenta. Nam in eorum proprio defectu clausuris suis quandoque ex proposito & malitia non reparatis sed dirutis, vel parcis ex negligentia vel ex proposito apertis, bestię villarum circumjacentium, ut aves, aut pisces cibis decepti intrant. Et super hoc attendentes talium tyrannorum crudelium crudeles ministri, ipsas irracionales bestias sine misericordia verberant, fugant & incarcerant in pondagiis suis, nichil eis dantes, sed pro siti & esibilibus carentia fere ad mortem, quod lamentabile est, infamiant, eorum propriis dominis cum magno planctu quærentibus circumquaque ubi dicta animalia vagantia invenire possent. Tandem ipsis inventis non

Fol. 113. 2.

sine gravi redemptione ea reaccipiunt. Utinam remedium huic gravi dampno apponeretur, ne, sicut perantea, jurgia, & sanguinis effusio ulterius ¹ inveniatur. In hoc casu attendant omnes isti villarum destructores & inclusores ad verba per spiritum sanctum in ore Ysaïæ prophetæ immissa, Ysaïæ tercio : “Væ! qui conjungitis domum domui, & agrum agro copulatis.” Tunc quasi yronice addit, “Nunquid habitare vultis soli super terram, vel in medio terræ?” Glosa : “quasi diceret, Fol. 113. b.
“Videmini hoc querere &c. Ecce quis erit vobis in fine cantus, scilicet, Væ! quod hæc nephanda opera umquam incepimus, pro quibus æterna dampnatione involvimur.” De certo non possunt excusare se quin Dei præcepta manifeste transgrediuntur. Nam primum mandatum est, diligere & honorare, ut decet, Deum. Sed qualiter potest affirmari, quod diligunt Deum, aut honorant Deum, cum domum Dei, videlicet ecclesiam, per villas dirutas, dilaceratas, & penitus destructas annullant & funditus destruunt? Quibus etiam mortui in ipsis sacris locis sepulti dicere possunt, “De nostris suffragiis nos spoliatis. Considerate, cæci, corda vestra, & sic abhorreat vobis cupiditas vestra. Quales jam vos estis nos fuimus : & quales nos sumus, vos eritis. De corporali corruptione videte vestigium, de animæ punitione timentes fugite, ut consulo, (si sapientes esse volueritis) æterni terribile supplicium.” Antiquis temporibus viri justi & devoti bona eis à Deo collata recipientes, cum laudabili deliberatione ad Dei laudem & rei publicæ proficuum ea ² expendiderunt, ædificia construendo, villas elargiendo, collegia, domos Religiosorum, ecclesias parochiales & capellas construendo & indotando, scolares ad scholas exhibendo. Ex hiis modo descenderunt (quod dolendum est) pauci paternorum morum heredes : non ut Seth Adæ, sed potius ut Caym totam fere terram nequitia replentes. Sed hæc nequam progenies Caym in generali diluvio totaliter deleta est. Et adhuc, quod dolendum est, licet non de semine Fol. 114. 2.
Caym, tamen morum suorum heredes reviviscunt, viri facinorosi, non castra, non villas, nec ecclesias ædifi-

cantes, sed potius ea destruendo antra & speluncas latronum de securis, sanctis, & salubribus olim locis facientes, non ecclesias facientes, sed potius destruentes & spoliantes, non scolares ad incrementum fidei exhibentes, sed potius eorum exhibitores depauperantes & adnichilantes. Comederunt isti uvam, de qua scribitur Ezechielis octavo decimo, "Patres nostri uvam acerbam comederunt, & dentes filiorum¹ obstupescunt." Sani salubriter esibilia comedentes corpus nutriunt: sed isti cupidissimi viri de adquisitis ad dampnum rei publicæ edunt & non nutriunt, sed potius utile rei publicæ & corpus adnichilant, destruunt & penitus toto posse suo confundunt, & ideo eorum dentes pravo priorum patrum exemplo obstupescunt, quia malorum parentum mala sequuntur vestigia, & eos sequendo divinam expellunt gratiam, & ipsismet divinam accumulunt indignationem. In multis ignorantes se miseriis involvunt. Nam dixit Christus beato Petro & suis successoribus, "Quodcumque ligaveris in terra erit ligatum & in cœlis." Et certum est, quod singulis annis IIII. Dominica Quadragesimæ dominus papa, quicumque pro tempore fuerit, solempniter certos transgressores publice maledicit, & inter ceteros maledictorum præcipuos² anathemizantur omnes, beatorum apostolorum Petri, & Pauli & sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ patrimonio distrabentes, destruentes, & quovismodo lædentes. Cum igitur ab antiquo per reges Anglorum concessæ sunt pensiones annuatim de singulis domibus solvendo, unius denarii Anglicani videlicet pensio & multis centenariis annorum debite & iuste soluta est: merito igitur villarum dirutores maledictioni illæ tremendæ se subjacent, qui ad dampnum sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ, sine recompensatione dictæ ecclesiæ Romanæ facta, tot domicilia in villis dirutis destruunt, quorum habitatores solebant annuatim prædictam pro parte sua à regibus concessam & confirmatam, ac sine discontinuatione solutam, sine interruptione devote, ut filii ecclesiæ, gratanter reddere pensionem, ut deberent. Avaritiam fugite, si volueritis sal-

Fol. 114. b.

1. Leg. obstupescunt. 2. Sic.

vari. Nam, secundum beatum Augustinum ad quendam comitem in epistola, "Non in ejus corde est, ut possit esse veritatis vestigium, in quo avaritia suum facit domicilium." Hæc ille. Et si falsus fueris proximo, pro certo non diligis proximum. Et iterum, Vobis loquor, avari, ut supra scripsi, juxta id in canone Johannis, "Qui non diligit proximum quem videt, quomodo diliget Deum quem non videt?" Si ergo non diligis proximum, nec diligis Deum neque proximum. Et "in his duobus," videlicet mandatis, Dei & proximi dilectio, secundum illud Mathæi xxii. "tota Fol. 115. a. lex pendet & prophetæ." Cum ergo vos avari neutrum facitis, justo Dei judicio si non emendaveritis sine fine peribitis, juxta illud ad Romanos ii°. "Qui sine lege vivit, sine lege peribit." In jure Anglicano cum homines sunt utlegati, in utlegando dicit unus Coronatorum pro omnibus, "Quia tu" (nominando eum scilicet) "non compares & non obedis legi, nos ponemus te extra legem." Et tunc pro feloniam si captus fueris, quia sine lege vivit, sine lege peribit, nec procedit lex judicando eum, sed punietur ad mortem. Sed si quis in lege peccaverit, per legem judicabitur. Hoc est pessimum lucrum mercandizæ suæ, scilicet dampnatio æterna. Sequitur ex hoc, quod nichil lucratur, sed perdunt cœlestem hereditatem. Nec Deus lucratur, nec sancti, nec ecclesia militans, nec homines mundani cum rem publicam confundunt. Quis ergo lucratur? Certe Diabolus, qui eorum lucratur animas, ut præostensum est de nobili dum vixerat principe domino Lodowico Landegravio, duce Turingiæ. Quod lædunt ecclesiam militan- Fol. 115. b. tem ostenditur sic: Manifestum est quod prosperitas ecclesiæ multum consistit in scientia literatorum, fidem Christi prædicantium, & contra hæreticos disputantium, & servicio¹ devotio ecclesiasticorum tam scolarium quam religiosorum, devote Deo servientium; sed scientia fon-

1. Sic, cum punctis, in *Apographo Bodlejano.*

ciis destruuntur collegia, & villis destructis destruuntur beneficia. Et in aulis scolarium eorum beneficiorum per villas destructas depauperatio, scolarium exhibitum ad scholas adnichilatur exhibitio. Sequetur tunc pro doctrinæ & prædicationis carentia, errorum per hæreticos assidua seminatio, & tunc subvertetur Christi ecclesia simili passu Secularium vel Religiosorum, decresceret servitium divinum vel destrueretur, quia, subtractis unde viverent, non potest devotio & Dei servitium in ecclesia continuari, nec in personis, nec in ædificiis, nec ornamentis ecclesiæ, nec in libris pro choris, neque in librariis pro studentibus, quia deficientibus ad victum necesse est ¹ deficere quo emeretur vel repararetur quod necessarium est ad victum, vestitum, ornatum & ad studium. Omnes sumus fratres in Christo, Domini & pauperes, spirituales & temporales, clerici & laici. Et cum, secundum Scripturam Proverbiorum VI, dicatur, "sex sunt quæ odit Deus, & septimum est detestabile," igitur Deo magis odiosum; & illud ibi in textu expresse ponitur, videlicet, "seminare discordiam inter fratres;" in quo casu sunt isti villarum destructores, qui omnibus fratribus suis in Christo nocent, præter eos quos ad suam consimiliter faciendo doctrinam alliciunt, & ipsos in eorum finale consortium connectant, juxta illud commune & authenticum dictum, "Consentientes & agentes pari poena punientur." Præparant ipsi locum ² antiquæ prophetiæ, ³ quod lepus pareret supra lapidem igne frequentatum, vulgari lingua dicitur *le hartsston*:"

Fol. 116. a.

Wate; shall war and wode shall wane,

No man shal be mane, and mane shal be nane.

The hare shall hendyll on the hartsstone,

By dere son than byld thy hows of lyme and of stone.

Ecce per hoc videtur, quod isti villarum dirutores realiter minantur conquestum de novo futurum; & si id, quod absit, contingeret, novi incolæ quod ipsi ⁴ destruxerunt sua facta vilipenderent, & villas iterum reædificarent, sicut fecerunt Saxones Britonibus fugatis, &

1. Difficere MS. 2. Secundum prophetiam C.C. 3. Desunt C.C. 4. Destructione C.C.

Dani post suum conquestum per regem Canutum. Sic etiam & Normanni Anglicis suo conquestu superatis. Nonne etiam adinventiones nunc hominum idem mirantur? Longitudine crinium faciem in baptismo sanctæ crucis signo signatam abscondunt, pudenda palam faciunt, de viciis non pudent, & in ambulando nates denudant, aut togarum curtitudine, aut famulorum sequentium juvamine & sursum sublevatione, & sic se aptos ostendunt virgæ Dei¹ percutione. Decollationi etiam se aptant colariorum tunicis & togis. Decurtatione olim erant alta ad frigus expellendum, sed nunc sunt curta, non quia impediencia nec resistentia securi percutientis manu proni ad decollandum. Mulieres etiam modernæ utuntur capuciis lamentoriis, quasi carorum suorum necem plangentes. Avertat misericors Deus quæ inani gestu tales infausti ignoranter prophetizant. Isti modo dirutores villarum facto stulti reputant se sapientes, sed eorum sapientia erit in suo iudicio proprio in futurum plana stultitia. Unde Gregorius decimo Moralium super hunc textum, *Deridetur iusti simplicitas* &c. sic scribit: "Hujus mundi sapientia est cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt vera ostendere, quæ vera sunt falsa demonstrare. Hæc nimirum prudentia usu à juvenibus scitur, hanc qui sciunt ceteros despiciunt, ac superbiendo & despiciendo superant. Hanc qui nesciunt subjecti & timidi in aliis mirantur, quia ab eis hæc eadem duplicitas quæ iniquitatis nomine palliata diligitur, dum mentis perversitas urbanitas vocatur. Hæc sibi obsequentibus præcipit honorum culmina quærere, adepta temporalis gloriæ vanitate gaudere, irrogata ab aliis mala multiplicius reddere, cum vires suppetunt nullis resistentibus cedere, cum virtutis possibilitas deest, quicquid explere per maliciam non valet hoc in pacifica bonitate celare. At è contra justorum sapientia est, nil per ostensionem fingere; sensum verbis aperire; vera ut sunt diligere; falsa devitare; bona gratis exhibere; mala libentius tolerare

Fol. 116. b.

Fol. 117. a.

1. Desunt cuncta in C. C. usque ad hæc verba, Rex Henricus primus cognomento &c. fol. 122. a. 2. Sic.

“quam facere ; nullam injuriæ ultionem quærere ; pro
 “veritate contumeliam pati lucrum putare. Sed hæc
 “justorum simplicitas deridetur, quia ab hujus mundi
 “sapientibus puritatis virtus fatuitas creditur. Quia
 “enim quod innocenter agitur ab eis proculdubio stul-
 “tum quid putatur ; & quicquid in opere veritas appro-
 “bat mundani carnali sapientiæ fatuum sonant.” Hæc
 ille. Istis bene consideratis, ut, Diabolo instigante, ho-
 mines per hanc mundanam sapientiam non fallantur, at-
 tendant ad verba apostoli Pauli ad Corinthios tercio in
 fine capituli sic dicentis: “Si quis videtur inter vos sa-
 “piens in hoc seculo, stultus fiat sapiens. Sapientia enim
 “hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est
 “enim, Comprehendam sapientes in astutia eorum.”

Fol. 117. b. Etiam in alio loco scribitur: “Dominus novit cogita-
 “tiones sapientum quam vanæ sunt.” Nam suis persua-
 sionibus opiniones suas insanas & in conspectu Dei
 dampnabiles, tamen quasi verissimas & splendidissimas
 eas ostendunt, & quasi micantibus & inevitabilibus ra-
 tionibus defendunt. Verbo, & corporeo gestu, tamen de
 facto non lucent, sed in conspectu Dei, qui est vera lux,
 sunt nisi tenebræ ducentes ad perpetuas tenebras. Unde
 bene possunt assimilari lignis putridis & piscium squa-
 mis aut vermibus quæ Noctelucæ vocantur. Hæc in te-
 nebris lucent, sed in solis splendore nullam lucem ha-
 bent ; & si tunc inveniantur, quales sunt in re planissi-
 me apparent : sic isti totius rei publicæ hostes suis ut
 æstimant rationibus & in judicio simplicium personarum
 valde lucidi, & dictis verissimi, ut in placitis & aliis
 ostensionibus suis sine defectu apparentes. Coram ta-
 men Deo multi eorum filii dampnationis inveniuntur.
 Et in conceptis suis stolidi reperiuntur. Nam vicinis
 fugatis multis dampnis & periculis se exponunt. Qui-
 dam ob carentiam victualium, quo ipsis adhærentes ac
 inopinati hospites alerentur si vicinos haberent. Inopi-
 natus quandoque ignis ob defectum vicinis agit secun-
 dum sui ultimum in talium infortunatorum gravissimum
 dispendium. Et si forte divitiis affluentibus eorum ha-
 bundantia inter nullius conscientia indigentes & cru-

Fol. 118. a.

deles

deles tyrannos latrocinio viventes promulgatum fuerit, ex eorum cupiditate, ob vicinorum suorum carentiam, temporibus aptatis obsidentur, spoliuntur, necantur, & ut fatuissimæ personæ omnia perquisita amittunt, & quod maxime dolendum est, corpore & anima sæpius periclitantur, quod Deus avertat. Multi eorum in sui excusationem, ut egomet audivi, dicunt, Quod licitum est homini propria bona secundum velle suum disponere. Scriptura dicit, "Non sic impii, non sic." Unde Gregorius Omelia ix. primi libri, "Sumus hîc dispensatores Dei, & de omnibus, quæ habemus, Deo rationem reddemus. Cum enim (ut ait) augentur dona, rationes crescunt donorum. Tanto ergo esse humilior atque ad serviendum Deo promptior quisque debet esse ex munere, quanto se obligatiorem conspiciat ex reddenda ratione." Unde dives evangelicus non fuit dampnatus pro bonorum suorum acquisitione, sed quia male ea ¹ expendit. Quis proprio cultello potest seipsum vel proximum occidere, & sic Deo graviter offendere, & per jura regni merito ad mortem dampnari corpore, & à Deo in anima, & fieri heres æternalis inferni? Sic proprio vino vel alio liquore vel cibis delicatis potest quis in mor-

Fol. 118. b.

talem crapulam incidere, & post tales delicias hîc ante mortem intolerabiles sustinere pœnas, & de pœna temporali transferri Dei justo judicio ad pœnas, quod absit, æternas. Non potest ergo quis sua expendere bona ad sui placitum, sed ad Dei placitum, ad Dei honorem, suum commodum. Sed caveat omnino sub pœna damnationis, quod non ea expendat ad rei publicæ detrimentum. Videmus quod frenetici, licet divitiis affluant, non sinuntur à caris amicis suis gladios, cultellos, aut lanceas, & hujusmodi, licet propria, ad libitum suum habere. Causa est, ne se vel alios lædant. Sic villarum dirutores & dilaceratores ut furiosi, ergo non licet bona sua ad libitum suum expendere, eo quod in suam damnationem alios graviter lædunt. Et de facto peiores sunt furiosis, eo quod furiosi possunt licite ne offendant ligari: sed isti totius rei publicæ manifesti inimici ob liberum arbitrium eis & non furiosis ratione carentibus

concessum solute manere permittuntur, eo quod rationem habeant, licet ea minus debite utuntur. Quod Deus, cum sibi ex gratia sua placuerit, emendet. Deus contulit nobis liberum arbitrium. Declinemus igitur ad
 Fol. 119. a. sanio- rem partem, ne libertate nobis concessa abutamur. Consulo igitur, ut quisque privilegio libertatis suæ virtuose & caritative non discordando ab utilitate rei publicæ utatur, quia, ut vult lex, privilegium meretur amittere qui permissa sibi abutitur libertate. Ex tercio Decretalium Rubrica de regularibus & transeuntibus ad religionem capitulo *Licet*, ut patet inquirenti. Attende igitur sub Deo iudex, & rex serenissime, ad scripta Sapientissimi regis Salamonis Proverbiorum xxix. "Rex iustus erigit terram." Glosa. "Ejus statum meliorando." Et sequitur in Textu: "Vir avarus destruit eam." O rex gloriose & gratiose, ecce hîc materia satis est aperta inter tuam celsitudinem & prædictos rei publicæ inimicos villarum destructores discutienda & finaliter determinanda. Regem decet suos legaliter & regaliter defendere, & secundum juris præcepta semper ferventi animo manutenere. Quæ vero sunt juris præcepta evidet plane jure civili primo libro Institutionum. Et sunt hæc: Honestè vivere, & Alterum non lædere, & Quod suum est unicuique tribuere. Hæc præcepta ab inimicis rei publicæ minime custodiuntur, quia licet prodige vestitu
 Fol. 119. b. & mensa vivant, & eorum prodigalitas sub colore honestatis coloratur quasi vivant honeste, pro certo tamen studium in eis requisitum in eis manifeste deest. videlicet neminem lædere, sed sub scuto cautelarum se defendunt, & reprehensores & correctores suos quasi rethe comprehendere nitentur. Unde Salomon, ubi supra, in Proverbiis subdit, "vir avarus destruit eam." scilicet terram habitationis suæ. Glosa. "ex cupiditate tyrannandi." Et sequitur in Textu: "Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur domino suo, rethe extendit gressibus ejus." Cave igitur, & optime rex, ne talibus rethibus nephandissimis subito illaquearis. Nec finas dominum deum tuum regem & dominum dominantium & sanctam ejus ecclesiam in ecclesiarum parochialium

chialium ultima destructione injuriari, cum de facili pos-
sis remedium salutare apponere, nec permittas rempu-
blicam, cujus pugil à Deo assignaris, tam improbe, ut
modo est, subpeditari, quæ tuam indies optat & ex-
pectat inmensam & invictam defensionem. Aggredere
igitur in Dei nomine & sano consilio nobilis columpnæ
super basim modo ecclesiæ cathedralis Cantuaria situa-
tam, aliorumque venerabilium patrum, ut olim agebant
gloriosi reges Anglorum archiepiscoporum Sanctorum Fol. 120. a.
Dunstani, Oswaldi, Lanfranci & Anselmi, aliorumque
venerabilium patrum, & temporalium magnatorum, ve-
nerabilis Leofrici & multorum aliorum non avaritia in-
fectorum, quorum sagaci providentia à recto tramite de-
viare non potes. Adunatis etiam jureperitis bonæ con-
scientiæ & aliis, quorum solertia & forti manu istud no-
bile regnum sub Dei instinctu & tua provida diligentia
protegitur, convocatis convocandis remedium apponatur
in agendis. Exemplum à rege Salamone accipe, cui,
ut habetur tercio Regum tercio capitulo, à Deo cor
docile petenti ad regendum sub Deo populum, hoc Deus
sibi concessit & superaddidit divitias & potentiam. Sic
& tu genu flectendo devote dicas in omnibus arduis
hunc ympnum: "Veni creator spiritus," cum Collecta,
& in nomine Dei audeo dicere, quod opportunum à Deo
habebis cito solamen & inspiratum consilium. Et se-
cundum Doctores, reges & principes qui præsunt com-
munitati divinas habent si devote petant à Deo illustra-
tiones, & multum clarius quam subjecti populi, gratiaque
justificans & disponens datur in electum regem & prin-
cipem si non ponat obicem. Ne igitur tu quisve alius
rex obicem ponat tria oportet attendere: primo devote Fol. 120. b.
se habeat erga Deum, honeste ad seipsum, & juste &
proficue ad populum. Ut igitur perfectius se ceteris ha-
beant habent duos angelos eis appropriatos, unum ra-
tione personæ, alium ratione officii. Debent igitur reges
esse misericordes & mansueti secundum Salamonem Pro-
verbiorum xx. Cum igitur, ô felicissime rex, tantum à
Deo tibi attribuitur inspirationis suæ donum, remedium
appone, ne deinceps villæ vel hamelectæ salubri solo &
fecundo

foecundo situatae ex post destruantur. Videmus quod auctoritate Parliamenti prohibetur usus cingulorum vel zonarum de auro & argento, & similiter vestitus feritorum dampnatur nisi certis secundum suum statum licentiat. Prohibentur etiam certi ludi ut ad pilam manualementem & pedalem & huiusmodi multa ab olim usitata sagittatione permessa. Cum igitur haec parva & quasi triumphatoria in comparatione perhibentur, & illud enorme permittitur Deo detestabile & regno isti ubique dampnabile, scilicet villas, hamelectas, parochias cum ecclesiis parochialibus & capellis annexis tempore pacis & non guerrae spontanee destruere. Ob reverentiam Dei restringatur, iustissime rex, ipsa¹ avara impiorum, sic agendo libertas & villae destructae, si commode possint, reaedificentur, praecipue haec, quarum destructores supersunt. Proventus talium & talia possidentium² si ad tempus a possessionibus parte vel tote secundum quod possessionibus habundant vel depauperantur secundum famam discretionem regni possent certis spatiis ipsas villas si debite disponantur ad priorem statum ad totius regni proficuum reducere. Tibi, o nobilis rex, datur cura, sub gravi in futuro poena iudicio suo infligenda, hoc nobile regnum tibi commissum bene regere, ab hostibus exterioribus etiam & ab hostibus intraneis, ut sunt isti villarum destructores, & ab aliis, quorum vita ducit ad interitum, pro posse ingenioque tuo defendere, juxta verba apostoli ad Timotheum v^{to}. "si quis suorum curam non habet," id est, non curat de suis suo regimini commissis, "fidem negat, etiam est infideli deterior." Attende igitur, o Christi pugil & noster nobilissime rex, ne isti praerecitati rei publicae inimici tuos subditos amplius subpeditent. Dic verbo minatorio ut cessent, & solo verbo tuo assistent, & Dei benedictionem totiusque populi animos adquires. Ne taceas. Dicit enim Scriptura, "Vae! mihi quia tacui." & alibi, "Qui tacet consentire videtur." Et, "consentientes & agentes pari poena punientur." In conspectu Dei judiciali es sicut unus nostrum. Miserere igitur, o optime rex, ani-

Fol. 121. a.

Fol. 121. b. mae tuae, & ne ponas te pro aliis in periculo, praecipue

1. Sic. 2. Haud aliter hac sese habent.

tam grandi periculo. Ne igitur tacendo videaris consentiens eis, quia pro certo qui possunt & manus adju-
trices contra eorum malefacta non apponunt, rei sunt in
conspectu Dei, ut allegatur in jure secundum beatum
Augustinum sic scribentem: "Facientis proculdubio cul-
pam habet, qui quod emendare potest non emendat,
sed emendare negligit." Cum igitur in te omnium vir-
tutum, ô nobilissime rex, relucet exemplar, avidius ideo
te cupio istorum avarorum & dampnabilis malitiæ eo-
rum esse subpressor. Studeas igitur Christi miles rex no-
bilissime adversariis Dei, tuis & totius regni resistere. Et
cum ab hac luce¹ recederis, in adventu tuo Christus
tibi obvians & ad cœnam ejus invitans tibi gratanter
dicet: "Amice, ascende superius." Et tunc in loco gra-
dui tuo congruo maxima excellentia te collocabit. Quod
Deus concedat. Amen. In isto processu laborando scio
indubitanter quod Christi miles sum, pro ipso & in
causa sua & totius ecclesiæ ac totius rei publicæ regni
Angliæ militando. Et si adversarius noster hostis anti-
quus contra me provocet suos servos rei publicæ ini-
micos quos tetigi prædictos, orate supplico mecum ô
vos rei publicæ fideles, ut Deus sit meus protector, & in
cunctis adversis det mihi firmam patientiam. Sæpius in
diebus meis, ut Deus novit, injuste vexatus fui in multis
tribulationibus, sed me perturbatoresque meos miseri-
cordiæ Dei totaliter committo, & parcat intime² opto Fol. 122. a.
ipse misericors Dominus mihi injuriantibus & tribulan-
tibus, & ut præcipue animæ eorum, si qui tales, quod
absit, fuerint, precor ut ad gloriam in futuro provehan-
tur æternam. Jam finem huic pono digressioni, & ad
materiam redeo præassumptam.

Rex Henricus primus, cognomento Beauclerk, erat
vir bene literatus, præcipue in Grammatica & Jure regni
Anglicani, Anglicus ortu, solus fratrum suorum genitus
ex rege & regina, natus apud Selby secundum Mathæum
Parisiensem. Mortuo fratre suo² rege¹ Willielmo Rows
aliter Rufo, erectus est iste in regem, annuente maxime
Henrico de Novo burgo Warwicensi comite, secundum
Willielmum de regibus, viro sancto & integro. ejus jam-

1. Sic. 2. Drest C. C.

dadum familiari usus fuerat contubernio. Qui quidem comes Henricus filius Rogeri ¹comitis de Bello monte, frater etiam Roberti comitis Mellenti & Leicestriae, erat in tercio gradu consanguineus regis Angliae Edwardi Confessoris, & in quarto etiam gradu consanguineus regis Willielmi Conquestoris, & in quinto gradu sanguinis huic regi Henrico primo linealiter annexus. Fecit iste rex novum episcopatum apud Ely, in monasterio videlicet Eliensi, & fundavit abbatias de Redyng & ²Bir-
 Fol. 122. b. cettia in Anglia, & de Hyda Wintoniae transferendo de uno loco ad alium, & monasterium de Prato ³trans mare apud Rothomagum, & monasterium de mortuo mari, & castra Drincurcis, Novum Mercatum, ⁴Vernolium, Pontem Ursonis, & turrim Ebrouicarum; etiam in Anglia parcum de Wodstok cum palacio infra praedictum par-
 cum, qui parcus erat primus ⁵parcus Angliae, & pro eo fiendo plures villae destructae sunt, & continet in circuitu ⁶septem miliaria Anglicana. An erant ibi aliquae ecclesiae vel capellae destructae nescio. Et constructus erat circa annum XIII. regni hujus regis, vel parum post. Hujus rei exemplo ceteri domini imparcaverunt ⁷certas terras suas. Unde Henricus comes Warrewici parcum de Wegenok juxta Warrewyk incepit, & in principio solum terram, quae usque hodie the old parke ⁸dicitur, continebat, sed modo valde dilatatur. Iste etiam rex Henricus primus regum habuit sigillum de cera. Prius in cartis suis ⁹utebantur signis manualibus cum crucibus & nominis recitatione, ut, Ego rex Willielmus hanc cartam feci ¹⁰+: Et, Ego Matildis regina ¹¹consensi ¹²+: Et, Ego Lanfrancus archiepiscopus confirmavi ¹³+: & sic de aliis testibus. Iste etiam rex Anglicos, quia ipse erat ortu Anglicus, multum honoravit. Nam a conquestu Anglici erant ubique subpedi-
 Fol. 123. a. tati, & pro levi vel nullo crudelissime afflicti; & ad initium regni hujus regis Henrici Anglici erant detestatione maxima habiti. Nam pater suus linguam in regno

1. Deest C. C. 2. Cister C. C. 3. Transmarino C. C. 4. Vernollem C. C. 5. Deest C. C. 6. 14. Anglicana C. C. 7. Ceteras C. C. 8. Dum pro dicitur in C. C. 9. Utebatur C. C. 10. Deest C. C. 11. Concessi C. C. 12. Deest C. C. 13. Deest C. C.

Anglicanam nitebatur destruere. Unde in scholis pueri discerentes Grammaticam habent verbalia & nominalia in Gallico, & omnes in regno placita & curiæ in Gallico tenebantur ydiomate, & maxima confusio erat tunc generosis si nescirent loqui Gallicum. Iste etiam rex Henricus primus anno Domini 1109. statuit fures suspendi. Poenæ priores erant exilium, exoculatio, ementulatio, cauteriatio in facie ferro ignito. Gaufridus. Ex quadam Chronica, Kenell videlicet, ex compendio ante Chronicam Marini Scoti habetur, Quod, mortuo rege Angliæ Henrico primo, Gaufridus Andegaviæ comes voluit¹ fuisse rex Angliæ jure uxoris suæ Matildis, Imperatricis filiæ & heredis, ac tunc unicæ prolis dicti regis Henrici. Cui eo vivente & ipso etiam mandante omnes procures regni Angliæ fidelitatem juraverant; sed ipsi procures, juramenti sui male recordantes, receperunt perjuri regem Stephanum & cum eis perjurum in eorum regem, dicentes, "Nolumus Gaufridum alienigenam regnare super nos." Creato tunc rege Stephano, dictus Gaufridus, comes Andegaviæ, sibi illatam injuriam graviter ferens, regem Stephanum valde inquietare coepit, & totam Normanniam illi abstulit. Dictus vero nobilis comes Galfridus, comes Andegaviæ & Cenomaniæ, obiit anno Domini m. c. XLVIII. & apud Sanctum Julianum sepelitur. Cui filius suus & heres rex Henricus² secundus³ successit. Mathæus Parisiensis. Rege Henrico defuncto, ejus senescallus Hugo Bigod præstito⁴ injuramento coram archiepiscopo Cantuariensi, quod cum rex Henricus ageret in extremis imperatricem exheredavit, & Stephanum suum heredem fecit. Ordo etiam nigrorum Canonicorum nunc primo in Angliam inductus est, primo Colcestriæ, deinde Londoniis, & tunc in aliis locis. Unde Warrewici comes Henricus ad preces Jerosolimitanorum Prioratum Sancti Sepulchri apud Warrewyk Canonicorum regularium fundavit. Tunc temporis Christiani ceperunt Terram Sanctam, & in ecclesia Sancti Sepulchri dominici [⁵ corporis] canonicos instituerunt, qui⁶ in ha-

A D. 1109.

Rex Stephanus. M.

Fol. 123. b.

Ordo nigrorum Canonicorum nunc primum inducitur in Angliam. M.

Comes Henricus Warrewici prioratum Sancti Sepulchri apud Warrewyk canonicorum regularium fundavit. M.

1. Sic. 2. Esse C. C. 3. Deest C. C. 4. Juramento C. C. 5. Deest C. C. 6. Nunc in habitu C. C.

bitu ab aliis canonicis regularibus non differebant, nisi per crucem ¹ duplatam rubeam in pectore capæ. Quo signo usque huc utuntur canonici regulares Sancti Sepulchri Warrewici, quæ erat prima domus & aliis superior per Angliam, Walliam, Scotiam & Hiberniam, usque ad iteratam destructionem Jerusalem, & tunc omnes fere illius ordinis domus evanuerunt. Prior Warrewici hiis diebus ² amictu griseo penulato cum baculo pastoralis, & habebat tunc collectionem pro auxilio Terræ Sanctæ cum maximis Indulgentiis. Sed hiis evanescentibus sequebatur illius ubique ordinis paupertas. Erant antiquitus ³ illius ordinis domus apud Tetford, Winchestre, & Wentbryge, & multis aliis locis in diversis provinciis. Horum modo proficuum transfertur cum privilegiis ad ordinem Fratrum Sanctæ Trinitatis, cujus sunt fratres Sancti Roberti de Knarrisburgh, Hondslow, & Teleford, & multi alii. Circa hæc ⁴ etiam tempora, procurante rege tunc Henrico, Lectura Theologiæ & in aliis scientiis Oxoniæ pro guerris & aliis infortuniis diu omissa iterato florere cœpit. Et rex Henricus novam aulam regiæ ⁵ mansione congruam incepit, in qua anno Domini m. c. xxx. Pascha ⁶ regaliter tenuit. Et ibi modo est domus fratrum Carmelitarum. Et quid pro illo nobili palacio & respiratione ⁷ cleri & novo parco cum novo in Wodstok palacio. Ipse nobilis rex & vir magnæ literaturæ in ipso comitatu Oxoniæ dulce habuit morari. Mittebantur sæpe huic regi Henrico ab extraneis dominis leones, leopardi, lince, porpeni, cameli, & ⁸ huiusmodi animalia. Habebat novum parcum apud Wodstok muris lapideis circumcinctum, in quo delicias talium animalium confovebat. Non hæc à me ipso fingo, sed testimonium à Chronica Williemi de regibus, qui ⁹ ut a addit, quod idem rex Henricus apud Novam Windesour strenue ædificavit, & ibi quandoque morari dulce habuit. Est autem duplex Windesour, scilicet nova & antiqua.

1. F. duplicatam. 2. Sic. 3. Istius C. C. 4. Autem C. C. 5. Sic. 6. Regalem C. C. 7. Cleri, absque cœli, in C. C. 8. Hujus generis anim. C. C. 9. F. etiam addit.

Matilda imperatrix, hujus regis mater, obiit anno Domini ¹ MCLXVII^o. IIII°. Idus ² Septembris Rothomagi, & in monasterio Becci in Normannia sepelitur. Mulier devota erat, quæ in Normannia plura monasteria religiosorum fundaverat. Quo anno natus est rex Johannes, & triennio post hoc, videlicet anno Domini M.C.LXX. circa Æquinoctium hiemale ³ mare fines suos egrediens ossa cujusdam ⁴ gigantis in Anglia detexit, cujus, ut ferunt, ⁵ L. pedum erat longitudo. Item eodem anno, ⁶ & potius, secundum alios, anno Domini M. C. LXXV°. omnes episcopi & abbates Scotiæ constrinxerunt se, ut & ipsi quidem forent subditi archiepiscopi ⁷ Eboracensi, & etiam haberet sub se episcopos Orcadum & de Man, sicut archiepiscopus Cantuariensis habet sub se omnes episcopos Angliæ & Walliæ. Rex Stephanus, Kentensium gloria, fundavit abbathiam de Feverham, ubi cum regina sua & eorum primogenito nobili principe, nomine Eustachio, honorifice sepelitur. Iste rex habuit fratrem, cui nomen Henricus. hic erat ⁸ Wintoniensis episcopus. Lucius papa anno Domini 1142. secundum Mathæum Parisiensem, pallium de novo misit in Angliam, volens apud Wintoniam archiepiscopatum facere & ⁹ constituere, sed ob murmur desolavit papa factum imperfectum. Et ante hæc ¹⁰ tempora diu, secundum Ranulphum in ¹¹ cronica sua dicta Polycronico, rex Offa secundus postquam vicit Northumbrenses, Kentenses & Westsaxones metropolitanam dignitatem à Cantuaria ad Lichfeld transtulit. Sed sic non diu stetit. Iste Offa fundavit apud Winchcombe domum monialium, & fundavit primo abbathiam Sancti Albani, & ¹² illius Sancti corpus transtulit in feretrum, & fecit fossam inter Angliam & Walliam, quæ dicitur *Wdyche*, & per totum regnum Merciorum contulit pro imperpetuo ¹³ **Petrus** **penus** ecclesiæ Romanæ. Rex Henricus secundus, filius

Rex Stephanus fundavit abbathiam de Feverham, ubi cum regina sua & primogenito Eustachio nomine honorifice sepelitur. M.

Fol. 125.3.

1142.

Rex Henricus secundus. M.

1. 1147. C. C. 2. Septembris C. C. 3. Mater C. C. 4. Regionis C. C. 5. Lapidum C. C. 6. Aut? 7. Eborum C. C. 8. Wintoniæ C. C. 9. Constituere, & septem ei episcopos in suffraganeos assignare, sed ob murmur dissolvit C. C. 10. Deest C. C. 11. Cronica quodam Polychronico C. C. 12. Primus Sancti C. C. 13. Peter penus C. C.

Matildis

Matildis imperatricis, filiæ & heredis Henrici primi, regis Angliæ, cui omnes magnates Angliæ vivente patre fidelitatem juraverant, jure materno ¹ erat rex Angliæ, ² supremus dominus Walliæ & Scotiæ, dux etiam Normanniæ, & supremus Dominus Britanniæ. ³ Et jure paterno erat comes Andegaviæ, & jure uxoris suæ reginæ Alienoræ erat dux Aquitaniæ, Vasconiæ, & ⁴ etiam comes Pictaviæ, multarumque aliarum dominus magnificus. Iste subjugavit Hiberniam, & fundavit castrum de Rudlan, & abbatias de Stonley, Basingwark, & Waltham pro Canonicis regularibus, expulsis vero prioribus possessoribus Decano & Canonicis secularibus. Suis etiam diebus passus est pro jure ecclesiæ beatus Thomas Cantuariensis archiepiscopus. Hiis ⁵ etiam diebus pons lapideus supra Thamisiā inceptus est à rege Henrico apud London anno Domini ⁶ 1173.

Rex Henericus secundus subjugavit sua fortitudine Hiberniam, fundavi [sic] castrum de Rudlan, & abbatias de Stoneley, Basingwark, & Waltham, & in diebus suis inceptus est pons lapideus apud London, & etiam translata est virgo Sancta Friswida. M.

1173.

Translata est etiam Sancta virgo ⁷ Fridefwida apud Oxoniam, rege Henrico ibi tenente suum ⁸ cum dominis consilium anno Domini M.C. ⁹ LXXX. Translata est pridie Idus Februarii per Ricardum Cantuariensem archiepiscopum, & Ricardum Wintoniensem, Galfridum Elyensem, Johannem ¹⁰ Norwicensem, Petrum Menevensensem episcopos, & ¹¹ nobilitate temporalium regni. Hujus regis filius nomine Henricus rex ¹² ante patrem obiit, & Rothomagi sepelitur, miraculis, ut dicitur, choruscans. Qualitercunque vixit, bene tamen finivit. Iste etiam rex in partibus transmarinis construxit burgum & castrum de Beaumer & Amaudeville. Suo ¹³ etiam tempore, secundum Nicholaum Trever in Chronica sua, erant multi nobiles cruciati in Tertam Sanctam. Anglici, ut fertur, habebant cruce albas, Gallici rubeas, ¹⁴ & ¹⁵ Flandriæ virides. Ex hoc ¹⁶ conjecturari posset, quod Anglici ¹⁷ tunc non habebant Sanctum Georgium pro patrono eorum, vel ad minus ¹⁸ tunc non portabant crucem armis suis correspondentem. Acta sunt hæc die

Fol. 126. a.

1. Fuit C.C. 2. Desunt C.C. 3. Desunt C.C. 4. Autem C. C. 5. Autem C.C. 6. 1153. C. C. 7. Frelwida C.C. 8. In dominis C.C. 9. 55. C.C. 10. Norwieum C. C. 11. Sic. 12. Autem C. C. 13. Autem C. C. 14. Desunt C.C. 15. Sic. 16. Conjecturi C.C. 17. Dum C. C. 18. Desunt C.C.

XIII. Januarii inter ¹Trimam & Giforcium anno Domini
²1188. præsentibus regibus Philippo rege Francorum,
 Henrico Anglorum, & Philippo comite Flandriæ. In
 coloribus autem crucis ceteri omnes se cum suis prin-
 cipibus constituerunt ³ consules quoque conformes. Hæc
 ille. Iste rex Henricus primus regum Angliæ statuit le-
 ones servandos in turri Londoniarum, teste Giraldo
 Cambrensi. Iste rex Henricus terras hereditarias poten-
 ter pacificavit, Hiberniam potenti classe subjugavit,
 Scotiæ regno ⁴ capto capto rege Willielmo suo regno
 adiciens, ab australi oceano usque ad boreales Orcadum
 insulas quasi sub una monarchia terras concludens, im-
 perium suum egregie dilatavit. Quod quidem post tem-
 pora Julii Cæsaris ⁵ nullum legitur contigisse. In trans-
 marinis partibus præter Normanniam, Aquitaniam, An-
 degaviam, & Cenomaniam quæ ad eum jure paternali
⁶ contingerant, Pictaviam ⁷ quoque, & Guasconiam, &
 totam terram usque ad Pirenos montes, qui Hispaniam
 ab aliis provinciis disterminant, & sunt montes Hispani-
 æ, quæ terræ ejus matrimonialiter obvenerant, Alver-
 niam cum quibusdam aliis terris suo dominatui subegit,
 solebatque inter suas sæpe confabulationes dicere, "To-
 tum mundum uni potenti viro satis parum esse." At-
 que ⁸ dum pene xxxv. annis regnaverat obiit. Sex lustra
 de hiis data sunt ei ad mundanam gloriam, ad conver-
 sionis tolerantiam, & ad devotionis experientiam. Est
 autem lustrum spacium quinque annorum. Septimum
 vero lustrum reprobo & ingrato inflictum est ei ad vin-
 dictam. Secundo namque septimi lustri anno evanuit
 conatus ejus, quem circa Johannis filii sui in Hiberniam
 missionem paravit. Tercio anno qui nunquam prius
 quidquam amiserat jam tunc Alverniam contra regem
 Franciæ perdidit. Quarto autem Bituricam, quinto ur-
 bes amisit Cenomanicam & Turonensem cum castellis
 multis, ymmo & ⁹ semetipsum. Hæc ille. Erat iste rex,
 secundum Giraldum, ut supra, vir subrusus, amplo ca-
 pite & pectore, oculis glaucis, voce quassa, corpore

1188.

Rex nobilis
 Henricus
 leones pri-
 mus insti-
 tuit. M.

Fol. 126. b.
 Superbia
 regis Hene-
 ricæ secun-
 di. M.
 Sex lustra.
 M.

Inflictum
 est ei ad
 vindictam.
 M.

Quem circa
 Johannes.
 M.

1. Trimam C. C. 2. 1168. C. C. 3. Sic. 4. Sic. 5. Leg. nulli. 6. Sic.
 7. Drest C. C. 8. Leg. cum. 9. Semetipsum C. C.

carnoso,

Fol. 127. 2.

1159.

carnoso, cibo tamen & potu parcus; & ut pinguedinem reprimeret corpus suum vexatione, venatione, statione, deambulatione vexabat. Statura erat mediocris, eloquens & literatus. In etiam militia strenuus, ad interrogata providus, in bellis ambigua factaque formidans. Humanior semper militi extincto quam ¹superstiti. Urgentibus incommodis nemo benignior: & reassumpta securitate nemo rigidior, acer in indomitos, clemens interdum in subiectos, durus in domesticos, profusus in extraneos, largus in publico, parcus in privato. Quem semel exosum aut dilectum haberet, vix ad contrarium flecteretur. Verbi spontaneus transgressor, morosus ad cuncta responfor. quietis amator, sed nobilitatis oppresfor. Hæc ille. Et ²quia mentionem fecimus de terris coronæ Angliæ subiectis, nunc de illis erit sermo meus ad tempus. THOLOSA. Secundum Nicholaum Trevet in Chronica sua rex Angliæ Henricus secundus circa medium Quadragesimæ anno Domini 1159. movit exercitum contra Raimundum comitem S. Ægidii pro civitate Tholosana, quam uxoris suæ jure hereditarie vendicavit: Cujus iste erat titulus. Robertus namque comes ³Moretonii, frater tamen uterinus regis Willielmi conquestoris, unum filium habuit nomine Willielmum, & tres filias, quarum unam duxit in uxorem comes Tolosanus, germanus Raymundi comitis Sancti Ægidii, & ex ea ⁴unicam filiam generavit, quæ nupsit Willielmo duci Aquitanix & comiti Pictaviæ, accipiens cum ea hereditatem paternam. Iste dux Willielmus impignoravit Tholosam Raymundo comiti Sancti Ægidii, & ex ea unicum filium generavit ⁵patruo uxoris suæ. Quo mortuo, comes ⁶Amfoncius Tholosam tenuit, & post ⁷eum comes Raymundus filius ejus. Et Willielmus dux, qui Tholosam primo impignoravit, genuit in filium alium Willielmum ducem ex filia & herede comitis Tholosani, qui paternæ etiam maternæ hereditatis legitimus ⁸successor genuit filiam & heredem Alienoram reginam,

1. Superstiti, plus mortuus lugens quoniam vivus adamans. Urgentibus C.C. 2. Quod C. C. 3. Moreton C. C. 4. Unam C. C. 5. Paterno C. C. 6. Allfontius C. C. 7. Drest C. C. 8. Sic cum duobus punctis, ut sit successor. At successit in C. C.

uxorem regis Angliæ Henrici secundi, secundum Willielmum Newburgensem libro secundo capitulo decimo.

“Comes Pictavenfis, qui & erat dux Aquitaniæ, avus
“Alienoræ, primo Francorum deinde Anglorum reginæ,
“cum effet in expenſis ¹ quam deceret profuſior, & pro-
“priorum reddituum ² quantalibet affluentia tantæ vora-
“gini non fuſſiceret, accepta à comite Sancti Ægidii,
“viro pecunioſo, pecunia copioſa, nobilem ³ illi cum per-
“tinenciis civitatem Tholoſam appoſuerat, ſicque de-
“cedens ſolutionem ad filium tranſmiſit. Qui patris ve-
“ſtigia ſua prodigalitate ſequens, liberandi pignoris in
“heredes tranſfudit negotium. Reliquit autem unicam
“filiam heredem, nomine Alianoram, quam cum regi
“Francorum Lodowico maritaſſet, idem rex Lodowicus
“nomine [⁴ dotis vel uxoris”] Tholoſam recepit, comes
“vero Sancti Ægidii nil quidem juris obtendens, ſed
“tantum Tholoſæ totus incumbens, tandem oportuni-
“tatem naſtus regem nuptiis germanæ placuit, Conſtan-
“ciæ ſcilicet, Euſtachio, regis olim Anglorum Stephani
“filio, nuptæ, & poſt mortem ejus ad fratrem reverſæ.

Ad fratrem
reverſæ. M.

cum

“Verumtamen poſtea celebrato inter regem Francorum
“& uxorem ejus Alianoram prædictam divortio, eadem-
“que ad nuptias tranſiſſet Anglorum regis Henrici ſe-
“cundi, mota eſt ruruſum ⁵ quæſtio ſuper Tholoſa juſtis
“heredibus reſignanda. ⁶ Memorato vero comite ne-
“gante, & ſuæ poſſeſſionis rege Francorum laudante
“auctorem, rex Anglorum Henricus ſecundus, contracto
“ex univerſis terris ſuis exercitu, Gaſconiz fines ingreſ-
“ſus eſt ad obſidionem Tholoſæ. Auxerunt exercitum
“ſuum plures amici, præcipue ille magnus comes Ber-
“cionenſis. Comes tunc Sancti Ægidii timens exerci-
“tum regis Anglorum, regis ideo Francorum, qui uxoris
“ſuæ germanus & filiorum erat avunculus, auxilium im-
“ploravit. Qui igitur cum aliquantula militia civitatem
“Tholoſam in comitis Sancti Ægidii auxilium conſeſtim
“introivit.” Hæc Willielmus Nuburgenſis. Eſt autem in

Bercionen-
ſis comes,
comes tunc
Sti. Ægidii.
M.

1. Quando deficeret profuſorum C. C. 2. Quantalibus C. C. 3. Illam
C. C. 4. Deſina C. C. 5. Quum præ quæſtio in C. C. 6. Memorat C. C.

ipsa civitate Tholosæ nobilis Universitas. Aliud est nobile municipium dictum Tholetum. Et sicut Christiani Tholetum gratia scolæ & literaturæ frequentant, sic faciunt Saraceni apud Hispalim, quam Sibillam vulgariter vocant. Et secundum Trevet anno Domini M. ¹ C. LXXX. rex de Marroc reddidit regi ² Sciliciæ duas civitates, scilicet Affricam & Sibillam. Et Sanctus Isidorus olim Hispalensis episcopus erat post Leandrum episcopum, & corpus Sancti Isidori per Aldefonsum regem Galaciæ Toletum est translatum. Est autem Hispalis sive Sibilla caput regni. Ibi floret nigromantia per scolares divinationibus & incantationibus ibi studentes. Et ³ nota quod nil, quod per nigromantiam fit, potest in aquâ aspectum intuentium fallere. Toletum est caput Hispaniæ. Hic etiam nota de virtute ignis. Secundum quod legi, habet naturam solidandi inconstantia. Nam legi insulas in mari ascendendo apparuisse & sæpius iterum demergi; sed quadam vice nautæ ipsis apparentibus sagittas ignitas illis sagittarunt, & quotquot ignis sagittatus tetigit, usque hunc diem siccæ permanent, & non dimerisæ. In quodam libro de vita Sancti Thomæ Cantuariensis archiepiscopi & martyris habetur: Dum Sanctus Thomas ante archiepiscopatum cancellarius Angliæ existens, in exercitu & obsidione Tholosæ erat præsens cum rege, de propria familia electam manum militum, septingentos videlicet milites, habebat. Et si ejus consiliis rex parauisset, sine dubio regem Franciæ & urbem Tholosam cepisset. Nam suaserat regi, ut urbem insultaret cum illo grandi suo exercitu. Sed alii aliud dederunt consilium, ut desisteret ob reverentiam regis Franciæ domini sui inclusi infra urbem, dicente in contrarium Sancto Thoma tunc cancellario, quod personam domini rex Francorum ibi deposuisset, dum hostem se ei opposuisset. Non multo post congregata Francorum militia reges Angliæ & Scotiæ à proposito suo frustravit. Recedente sic rege ad munitiones regias ibi tuendas, aliis dominis laborem recusantibus, solus Sanctus Thomas cancellarius cum familia sua & cum

Sanctus
Thomas. M.

Fol. 129. a.

1. 60. C. C. 2. Sciliciæ C. C. 3. Non quod vel quoque per C. C. 1115

Henrico de Essexia constabulario regis Barone remansit. Et postea tria castra munitissima, quæ inexpugnabilia videbantur, ipsemet cancellarius, lorica indutus & galea, cum suis in forti manu cepit, sed & Garonnam¹ flumen pertransiit supra hostes, & ² confirmatus in regis obsequium tota illa provincia gratus & honoratus rediit. Postmodum autem in guerra regis Francorum & domini sui regis Angliæ in marchia ad communem terminum terrarum suarum inter ³ Gisorcium & Triam & Curcels, cancellarius, præter propriæ familiæ septingentos equites, alios mille ducentos stipendiarios milites habebat, & IIII. milia servientium habebat per unam quadragenam, & cuilibet militi omni die dabantur ad equos & armigeros procurandos tres solidi illius monetæ, ipsique milites omnes ad mensam cancellarii erant. Et ipsemet cum clericus erat cum valente milite Francorum Engelranno de Tria è regione ⁴ subditus equo calcaribus veniente armato lancea demissa & equo admissio congressus, ipsum equo dejecit, & ⁵ dextrarium lucrifecit. Ejus fama Fol. 129. b. ob militiam suam indies crescente, carus & non hostis regi Francorum ejus magnatibusque habebatur. quam gratiam ipse rex Franciæ postmodum tempore oportuno sibi exhibuit. Erat ⁶ siquidem Sanctus Thomas placido vultu & venusta statura procerus, naso eminentiore & parum inflexo, eloquio comis ac ingenio subtilis, animo magnus, cunctis amabilis, oppressis & pauperibus compatiens, elatis resistens, & omnibus valde facetus. Item Herbertus de vita Sancti Thomæ dicit, quod sua industria quinque munitiones, Gisorcium scilicet & alias quatuor in Franciæ & Normanniæ sitas confinio, domino suo regi Angliæ, ad cujus jus ab antiquo spectare noscebantur, à rege Francorum per matrimonium absque gladio & hasta in omni regum dilectione adquisivit. ⁷ Unde bene cuique datur intelligi, quod Deo carus fuit, & à regibus & principibus intime amatus. Sed hîc attende pro Tholosa secundum Trever, quod anno Domini M. C. ⁸ LXXIII. comes Sancti Ægidii

1. Flumine C.C. 2. Leg. confirmata. 3. Enforcium C. C. 4. Leg. subditis. 5. Dextrum C.C. 6. Quidem C.C. 7. Verum bene C. C. 8. 53. C.C.

Fol. 130. a.

pacificatus est cum Henrico secundo rege Angliæ, facto sibi, Ricardo filio suo duci Aquitaniæ & comiti Pictaviæ homagio pro Tholosa per servitium centum militum annuatim per xl. dies ad tempus. Ut scribit Willielmus Newburgenſis in Chronica ſua libro ſecundo cap. vii. illuſtris comes Andegavenſis Gaufridus cognomento Plantagenet ex Matilda, olim Imperatrice, filia Henrici primi regis Anglorum, tres ſuſceperat liberos; Henricum, poſtea regem Angliæ, Gaufridum & Willielmum. Cum ergo ad Henricum primogenitum paterni maternique juris ſpectaret integritas, ideo providens reliquis in extremis agens, medio "filiorum" comitatum ANDEGAVIÆ in teſtamento reliquit. Sed quia tunc Anglia ſub eventu pendebat ambiguo, cum Henricus, inquit, plenitudinem optinuerit juris materni, id eſt, Normaniam pacifice cum Anglia, Gaufrido fratri ſuo jus paternum integre dimittat; interim vero Gaufridus tribus caſtellis non ignobilibus, ſcilicet, Chymone, Leoduno & Mirabello, ſit contentus. Et quoniam Henricus tunc ab erat, epiſcopos & nobiles qui aderant adjuravit, ne corpus ſuum ſepulturæ traderetur niſi prius præſtito Henrico ſacramento paternum teſtamentum minime violaret. Sed cum venerat filius, ex relatis ſtupefactus eſt, & quid faceret dubitavit. Conclamantibus omnibus, ne ſempiternum dedecus inde ſequeretur victus, ſacramentum non ſine fletu præſtitit. Et poſtea miſit ſummo pontifici domino papæ pro abſolutione, exponens in qua neceſſitate compulſus quod nesciebat juraverat. Et quoniam extorta juramenta vel vota non obligant niſi forte ex conſe-

Fol. 130. b.

quente conſenſu convaleſcant, igitur faciliſter ab illo abſolutionem impetravit. Et ea ratione tutus nec paterni teſtamenti nec proprii juramenti contemplatione fratri ſatisfacere voluit. Unde ille indignatus, tribus prænomi-
natis caſtellis, quæ pater ei reliquerat, contra omnes, ut putabat, caſus munitis, vicinas turbabat provincias. Rex autem exercitu propere congregato, Chymonem, caſtrum ſcilicet ſic dictum, quod tantæ erat firmitatis, ut in eo tuendo muniendoque natura & operatio hu-

mana concertare viderentur, obsedit, & in brevi prodicione optinuit. Fratri humiliato & ¹ supplici veniam dedit, castellisque nudato, ut occasionem superbiæ tolleret, terram planam concessit, ex qua ² fructum utilitatis proveniret. Cumque idem mœrore contabesceret, nunc fratris durtiam, nunc fortunæ cum gemitu accusaret invidiam, felicior eum subito ³ exhilaravit eventus. Comes enim ⁴ præclaræ urbis Nammarenfis, quæ est in confi-

Urbs NAM-
MAREN-
SIS, M.

nibus Britannia Minoris, cum vel in quo sibi complaceret dominum non habentes, ejus industria & strenuitate invitati eum sibi necessarium tunc circumquaque dominum elegerunt, atque ad hoc vocato civitatem cum adjacente provincia tradiderunt; at non diu hac felicitate possessum mors inmatura sustulit. Moxque eandem civitatem comes Richmundensis, qui tunc transmarine magna ex parte præsidebat, tanquam verus possessor ⁵ intravit. Quibus auditis, rex Henricus dato mandato Richmundensem comitatum fisco applicari jussit, & illico Normanniam ex Anglia transfretavit, & civitatem ⁶ Nammacensem tanquam jure fraterno successionis respiciens, eundem comitem magni apparatus terroribus ⁷ ita præstrinxit, ut resignata sibi civitate dictum regem Henricum toto conatu placeret.

Fol. 131. a.

1. Supplicio C.C. 2. Sic. 3. Sic. 4. Præclarus C.C. 5. Intonuit C.C. 6. Nammarensem C.C. 7. Deest C.C. 8. Villis de Pole C.C. 9. Primus Angliæ poss. C.C. 10. Super prole C.C.

Fol. 131. b. Herbertus fecit cives proprios adjurare. quod & factum est. Et sic devenit ad ducem Willielmum illud dominium. Sed Herberto comite defuncto Cenomanenses cives per-
 juri magis ad Walterum Medantinum, cui soror Hugonis nupserat, adhæserunt. Iste Walterus ex Goda, sorore Sancti Edwardi regis & confessoris, genuit Radulphum comitem Herfordiæ. Quæ Goda postea nupsit Eustachio comiti Bononiæ. Sed, ut vult Henricus Huntingdon libro octavo cap. primo, Helias consul Cenomaniæ, qui eam sub rege Henrico primo tenuerat, vita privatus est, ac consul Andegavenfis suscepit cum filia ipsius & tenuit cum pertinentiis contra Henricum regem. Ex quo comite Andegavenfi successit rex Angliæ Henricus 2us, & sic tam jure paterno quam materno devenit sibi Cenomania. Secundum Trevet in Chronica sua anno Domini M. CC. LIX. rex 1 Angliæ Henricus in Gallias transfretans à rege Francorum petiit restitutionem terrarum injuste ablatarum per avum suum Philippum, & per Lodovicum filium ejus injuste retentarum. Tunc 2 Gallici contra regem, hic & specialiter Normanniæ dominationem antiquam fuisse coactam & non spontaneam sed vi extortam. Nec regi 3 Angliæ tutum videbatur jam proelio decertare. Pacem igitur compulsus 4 hanc dimisit, solutis sibi 5 à rege 6 Francorum trecentis milibus librarum Turonensium parvorum, 7 promissaque restitutione terrarum ad valorem xx. m^l. librarum annui census omnibus terris in manu regis 8 Francorum existentibus resignavit pure & plene. Et exinde literarum
 Fol. 132. a. suarum abbreviavit titulum, ut nec ducem Normanniæ nec comitem Andegaviæ se deinceps vocaret.

Ducatus NORMANIÆ hereditarie venit ad regem Willielmum Conquestorem, & ab ipso successive ac hereditarie devenit ad suos posteros reges Angliæ. Quam iterum rex Henricus quintus conquistavit à rege Franciæ, & Rollo primus dux Normanniæ habuit eam sibi & suis heredibus ex dono Caroli Calvi regis cum Gisla filia sua; qui Rollo in baptismo dictus est Robertus. Addidit sibi

1. Dreeß C. C. 2. Gallia C. C. 3. Anglorum C. C. 4. Dreeß C. C. 5. Dreeß C. C. 6. Franciæ C. C. 7. Permissaque C. C. 8. Franciæ C. C.

ex dono dictus rex ducatum BRITANIÆ MINORIS tanquam appendicium Normanniæ. Habuerunt eciam duces Normanniæ hoc privilegium, quod possent licite in omni parlamento & colloctione regis ¹ Francorum & ducis dux licite intrare locum Parlamenti cum gladio suo ad femur ejus accincto: regem vero nec gladium nec cultellum ferre liceret. Ricardo primo duce Normanniæ in ² pueritia existente rex Franciæ Normanniæ Rothomagi captus tam diu invitus detentus est donec hoc concederet. Willielmus ³ Malmesburiensis & Vincentius Speculo Historiali libro xxvi. cap. ⁴ lxxxviii. Andegavia tenetur de comite Pictavensi, & Fulco antiquus comes Andegaviæ reversus à Terra Sancta filium tenuit Gaufridum ⁵ cognomento Martellum, quod ⁶ cognomen sibi usurpaverat, quia videbatur sibi omnes sibi resistentes felicitate quadam contundere. Iste dominum suum comitem Pictavensem, à quo Andegaviam tenuit, aperto Marte cepit, ferreisque vinculis innodatum ad ignobilis Fol. 132. b. pacis conditiones coëgit, ut Burdegalia civitate cederet & finibus ejus, & de ceteris annuale vectigal pensitaret, qui captus pro ferri injuria & ciborum inopia per triduum defunctus est. Cujus novercam Martellus duxit, fratres in tutelam suscipiens. Mox Theobaldi Blesensis ⁷ comites ingressus limites, urbem Turonicam obsedit & ipsum comitem, qui captus & carcere inclusus urbem sibi omnibusque suis imperpetuum heredibus abjuravit. Sciendum est, quod anno Domini m. c. xxxvi. Willielmus dux Aquitaniæ & comes Pictaviæ existens ad Sanctum Jacobum peregre proficiscens in die Parasceues obiit, & sepultus est in ecclesia Sancti Jacobi coram summo altari. Iste diu & comes Willielmus ⁸ masculum sed masculinam reliquit post se duas filias, quarum primogenitam Alienoram in hereditate paterna integraliter sibi statuit successuram, suosque instante morte adjuravit proceres, ut dictam primogenitam filiam suam juniore regi Francorum Lodowico cum integro ducatu traderent in uxorem. Coronaverat Lodowicus rex Franciæ

¹ Franciæ C. C. ² Provincia C. C. ³ Magnus & Vinc. C. C. ⁴ 68. C. C.
⁵ Cognomine C. C. ⁶ Nomen C. C. ⁷ Sic. ⁸ Hoc modo ista sepe habent.

senior filium suum & Lodowicum nomine in regem ipso adhuc superstite & regnante. Pater igitur auditis hiis misit filium suum prædictum Burdegaliæ, ut ipsam puellam duceret in uxorem & ducatum fusciperet antedictum. Francorum rex pater post nuptias has moritur

Fol. 133. a. ¹ inter mensem, scilicet anno Domini m. c. ² xxxvii. ³ Regnavit igitur rex iste & regina simul sine prole usque ad annum Domini m. c. lii. Quo anno, probata inter eos consanguinitate, celebratum est divortium inter eos. ac eodem anno Henricus dux Normanniæ ac comes Andegaviæ filius Matildis imperatricis ex marito suo secundo, scilicet Gaufrido comite Andegavenfi cognomento Plantagenet, ipsam Alianoram accepit ⁴ matrimonialiter in uxorem. Hæc autem Matildis filia fuit Henrici primi regis Angliæ, qui fuit filius regis Willielmi Conquestoris. Ipsisque submersis fratribus in redeundo de Normannia, sola remansit ⁵ habens jus in regnum Angliæ in se & in suis filiis secundum lineam descendentem. Iste Henricus mortuo suo patre factus est comes Andegaviæ & etiam Cenomaniæ, & ex ⁶ concessione matris adhuc viventis dux Normanniæ, ac per uxorem suam antedictam erat dux Aquitaniæ, & mortuo rege Stephano anno Domini m. c. lliii. octavo Kal. Novembris eodem anno Idus Decembris cum gaudio magno receptus est in Anglia, & dominica ante nativitatem Domini, quæ fuit xliii. Kal. Januar. apud Westmonasterium coronatus est in regem Angliæ, matre ejus superstite, & unctus à Theobaldo archiepiscopo Cantuariensi anno ætatis suæ ⁷ xxii. Et sic tam sua quam uxoris suæ

Fol. 133. b. ⁸ ampla hereditas ad reges Angliæ integraliter est extunc devoluta. Trevet anno Domini m. c. ⁸ lxix. In Epiphania Domini Henricus, filius regis Henrici secundi, fecit regi Franciæ homagium pro Andegaviæ comitatu. Concessit ei rex ut esset senescallus Franciæ, quod ad Andegavensem comitatum noscitur pertinere. Hanc senescalliam, vel, ut antiquitus dicebatur, majoratum domus

1169.

1. Infra mensem Septembris anno C. C. 2. 34. C. C. 3. Sic. 4. Matrimoniale C. C. 5. Hujus pro habens in C. C. 6. Concessione C. C. 7. 27. C. C. 8. 49. C. C.

regiæ, Robertus rex Franciæ dedit Gaufrido Grisogonna comiti Andegavenſi propter adjutorium quod ei impendit contra Othonem imperatorem. Dedit etiam ei quicquid habebat in Andegavenſi episcopatu. Poſtea vero cum Galfridus comes Perticenſis & David Cenomanenſis contra eundem regem Robertum ¹rebellaverunt, eodem comite Andegavenſi adjuvante, obſedit rex caſtrum Moritonii quod erat comitis Perticenſis. Et ²quia David comes Cenomanenſis evocatus ad regem Franciæ venire contempſit, dedit rex præſato comiti Andegavenſi homagium illius & quicquid habuit ibi, & illam civitatem Cenomanenſem & quicquid habuit in episcopatu Cenomanenſi. Henricus ³etiam filius regis Henrici ſecundi fecit fidelitatem Philippo filio Lodowici regis Franciæ. Et Galfridus filius regis Angliæ jubente patre fecit homagium Henrico fratri ſuo de ducatu Britaniæ ut domino ſuo. VASCONIA dicto regi Henrico primo ſubjecta, ſecundum Trevet, anno Domini M. CC. XXXIX. olim habuit regem. Cujus caput eſt civitas Baiona. Vaſconia, ſecundum Mathæum Pariſienſem, anno Domini M. CC. ⁴LXXV. conceſſa fuit regi Hiſpaniæ Aldephonſo à rege Angliæ Henrico ſecundo cum filia ſua Alianora anno Domini M. C. ⁵LXIX. unde habuit ſeiſinam, & cartam, & confirmationem à regibus ⁶Anglorum Ricardo primo & Johanne. Unde Aldephonſus, Ferrandi regis filius, rex Hiſpaniæ anno Domini M. CC. LIII. composuit cum rege Angliæ Henrico tercio, ut ſororem ſuam deſponſaret, & quilibet eorum alterum ⁷juvaret in neceſſitate, & Vaſconiam quietam clamavit regi Angliæ & heredibus ſuis. Et, ut ſcribit Nicholaus Trevet, ante hos dies, videlicet anno Domini M. CC. XXXIX. Simon de Monte forte comes Leiceſtriæ duxit in uxorem ſororem regis Henrici tercii, cui rex dedit ſeneſcallatum Vaſconia. Tunc induxit regem Henricum tenere, quod ⁸terram Vaſculorum (cujus caput eſt civitas Baiona & olim regnum fuerat) co-

Fol. 134. 2.

1. Debellerunt C.C. 2. Quod C.C. 3. Autem C.C. 4. 55. C.C. 5. 49. C.C. 6. Angliæ C.C. 7. Juraret in Vaſconia adipiſcenda, & Vaſconiam C.C. 8. Terra C.C.

COMITATUS
MARCHIÆ
in Pictavia.

Fol. 134. b.

gnosceret esse de feodo regis Franciæ, ut sic regis Castellæ actionem excluderet, qui terram illam ad feodum regni Hispaniæ asseruit pertinere. Et, secundum "eundem" Trevet, anno Domini m^l. cc. xlii. Lodowicus rex Franciæ infestavit Hugonem comitem Marchiæ propter homagium Alfonso Pictavenfi³ comiti denegatum. Per hoc evidet, quod tenetur de comite Pictavenfi³. Ille comitatus hereditarie devenit ad comites de Wygmore in Anglia cognomine Mortimer, qui³ per matrimonium habuerunt dominia de⁴ GENEVILLE & comitatum ULTONIÆ sive de Ulster in Hibernia, & vocati sunt comites Marchiæ causa ut⁵ supra. Quorum integra hereditas devoluta est Edwardo III^{to}, regi Angliæ. Nam Hugo Broun comes Marchiæ prædictus genuit Hugonem comitem ex Isabella regina Angliæ filia comitis Engolismi & herede, quæ nupsit⁶ Petro domino de Genevyl. Quorum Johanna filia & heres nupsit Rogero dicto Mortimer domino de Wygmore, & jure uxoris fecit se comitem Marchiæ in partibus Pictaviæ. Cujus filius Edmundus duxit in uxorem Philippam, filiam & heredem Leonelli ducis Clarenciæ, secundi filii Edwardi tercii & uxoris suæ filiæ & heredis Willielmi de Burgh comitis de Ulster sive Ultoniæ in Hibernia. Qui genuerunt Rogerum comitem Marchiæ, qui genuit comitem Edmundum sine liberis mortuum, & eciam Annam comitissam Marchiæ, uxorem Ricardi comitis Cantebriagiæ, de quibus genitus est Ricardus dux Eborum, pater Edwardi III^{to}, regis Angliæ. Anno Domini m^l. cc. lxx. vi. obiit regina Castellæ nomine . . . mater Alianoræ reginæ Angliæ, uxoris Edwardi primi regis Angliæ. Cui jure hereditario post mortem matris devolutus est PONTUNI comitatus. De jure Angliæ ad regnum⁸ Cipriæ vide infra tempore regis Ricardi primi. Rex Angliæ Edwardus secundus duxit in uxorem unicam filiam Philippi regis Franciæ nomine Isabellam; cujus fratres ex utroque parente Lodowicus, Philippus, Karolus qui in-

Fol. 135. a.
CORONA
FRANCIÆ.

1. Deest C. C. 2. Desunt C. C. 3. Pro matrimonio C. C. 4. Geneville C. C. 5. Super C. C. 6. Domino Petro domino C. C. 7. 56. C. C. 8. Cipres C. C.

vicem ob prolis carentiam in throno regali Franciæ successerunt. Jus igitur devenit ad ipsam Isabellam reginam, quæ de marito suo Edwardo prædicto genuit Edwardum tertium. Sed ne illa hereditaret, Franci in quodam Parlamento suo talliaverunt coronam Franciæ heredibus masculis tantum, & elegerunt eis regem, qui per unum gradum consanguinitatis erat remotior à jure coronæ quam erat Edwardus tertius rex Angliæ, qui coronam illam sibi ex jure materno vendicavit. Rex Edwardus III. erat verus heres Franciæ jure matris Isabellæ reginæ, filiæ regis Franciæ & sororis tunc regis. Ipse Edwardus erat in primo gradu distans ab isto ultimo ante eum rege mortuo. Recusaverunt proximum sibi heredem, & elegerunt pro eo Philippum collateralem in secundo gradu consanguineum Philippum de Valoys, linea recta relicta pro collateralis consanguineo in ulteriori gradu, puta secundo gradu, ascendendo retrorsum contra omnem conscientiam, & exheredaverunt reginam & Isabellam prædictam & etiam patrem suum. Et in hoc agendo ex mera invidia fecerunt contra jus & conscientiam. Nam, ut habetur in Sacra Scriptura, Numeri xxvii. "dixerunt Moyse & Aron, causa vero
Fol. 135. b.
"judicii venerunt quinque filiæ Saphet dicentes, Pater
"noster mortuus est, cur tollitur jus ejus de familia sua?
"Filium non habet, date nobis possessionem patris nostri."
Deus super consultus dixit Moyse, "Justam rem
"petunt filiæ Salphat." Ecce hîc talliatio hereditatum
ad masculos feminino sexu excluso à Deo dampnatur,
cum dicit Dominus, "Justam rem petunt filiæ Salphat."
Taliū igitur talliatorum ad masculos tantum erit
perpetuus cautus væ! væ! væ! quantæ sunt tenebræ!
quia ut cæci viam Dei & veritatis relinquunt, in propriis
tenebrarum adinventionibus spaciantes, juxta illud
Isaiæ x. "Væ! qui condunt leges iniquas, & scribes
"injustitiam, ut opprimerent in judicio pauperes, &
"vim facerent causæ humilium populi mei, ut essent vi-
"duæ præda eorum & pupillos deriperent." Et sequitur
quod talibus minatur Deus, quod, "locis refugii care-

1. Masculinos femineo C. C. 2. Masculinos C. C.

- “bunt, & vinculis sub Deo incurvabuntur, & cum inter-
 “fectis cadent.” Ecce quod cautus eorum erit semper
 vā! vā! Exheredarunt Isabellam reginam, regis Caroli
 sororem & heredem, mortuo marito rege Angliæ Ed-
 wardo secundo viduam. Exheredaverunt etiam regem
 Edwardum tertium parentibus suis mortuis quasi pupil-
 lum & orphanum. Nam ubi supra fratribus sine exitu
 defunctis succederet soror fratri in hereditate paterna,
 &¹ conclusionaliter hereditas daretur proximiori in san-
 guine sive masculino sive feminae. Ideo Deus dixit Moyfi,
 “Iuste petierunt filia Salphat.” Ille Salphat mortuus est
 iudicio, quia contra legem collegit ligna in sabbato, ut
 habetur Numeri xv. non tamen perdidit sequela sua jus,
 quod ipse & sui haberent in terra promissionis sibi in
 futuro in suis assignand. Edwardi tercii quondam legiti-
 mus successor dictus rex Henricus quintus Conquestor
 Normanniæ acceptus est pro vero herede regni Franciæ
 sub firma cartarum sigillatione. Et juraverunt sibi pro-
 cures Franciæ fidelitatem. Filius etiam suus rex Henri-
 cus sextus dominica qua tunc cantabatur *ô Sapientia*
 anno Domini m. cccc. xxxi. Parisius solempniter in re-
 gem Franciæ est coronatus. Carta prædicto regi Hen-
 rico quinto facta erat hac in sententia: “Carolus Dei
 “gratia rex Franciæ universis præsentis literas inspectu-
 1. “ris salutem &c. Conclusum est & concordatum, Quod
 “consanguineus noster Henricus rex Angliæ habebit in
 “conjugem præclarissimam puellam nostram & illustris-
 “simæ conthoralis nostræ filiam Katerinam. Item, Quod
 2. “durante vita nostra corona Franciæ nobis remaneat
 “cum redditibus & aliis eidem pertinentibus. Item,
 3. “Quod post obitum nostrum corona Franciæ cum per-
 “tinentiis remaneat consanguineo nostro carissimo Hen-
 “rico regi Angliæ & heredibus suis pro imperpetuo.
 Fol. 136. b. 4. “Item, ²quia infirmamur, volumus quod dictus consan-
 “guineus noster regnet sub nobis durante vita nostra.
 5. “Item, Quod omnes subditi nostri de quocunque statu
 “vel gradu fuerint eidem faciant fidelitatem. Item,
 6. “Quod filia nostra dotabitur in Anglia secundum mo-

1. Conclusionalem C. C. 2. Quod infirmari C. C.

“dum consuetum reginarum Angliæ, scilicet in xl. ml.
 “scutorum annuatim, quorum duo valent unum nobile
 “Anglicanum. Item, Quod dictus consanguineus no- 7.
 “ster laboret ad subdendum loca nobis rebellantia ex parte
 “Dolphini vel comitis Darminake, & præcipue ea quæ
 “sunt circa flumen Ligeris. Item, Quod omnia loca 8.
 “nostra conquesta per eundem extra Normanniam fiant
 “ad utilitatem nostram. Item, Quod ducatus Norman- 9.
 “niæ semper remanebit coronæ Franciæ sub ejus obedi-
 “entia & marchia. Item, Quod omnes personæ nobis 10.
 “faventes per hoc conquestum à suis terris vel ecclesiis
 “expulsæ restituantur, præstitis sacramentis de fidelitate.
 “Item, Quod in omnibus locis literæ & justitiæ durante 11.
 “vita nostra sub sigillo nostro sigillentur. Et in propriis
 “causis vel regenciam suam tangentibus durante vita no-
 “stra scribat sub sigillo suo. Item, Quod Parliamenta ser- 12.
 “ventur in locis nobis nunc aut in futuro subjectis.
 “Item, Quod idem consanguineus noster in primordio 13.
 “regenciæ suæ juret idem juramentum quod reges &
 “regentes Franciæ jurare consueverunt. Item, Quod 14.
 “secundum ¹ scire suum semper faciet bonos officarios. Fol. 137. 2.
 “Item, Quod singulæ ecclesiæ, Universitates, studia ge- 15.
 “neralia & collegia studentium, & alia loca ecclesiastica
 “gaudebunt antiquis privilegiis. Item, ² Quod quod 16.
 “consimiliter se habeat de temporalibus, civibus, villis
 “& personis. Item, Quod judicabit secundum anti- 17.
 “quas leges regni Franciæ & consuevas. Item, Quod 18.
 “dictus consanguineus noster durante vita nostra non
 “scribat in literis suis ominando se regem Franciæ, sed
 “ab eodem nomine se penitus absteineat. Item, Quod 19.
 “nos ad totam vitam nostram nominabimus, appellabi-
 “mus, & scribemus in lingua ³ Gallicana hoc modo,
 “scilicet, ⁴ Trecher filz Henr roy ⁵ Dangleter hereteur de
 “Francz” &c. Istæ apunctuationes erant factæ ad con-
 ventum personalem regum xii. Kal. Julii anno regni
 domini regis Karoli xliii.º. Et primo die Junii fuit
 facta proclamatio in Anglia de perpetua inter regna pace.

1. Stirpem pro scire in C.C. 2. Sic, cum duplici quod. 3. Gallica C. C.
 4. Trecheli C. C. 5. Danguet C. C.

Et, ut habetur supra, filius & heres dicti Henrici quinti sanctissimæ diebus suis vitæ vir modo choruscans gloriosis & multiplicibus miraculis, rex Henricus sextus Parisius in regem Franciæ fuit solempniter coronatus anno IX. ætatis suæ, anno videlicet dominicæ incarnationis

Fol. 137. b. M^l.CCCC. XXXI. ad fortificationem tituli sui Franciæ. Et, secundum Trever, rex Henricus secundus fecit lata fossata inter Franciam & Normanniam pro resistentia. Expulsis primis Britaniæ¹ habitatoribus & penitus destructis in magno numero, ab hoc regno gigantibus ex incubis de mulieribus genitis exulatis per Britones, teste historia Britonum, occupatum est regnum multis millenariis annorum per Britones, sic dictos à primo eorum rege Bruto de nobili Trojanorum sanguine, qui summo honore regnum istud Britaniæ occupantes multa laude digna fecerunt. Nec hac insula contenti conquestu eis alias regiones subjecerunt. Unde inter cetera rex Britaniæ Gurguncius navigium ducens in Daciam seu Danarchiam, tributum² sibi negatum & patri suo nobili regi Bellino prius solum durissimis præliis regem Danarchiæ interfecit, patriamque pristino jugo tunc supposuit. Et redeundo triginta naves obviam habuit de viris & mulieribus plenas, quorum dux Protholoi nomine adorato rege veniam & pacem rogavit. Dicebat autem se ex parte Hispaniarum expulsus fuisse cum suis adhærentibus, & maria illa circuire ut loca habitationis haberent. Petebat tunc humiliter ab eo portiunculam Britaniæ ad inhabitandum pro se & suis. Anno, ut dixit, & dimidio in mare erraverant. Quibus tunc concessit rex insulam Hiberniæ, quæ tunc omni incola caruerat, de se sub tributo de suis imperpetuo tenendam; ubi creverunt in gentem magnam. Multis post hoc annorum curriculis Marius rex Britaniæ quintus post Jesu Christi Salvatoris nostri nativitatem magna multitudine populum sub rege eorum Roderico nomine in aquilonari parte Britaniæ vicit, peremptoque eorum rege devicto populo Carenesiam sub tributo dedit ad inhabitandum. Et hii Picti dicebantur. Quibus Scoti, hoc est,

Fol. 138. a.

1. Hereditatoribus C. C. 2. Sic hæc concipiuntur.

Silvestri Hibernienses, adjuncti in parte septentrionali ab eis dominos Pictorum quadam vice ¹ proditorie interfecerunt. Effugientes alii residui cum aliis eis aliarum nationum additis in mare cum navibus fugientes sedem ceperunt in loco qui ab eis in hodiernum diem Pictavea nuncupatur. Certo post hoc annorum curriculo rex Britaniæ Maximus nomine conquestivit illam partem Franciæ, quæ ab incolis per eum introductis usque in hunc diem dicitur Britania Minor, Britonum sive Wallensium ² lingua loquentes in multis. Quantas provincias postea ille nobilis rex Arthurus conquestivit non est facile dictum. Sed demum Britonibus per Saxones subpeditatis, fugerunt qui poterant in occidentales regni partes (quæ nunc pars Wallia dicitur) pro magno timore, ut cera à Fol. 138. b. facie ignis. Et dividitur illa pars in tria, scilicet in Demeciam, hoc est, Suthwalliam, Venedociam, quæ dicitur Northwallia, & Powisiam. Nunc in auctorem ³ sume Giraldum Cambrensem de Topographia Walliæ. Venedocia situ terrarum est Demecia munitior, & robustis viro-um corporibus foecundior. Et insula Moniæ, hoc est, Anglesia, triticea ⁴ germinis fertilitate toti Walliæ fertur aliquandiu sufficere posse. Unde & Man Kemre Britanice, id est, Mater Kambriæ dici solet. Hæc pars lanceis longis præstat sicut australis, & præcipue circa Went fines arcu & sagittis solet prævalere. Item in Northwallia lingua Britanica est delicatior, ornatior, & laudabilior, quanto alienigenis impermixtior esse perhibetur. Carecken tamen in Suthwallia tanquam in medio Cambriæ ac meditullio sitam lingua præcipua uti & laudabilissima plerique testantur. Cornubia vero & ⁵ Armenica Britania, id est, Britania Minor, lingua utuntur fere persimili Kambriis, tamen propter originalem convenientiam ⁶ in multis ad hoc & ⁷ intelligibili, quæ quanto delicata minus & incompolita magis, tanto linguæ Britanicæ idiomati magis, ut arbitror, apropiata, sicut in australibus Angliæ finibus, & præcipue circa Devoniam, Anglica lingua hodie magis videretur incom-

1. Proditoris C. C. 2. Linguam C. C. 3. Sumo C. C. 4. Generis C. C.
5. F. Armorica. 6. Tum multis C. C. 7. Intelligibilem C. C.

Fol. 139. a.

posita borialibus partibus. Per crebras Dacorum irruptiones lingua est valde corrupta & à priori Saxonum lingua multum dissona. Unde libri Anglici Bedæ, Rabani, Aquini, regis Aluredi, & aliorum antiquorum cum lingua Devonica provincia præ ceteris conveniunt. Cambria dicitur à Kembro filio Bruti: nunc dicitur Wallia à Wallone duce, vel Ewandolena, sicut Gaufridi Arthuri monstrat historia. Saxones lingua sua esse extraneum Wallicum vocant, & ideo Kambres extraneos Wallicos vocabant, & terram eorum Walliam. Gens Wallica est levis, agilis, & magis aspera quam robusta, armis dotata, non solum qui generosi sunt sed etiam plebei. Tuba signo bellico audito statim ab aratro & aliis operibus ad arma se conferunt. Solum in Marcio & Aprili terram colunt. Armentis pascitur & avenis, lacte, caseo & butiro. Carne plenius, pane parcius vesci solent. Non mercimoniis, non navigiis, non mechanicis artibus, nec ullo prorsus nisi Martio labore vexantur, patriæ tamen tutelæ student & libertatis; unde in thoro turpe, in bello mori decus reputant. Inermes pugnant cum armatis, quandoque tamen armis utuntur levibus agilitatem non impredientibus, lorice minoribus, sagittarum manipulis, lanceis longis, galeis & clipeis, ocreisque ferreis. Rarius delectantur in bonis equis: ad bella pedestres incedunt. Nudis autem pedibus ambulant vel coreo crudo confutis. Rex vero Anglorum Henricus secundus imperatori Constantinopolitani, nomine Manu-
 eli, super insulæ Britaniæ situ ac natura magisque notabilibus eidem literis & nunciis inquirenti, inter cetera hoc ei quasi præcipuum rescripsit: "In quadam parte insulæ sunt gentes quæ Wallenses dicuntur, tantæ audaciæ & ferocitatis, ut nudi cum armatis congregari non verentur, adeo ut sanguinem pro patria fundere promississimam vitamque velut & pro laude pascisci. quodque mirandum est, quia bestię per totam insulam faciem quasi mansuescunt, homines vero prædicti mansuescere nesciunt." Hæc in litera regali. Insuper nec coenæ nec vestium est eis ulla sumptuositas, sed in equis

Fol. 139. b.

1. Sic. 2. F. Constantinopolitano. 3. Leg. ejusdem. 4. Sic.

solum & armis eorumque apparatibus tota versatur intentio. A mane ad vesperam manent jejuni, vespere vero eis coena sobria. Nemo in hac gente est mendicus. Omnium enim hospicia omnibus sunt communia. Largitatem & dapulitatem cunctis virtutibus anteponunt. Zelotipi vicio sicut nulla magis quam Hibernia, sic nulla minus quam Kambria gens laborat. Sunt multum inconstantes. Fœdera non observant, nec in bello sunt fortes nec in pace fideles. De perjurio non curant. De rapto vivunt inter se. In primo impetu belli majores sunt viris: in secundo impetu minores sunt mulieribus. Si forte hodie hæc gens in fugam fuerit conversa, cras nichilominus ad pugnam se parat; & quando die non prævalet, insidiis saltim & nocturnis irruptionibus hostem gravat. Plus mortuos diligunt quam vivos. Loquendi ¹ etiam audaciam & respondendi ² quorum principibus & magnatibus ³ cuilibet natura dedit. Inter se multos habent vates; & quandoque in sompnis per visiones hæc dona eis infunduntur. Quibusdam videtur lac vel mel, vel libros vel scedulas in ora eorum infundi, & post vaticinia proferunt. Etiam illarum partium heremitæ & anachoritæ sunt magis spirituales & majoris abstinentiæ quam alibi. Gens itaque hæc est vehemens in omni intentione; unde sicut malis nunquam pejores, sic bonis meliores non reperies. Circa annum DC⁴ LXXIX. sicut patet in antiquis Chronicis Britonum perdiderunt Gualenses (qui & Britones se dicunt) dominium insulæ quæ nunc dicitur Anglia, Saxonibus prævalentibus in omnibus contra ipsos. Sed Britones, qui remanserunt in occidentalibus partibus insulæ, residentes in montibus & nemoribus principes super se constituerunt, quos usque ad tempora regis Willielmi secundi reges vocaverunt. Et abinde usque ad annum Domini M. CC. XLIII. vixerunt oppressi sub principibus servitute, fame, & miseria propter jugum Saxonum super ipsos inflictum. Anno vero prædicto David princeps eorum ex sorore nepos suggestit Innocencio papæ principatum Walliæ ad ecclesiæ Romanæ feodum pertinere,

Fol. 140. a.

1. Autem C. C. 2. Leg. coram. 3. Civilibus eorum C. C. 4. 59. C. C.

seque de rege Angliæ tenere compulsus & injuste, volens sic & papam partem suam assumere & vicinum dominum evitare. Super quo negotio scripsit summus pontifex abbati de Aberconwey, à quo plenius instructus sub ¹ dissimulatione transivit. Anno Domini M. CC. ² LXIII. cum Simon Montis fortis insurgeret contra dominum suum regem Angliæ Henricum tercium filium regis Johannis principis Walliæ, Lewelinus, quod sonat Anglice Lews, Latine Lodowicus, eidem comiti confœderatus comitatum Cestriæ & marchiam ejus ³ crudeliter devastavit, ⁴ duoque castra, scilicet Dissard & Gumok, diruit, & ad solum complanavit. Quem cum dominus Edwardus, filius regis & comes Cestriæ, cum exercitu quæret propter ⁵ ipsa principem, illa ad nemorosa loca & palustria fugiens non pugnare ausus est. Et dominus Edwardus à patre suo est revocatus. Sic ipse princeps Walliæ antedictus cum tota sua potentia in ⁶ bellando deludens, in captionibus civitatum regiarum & in omnibus injuriis factis regi & suis per dictum Simonem comitem Leicestriæ manum fortem præbuit & adjutricem. Demum in bello de Ewysham interfecto comite Simone cum suis nobilibus sibi adhærentibus multitudo ⁷ etiam magna Wallensium interfecta ⁸ invenitur. Anno igitur Domini M. CC. ⁹ LXVIII.º circa festum Sancti Michaelis rex cum magno exercitu venit Salopiam, in Walliam progressurus, ut principem Lewelinum, qui parti comitis contra regem ¹⁰ foveret, ¹¹ debellarer. At ipse princeps missis ad regem nunciis XXXII. milia librarum sterlingorum pro pace habenda regi concessit. Sicque interveniente tunc legato Octobono, qui tunc fuit in Anglia, restituta est principi terra quatuor cantredorum, quam rex ei abstulerat jure belli. Cum vero mortuus esset rex

Fol. 141. a.

1. Desolatione transiit C. C. 2. 43. C. C. 3. Crudelem C. C. 4. Desolavit C. C. 5. Ipsam C. C. 6. Bellando C. C. 7. Autem C. C. 8. Invenitur C. C. 9. 48. C. C. 10. F. faveret. 11. Debilitaret C. C.

Angliam quibusdam majoribus sibi insidiantibus, petivit obsoles, scilicet filium regis comitem Gloverniæ & Robertum regis cancellarium. Quam petitionem rex indigne ferens dissimulavit negotium. Et ut principi pareret facilius ingressus ad regem, rex usque Cestriam progreditur, quæ est in confinio Walliæ; & missis ad eum nunciis ad homagium faciendum vocat. Quo regis mandatis parere detractante, exercitum convocat, disponens denegantem sibi homagium de suo feodo principem expugnare. Sequenti vero anno rex de Cestria in Walliam occidentalem ¹ militem nobilem Paganum de Canurciis, qui cuncta cæde incendioque vastavit. Post hæc statim Wallenses occidentales ad pacem regis venientes Pagano, militiæ regis in partibus illis capitaneo, castrum de Stedanway cum adjacente patria reddiderunt. Tunc princeps Walliæ Lewelinus videns se non posse contra regem Angliæ resistere, pacem petiit & optinuit sub hac forma, videlicet quod omnes captivi, quos actenus ratione regis Angliæ detinuit in vinculis, simpliciter & sine omni calumpnia liberarentur. Item pro pace & benevolentia regis habenda daret quinquaginta milia librarum sterlingorum, quorum tamen solutio in voluntate & gratia regis foret. Item pro terra quatuor cantredorū sine contradictione regi Angliæ & suis heredibus cum omnibus terris conquestis per regem hominesque suos, excepta insula Angleseïæ, imperpetuum remaneret. Insula enim Angleseïæ concessa est principi, ita ut solvat pro ea singulis annis regi mille marcas, quarum solutio incipienda erat in festo Sancti Michaëlis proximo tunc instanti. Pro ingressu vero quinque millia marcarum daret. Et si princeps sine herede de corpore suo moreretur, illa insula in regis Angliæ possessionem rediret. Item, quod princeps veniret ad natale Domini in Angliam ad regem pro homagio faciendo. Item, quod omnia homagia Walliæ remanerent regi præterquam quinque Baronum qui in confinio Snowdoniæ morabantur. Aliter enim princeps convenienter vocari non posset, nisi sub se aliquos Barones haberet. Item, quod

Fol. 141. b.

¹ Ita hæc concipiuntur.

nomen principis tantum haberet ad vitam suam; & post mortem ejus quinque prædictorum Baronum homagia regi Angliæ ¹ facerent & suis heredibus in æternum. Et pro affecuratione istorum tradidit princeps decem obfides de melioribus Walliæ absque incarceratione & exheredatione & termino liberationis. Et de omni cantredo, & de Snowdonia, & de consilio principis viginti jurabunt tactis sacrosanctis reliquiis, Quod quicumque princeps aliquem prædictorum articulorum infregerit, nisi monitus se correxerit, alienabunt se ab eo, & eidem in omnibus quæ poterunt hostes fient. Item præter hæc ² dictus princeps fratres suos quos læsit placabit. Habuit enim tres fratres, quorum Owinum seu Andoënum & Rodoricum incarceraverat. Tercius vero David fuga dilapsus multis annis cum rege Angliæ stetit, à quo contra morem gentis suæ miles factus in ista guerra, ob probitatem & fidelitatem suam plurimum erat regi acceptus; unde & eidem castrum de ³ Dynbygh contulit in Wallia, cum terris ad valorem mille librarum annui redditus. Insuper & uxorem dedit filiam comitis Derbyæ. ⁴ Owinus igitur liberatur à carcere. ⁵ Quin paulo ante fugerat Rodericus, qui fratrem suum fugiens in Anglia morabatur. Rex vero in occidentali parte Walliæ apud ⁶ Lampadervant insigne castrum construxit ad cohibendum irruptiones ⁷ Wallicorum. Anno Domini M. CC. LXXXI. David, germanus principis Walliæ, immemor beneficiorum regis Angliæ, qui eum promoverat, & contra fratrem suum principem eum prosequenter protexerat, ad insurgendum contra regem Walliam ⁸ incitavit. Atque ut principem nobilesque Wallensium ad seditionem facilius inclinaret, ipse primus facinus ingreditur, Rogerumque de Clyfford, nil mali suspicantem, collecto exercitu prodigiose in castro suo de Hawardyn Dominica in Ramis Palmarum cepit, quosdam milites eis resistere volentes interfecit inermes. Exinde reversus ad principem, collecto exercitu una cum eo Rodolanum

1. F. fierent. 2. Dunbighe C. C. 3. Owyng C. C. 4. Qui C. C. 5. Lampadervant C. C. 6. Wallorum C. C. 7. Leg. incitavit.

venit, obsidionemque posuit circa castrum. Quod rex
[¹ audiens] qui tunc in partibus Sarum fuit, cum omni
celeritate ad partes Walliæ festinavit. Cujus audito ad-
ventu princeps obsidione soluta se longius subtraxit.
Interim captum est castrum de Lampaderwaure per Be-
lum filium Mailonis, & Griffinum filium Meredoci. Fol. 142. b.
Capta sunt etiam in illis partibus per alios Wallensium
nobiles castra plura. Eodem anno archiepiscopus Can-
tuariensis Johannes Peckam intravit Snowdoniam, ut
principem & fratrem suum David ad pacem reduceret
regis. Sed frustratus intento in eos excommunicationis
sententiam fulminavit. Et anno sequenti rex cum valido
exercitu per insulam Angleseia, quam per nautas por-
tuum acceperat, versus Snowdoniam progrediens, ut viam
pararet exercitui ultra maris brachium, quod insulam
dividit à continente terra, juxta civitatem ² Bangoren-
sem constituit pontem fieri ex navibus invicem colli-
gatis. Comes Glovernæ interim Walensibus magnas
strages fecit. Princeps vero vastatis terris Resi filii
³ Meroduci, qui cum rege fideliter tenuit, scilicet de
Cardigan & Stredonwy, inde progressus est versus ter-
ram de Buelt cum quibusdam paucis. Cui cum sua mi-
litia supervenientes nobiles viri Johannes ⁴ Giffard & Ed-
mundus de Mortuo Mari nil suspicantes de principe,
ipsum cum sociis pugna aggredientes, ipsum principem
perjurum & excommunicatum occiderunt feria sexta
ante festum Sanctæ Luciæ. Principis autem post mortem
à quodam qui intererat agnitum caput abscisum regi
defertur. Quod ⁵ Londoniis transmissum, est per tem-
pus aliquod positum super turrin ⁶ Londoniarum in
commune spectaculum intuentium. Anno sequenti pa-
rato ponte de quo prædictum est rex de Angleseia cum
suo exercitu Snowdoniam venit, castra omnia principis
sine notabili resistantia cepit, & cito post tota Wallia
subjecta est regiæ potestati. Eodem anno ante festum Fol. 143. a.
Sancti Johannis captus est David frater principis totius
guerræ incensor, Rodelanumque ductus, quem rex licet

1. Deeſt C. C. 2. Bangonensien C. C. 3. Mereduci C. C. 4. Giffardi C. C.
5. Londiniis C. C. 6. Londinarum C. C.

instante

instanter hoc peteret ad suum aspectum accedere non permisit. Et ab inde Salopiam missus est carceri mancipandus. Quo anno rex ibidem tenens Parliamentum per deputatos justiciarios dictus David morti adjudicatus est. Deinde suspensus & intestinis combustis decollatus & quatripartitus est. Cujus quartæ nobilibus civitatibus Angliæ, & ejus caput Londoniis super ¹ palum fixum est, ad terrorem confimilium proditorum. Hoc audientes alii majores & nobiliores Walliæ se & sua promte regi & ministris ejus cotidie reddiderunt. Et ex tunc rex Angliæ juste & pacifice Walliam occupavit, & ad modum Angliæ in shiras seu comitatus ² divisit & hundredas, secundum consuetum modum Angliæ. In hiis Walliæ guerris, ut scribit Nicholaus Trevet in Chronica sua, Willielmus de Bello Campo comes de Warrewyke audito quod Wallenses in magna multitudine in quadam planitie inter duo nemora se adunassent, assumpta secum electa militia cum balistariis & sagittariis de nocte superveniens eos undique circumcinxit. In terra lanceis ³ cuspides in oppositum irruentium dirigunt, ut sic se ab impetu equitum tuerentur. Sed comes inter duos equites posito uno balistario, ac jaculis balistarum magna parte eorum qui lanceas tenebant prostratis in turma equitum, in reliquos irruens tantam intulit stragem quanta eis una vice ulla non creditur temporibus retroactis ⁴ contigisse.

Fol. 143. b.

Declaratio
quomodo
dominium
Hiberniæ
est ad coronam
Angliæ
devolutum.

Ut scribit Willielmus Newburgensis libro 11do. quidam clericus genuit filium nomine Nicholaum. Pater mundo relicto factus est monachus apud Sanctum Albanum. Filius suus Nicholaus prædictus ultra mare proficiscens trans Rodanum peregrinatus est in regionem quæ Provincia dicitur, ubi est monasterium Canoniorum regularium quod dicitur Sancti Rufi, ubi pro tempore pausavit. Et quoniam erat corpore elegans, vultu jocundus, prudens in verbis, ad mimica impiger placuit omnibus. Rogatusque est canonici ⁵ ordinis suscipere habi-

1. Pontem C. C. 2. Dimisit C. C. 3. Cuspideo oppositu C. C. 4. Contigisse. Declaratio quo viam [sc] dominium Hiberniæ est ad coronam Angliæ devolutum. Ut scribit C. C. 5. Habitis suscipere ordinem C. C.

tum. Cumque esset ¹ acris ingenii & linguæ expeditæ, frequenti & studiosa lectione ad scientiam atque eloquentiam ² multum profecit. Unde factum est ut abbate defuncto eligeretur in abbatem. Poenitentia postea ducti atque indignati quod hominem peregrinum levassent super capita sua, ³ facti sunt ei de cetero infesti. Tandem ad sedem apostolicam eum provocabant. Cumque papa Eugenius veritatem novisset, facta concordantia inter partes eos remisit. Nec diu pax stetit quin iterum papa querelis pulsatus & veritatem scrutans ait canonicis: "Ite domum & alium abbatem eligite, quia istum ulterius non habebitis. Indigni estis sibi quovismodo uniri." Et tunc papa fecit eum Albanensem episcopum, ac non multum post cognita ejus industria, in gentes ferocissimas Dacorum & Norensium pro verbi Dei prædicatione & aliis negotiis cum plenitudine potestatis direxit legatum. Quo officio in barbaris nationibus per annos aliquot sapienter & strenue administrato, Romam cum salute & gaudio remeavit, à summo pontifice & cardinalibus cum honore & gloria susceptus. Tandem sede papali vacante ⁴ omnium in eum voce concurrentes Romanæ urbis pontificatum suscepit, ex Nicholao Adrianus quartus vocatus anno Domini M. C. LIII. & sedit IIII^{or}. annis. Ille papa Adrianus anno Domini M. C. L. concessit regi Angliæ Henrico secundo conquestionem Hiberniæ. Cujus concessionis ⁵ potestatem, causam, & modum in bulla sua ad regem directâ exprimit in hiis verbis: "Adrianus servus servorum Dei karissimo in Christo filio illustri regi Angliæ Henrico salutem & apostolicam benedictionem. ⁶ Laudabiliter & satis fructuose de glorioso nomine in terris & æternæ felicitatis ⁷ præmiis cumulandis in cœlis tua magnificentia cogitat, dum ad dilatandos ecclesiæ terminos, ad declarandum indoctis & rudibus Christianæ fidei veritatem & viciorum plantaria de agro dominico extirpanda sicut catholicus princeps intendis, & ad id convenientius exequendum consilium apostolicæ sedis

Fol. 144. 2.

1. Acuti C.C. 2. Multis profecit C.C. 3. Subjecti sunt C.C. 4. Omnes C.C. 5. Pietatem C.C. 6. Laudabilem C.C. 7. Premiis cumulandam C.C.
"exigis

"exigis & favorem. In quo facto quanto altiori con-
 "filio & majori discretionem procedis, tanto feliciorum
 "progressum præstante Domino te confidimus habitu-
 "rum, eo quod ad bonum exitum & finem¹ valeat per-
 "tingere qui de arbore fidei & religionis amore princi-
 "pium acceperunt. Sane Hiberniam & omnes insulas
 "quibus sol justitiæ Christus illuxit documenta fidei Chri-
 "stianæ² perceperunt, ad jus beati Petri apostoli &
 "sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ, quod tua³ etiam nobi-
 Fol. 144. b. "litas recognoscit, non est dubium pertinere. Unde
 "tanto in eis libentius plantationem fidei & germen
 "Deo gratum inserimus, quanto id nobis in nostro exa-
 "mine districtius prospicimus exigendum. Significasti
 "nobis, fili in Christo carissime, te Hiberniæ insulam ad
 "subdendum illum populum legibus, & vitiorum planta-
 "ria inde extirpanda velle intrare, & de singulis domibus
 "annuatim unius denarii beato Petro velle solvere pensi-
 "onem, & jura⁴ ecclesiarum illius terræ illibata & integra
 "conservare. Nos itaque pium & laudabile desiderium fa-
 "vore congruo prosequentes, & petitioni tuæ benigne im-
 "pendentes assensum, gratum acceptum habemus, ut pro
 "dilatandis ecclesiæ terris, pro viciorum restringenda
 "parte, & corrigendis moribus & virtutibus inferendis,
 "& pro Christianæ religionis augmento insulam illam
 "ingrediaris, & quæ ad honorem & salutem terræ il-
 "lius spectaverint exequaris, & illius terræ populus ho-
 "norifice te suscipiat & sicut dominum⁵ venerentur,
 "jure nimirum ecclesiæ illibato & integro permanente,
 "& salva beato Petro apostolo & sacrosanctæ Romanæ
 "ecclesiæ de singulis domibus annuatim unius denarii
 "pensione. Si ergo, quod⁶ animo concepisti, effectu
 "duxeris prosequendi complendum, stude gentem illam
 "bonis moribus informare, & cogites, tam per te quam
 "per illos, quos ad hoc fide, verbo idoneos & vita esse
 "perspexeris, ut decoretur ibi ecclesia, plantetur & cres-
 "cat fidei Christianæ religio, & quæ ad honorem Dei
 "& salutem pertinent animarum taliter ordinentur, ut a

1. Sic. 2. Sic. 3. Autem C.C. 4. Ecclesiasticarum C.C. 5. Sic. 6. Animo
 & c. ut patet in historia rex Henricus circa festum Sancti Michaelis C.C.

"Deo sempiternæ à Deo cursum merearis, & in terris
 "gloriosum nomen valeas in seculis optinere." Rex
 ergo Henricus circa festum Sancti Michaëlis Wintoniæ
 Parlamento de conquienda Hibernia cum suis optima-
 tibus tractavit, quod ² quia" matri ejus imperatrici non
 placuit, ad tempus aliud dilata est illa expeditio. Trans-
 versis igitur xv. annis anno Domini m.c. ³ LXXI. rex
 ipse Henricus apud Rothomagum suos Barones convo-
 cans, de profectione sua in Hiberniam tractavit. quia
 tunc supervenerunt nuncii comitis de Strogoyl mares-
 calli Angliæ, qui propter singularem ejus fortitudinem,
 præcipue in brachiis, dicebatur à populo Ricardus Strang-
 bow. Hujus terras propter quandam offensam ei ob-
 jectam & præensam rex acceperat in manu sua, & ipse
 exul in Hibernia morabatur. Hii nuncii obtulerunt regi
 ex parte ipsius comitis pro pace sua habenda civitatem
 Dubliniæ ac civitatem Watirfordiæ, & omnes alias civi-
 tates suas quas habebat in Hibernia per mortem ⁴ Dere-
 moti filii Murchardi regis Laganæ, ⁵ id est, Leymster,
 cujus metropolis est civitas Dubliniæ, cujus duxerat in
 uxorem filiam & heredem nomine Evam. Hoc audito,
 rex Henricus eidem comiti restituit terras suas in Anglia,
 planamque terram quam acceperat in Hibernia cum
⁶ uxore libere concessit, constituens eum totius Hiberniæ
 senescallum. Ante omnia hæc, secundum Giraldum Cam-
 brensem, Dermicius Makmur, quod sonat ⁷ Murchardiis
 filius Lageinensium princeps & quintæ illius portionis
 Hiberniæ rex & rector, orientalia maritima majori Bri-
 taniæ mari tantum interfluente continua olim possidebat.
 Is ⁸ principio tyrannus effectus Oroncii monoculi, Me-
 dencium regis, ⁹ in remotis agente tempore guerræ inter
 eos rapuit ¹⁰ Oomach nomine uxorem ejus, & multo po-
 tius quia ¹¹ rapi voluit & ut prædoni præda fieret ¹² ipsam-
 que procuravit. Rex tamen ¹³ Oroncius gravius dede-
 coris quam dampni dolore percussus, totum tunc in vin-

Rex Hene-
ricus secun-
dus. M.

Fol. 145. a.

Expugnatio
Hiberniæ.
M.

Strygulia
Chepistow.
M.
Ricardus
comes Stri-
guliæ. M.

In cujus
sede regitur
comes Pem-
brochiæ. M.

Fol. 145. b.

1. Sic. 2. Deest C. C. 3. 51. C. C. 4. Dermicii C. C. 5. Alias C. C.
 6. Uxore sua libere C. C. 7. Murchardi C. C. 8. Principius C. C. 9. Ita
 hac concipiuntur. 10. Oomachem C. C. 11. Rapi C. C. 12. Leg. iplaque.
 13. Oroncius C. C.

Dermicius
rex Lageni-
æ. M.

Litera mis-
siva in Der-
micii regis
Lageniæ
usum per
Henricum
secundum.
M.

Fol. 146. a.

dictam virus evomuit. Et mediis excogitatis Connacten-
sium tunc principem totius Hiberniæ tunc monarcham
& totam ¹ fere² Hiberniam sibi associavit. Considerantes
autem Lagenienses principem suum jam in arto positum,
² eum omnes reliquerunt. ³ Intelligens etiam quod à
subditis principi ⁴ cuilibet potius expedit amari quam
timeri, expedit etiam timeri dum ex dilectione potius
timor ille præveniat quam ex coercione. quicquid enim
terrenis affectibus adamatur consequens est ut & timea-
tur. Rex igitur Dermicius mari transito ad regem Anglo-
rum regem Henricum secundum auxilium humiliter po-
stulaturus accessit in Aquitaniæ partibus tunc ⁵ existen-
tem. Qui benigne receptus materia ⁶ etiam cognita
⁷ suscepto ab eo subjectionis vinculo fidelitatisque sacra-
mento literas ei sub hoc tenore contulit: "Henricus rex
"Angliæ, dux Normaniæ & Aquitaniæ, & comes An-
"degaviæ, universis fidelibus suis Anglis, Normannis,
"Gwallensibus & Scotis, cunctisque nationibus suæ di-
"tioni subjectis salutem. Cum præsentis ad vos. literæ
"pervenerint, noveritis nos Dermicium, Lageniensium
"principem, in gratiæ nostræ & benevolentiae sinum re-
"cepisse. Unde quisquis ei de amplitudinis nostræ signi-
"bus tanquam homini & fideli nostro restitutionis auxi-
"lium impendere voluerit, se nostram ad hoc tam gra-
"tiam noverit quam licentiam obtinere." Rediens tunc
Dermicius à rege in Angliam pervenit Bristolliam, & ut
breviter dicam, Ricardum comitem de Stroygel sibi ad-
jutorem accepit, heredemque ⁸ rcē⁹ unicæ ⁹ filiæ nomi-
ne Evæ ¹⁰ in filium adoptavit, & vernali tempore se-
quente cum electa Anglorum & Wallensium multitudine
in Hiberniam pariter applicuerunt & comes Ricardus &
sui. Dermicius prius apud ¹¹ Fernans à clero honorifice
susceptus est mense Augusti, non tamen ut rex vel prin-
ceps, sed satis singulariter ibi hiemavit. Demum An-
glorum adventu propalato tota conturbata est Hibernia.
Nam amici Dermicii sibi ubi erat convolantes, cum ipso

1. Deest C. C. 2. Cum C. C. 3. Intelligentes autem C. C. 4. Civilibus
pocius C. C. 5. Exeunte C. C. 6. Autem C. C. 7. Sustainatus eo C. C. 8. Deest
C. C. 9. Filix suæ nomine C. C. 10. Et fil. C. C. 11. Fernas C. C.

Dermicio & filio ejus ¹ Dunenaldo, naturali sed non legitimo filio, viro prævalido cum quingentis circiter viris ad Anglicos accesserunt, & primo ceperunt Gweirfordiam, post Waterfordiam, & tandem Dubliniam & totam Laogeniam. Et festo Sanctæ Lucie virginis & martyris, ut citius potuit, rex Henricus in Hibernia cum exercitu suo applicuit apud ² Waterford ³ anno regni sui xvii. ætatis suæ xl^o, anno Domini m. c. lxxii. Attamen indignationem habuit, quod comes Ricardus & alii ante suum adventum Hiberniam intrassent, sed, ut casus requirebat, terris per comitem Ricardum & ³ alios conquisitis sibi resignatis, in brevi spacio totam Hiberniam ⁴ sine notabili sibi resistentia subjugavit. Est ⁵ etiam hæc advertendum ⁶ secundam quasdam cronicas, & præcipue secundum historiam Britonum, quod cum rex Arthurus totius Britannie rex cum sibi Hiberniam subjugasset, ⁷ captivato Gilomanro rege & monarcha Hibernie, & principibus ceteris ei resistere non valentibus sponte regi Arthuro se submiserunt. Consimilis processus de spontanea & debita submissione habetur supra de regibus Gurguncio Britonum & Edgato Anglorum & nunc ⁸ Arthuri. Hiis secundum quosdam consideratis, rex Angliæ non tenetur invite concessionem summi pontificis, nec tributum taxatum per eum ei reddere, quia potuit jure hereditario terram illam vindicare. Nec submitio per cartam, quam fecit Johannes rex Angliæ, qui anno Domini m^l. cc. xiii. submitit regnum suum Romanæ curiæ pro se & suis successoribus, & singulis annis de qualibet domo tam Angliæ quam Hibernie denarium unum beato Petro donare cum alia summa, scilicet quia coactus per interdictum & per regem Franciæ contra eum per Romanam curiam provocatum & rogatum ut regnum Angliæ invaderet. Barones insuper Angliæ confederati cum rege Francorum promiserunt sibi quod regnum Angliæ filio suo Lodowico traderent. Hiis periculis & angustiis per hostes tam domesticos quam extraneos volens ecclesiastica protectione muniri, legato procurante

Henricus
rex secundus applicuit cum exercitu suo apud Waterford in Hibernia. M.
Fol. 146. b.

Arthurus
rex fuit Hibernie expugnator. M.
Edgarus. M.

Johannes
Angliæ rex subjugator Hibernie. M.

Fol. 147. a.

Conspiratio
Baronum Angliæ adversus Henricum regem Angliæ secundum. M.

1. Dunewaldo C.C. 2. Waterfordiam C. C. 3. Anno C. C. 4. Sub C.C.
5. Autem C.C. 6. Leg. secundum. 7. Captato C. C. 8. Sic.

Pandulpho, qui tunc in Anglia præsens fuerat, submisit regna Angliæ & Hiberniæ summo pontifici in forma superius memorata. Post hæc anno Domini M. CC. XLV. regnante Henrico filio regis Johannis antedicti ad concilium Lugdunense missi sunt nuncii pro rege de consilio prælatorum & comitum ac baronum viri nobiles Hugo Bygot, Johannes filius Galfridi, Willielmus de Cantilupo, Philippus Basset, dato illis advocato magistro Willielmo de Powyk, ut isti submissioni regis Johannis de censu annuo pro Anglia & Hibernia contradicerent, ¹ & quod de regni assensu non processerat, sed per archiepiscopum Cantuariensem vice totius regni fuerat reclamatum. Tunc papa hiis auditis dixit, Quod hoc negotium indiguit meliori deliberatione. Et cito post dicta carta cremata est ² Viterbii cum camera Domini papæ." Et sic mansit illud negotium in suspenso. Huic materiæ processus correspondens habetur in Chronica quæ ³ dicitur Flores historiarum, quod anno Domini M. CC. XVI. Gualo legatus dixit Philippo regi Franciæ, "quod regnum Angliæ erat sub patrimonio papæ." Cui rex Philippus respondit: "Non est ita. quia nullus rex vel princeps potest dare regnum suum ⁴ sine assensu Baronum suorum qui regnum tenentur defendere. Et si papa hunc errorem tueri, allectus novæ dominationis libidine, contumaciter decreverit, exemplum omnibus regnis dabit perniciosum." Addidit etiam dicens: "Rex Johannes regnante rege Ricardo fratre suo vellet fratrem suum dictum regem Ricardum injuste privasse à regno, unde propter prodicionem erat dampnatus. quam sententiam pronunciavit Hugo de Pufant episcopus Dunolmenfis. Et sic non est nec fuit verus rex. Et licet aliquando fuit verus rex, postea regnum forisfecit per mortem Arthuri filii senioris fratris sui Gaufridi comitis Britaniæ, de quo facto dampnatus erat in curia nostra." Hæc ubi supra. Quod possit & debeat revocari regis Johannis concessio patet ⁵ ex de ⁶ cure, capitulo ⁷ *Intellecto*, ubi papa sententiat ad

Fol. 147.^b.

1. Et quoque de C.C. 2. Desunt C.C. 3. Dicta C.C. 4. Super C.C. 5. Sic.
6. Jure C.C. 7. Intellecto C.C. regem

regem Hungariæ, quod alienatio, quæ est in præjudi-
cium & contra honorem regni sui, confirmata etiam Fol. 148. a.
juramento, ¹ debet revocari. Juramentum enim quod est
in dampnum Juris episcopalis potius est perjurium quam

juramentum. ² ext titulo *Sicut est nostris*. Jam ad ma-
teriam præassumptam redeunt, videre clare possumus,
quod rex Angliæ Henricus secundus regnum Dubliniæ
& Laogeniæ in vulgari Leynster dictæ, cum civitate Wa-
tirfordiæ & omnibus suis firmitatibus optinuit ex dono
Ricardi comitis de Strogoyl heredis regis Deremoti seu
Dermicii per * Dominam uxorem suam, dicti regis • Evam.
apud Fernan civitatem in Hibernia sepulti filiam &
heredem. Et sic habens ingressum in insulam Hiber-
niæ per terras Ricardi comitis, partem residuam potuit
vendicare libere jure belli. Et sic patet specialiter de
Hibernia, quod jure duplici ad minus vel triplici rex
Angliæ libere occupat terram illam Hiberniæ. Rex etiam
Henricus secundus non sufficienter contentus bulla præ-
dicti sanctissimi patris papæ Adriani natione Angli, ³ quin-

III.

etiam à suo nobili successore papa Alexandro confirma-
tionem habuit, ut vidi in Chronica Giraldi Cambrensis,
sub hac forma : “ Alexander servus servorum Dei ka-
“ rissimo in Christo filio illustri Anglorum regi Henrico
“ salutem & apostolicam benedictionem. Quoniam ea
“ quæ à prædecessoribus nostris rationabiliter indulta nos-
“ cuntur perpetua merentur stabilitate firmari, venera-
“ bilis Adriani vestigiis inhærentes, ⁴ vestrique desiderii
“ fructum attendentes, concessionem ejusdem super Hi-
“ bernici regni dominio vobis indulto, salva beato Petro
“ & ⁵ sacrosancto Romanæ ecclesiæ sicut in Anglia sic &
“ in Hibernia de singulis domibus annua unius denarii
“ pensione, ratam habemus & confirmamus, quatinus, eli-
“ minatis terræ illius spurcitiis, barbara natio quæ Christi-
“ ano censetur nomine, vestra diligentia morum induat
“ venustatem, & redacta in formam hætenus informi

Litera mis-
siva ab A-
lexandro
papa ad re-
gem Henri-
cum secun-
dum. M.

Fol. 148. b.

1. Dicitur C. C. 2. Sic. Sed in C. C. extraneum, sicut est juris. Jam &c.

3. Qui autem à suo C. C. 4. Virique C. C. 5. Sic.

“finium illorum ecclesia, gens ea per vos Christianæ pro-
 “fessionis nomen cum effectu de cetero ¹ consequatur.”
 Huic & priori certo Cartæ rex Henticus prædictus in
 primo introitu ante exitum suum, convocatis tunc præ-
 latis & magnatibus regni illius, in præsentia legati do-
 mini papæ, in solempni ibi convocatione reformata
 erat ecclesia Hiberniæ correspondenter ecclesiæ Angli-
 canæ. Hæc Giraldus, ut supra. Non oblivioni detur,
 quod ² urbs Baionensis in Gasconia est Gasconiæ caput.
 Unde Hibernenses in Hibernia secundum multorum sen-
 tentiam provenerant. Et sicut ³ Willielmus multiplicavit
 castella in Anglia, sic rex Henricus secundus & novi
 Anglici fecerunt in Hibernia. De Anglia vero est ⁴ ad-
 vertendum, quod quondam Romani imperatores eam
 sibi ⁵ subjugarunt & tributum acceperunt, Julio Cæsare
 eam primo intrante ante nativitatem Christi XLVII. annis.
 Et post eum sex ad minus imperatores Romani in ea ut do-
 mini fuerunt, Claudius, Severus, Caricius, Constantius, Con-
 stantinus, & Maximus. Et duo alii secundum quosdam,
 alius Severus & alius Constantius. Et sic Romani regna-
 verunt hîc annis ccccix. Sed postea Britones Roma-
 num imperium contempserunt, nec tributum dederunt,
 nec alium regem post tempora præcipue Arthuri susce-
 perunt, sed libere apud semetipsos vixerunt. Extracta
 sunt hæc de libro Sancti Germani, qui intitulatur De
 origine Britonum. Michi tamen videtur quod compu-
 tando ab ⁶ introitu & conquestu Julii Cæsaris ad con-
 questum Arthuri super Romanos, multo plures alii fue-
 runt, nisi prior sententia salvetur per subtractionem alio-
 rum quibus Britones rebelles ⁷ fuerunt.

Fol. 149. a.

Declaratio juris Regis Angliæ ad Scotiam & ipsum regnum.

Anno Domini M. CCC. I^{mo}. papa Bonifacius per Sco-
 tos informatus regi Angliæ Edwardo primo literas suas
 direxit asserens regnum Scotiæ ad jus Romanæ ecclesiæ

1. Consequantur C. C. 2. Urbis C. C. 3. Willielmus Conquestor C. C.
 4. Animadvertendum C. C. 5. Subjugaverunt C. C. 6. Interitum C. C.
 7. Fuerunt. Et hoc contigit sæpius. Declaratio C. C.

pertinere,

pertinere, regemque Angliæ subjectionem ejus contra
justitiam & in præjudicium sedis apostolicæ vindicare,
rationes allegans subscriptas: Primo, quod cum Hen-
ricus rex Angliæ, pater regis istius, auxilium optinuisset
in guerra contra Simonem de Monte Forti à rege Scot-
torum Alexandro, ne hoc auxilium jure subjectionis cu-
jussibet aut debitum, petatum aut præstitum ¹ putaretur, Fol. 149. b.
idem rex Henricus per literas suas patentes recognovit,
non ex debito recepisse, sed ex speciali gratia. Item ad
coronationem hujus regis vocatus per literas tantis so-
lemnibus interesse, venit, sed non ex debito sed ex sua
mera voluntate spontanea, & ex ² grati sua speciali. In-
super pro terris de Tindale & Penereth in regno Angliæ
positis cum rex Scotiæ ad præsentiam regis Angliæ se per-
sonaliter contulisset, eidem fidelitatem impensurus pro eis-
dem terris tantum in Anglia sitis, non ut rex Scotiæ nec
pro regno Scotiæ eandem fidelitatem exhibuit, quia pa-
lam coram populo protestatum erat, quod pro regno
Scotiæ fidelitatem aliquam regi Angliæ facere non de-
bebat. Prædictus etiam rex Alexander reliquit puellam
heredem, nomine Margaretam, neptem regis Angliæ,
tunc minoris ætatis. Cujus custodia non ad regem An-
gliæ velut ad dominum supremum venit, sed ad ceteros
ejusdem regis Scotiæ proceres ad hoc electos. Redarguit
etiam dictus papa regem, eo quod post mortem dicti
Alexandri regis Scotos tanquam acephalos & ducis suf-
fragium non habentes, ipsos per vim sibi subjugavit &
metum, in præjudicium & gravamen non modicum ec-
clesiæ Romanæ. ³ Adiciens, quod cum ⁴ dominus papa
officium legationis alicui committit exequendum in
regno Angliæ causa solutionis decimæ vel etiam pro alia
quavis causa rationabili, & hujusmodi legatio literis &
privilegio speciali dictæ apostolicæ sedis ad dictum re-
gnum Scotiæ non extendat, resistendum est hujusmodi
legationi, prout ⁵ tempore felicitis recordationis Adriani
contigit evidenter. Nam legatus ipse ad præfatum re-
gnum Scotiæ & aliquatenus admissus non extitit, donec

I. ratio.

II.

III.

Rex Scotiæ
fecit homa-
gium Hen-
rico regi
secundo. M.

III.

Fol. 150. a.

1. Putantur C. C. 2. Leg. gratia. 3. Adiciens C. C. 4. Dicitur propter
officium legationis C. C. 5. Ipse MS.

per

per literas ¹ apostolicas speciales sibi legationis officium fuit in eodem commissum. Item addidit, ² regnum per beati Petri apostoli reliquias venerandas non sine summo divini dono muneris conversum exitit ad fidei catholicæ unitatem. Et ³ qualiter etiam antiquis temporibus Eboracensis archiepiscopus qui tunc erat, mota per eum super jure metropolitano adversus prælatos Scotiæ quæstione, pro se nequiverat sententiam optinere. Hiis propositis monuit regem dominus papa per literas suas, quod episcopos, abbates, clericos, & omnes alios regni Scotiæ quos detinebat captivos in carcere libere exire & abire permetteret, & quod officiales suos de regno Scotiæ memorato revocaret, quos in præjudicium, injuriam, ⁴ & grave scandalum fidelium populorum & oppressionem justorum in dicto regno statuerat & ordinaverat, ita quod acceptior & gratiosior fieret Deo, & favorem apostolicæ sedis in hoc sibi acquireret plenius. Et si in eodem regno Scotiæ vel aliqua parte ejus aliquid se habere assereret, per procuratores vel nuncios suos ad hoc ⁵ specialiter constitutos cum omnibus juribus, munimentis ⁶ hujusmodi negotium tangentibus ad sedem apostolicam destinaret, super præmissis plenæ complementum justitiæ recepturus. Rex apostolicis literis ex deliberato apud Lincolniam convocato consilio pro jure suo declaranti, literam hujus tenoris rescripsit:

Consilium
convoca-
tum apud
Lincolni-
am. M.

“⁷ Altissimus ⁸ conspector nostræ scrinio memoriæ ⁹ in-
“delibili stilo novit inscribi, quod antecessores & pro-
“genitores nostri reges Angliæ jure superioris & ¹⁰ directi
“dominii ab antiquissimis retro temporibus regno Scotiæ
“& omnibus ipsius regibus & temporalibus annexis eis-
“dem præfuerunt, & ab eisdem proceribus à quibus vo-
“lebant legalia homagia receperunt & fidelitatis debita
“juramenta. Nos juris & domini possessionem ¹¹ con-
“tinentes pro tempore nostro eadem tam à rege Scotiæ
“recepimus quam ab eisdem proceribus ipsius regni:

1. Applicans C. C. 2. Regimen C. C. 3. Qualem C. C. 4. Et genere scandalum fid. C. C. 5. Speciale C. C. 6. Hujus neg. C. C. 7. Vide chronicon Walteri de Gisburne MS. ubi hæc eadem occurrunt, pag. 286. Hæc notula in margine Apographi existit Bodlejani. 8. Inspector jure scrinio C. C. 9. Indebiti C. C. 10. Dicti C. C. 11. Leg. continuantes.

“quinymmo tantam juris & dominii prærogativam su-
 “per regnum Scotiæ & ejusdem regni
 “gaudebant, quod regnum ipsum fidelibus suis confere-
 “bant. Reges ¹etiam ex justis causis ammovebant, & con-
 “stituerunt sub se loco ipsorum alios regnatos. Quæ pro-
 “culdubio ²notoria fuisse & esse creduntur apud omnes,
 “licet forsitan ³paternis vestris auribus per pacis æmulos Fol. 151. a.
 “& rebellionis filios fuerat falsa insinuatione suggestum;
 “à quorum machinosis & ymaginariis figmentis ut ve-
 “stræ sanctitatis oculus avertatur suppliciter quæsumus,
 “& ⁴paternam vestram clementiam & excellentiam de-
 “votis affectibus exoramus, ut brevitatis causa gestis
 “antiquiorum temporum salvis quædam exempli causa
 “tangamus. EDWARDUS dictus Senior, filius Aluredi re-
 “gis Angliæ, Scottorum, Cumbrorum & Stregwaldorum
 “reges tanquam superiori domino subjectos habuit &
 “submissos. ATHELSTANUS etiam rex Angliæ Constan-
 “tinum regem Scottorum sub se regnaturum [⁵consti-
 “tuit’] dicens, *Gloriosius esse regem facere, quam re-*
 “*gem esse.* Et est in memoria, quod idem Athelstanus,
 “intercedente Sancto Johanne de Beverlaco quondam
 “Eboracensi archiepiscopo, Scotos & rebellantes de-
 “vicit. qui, gratias Deo devote agens, Deum exoravit,
 “petens ut, interveniente beato Johanne, ei aliquod
 “signum evidens ostenderetur, quo tam succedentes
 “quam præcedentes cognoscere Scotos de jure subjugari
 “regno Anglorum possent. Et videns quosdam scopulos
 “juxta quendam locum de Dunbare in Scotia ⁷præmit-
 “tere, extracto gladio de vagina percussit in silicem, qui
 “lapis ad ictum gladii Dei virtute agente ita cavatur, ut
 “mensura possit longitudine coaptari. Et hujus rei hæcenus Fol. 151. b.
 “evidens signum apparet. Et in Beverlacenſi ecclesia in Johannes
Beverla-
censis. M.
 “Legenda Sancti Johannis quasi singulis ebdomadibus per
 “annum ad laudem & honorem Sancti Johannis pro mi-
 “raculo recitatur. Et de hoc extat celebris memoria tam
 “in Anglia quam in Scotia usque in diem præsentem.
 “Item ⁸Constantinus rex Scottorum & Eugenius rex Cum-
 “brorum ad prædictum regem Athelstanum post aliquam

1. Autem C. C. 2. Notaria C. C. 3. Parvis C. C. 4. Præcipuam C. C.
 5. Deest C. C. 6. Eboracum C. C. 7. F. prominere. 8. Constantius C. C.

"dissentionem inter eos habitam venientes secum regna
 "sua eidem Athelstano dedere. Cujus facti gratia fi-
 "lium Constantini ipse rex Athelstanus de sacro fonte
 "suscepit. Item EDREDO regi Angliæ Scoti se sine bello
 "subdiderunt, & eidem regi Edredo tanquam domino
 "suo fidelitatem juraverunt. Item cum rex Angliæ Ed-
 "GARUS regem Scottorum ¹ Kynnadium, & Cumborum
 "Malcolmum, regesque plurimarum insularum alios
 "quinque regulos subjugasset, & remigando per fluvium
 "Dee juxta Westcestriam in quadam nave prope proram
 "sedisset, fertur ² etiam ipsum tunc dixisse successores
 "suos posse etiam gloriari se reges Anglorum esse, cum
 "tanta honoris prærogativa fruerentur quod subjectam
 "habebant tot regum potentiam. Post dictum Edgarum
 "successive regnaverunt reges Angliæ Sanctus Edwardus
 "martyr, Etheldredus frater ejus, & rex Scottorum eo-
 "rum contemporaneus nomine ³ Hiricius eorum tem-
 "pore eis pacifice subjectus est. Hoc duntaxat excepto,
 "quod anno xv. ⁴ Hiricii regis prædicti ipse rex ⁵ Hiri-
 "cius Scotia rebellante expeditione illuc ducta rex parvo
 "negotio subactus est. Successores etiam regis Edmundi
 "Haraldus filius Canuti & Herdeknutus quibus regnan-
 "tibus subjectionem regni Scottorum habuerunt. Sanctus
 "etiam Edwardus rex & Confessor regnum Scotiæ Mal-
 "colmo filio regis Cumborum dedit tenendum. Item
 "rex Willielmus Conquestor dictus bastardus recepit ho-
 "magium à prædicto rege Scottorum Malcolmmo. ⁶ Idem
 "& rex Malcolmus regi Angliæ filio & immediato suc-
 "cessori regis Willielmi primi Willielmo Rufo jura-
 "mento fidelitatis subjectus fuit. Item dictus Williel-
 "mus Rufus regem Dunwaldum de regno Scotiæ ex justis
 "causis ammovit, & Duncanum filium regno Scotiæ
 "præfecit, & recepit fidelitatem ab eo & juramentum.
 "Dictoque Duncanolo dolose perempto, dictus rex præ-
 "fatum Dunevaldum, qui iterum regnum Scotiæ invase-
 "rat, ammovit ab eadem, & Edgarum filium dicti
 "Malcolmi regem Scotiæ constituit, & eidem regnum

Willielmus
 Conquestor
 recepit ho-
 magium à
 Malcolmmo
 rege Scoto-
 rum. M.

Fol. 152. a.

1. Kynandium C.C. 2. Autem C.C. 3. Habebant C.C. 4. Henricus C.C.
 5. Henrici C.C. 6. Henricus C.C. 7. F. item. 8. Eodem C.C.

"illud donavit. Cui successit Alexander filius Edgari
 "concessu regis Angliæ Henrici primi, fratris dicti regis
 "Willielmi Rasi. Item Matildi Imperatrici, filia & he-
 "redi Henrici regis prædicti, David rex Scotiæ
 "fecit homagium. Item Willielmus rex Scotiæ
 "pro regno Scotiæ & ¹ David filius ejus, co-
 "mites, & barones regni Scotiæ devenerunt ho-
 "mines Henrici filii regis Angliæ Henrici se-
 "cundi in crastino coronationis suæ patre ejus
 "vivente, & fidelitatem ei juraverunt salva fi-
 "delitate regi patri durante vita. Anno vero xx.
 "regni regis Henrici, patris Henrici filii patre vivente
 "coronati, dictus Willielmus rex Scotiæ rebellare incē-
 "piens venit in Northumbriam cum exercitu magnō,
 "magnamque stragem fecit in populo Anglorum. Cui
 "concurrentes milites comitatus ² Eboracensis apud Al-
 "derton ipsum ceperunt, & dicto Henrico regi Angliæ
 "reddiderunt. Anno sequenti xv. Kal. Maii idem rex
 "Willielmus permissus est libere abire. Postea vero
 "Eboraci anno eodem vii. Kal. Septembris idem rex
 "Scottorum de concessu prælatorum, comitum, & ba-
 "ronum, & aliorum magnatum regni Scotiæ domino suo
 "regi Angliæ Henrico, filio Matildis Imperatricis præ-
 "dictæ, suis literis patentibus ³ bene satis noscitur, quod
 "ipse, & heredes, & successores sui reges Scotiæ, ⁴ epis-
 "copi, abbates, comites, & barones, & alii homines de
 "regno Scotiæ, de quibus ⁵ dominus rex Angliæ Hen-
 "ricus voluit, ⁶ fecerunt sibi homagium, fidelitatem, &
 "ligeantiam ut ligeo domino contra omnem hominem.
 "Item ipsi comites & barones convencionaverunt (ut
 "verbis ejusdem conventionis utamur) domino regi An-
 "gliæ patri, & Henrico filio suo prædictis, Quod si rex
 "Scotiæ aliquo tempore à fidelitate regis Angliæ &
 "conventionem prædictam decederet, ipsi cum domino rege
 "Angliæ tenebunt sicut cum ligeo domino suo contra
 "regem Scotiæ quousque ad fidelitatem regis Angliæ
 "redeat. Quam quidem compositionem fidelis recor-

Fol. 152. b.

David rex Scotiæ fe-
 cit homagium. M.
 Willielmus rex Scotiæ
 adversus regem Hen-
 ricum secundum re-
 bellavit, & in boreali
 parte à quibusdam
 militibus nobilibus
 captus est ac ad regem
 prolatus. M.

Fol. 153. a.

1. Dedit C. C. 2. Eborum C. C. 3. An, bene satis cavisse noscitur?
 4. Desunt C. C. 5. Dictus rex C. C. 6. Facere C. C. F. facient.

"dationis Gregorius papa ix. in diversis scriptis regibus
 "Angliæ directis mandavit firmiter observari, continen-
 "tibus inter cetera, quod Willielmus & Alexander reges
 "Scotiæ regibus Angliæ Johanni & Henrico ligium ho-
 "magium & fidelitatem fecerunt, quæ tenentur succes-
 "sores eorum comites & barones regni Scotiæ ipsis & suis
 "successoribus exhibere. Etiam quod idem rex jura-
 "mento præstito obligavit se, ¹ quod nichil in regis An-
 "gliæ ² detrimentum in futuro attemptaret. Item papa
 "Clemens scribens regi Angliæ pro Johanne episcopo
 "Sancti Andreæ expulso ab episcopatu suo per regem
 "Scotiæ, inter cetera rogavit, quod Willielmum regem
 "Scotiæ moneret & induceret, & si necesse fuerit dif-
 "cretione regali qua ei ³ præminet, & concessa suæ re-
 "giæ celsitudini potestate compelleret, ut dicto episcopo
 "omnem rancorem animi remitteret, & episcopatum
 "suum eum pacifice habere permetteret. Et post con-
 "ventionem prædictam in ecclesia beati Petri Eboraci
 "coram prædictis regibus Angliæ & Scotiæ & David
 "fratre suo & universo populo episcopi, comites, &
 "barones, & milites de terra regni Scotiæ juraverunt
 "domino regi Angliæ & Henrico filio suo & heredibus
 "eorum fidelitatem contra omnem hominem sicut ligeis
 "dominis suis. Et idem Willielmus rex Scotiæ ad man-
 "datum regis Angliæ Henrici prædicti venit Northam-
 "ptoniam ad parliamentum domini sui, adducens secum
 "omnes episcopos, abbates, priores totius regni sui, &
 "venit etiam ad mandatum ejusdem regis in Norman-
 "niam. Et idem rex Willielmus post discessum regis
 "Henrici veniens Cantuariam, Ricardo regi Angliæ, fi-
 "lio & heredi dicti regis Henrici, fecit homagium.
 "Quo Ricardo rege mortuo, præfatus rex Scotiæ Willi-
 "elmus Johanni regi Angliæ, fratri & heredi dicti regis
 "Ricardi, extra civitatem Lincolnæ in conspectu totius
 "populi fecit ei homagium, & juravit ei fidelitatem
 "super crucem ⁴ Huberti, tunc Cantuariensis archiepif-
 "copi, & eidem regi Johanni domino suo concessit per

Willielmus
 Scotiæ rex
 fecit homa-
 gium Jo-
 hanni regi
 Angliæ 2-
 pud Lincol-
 niam. M.

1. Et pro quod in C.C. 2. Detrimentum futurum C. C. 3. Premiret C.C.
 4. Habenti C. C.

"cartam suam, quod Alexandrum filium suum sicut ho-
 "minem ligeum maritaret, promittendo firmiter in ea-
 "dem carta quod idem Willielmus rex Scotiæ & filius
 "suus Alexander Henrico filio regis prædicti Johannis
 "tanquam ligio domino suo contra omnes mortales fi-
 "dem & fidelitatem tenerent. A quo quidem Willielmo
 "rege Scotiæ postmodum, pro eo quod desponderat fi-
 "liam suam comiti Boloniæ præter Johannis regis do-
 "mini sui assensum, pro transgressionem & temeraria tunc Fol. 154. a.
 "præsumptione hujusmodi, debitam satisfactionem sus-
 "cepit. Item Alexander rex Scotiæ, ¹ noster sororius, regi
 "Angliæ Henrico patri nostro pro regno & postea nobis
 "homagium fecit. Vacante deinde regno Scotiæ per mor-
 "tem Alexandri regis illius, & subsequenter per mortem
 "Margaretæ ejusdem regni Scotiæ reginæ, & dominæ
 "Margaretæ proneptis nostræ, episcopi, abbates, priores,
 "comites & barones, proceres, & ceteri nobiles & com-
 "munitates totius regni Scotiæ ad nos, tanquam ad defen-
 "sores, ducem, aurigam, capitaneum, & dominum capi-
 "talem ejusdem regni sic vacantis, gratis & spontanea vo-
 "luntate accedentes, prout tenebantur de jure, jus no-
 "strum, progenitorum, & antecessorum nostrorum, ac pos-
 "sessionem superioris ac ² directi dominii ³ in regno eo-
 "dem, & ipsius regni subjectionem ex certa scientia, pure,
 "simpliciter, & absolute recognoverunt, & præstitis ab
 "eis nobis, tanquam superiori & ⁴ directo domino Scotiæ,
 "debitis & consuetis fidelitatis juramentis, ac civitati-
 "bus, burgis, villis, castris, & ceteris mansionibus ejus-
 "dem regni in manu nostra traditis, ad custodiam ejus-
 "dem regni ⁵ certos jure nostro regio officiales cum
 "ministriis ⁶ deputavimus, quibus ipsi tempore vacationis
 "hujus concorditer fuerant obedientes, & intendentes Fol. 154. b.
 "regiis nostris præceptis & mandatis. Postmodum au-
 "tem diversæ personæ ⁷ super successionem in dictum
 "regnum Scotiæ jure hereditario inter se contententes,
 "ad nos, tanquam ad superiorem dominum regni Scotiæ,
 "acceperunt, petentes super successionem regni præ-

1. Nomine sororius C. C. 2. Dicti C. C. 3. Cui *pro* in *habet* C. C. 4. Di-
 go C. C. 5. Ceteros C. C. 6. Deputamus C. C. 7. Si *pro* super in C. C.

Fol. 155. a.
Johannes
rex Scotiz.
M.

“dicti per nos ¹ exhiberi justitiæ complementum, vo-
 “lentes & expresse consentientes coram nobis, tanquam
 “coram superiori ac ² directo domino, in omnibus or-
 “dinandis stare & obtemperare, ac demum ³ judicialiter
 “propositis & sufficienter auditis, rimatis & examinatis,
 “& diligenter intellectis partium juribus, ⁴ finaliter in
 “præsentia omnium prælatorum & nobilium quasi totius
 “regni Scotiæ, & de voluntate & assensu expresso eo-
 “rum procedentes, Johannem de Balliolo debite præse-
 “cimus in regem Scottorum, quem nunc in successione
 “ejusdem regni heredis jura invenimus habere potiora.
 “Qui quidem prælati, comites, & barones, communita-
 “tes, & ceteri incolæ regni ipsius sententiam nostram ac-
 “ceptaverunt, approbaverunt, & ipsum Johannem de man-
 “dato nostro virtute hujus judicii in regem suum admise-
 “runt, ac idem Johannes rex Scotiæ pro regno suo præ-
 “dicto nobis homagium debitum & consuetum fecit, & fi-
 “delitatis juramentum præstitit. Et ex tunc tam in Par-
 “liamento quam consiliis nostris tanquam subditus no-
 “ster, sicut alii de regno suo, interfuit, & nostri tan-
 “quam domini sui superioris beneplacitis & mandatis
 “obediens & intendens extitit, quousque idem Johan-
 “nes rex Scotiæ, & prælati, comites, & barones nobiles,
 “⁵ communitates, ac ceteri incolæ majores ejusdem regni
 “ex præconcepta malicia, & prælocuta ac præordinata
 “proditione, communicato consilio cum tunc inimicis
 “nostris capitalibus notoriis amicitias copularunt, ac
 “pactiones, conspirationes & conjurationes in exhereda-
 “tionem nostram, & heredum nostrorum, ac regni no-
 “stri, contra debitum homagium in crimen læsæ ma-
 “jestatis nequiter incidendo, fidelitatis juramentum ini-
 “erunt cum eisdem. Verum cum præmissa relatione &
 “fama publica ad aures nostras devenissent, volentes
 “futuris periculis præcavere, quæ ex hiis & aliis possent
 “nobis, regno nostro, & nostri regni incolis verifimi-
 “liter provenire, pro assecuritate regni nostri accessimus
 “ad confinia regni utriusque, pluries mandantes eidem

1. Exhibi C. C. 2. Directo C. C. 3. Judiciale C. C. 4. Finale C. C.
 5. Comitatus C. C.

“Johanni jam regi Scotiae, ¹ ut ad certa loca in confinio
 “nostro prædicto ad nos accederet super præmissis &
 “aliis asssecurationis statum, tranquillitatem & pacem
 “regni utriusque contingentibus tractaturus. Qui spre-
 “tis mandatis nostris in sua persistens perfidia ad bellicos
 “apparatus cum episcopis, prælatis, comitibus, baro-
 “nibus regni, ac aliis ² exteris conductis contra nos, Fol. 155. b.
 “regnum ³ nostrum,” & regni nostri incolas se conver-
 “tens accinxit, & ad hostiles aggressus & incursum pro-
 “cedens, regnum nostrum invalit, & quasdam villas
 “regni nostri per se ⁴ & suos eas est deprædatus quæ
 “vastavit incendio, homines nostros interfecit, & non-
 “nullis nautis nostris per eos peremptis naves hominum
 “nostrorum & regni Angliæ comburi fecit & è vestigio
 “aggredi, redditisque nobis homagio & fidelitate tam
 “pro se quam pro aliis quibuscumque regni sui incolis
 “per literas ejusdem regis verba offensionum exprimen-
 “tes, & inter alia verba ⁵ diffidationis continentes, co-
 “mitatus nostros Northumbriæ, Cumbriæ, & Westmer-
 “landiæ regni nostri Angliæ congregato exercitu ingenti
 “hostiliter per se & suos invalit, stragem innumeram
 “hominum nostrorum, incendia monasteriorum, eccle-
 “siarum, & villarum inhumaniter perpetrando, & pa-
 “triam undique depopulando, infantes in cunabilis, mu-
 “lieres in puerperio decumbentes gladio trucidarunt, &
 “quod auditu horrendum est, à nonnullis mulieribus
 “mamillas atrociter absciderunt, parvos ⁶ clericulos pri-
 “mam tonsuram habentes & grammaticam discentes ad
 “numerum ducentorum in scolis existentes obstructis
 “hostijs scolarum igne supposito cremaverunt. Nos
 “quoque cernentes tot dampna, obprobria, facinora &
 “injurias ad exheredationem nostram & destructionem
 “populi nostri ⁷ prodicionaliter irrogari, nec valentes Fol. 156. a.
 “ratione juramenti quo ad conservationem jurium ⁸ co-
 “ronæ regni nostri sumus astricti præmissa facinora ul-
 “terius concelare, nec jura nostra relinquere indefensa,

1. Ut cetera loca C. C. 2. Externis C. C. 3. Deest C. C. 4. An, & suos
 deprædatus est, easque vastavit incendio, &c? 5. Diffinationis C. C. 6. Cle-
 ricos C. C. 7. Prodicionalem C. C. 8. Coronæ Angliæ & regni C. C.

“cum

"cum per leges ipsum Johannem tunc regem Scotiæ
 "gentemque suam nobis subditam justificare non posse-
 "mus, nec ipsum regnum Scotiæ, quod à longissimis
 "temporibus (sicut superius exprimitur) nobis & pro-
 "genitoribus nostris feudale extitit, in causis prædictis
 "contra dictum Johannem & gentem Scottorum vires
 "potentiæ nostræ extendimus prout de jure nobis licuit,
 "& processimus contra ipsos tanquam hostes nostros &
 "proditores. Subjecto itaque regno Scotiæ & jure pro-
 "prietatis nostræ ditioni subacto, præfatus Johannes
 "quondam rex Scotiæ ipsum regnum Scotiæ, quatenus
 "de facto tenuit, sponte, pure, & absolute reddidit in
 "manum nostram, suas prodiones & ¹ scelera memo-
 "rata coram nobis & proceribus nostris recognoscens.
 "Quo peracto, præfati comites, & barones, nobiles &
 "communitates regni Scotiæ, quos ad pacem nostram
 "regiam suscepimus, subsequenter homagia & fideli-
 "tates nobis, tanquam immediato domino & proprio
 "ejusdem regni Scotiæ, nobis fecerunt & præstiterunt.
 "Ac etiam redditis nobis ejusdem regni civitatibus, &
 "villis, castris, munitionibus, ac ceteris locis omnibus
 "ad dictum regnum spectantibus, officiales nostros &
 "ministros ad regimen ejusdem regni Scotiæ præfecimus
 "jure nostro. Cumque jure pleni domini in possessione
 "Fol. 156. b. "ejusdem regni existere dinoscamur, non possumus nec
 "debemus quin insolentiam subditorum nostrorum re-
 "bellium, si quos ² invenerimus, præminencia regia pro-
 "ut expedire viderimus reprimamus. Quia vero ex præ-
 "missis & aliis constat evidenter & notorium existit,
 "quod prælibatum regnum Scotiæ tam ratione possessi-
 "onis quam proprietatis ad nos pertinet pleno jure, nec
 "quicquam fecerimus vel caverimus in scripto vel facto
 "(sicut nec possumus) per quæ possessioni prædictæ de-
 "beat aliquid derogari, Sanctitati vestræ humiliter sup-
 "plicamus, quatenus præmissa provida meditatione pen-
 "santes, ex illis vestrum motum animi dignamini infor-
 "mare, suggestionibus contrariis æmulorum in hac parte
 "fidem nequaquam adhibendo, quasi vero statum no-

1. Scelerata C.C. 2. Invenimus C. C.

"strum & jura nostra regia supradicta habere velitis si
 "placet promptis affectibus commendata." ¹ Quantum
 vero ad hoc quod petivit papa, quod si rex Angliæ jus
 haberet in regno Scotiæ vel in aliqua ejus parte, procura-
 tores instructos mitteret & fieret eis justitiæ comple-
 mentum, rex per se noluit respondere, sed hoc commisit
² comitibus aliisque terræ proceribus, qui super hoc do-
 mino papæ hujus tenoris literas rescripserunt: "SANCTA
 "Romana mater ecclesia, per cujus ministerium fides
 "³ catholica in suis actibus cum ea, ut firmiter credimus,
 "maturitate procedit, quod nulli præjudicari, sed sin-
 "gulorum jura conservari velit illæsa. Sane convocato
 "nuper per Serenissimum dominum nostrum Edowar-
 "dum Dei gratia regem Angliæ illustrem Parlamento
 "apud Lincolniam generali, idem ⁴ dominus noster quas-
 "dam literas Apostolicas, quas super certis negotiis con-
 "ditionem & statum regni [⁵ concernentibus"] ex ⁶ vestra
 "parte receperat, in medio exhiberi ac seriose nobis fe-
 "cit exponi. Quibus auditis & diligentius intellectis
 "tam sensibus admiranda quam inaudita in eis audi-
 "mus contineri. Scimus enim, pater sanctissime, & no-
 "torium in partibus ac nonnullis non ignotum existit,
 "quod à prima institutione regni Angliæ reges ejusdem
 "regni tam temporibus ⁷ Britonum quam Anglorum su-
 "perius & ⁸ directum dominium regni Scotiæ ⁹ habuerunt,
 "vel capitanei superioritatis & ¹⁰ recti domini ipsius
 "Scotiæ successivis temporibus extiterunt. Nec ullis
 "temporibus ipsum regnum in temporalibus pertinuit vel
 "pertinet quovismodo ad ecclesiam dictam, quinymmo
 "idem regnum Scotiæ progenitoribus dicti regis nostri
 "regibus Angliæ atque sibi feodale extitit ab antiquo.
 "Sic etiam reges Scottorum & regnum aliis quam regi-
 "bus Angliæ [non] subfuerunt nec ¹¹ subici consueve-
 "runt. Neque reges Angliæ ¹² super juribus suis in regno
 "prædicto aut aliis suis temporalibus coram aliquo Ju-

Fol. 157. a.

1. Quantum C. C. 2. Communitatibus MS. 3. Leg. catholica gubernatur, in suis &c. 4. Dictus pro dominus in C. C. 5. Deest C. C. 6. Nostra C. C. 7. Desunt C. C. 8. Dictum C. C. 9. Habuerunt in possessione, vel capitanei C. C. 10. Dicti C. C. 11. Subjici C. C. 12. Superioribus suis C. C.

"dice ecclesiastico vel seculari ex præminencia status
 "suæ regiae dignitatis & consuetudinis cunctis tempori-
 "bus irrefragabiliter ¹ observatae responderunt aut re-
 "spondere debebant. Unde habito tractatu & delibera-
 "tione ² diligenti super contentis in ³ vestris literis me-
 "moratis, communis, concors & unanimis omnium no-
 "strorum & singulorum consensus fuit, & est, & erit
 "inconcusse Deo propitio in futuram, quod præfatus
 "dominus noster rex juribus regni Scociæ aut aliis suis
 "temporalibus nullatenus respondeat ⁴ judicialiter coram
 "vobis, nec iudicium subeat quoquo modo, aut iura sua
 "prædicta in dubium ⁵ quæstionis" quæstionis deducat, nec
 "ad præsentiam vestram procuratores aut nuncios ad hoc
 "mittat, præcipue cum præmissa cederent manifeste in
 Fol. 157. b. "exheredationem juris coronæ Angliæ & regiae dignita-
 "tis, ac ⁶ subversionem status ejusdem regni notoriam,
 " & in præjudicium libertatum, consuetudinum, & legum
 "paternarum, ad quarum observationem & defensionem
 "ex debito juramenti præstiti astringimur, & quæ manu-
 "tenemus toto posse totisque viribus cum ⁷ divino auxi-
 "lio defendemus. Nec ⁸ etiam permittimus, aut aliqua-
 "liter permittemus (sicut nec possumus nec debemus)
 "præmissa ⁹ jam insolita, indebita, & alias inaudita præ-
 "libatum dominum nostrum regem, etiam si vellet fa-
 "cere, quoquo modo attemptare. Quocirca Sanctitati
 "¹⁰ vestræ reverendæ ¹¹ humiliter supplicamus, quatenus
 "eundem dominum nostrum regem, qui inter alios prin-
 "cipes orbis terræ catholicum se exhibet & Romanæ
 "ecclesiæ devotum, iura sua & libertates, consuetudines,
 "& leges prædictas absque diminutione & inquietudine
 "pacifice possidere ac illibata persistere ¹² benignus per-
 "mittatis." Michi vero hujus operis compilatori mi-
 "randum videtur, quod dominus papa hoc à rege Angliæ
 "pro jure ecclesiæ Romanæ peteret, cum antequam ec-
 "clesia Romana temporales possessiones dono Constantini
 "imperatoris possidebat ¹³ qualiter tunc regnum Scotiæ

1. Observare C. C. 2. Diligenter C. C. 3. Nostris C. C. 4. Judicialem
 C. C. 5. Deest C. C. 6. Subjectionem C. C. 7. Dicto aux. C. C. 8. Autem
 C. C. 9. F. tam. 10. Vere C. C. 11. Humilem C. C. 12. Leg. benignius.
 13. Qualem C. C.

¹ sede papali feodarium existeret, quod diu ante, ymmo ipsius sedis ante institutionem, puta à primo ² introitu Bruti primi regis hujus insulæ, tunc Britaniæ nunc Angliæ dictæ, sibi & suis successoribus subjacuit. Nec unquam potest ³ comperi, quod aliquis rex Angliæ integro assensu regni sui Romanæ ipsam superioritatem prædominii regni Scotiæ contulit ab heredibus suis. Devoti vero illæ sanctissimæ sedi fuerunt conferendo elemosinas.

⁴ Rex Ine conferendo annum eis pensum unius denarii singulorum domum manentium per totam Westsaxoniam, quæ multum possidet de australi occidentali partem parte Angliæ. Hujus virtuoso exemplo ab aliis regibus ita

⁵ large concessum est, quod per totam Angliam eadem pensio eis solvitur. Item antiquorum industria circum-

specta, utilitate publica pensata, rebellionatus officium Fol. 158. a.

noscutur adinventum, personis fide dignis concedendum, ut contrahentium vota, acta judicialia, processus, contractus & pacta, & alia quæ in ipsorum sacra præsentia diligenter & prudenter auscultantes & etiam recolligentes conscribant, & super hiis requisiti publica faciant instrumenta. Ad quæ etiam ⁶ fideliter & ⁷ sine fraude conscribenda & in publicam formam redigenda ipsorum quilibet requisitus præstiti sacramenti virtute constringitur. Idcirco Andreas quondam Willielmi de Tang clericus ⁸ Eboracensis diocesis sacrosanctæ sedis apostolicæ publicus auctoritate notarius, & magister Johannes Artiur de Cadomo prædictæ sanctissimæ sedis notarius publicus testes erant prædicti processus de superioritate regis Angliæ ad Scotiam, & de discreta ejusdem dicti regis determinatione in ambiguitate regis futuri & aliis multis materiis dictum longum processum concernentibus. Unde anno Domini M. CCLXXXI^o. mensis Maii die x^o. apud Norham in confinio Angliæ & Scotiæ Dunelmensis diocesis convocato Parlamento per dominum regem Angliæ Edwardum, filium regis Henrici tercii, prolocutor Parliamenti in præsentia Anglorum & etiam Scotorum in magna multitudine præsentium dixit, " quod

1. Leg. sedi. At deest in C. C. 2. Interitu C. C. 3. Sic. 4. Non aliter hac concipiuntur. 5. Longe C. C. 6. Fidelem C. C. 7. Super C. C. 8. Eborum C. C.

"rex Angliæ directus dominus Scotiæ considerans desola-
 "tionem Scotiæ pro defectu regis vos in hac quindena
 "Paschæ proximo præterito ad locum istum, in dicti regni
 "confinio situatum, ut vestris laboribus parceret & ex-
 "pensis per suas literas convocavit. Et quod ipse sit ve-
 "ster dominus directus per diversas Chronicas & per alias
 "informationes & rationes evidentes si necesse fuerit pa-
 "ratus est probare, & hac potentia sua usus justitiam fa-
 "ciat universis, & unde hæc deduci valeant ad effectum
 "idem dominus rex super præmissis ¹ vestrum benivolum
 "requirit assensum, & superioritatis & hujus directi do-
 "minii recognitionem." Tunc domini Scotiæ præsentis
 Fol. 158. b. diem ad consulendum cum dominis & communibus ab-
 sentibus de illa materia petierunt. Tunc præfixa est eis
 secunda dies mensis Junii proximo ² sequens. Rex An-
 gliæ ad probationem sui directi domini super Scotiam
 incepit à tempore Bruti, & sic successive descendendo
 usque ad tempus suum, sicut in antiquis Chronicis & li-
 bris in diversis Angliæ & Scotiæ regnorum monasteriis
 compertis scripta reperiiebantur, videlicet in Chronicis
 magistrorum Mariani Scoti, Willielmi de Malmsburia,
 Rogeri de ³ Hoveden, Henrici de Huntingdon & Ra-
 dulphi de Duceto in multis libris, necnon sanctorum
 patrum summorum pontificum bullis plumbeis & aliis
 authenticis scriptis, ut secundum Gaufridi Chronicam in
 temporibus Hely & Samuelis prophetæ vir quidam stre-
 nuus & insignis Brutus nomine de gente Trojanorum post
 excidium urbis Trojæ cum multis nobilibus Trojanorum
 applicuit in hanc insulam, tunc Albania dictam, gigan-
 tibus inhabitatam. Qui Brutus illic gigantibus devictis
 fecit urbem Trinovantum, nunc London dictam. Et ipse
 London. M. existens rex hinc pacificus ⁴ divisit regnum in tres partes,
 Divisio re- gni Angliæ ⁵ Leogriam, quæ nunc Anglia ⁶ dicitur, Cambriam, quæ
 in tribus Wallia appellatur, & Albaniam, quæ nunc nomen Sco-
 partibus, tiæ sortitur. Quas partes dedit tribus filiis suis, consti-
 scilicet Loë- griam, tuens superioritatem in Leogria, reliquas duas sibi sub-
 Cambriam, dens & superioritate Loëgræ reservata. Et biennio post
 & Albani- am. M.

1. Virum benevolum C. C. 2. Sequentis C. C. 3. Hunden C. C. 4. Di-
 misit C. C. 5. Loëgram C. C. 6. Dicta C. C.

mortem Bruti Albanacto ab hostibus ¹ eum insultantibus occiso Albania rediit Locrino. Et sicut Britones Albaniam inhabitantes semper subditos posuerunt regibus Leogriæ sive Angliæ: sic & Scotti Anglorum regibus semper fuerunt subditi, ut patet per Chronicas annuatim recurrendo, & evidet in litera superius scripta prædicti regis Edwardi domino papæ Bonifacio directâ. Adveniente die limitata, videlicet secunda die Junii anno prædicto, congregatis ex opposito castri de Norham ex altera parte fluminis de Tweda in quadam terra viridi in parochia de Upsetlington Sancti Andree diocesis, congregatis Scotis ex omni ² quasi statu, præfatus rex Angliæ illustris in dicto castro de Norham existens misit ³ illis Robertum episcopum ⁴ Bathoniensem, petens an ⁵ aliquid habebant ostendere contra superioritatem suam in dominio Scotiæ. Et ipsi nichil habebant ostendere. Et tunc protestabantur, quod eum pro directo domino Scotiæ recipiebant, & ejus judicio de rege futuro vellent se ⁶ sine variatione assentire. Sic dicebant omnes ⁷ seriatim qui thronum ⁸ regium vendicabant, & in sua carta sigillis suis signata obligaverunt se ⁹ stare regis Angliæ judicio in hac materia. Tunc ordinatum est, quod Johannes de Baliolo & Johannes Comyn pro se & aliis petentibus, qui nominationi & electioni per ipsos faciendæ consentire vellent, eligant XL viros fide dignos secundum credere suum, & dominus Robertus ¹⁰ Bruz pro se & aliis petentibus, qui nominationi & electioni consentire vellent, eligant alios XL. quorum nomina in scriptis tradita sunt regi quinta die Junii, Et dominus rex ultra prænominatos & electos XXIII. & plures vel pauciores pro suo libito ratione superioritatis & directi domini sui illis LXXX. assignaret. Ita ut hii electi insimul congregati jura omnium & singulorum petentium faciant sicut juri & rationi fuerit faciendum & ut magis viderent convenire, & regem inde ¹¹ instruere, ut ipse pronuntiet sicut de jure est faciendum; potestate tamen li-

Fol. 159. a.

1. Enim insult. C.C. 2. Qui statu C.C. 3. Illum C.C. 4. Bathoniæ C.C. 5. Aliud C.C. 6. Super C.C. 7. Fratri qui C.C. 8. Regni C.C. 9. Facere regis judicio C.C. 10. Rouz C.C. 11. Instruere C.C.

bera addendi, mutandi & diminuendi de assignandis per ipsum regem sibi semper reservata. Item ordinatum est, quod si aliquis vel aliqui de illis octoginta per infirmitatem vel aliud ¹ hujusmodi non adesse, tunc licitum ² erit eis totiens quotiens pro absente alium vice ejus assumere. Et isti electi convenerunt apud Berwyk super Twedam, limitata eis die determinationis materiae per eos secunda die mensis Augusti. Facta est hæc limitatio eis sexta die Junii, sed hæc dies postea prolongata est. Tandem devenit ad hoc ³ quod quaestio mota est electis, "an linea gradui esset præferenda, vel è contra," & electi responderunt regi ad hoc dicentes, "Quod linea, licet uno gradu remotior." Tunc rex materias continuavit. Tandem xvii. die Novembris adjudicata est corona Scotiæ Johanni de Baliolo, salvo homagio ab ipso, domino regi Edwardo & successoribus suis regibus Anglis. Et xx. die Junii in castro de Norham Johannes de Baliolo rex Scotiæ fecit fidelitatem pro dicto regno Scotiæ in aula ejusdem castri, & juravit fidelitatem, & inde fecit cartam. Et anno Domini m. cc. lxxxviii. incipiente, festo Sancti Stephani apud Novum Castrum super Tinam Johannes rex Scotiæ fecit homagium Edwardo regi Angliæ in aula ejusdem castri pro toto regno Scotiæ & omne quod ei ⁴ appendet. Hic multa alia inseruisssem, si quendam librum meum habuisssem plenarie hanc materiam tractantem, quem mutuo pro tempore tradidi reverendo in Christo patri & domino domino Johanni Fox in decretis Doctori, episcopo Excestriæ, custodi privati tunc sigilli sub metuendissimo principe Henrico septimo rege Angliæ. Rege Johanne de Baliolo à corona Scotiæ & throno regio separato intrusit se Robertus de Bruz, & regnavit annis xxiiii. Rege ⁵ etiam Edwardo sub minori ætate coronato, qui tunc regno præerant infano utentes consilio per cartam regio sigillo signatam excluderunt regnum Scotiæ à regno Angliæ, relaxantes ⁶ in superioritatis coronæ Angliæ super Scotiam. Sed mihi & multis aliis videtur, quod illa

Novum ca-
strum. M.

Fol. 159. b.

Robertus de
Bruz rex
Scotiæ. M.

1. Hujus non adessent C. C. 2. Esset C. C. 3. Quod cum mota est C. C.
4. Impendet C. C. 5. Autem C. C. 6. F. jus.

per cartam relaxatio nichil valet, quia non facta fuit unanimi consensu procerum qui regnum defenderent & privilegia antiqua & jura servarent. Etiam minor ætas regis idem excusaret, & pro nichilo illam cartam furtive factam pro vano & illicito facto revocaret. Videmus nempe sæpius pueros matrimonialiter junctos cum magna solempnitate ecclesiæ, & tamen "non" obligat, nisi consensus partium cum perfecta discretionis ætate ad hoc congrua sequatur. Et si tunc ² consensus denegetur, dispensatio hujusmodi pro nulla reputabitur. Sic ipsa carta in minore ætate regis facta, & per eundem regem cum ad annos discretionis pervenit revocata est, & constituit Edwardum de Baliolo filium regis Johannis regem Scotiæ, qui Scotos rebelles sæpius valde contrivit. Tandem tædio falsorum Scotorum fatigatus coronam Scotiæ iterum dicto regi Angliæ & suis heredibus regibus Angliæ resignavit. Etiam, ut scribit in Chronica sua quidam Johannes Herdyng, quod fortuna sibi favente ipse idem Johannes recuperavit in suam propriam custodiam dictam cartam factam Scotis per dictum regem Edwardum tertium in minore ætate sua de relaxatione superioritatis regis Angliæ super regnum Scotiæ, &, ut ipsemet asserit, dictam cartam manu propria apud Leicestriam deliberavit invicto principi Edwardo ³ quarto illustri regi Angliæ. Et hæc ad tempus sufficiunt de regno Scotiæ.

Nobilis comitatus Engolismi in Vasconia licet non re tamen de jure pertinet coronæ Angliæ. Nam Johannes rex Angliæ duxit in uxorem illustrem dominam Isabelam, filiam & heredem nobilis comitis de Engolismo in Vasconia, de qua illustri domina prædictus rex Angliæ Johannes genuit regem Henricum tertium amborum verum heredem, & sic jure materno dicto regi Henrico devoluta est tota ampla hereditas nobilium comitum de Engolismo in Vasconia. Hujus regis diebus anno Domini M. CLIX. ⁴ festum "Reliquiarum primo institutum est solempniter ab ecclesia celebrari. Et hujus regis Henrici secundi diebus anno Domini M. C. LXXV. incepit

1. Deest in MS. 2. Sic. 3. Quinto C.C. 4. Deest C.C.

primo scabies ovium in Anglia, & ix. anno sequente, secundum Chronicam Willielmi de Wanges, Philippus

Philippus rex Angliæ
iussit omnes vicos ci-
vitatis Parisiensis du-
ris lapidibus sterni.
M.

Ibor fundavit civita-
tem Parisiensis. M.

rex Franciæ fecit omnes vicos civitatis Parisiensis sterni duris lapidibus, ut ¹ nomen derisum ab antiquo pro lutositate datum scilicet ² Luteia auferret. Hanc quondam Trojani egressi de Sicambria sub principe Ibor nomine fundaverunt annis ³ DCCCXCV. ante incarnationem Christi, vocantes eam Parisius, & incolas Parisianos ab A-

lexandro Paris, filio Priami regis Trojæ. Et anno quinto sequente omnes Judæi sub ditione regis Franciæ expulsi sunt.

Rex Ricardus primus,
qui est dictus Cordelion, natus est Oxoniæ in regio palatio, quod primo appellata domus fratrum Carmelitarum. M.

Illustris rex Angliæ Ricardus primus, qui communiter propter audaciam suam Cor de ⁴ Leon nominatur, filius regis Henrici secundi natus est in regio palacio Oxoniæ festo Assumptionis beatæ Mariæ, ubi modo est domus fratrum Carmelitarum, & ipsa aula ecclesiæ, ut anti-

qui dicunt, erat aula olim regia, & ubi campanile situitur erat camera ubi natus est prædictus nobilis rex Ricardus. Et rex Edwardus secundus contulit dictum palacium fratribus Carmelitis, qui prius manebant juxta litus aquæ Thamisiæ ex opposito abbatiæ ibi monachorum de Ruley ordinis Cisterciensis. Et bene recolo dum eram ad scholas Oxoniæ rex Henricus sextus, quociens ad illas venit partes, solebat ⁶ apud dictos fratres, ut in proprio palacio, moram trahere. Iste ⁷ etiam rex Ricardus guerra incepta inter eum & regem Cipri nomine Cursachum conquistavit regem Cipri, & eum primo captum sub certa appunctuatione liberum dimisit, & cito pactum fregit, quem rex Ricardus de loco in locum insequens iterum cepit. Qui conquestus est dicens, si ferro esset vinculatus cito moreretur. Unde rex Ricardus eum tenuit & vinculis argenteis compedivit causa guerræ inter eos, ut subtus plane scribitur, compedibus argenteis vinculavit. Distat hoc regnum Cipri à terra Sancta per triduanam navigationem. Tunc insulani reddiderunt se regi, & duo-

Rex Ricardus conqui-
sit regem
Cipriæ. M.

1. Non derisum C. C. 2. Lutetia auferetur C. C. 3. Sic MS. 4. Commuter C. C. 5. Lion C. C. 6. Ad dictos C. C. 7. Autem C. C.

bus mensibus in Cipro exactis, cunctis illi urbibus, & munitionibus, & thesauris cum filia regis resignatis, tandem ordinata prout voluit & decuit insula, cunctisque rite dispositis, per mare ¹Tholomaidam properavit. Et non longe post, ut scribit Johannes Herdyng in Chronica sua, rex Ricardus vendidit regnum Cypri Guidoni regi Jerusalem cum maritaggio filia regis Cypri Cursach nuper defuncti, & pro defectu exitus dicti Guidonis & uxoris suæ talliavit dictus rex Ricardus regnum Cypri sibi & heredibus suis. Et ex Chronica Willielmi de Wanges habetur, quod anno Domini M. C. LXVII. Aimericus, rex Cypri, frater Guidonis regis, factus est rex Jerusalem, eo quod nupserat dominæ Isabellæ, relictæ Conradi regis Jerusalem, ²cui regni jus competeabat. Jam nostris diebus est sub regimine Venetorum, ut scribit Bernardus Decanus Maguntinensis in Itinerario suo. Erat tunc rex Ricardus peregrinus, & in causa Dei cum nobili militia contra Saracenos pugnaturus juravit. Causa guerræ inter eum & regem Cypri erat hæc. Nam anno Domini M. C. LXXXI. rex Anglorum Ricardus in Terram Sanctam à Sicilia in regnum Cypri navigio procedens, irruentibus Cypriis, duæ naves ejus confractæ spoliatae sunt. Quapropter rex Ricardus regem terræ satisfacere nolentem de urbe in urbem prosequabatur donec se dedisset. Reddidit ergo se regi Ricardo eo pacto, ut in vinculis ferreis non poneretur. Annuit rex Ricardus, sed in vinculis argenteis coniecit eum. Et sic de tota insula ad libitum disposuit per universum tempus ibi commorando. Scribit etiam quidam venerabilis & magnæ literaturæ vir noster contemporaneus magister Bernardus de Breidenbach, Decanus ecclesiæ Maguntinensis, in Itinerario suo versus Terram Sanctam, quod anno Domini M. cccc. LXXXIII. fuit ipse peregrinus in Cipro ³usque Terram Sanctam, quod regnum à Cipro civitate trahit nomen, & cum sociis suis venit in civitatem, cui vocabulum est Piscopopia, quam cum quidam rex Angliæ comperisset, sororem suam Jerosolymam pergentem ibi à rege Cypri fuisse violatam, dicitur penitus destruxisse & totam illam

Fol. 160. b.

1. Thomaidem C.C. 2. Circa pro cui in C. C. 3. Versus C.C.

Alianora regina ad civitatem Turonensem adduxit Ricardo filio suo regi Angliæ filiam regis Navarrorum, quam rex Ricardus duxit in uxorem 12. die Maii. M.

patriam ¹ vastavisse. Quis nominatim erat ipse rex non determinat. Hoc tamen in Chronicis habemus,

² Quod ad civitatem Turonensem quod Alianora regina Angliæ filio suo regi Ricardo adduxit ad eum ³ Berengoriam⁴ filiam regis Navarrorum virginem cum sorore sua regina Siciliæ, Fol. 167 a, quam rex Ricardus duxit XII. die Maii

in uxorem, & abhinc transtulit se versus Terram Sanctam. Et in suo reditu à Terra Sancta in Cyprum remigans inde ⁴ præmisit duas reginas, scilicet uxorem & sororem cum omne pene familia sua usque Siciliam. Iste ⁵ etiam idem rex dum esset in Terra Sancta fecit Walterum archiepiscopum Rothomagensis suum regnum Angliæ disponere. Rex Ricardus non permisit dominos Angliæ solito modo in dominiis suis omagium facere. Warwicensium prioribus temporibus omagium erat ad orientem, ut reperi in scriptis Cancellæ ecclesiæ collegiatæ Sanctæ Mariæ matris Christi, ubi, ut diebus meis novi, erat venella modo obturata & ad austrum cemiterii translata. Monetariorum etiam nomina ibidem licite tunc & ante occupantia in scriptis sæpius legi, ut Baldredus, Everardus, & ceteri hujusmodi monetarii. Horum solita mansio in loco, ubi vicarii nunc collegii manent, pro certo erat. Iste ⁶ etiam maximæ audaciæ rex ne militia torpore laberetur statuit torneamenta amplissime in regno suo ex usu continuari. Sane hujusmodi militaris concertatio prius nunquam in Anglia fuisse noscitur nisi in diebus regis Stephani, cum per ejus indecentem, secundum Willielmum Nuburgensem libro quinto, mollitiem nullus esset publicæ vigor disciplinæ. Porro temporibus regum priorum, Henrici quoque secundi, qui Stephano regi successit, in Anglia prorsus inhibitus, qui forte armorum affectantes gloriam exerceri volebant, transfretantes in terrarum exercebant confinibus. Considerans igitur illustris rex Ricardus Gallos in conflictibus tanto esse acriores quanto exercitatiores atque instructiores, ideo Anglos hoc ludo exerceri voluit, ne

1. Vascasse (pro vastasse.) L. C. 2. Hac ita se habent in Cod. nostro MS.
3. Deest C. C. 4. Permisit C. C. 5. Autem C. C. 6. Autem C. C.

tanquam rudes & ignari ¹ haberentur. Hujusmodi vero torneamenta tribus generalibus consiliis prohibita sunt per Innocentium papam & Eugenium papam, ac tercio in concilio Lateranensi sub papa Alexandro, ubi statutum est quod sic ² decedentes Christiana carerent sepultura. Sed iste ludus postea anno Domini M. CC. XLII. in alium modum ludendi commutatur, & vocabatur rotunda tabula, & inde sæpius quorundam ludentium sequebatur mors. Et convenirent milites & generosæ dominæ, ipsi ³ hastiludo utebantur, & dominæ tripudiando amictæ ⁴ sericis mantellis pro anulis preciosis. Ut Rogerus de Mortuo mari comes Marchiæ apud Killingworth prope Warwyk anno Domini M. CC. LXXIX. rotundam tabulam tenuit solempniter cum c. militibus & c. dominabus. Ad quam pro exercicio armorum de diversis regnis confluit militia multa nimis. Iste rex Ricardus nobilissime se habuit in Terra Sancta; & in redeundo captus est per ducem Austriæ, & positus ad redemptionem ducentorum millium marcarum. Dimidium solvit, & de reliquo pardonus est. Dimidio soluto relaxatus est, & Angliam rediens tandem partibus transmarinis in quadam obsidione vulneratus est ad mortem ictu balistæ venenatæ. Et anno Domini M. C. LXXXIX. ⁵ apud Andeliæ in Normannia construxit castrum in signo, quod olim pertinebat archiepiscopis Rothomagensibus, & erat in confiniis Franciæ & Normanniæ. Et post mortem tripartitus est, tribus locis diversis sepeliendus. Unde quidam metricus ⁶ de eo" sic ait:

*Viscera Carleolum, Fons corpus servat Ebraudi,
Et cor Rothomagus, magne Ricarde, tuum.*

Erat iste rex Ricardus statura procerus, elegantis formæ, inter rufum & ⁷ flavum temperata ⁸ sesarie, membris flexibilibus & directis, brachia producta, tibiarum longa dimensio, totiusque corporis dispositio pene congrua, species digna imperio. Hæc Trever. Regi Ricardo in

Rex Ricardus captus est in redeundo per ducem Austriæ, cujus restitutionem solvit centum mille marcas, & postea Angliam rediens ictu balistæ venenatæ vulneratus est ad mortem. M.

Rex Ricardus construxit castrum in confiniis Franciæ & Normanniæ. Tripartitio corporis Ricardi regis Angliæ post mortem & defunctionem ejus. M.

1. Viderentur C. C. 2. Perpetrantes C. C. 3. Hastiludo C. C. 4. Servicis C. C. 5. Deest C. C. 6. Desunt C. C. 7. Flavum medio temperata C. C. 8. Sic, pro casarie.

Rex Johan-
nes. M.

testamento & ultima sua voluntate successit in regno frater suus Johannes. Habuit rex Henricus secundus III^{or}. filios legitimos, duos magnæ staturæ, scilicet duos seniores filios, Henricum in regem coronatum, ante patrem mortuum, & regem Ricardum. Et præter hos habuit alios duos parvæ staturæ, Gaufridum videlicet jure uxoris comitem Britanniarum Minoris, patrem Arthuri veri heredis Angliæ, quem rex Johannes tyrannide interfecit, & ipsum regem Johannem virum albi coloris, vultu ¹ speciosum sed actibus multum scelerosum.

Fol. 162. 2.

Natus est rex Johannes vigilia Nativitatis Domini in Anglia, secundum quosdam Oxoniensis, vero secundum alios transmarinos natus est in civitate de Andegavenfi sive Angers. M.

Natus est iste rex Johannes vigilia Nativitatis Domini secundum quosdam Oxoniæ, & secundum Trevet natus erat in Anglia, secundum alios in partibus transmarinis civitate Andegavenfi sive de Angers. Suis temporibus inceperunt ordines fratrum Prædicatorum sub Sancto Dominico, & Minorum sub Sancto Francisco.

Ducatus ² etiam Normanniæ ab Anglorum dominio jam primo ad manus Francorum ³ devoluta est. Et civitates Angliæ primo sub Majoribus gubernatæ sunt, per antea sub ballivis. Primus Major civitatis Londoniæ nominatus est Henricus Dewke anno x^o. regni dicti regis Johannis. Ejus ⁴ etiam diebus per septennium tota Anglia erat ⁵ posita sub interdicto. Hujus regis diebus, secundum Flores Historiarum, amotum est scaccarium à Westmonasterio usque Northamptoniam anno Domini M. cc. ix. Et sic variis de causis ad alias villas diversis vicibus amotum est à Westmonasterio, ut ad Salopiam anno Domini M. cc. lxxvii. & ad ⁶ Eboracum. De isto rege Mathæus Parisiensis in Chronica sua scribit, quod suo tempore quidam Philosophi Græci, vultu & gestu severi & venerabiles, tercio vel quarto anno regni sui in Angliam ab Athenis Græciæ venientes curiam regiam adierunt, sperantes eos & alios per ⁷ consequens in archum prævum convertisse. Senescallo quoque regis dixerunt: "Habemus sermonem domino regi declarandum. Latini

1. Ponsum C. C. 2. Autem C. C. 3. Sic. 4. Autem C. C. 5. Ponita C. C. 6. Eborum C. C. 7. Consequens occidentales in archum C. C.

"enim Christiani à ¹ tramite veritatis in articulis fidei
 "exorbitantes enormiter periclitantur, quos desideramus
 "ad cognitionem veritatis salubriter rationibus irrefra-
 "gabilibus revocare, ut ipsi salventur." Quod cum do-
 "mino regi Johanni plenius intimaretur, spiritu sancto,
 "ut creditur, doctus respondit: "Multorum Sanctorum,
 "de quorum sanctitate & auctoritate toti mundo con-
 "stat, miraculis evidentibus fides, quam suscepimus, ro-
 "boratur testimonio. Nolo igitur ut eorum ambagis dis-
 "putationibus discussa vacillet, ² ne certa pro incertis
 "commutemus. Possent enim cito multos etiam in fide
 "nunc stabiles cum suis ambagibus & dubiis deceptio-
 "nibus à statu certitudinis concutere, & aliquam novi-
 "tatem qua gaudent moderni persuadere. Recedant
 "igitur confestim, nec amplius videantur in terra mea."
 Et sic ³ imposto eis silentio vacui recesserunt & confusi.
 Hiis diebus in sigillis dominorum erant tunicae super
 loricas, antea non, & ipsae tunicae erant longae ad talos.
 Istius regis temporibus erat guerra baronum in Anglia,
 Ludowico filio regis Franciae in regnum ad regnandum
 vocato. Sed tandem Lincolniae captus, cum dedecore
 ad propria remeavit, juratus quod titulum suum ad An-
 gliam per dictam quorundam baronum advocationem in-
 justam pro imperpetuo renunciaret. Ad multa etiam alia
 sub eodem juramento astrictus est. ⁴ Ille rex
 Johannes fundavit abbatiam de ⁵ Bewle in
 Nova Foresta comitatu Suthamptoniae ordinis
 Cisterciensis, redditibus & possessionibus uber-
 rime & amplis privilegiis eandem roboravit, &
 matrem suam reginam dominam Alianoram ibi
 honeste tumulavit. Monialibus etiam de God-
 stow juxta Oxoniam & monialibus de ⁶ Wrox-
 hale juxta Warwyk pro animabus parentum suorum &
 sua, & pro anima dominæ Rosamundæ olim patris
⁷ suis concubinæ, per matrem suam ⁸ Alienorem reginam
 apud Woodstok veneno interfectæ, & apud Godstow
 sepultæ, amplas possessiones dedit. Demum ipse rex

Fol. 162. b.

Rex illustris Johannis
 fundavit abbatiam
 de Bowle in Nova
 Foresta in comitatu
 Suthamptonienſi or-
 dinis Cisterciensis. M.
 Regina nobilis Alie-
 nora maxima bene-
 factrix abbatiz de
 Godstowe. M.

1. Tirannitate C. C. 2. Nec MS. 3. Imponito C. C. 4. Ipse C. C.
 5. Bowley C. C. 6. Wexhale C. C. 7. Leg. sui. 8. Sic.

Apud New-
arke de ve-
veno obiit
rex Johan-
nes, & sepe-
litus apud
Wigorne.
M.

Fol. 163. a.

Rex Henricus
tercius
fuit corona-
tus apud
Glocestria.
am. M.

Bubali utri-
usque sexus
missi sunt
Ricardo re-
gi Angliæ,
ut multipli-
carentur. M.

Johannes veneno sumpto in dissentiriā, id est, fluxum ventris, incidit, unde obiit apud Newark, & Wigornia sepultus est. Cui multi applicant illud vaticinium Merlini, "Inter sanctos collocabitur." Ibi jacet ante summum altare monachorum in ecclesia cathedrali inter nobilia scrinea Sanctissimorum Confessorum Wolstani & Oswaldi, olim Wigornensium episcoporum. Ad hoc obprobrium ductus est, quod coactus pro obduratione sua¹ tempore interdicti² demum sponte coronam suam resignare & sub tributo eam resumere. Sed id tributum pro nichil in post reputatum est. Isto rege Johanne viro malarum conditionum siccis lacrimis deplorato³ in morte, alis papalibus defensus successit sibi filius suus & heres rex Henricus tercius. Mox⁴ festo apostolorum Simonis & Judæ puer ix. annorum Gloucestriae est in regem coronatus, fultus viribus & industria Gualonis, legati⁵ papæ, Wintoniensis episcopi, & comitum de Pembrok & Cestriae. Facta⁶ hæc ibi coronatio guerra cogente anno Domini M. CC. XVIII. Circa hæc tempora domini in sigillis modo⁷ solido habebant equites armatos cum gladiis, & in dorso sigillorum de novo arma sua posuerunt in scutis, & facies ymaginum primo habuerunt **umbrelles**. Item anno Domini M. CC. LII. missi sunt in Angliā Ricardo fratri regis Angliæ bubali utriusque sexus, ut hujusmodi animalia in partibus nostris multiplicarentur. Et triennio post hoc elephas dabatur regi Angliæ Henrico tercio. Eodem⁷ etiam anno erat tanta caliditas & siccitas, quod ab eo, tanquam insigni termino, consueverunt aliquando homines tempora rerum actarum computare, & talia contingentia de siccitate, tonitruo, vento, fluminibus, & hujusmodi quæcumque fuerint aliqua futura pronosticant. Idem faciunt monstra orta cum ordo naturæ subvertitur, mala pronosticant, ibi præcipue ubi oriuntur. Etiam, secundum Willielmum Wanges, si forte sanguis Christi Sacramentalis effundatur extra calicem, portendit periculum fu-

1. Desunt C. C. 2. In morte, huic successit sibi C. C. 3. Sancto apost. C. C. 4. Propter Wintoniensem episcopum & comitem de Pembrok C. C. 5. Hæc fuit ibi C. C. 6. Sic. 7. Autem C. C.

turum illi loco, licet ex negligentia acciderit, ut accidit 'papæ' anno Domini M. C. XLIX. Quod monstra & prodigia futura prædicant, asserit Vincentius in Speculo Naturali libro xxx. cap. cxix. Iste rex Henricus fundavit hospitale Sancti Johannis Oxoniæ, ubi modo est nobile certe collegium Scolare, vulgariter dictum **Maudlyn Colledge**. Prima observatio in elemosynis & peregrinorum receptione multum melius solito continuatur, secundum formam primæ foundationis. Frater

Fol: 163. b.
Rex Almanix semper Augustus fundavit abbatias monachorum ordinis Cisterciensis, quarum unam fundavit & construxit Oxon, quæ vocatur Rewley, alteram apud Hayles Gloucestræ, M.

etiam hujus regis Ricardus primo comes Cornubiæ, post rex Almanix, & semper Augustus, fundavit abbatias monachorum Cisterciensis ordinis de Royal, alias Rewley, Oxoniæ, & de Hayles in comitatu Gloucestræ ubi honorifice est sepultus. Cor tamen suum Oxoniæ in choro fratrum Minorum sub³ sumptuoso & mirandi operis piramide decentissime humatum est. Hujus regis Almanix Ricardi semper Augusti filius & heres nobilis Cornubiæ comes Edmundus processu temporis ad dictum monasterium de Hayles prædictum jocale inter omnia preciosissimum partem sanguinis Christi fusi in cruce dicto monasterio attulit & pro futuris ibi temporibus reliquit. Qui quidem sanguis à vulneribus Jesu Christi Salvatoris nostri distillabat, dum pro nostra omnium redemptione pendeat in cruce. Et anno Domini M. CC. LXIII. ⁴ quasi quadam congruentia festum corporis ordinatum tunc est festive celebrari solempniter cum Octavis in universali ecclesia. Hujus patruis regis Angliæ Henrici tercii Wintoniæ nati ultimis diebus incepit nova Baronum acerrima guerra contra dominum suum regem, quæ terminata est in bello apud Evesham, occiso ibi Simone de Monte Forti comite Leicestræ cum multis aliis. Qui erant ex parte comitis Simonis quadam proditione ceperunt castrum Warrwici multis de castellanis illo ⁵ insultu occisis. Muris ⁶ etiam castri exceptis ⁷ turribus funditus prostratis, Comitem Willielmum, nomine Manduit, cum Alicia comitissa secum ad

1. Deest C. C. 2. Autem C. C. 3. Sic. 4. Qui pro quasi in C. C. 5. In Alio C. C. 6. Autem C. C. 7. Tribus C. C.

castrum de Kenelworth tamen in sua custodia transtulerunt, comitis redemptionem ad novemdecim centenaria marcarum limitaverunt, & ante ejus liberationem ad plenam solutionem eum ¹ cogerunt. Nec multum post quin rex Henricus superveniens Warwici consilium cum proceribus suis spiritualibus & temporalibus tenuit. Castrum de Kyllingwurth obsidens, demum, discretis mediantibus viris, facta est apunctuatio inter regem & in castro obsessos, & sub apunctuatione castrum est redditum regi, ut vidi Londoniis in aula Gild in libro intitulo de aquis Thamisiæ, & Octobonus legatus tunc in Anglia postea papa dictus Adrianus quintus dictam apunctuationem publice in pulpito ecclesiæ collegiatæ Sanctæ Mariæ Warwici Dominica post festum Omnium Sanctorum coram domino rege Angliæ Henrico tercio & Fol. 164. ² toto suo nobili consilio, immo totius regni Angliæ autentico auditorio omnium ³ statuum infimul tunc congregatorum distincte propalavit. Ingens tunc erat auditibus cunctis vultus exhillaratio, manuum plausus, & corde gaudium. Ille etiam rex Henricus coëgit omnes Judæos Angliæ singulis diebus Veneris abstinere à carnibus, & etiam in Quadragesima. Rex Edwardus primus, vulgariter dictus *Byng Edward with the long shankes*, Rex Eduar-
 dus primus. M. erat patre suo rege Henrico multum altior. Ipse etiam rex Henricus erat vir mediocris staturæ, sed bene compactus, alterius oculi palpebra demissiore, ita ut partem nigredinis pupillæ celaret. Erat etiam robustus viribus, sed præceps in facto. Sed filius suus, ut supra dixi, rex Edwardus primus erat vir procerus & elegantis formæ, altæ staturæ, qua ab humeris & supra omni populo præminebat. Cæsaries ejus in adolescentia à colore pene argenteo in flavum vergens, in juventute à flavo declinans in nigredinem, & sinistri oculi palpebra demissior erat, ⁴ paterni aspectus similitudinem exprimens, & cum lingua blæsa erat sibi efficax facundia. Ille rex Edwardus erat Saracenorum malleus & oppressor, Scotorum corrector, & Anglorum indeficiens protector. Hic Walliæ principatum principe Lewelino perempto sibi &

1. Sic. 2. Stantium C. C. 3. Patruī C. C. 4. In lingua C. C.

luis annexuit heredibus, & coronulam principis ¹ feretro Sancti Edwardi misit, ipsamque Walliam in comitatus divisit. Scotis novum regem throno regali vacante assignavit. Rebellante Johanne de Baliolo novo rege Scotiæ circa 1111. annum regni sui Edwardus rex Angliæ in manu forti persecutus est, & perlustravit totam Scotiam ad ultiores ejus terminos. Tandem rex Scotiæ se humillime submisit regi Angliæ, filium suum Edwardum obsidem pro se ponens. Tunc rex Edwardus in Angliam rediens, transivit per abbatiam de Scone, ubi sublato lapide, quo reges Scottorum tempore coronationis suæ solebant uti pro trono, usque Westmonasterium transtulit illum jubens inde fieri celebrantium cathedram sacerdotum. Et multi historici dicunt, quod erat cathedra

Fol. 164. b.

Rex Edwardus primus fundavit castrum de Flynt in Wallia, etiam de Rudland in comitatu Cestrie, & etiam de Conway, de Bello Marisco, & Karnarvan sumptuose admodum & splendide. M.

Moyfi judicialis in deserto Synay & per Ægyptios translata in Hispaniam, & iterum in Hiberniam, & demum in Scotiam. Etiam Wallia castrum de Flynt, Rudlan, & in comitatu Cestrie Regalis vallis; iterum in Wallia Conway, de Bello Marisco sive Beumaris, & Karnarvan fundavit aut sumptuose reparavit. Ille etiam rex apud Blankford in Vasconia cum crucis signum suscepit tunc anno Domini M. CC. LXXXVIII. omnes Judæos expulit de Vasconia & ² ab omnibus terris suis quas habuit sub dominio Franciæ. Tunc eodem vel anno sequenti omnes Judæos ab Anglia etiam expulit datis expensis ultra regnum, & propter hoc concessa est sibi in Parlamento xv. pars bonorum, & fuit numerus Judæorum tunc expulsorum quindecim mille & lx. Hic, ut asserunt quidam, minori ætate Oxoniæ studuit tempore illo quo Judæi tunc ibi commorantes festo Ascensionis dominicæ crucem ³ portatilem de ligno ante solempnem fidelium processionem in odium Crucifixi prostrarunt, frugerunt, & calcarunt dicto domino Edwardo regis primogenito Oxoniæ commorante, & rege Henrico patre suo apud Woodstok existente. Unde Judæi arestati & incarcerati sunt, & adjudicati sunt facere crucem sumptuosam de auro & argento, quæ usque ho-

Dux cruces factæ per Judæos, quorum una ex auro, altera vero ex lapidibus. M.

1. Feretur Edwardi C. C. 2. Dreft C. C. 3. Portalem C. C.

die in custodia Universitatis servatur, & aliam crucem lapidiam fecerunt ibi crux lignea erat prostrata de lapide, quæ ibi usque hodie erigitur. Et cancellarius ex officio per se vel per alium, ut dicitur, singulis festis dominicæ Ascensionis tempore processionis ibi solemnem faciet sermonem. Et in diebus quibus ibi fui ad scholas pars crucis de marmore facta cecidit, in qua erat defixa tabula aurea¹ habens in ea scriptos hos versus² eisdem, ni fallor, verbis versibus:

“Quis meus auctor erat? Judæi. Quomodo? Sumpu,

“Quis iussit? Regnans. Quo procurante? Magistris,

“³Cur? Cruce pro fracta ligni. Quo tempore? Festo

“⁴Ascensus domini. Quis erat locus? Hic ubi sisto.”

Vicus ab hinc tendens ad ecclesiam Omnium Sanctorum
 Fol. 165. 2. vocabatur Le Jury, id est, Vicus Judæorum. Ille etiam Edwardus primus rex eximius⁵ Judæis in regno suo ut ab aliis noscerentur tabulare ad unius⁶ palmæ ferrent longitudinem, signa ferrent in exterioribus⁷ indumentis. Nec multum post, videlicet anno Domini M. CC. LXXXIX. omnes Judæos à regno imperpetuum exulavit. Ille rex abbatiam⁸ valli regalis in comitatu Cestriæ fundavit, & partem sanctæ crucis de⁹ Neit in Wallia, secundum Trevet in Chronica sua, recepit anno Domini M. CC. LXXXIII. per quendam secretarium principis Walliæ sibi sponte allatam & datam. Et habet nomen Neoti, eo quod quidam sacerdos Neotus nomine antiquus de Terra Sancta eam in Walliam deportavit. Scribit tamen¹⁰ Matthæus Parisiensis, quod anno Domini M. CC. XVII. quidam heremita, vel anachorita, dixit regi Angliæ Ricardo in Terra Sancta, quod illa vice non caperet civitatem Sanctam Jerusalem, & contulit ipsi regi partem Sanctæ crucis quæ usque hodie habetur apud¹¹ Windzour, & Cros de Neit à vulgo¹² dicitur. Item, ut habetur in Cronica quæ intitulatur Fasciculus¹³ Morum, circa

Vallus regalis. M.

1. Hujus pro habens in C. C. 2. Eisdem, aut verbis verisimilibus C. C. 3. Cur? quia fregerunt crucem. Locus hic. Ubi? Festo C. C. 4. Desunt C. C. 5. Ita hac concipiuntur. 6. Plane C. C. 7. Adjumentis C. C. 8. Sic. 9. Neia C. C. 10. Magister Parisiensis C. C. 11. Windforiam C. C. 12. Dicitur C. C. 13. F. Florum, vel potius Temporum.

hæc tempora Rhodus insula capitur de manibus Turcorum per dominos ordinis Sancti Johannis¹ Jerosolitanum adjacentibus, & bellatum fuit per quadriennium. Item Judæi non reversuri expelluntur de Francia. Item ordo Templariorum destruitur. Hujus regis diebus obiit Sanctus Thomas de Cantilupo episcopus Herfordensis. Hujus etiam regis diebus anno Domini M. CC. LXXXI. rotunda tabula sumptuose, secundum Cronicam Osneye, tenebatur apud Warrwyk, catervatim illuc confluentibus de extraneis & indigenis copiosa multitudo. Rex Edwardus secundus natus est apud Caernarvan in Wallia. Erat² etiam ipse fundator Collegii regalis de Oriell, & fratrum Carmelitarum Oxoniæ extra muros, ac regiæ aulæ Cantabrigiæ, & fratrum prædicatorum de Langley juxta Sanctum Albanum. Suis etiam diebus ordo Templariorum extinctus est. Erat iste rex statura procerus, vultu præclarus &³ amiabilis, sed in omnibus actibus suis fere infaustus. Habuit in uxorem Isabellam filiam regis Franciæ, quæ omnes fratres suos reges Franciæ supervixit. Et sic posteris ex ea natis titulus magnus ad coronam Franciæ crevit. Tandem iste rex à suis captus apud Killyngworth est incarceratus, quoque auctoritate Parliamenti missi sunt⁴ certi nobiles, qui⁵ omnium una voce fidem regi solitam resignarunt, & vice sua filium Edwardum in regem elegerunt. Postea remotus est ad alia loca incarcerandus. Tandem apud castrum de Berkley in comitatu Gloucestriæ à suis custodibus post multas vilipensiones & varia obprobria proditorie peremptus est. Et Gloucestriæ in ecclesia abbathiæ est honorifice sepultus. Et quia in tota perturbatione sua Deo placuit patientia inæstimabilis, igitur ibi gloriosis⁶ choruscare miraculis suis proditoribus merito ob facinora sua justo Dei judicio multipliciter ad mortem punitis. quidam in Anglia, alii eorum in aliis regnis miserrime perierunt. Rex Edwardus

Rhodus insula manibus Turcorum capitur. M.

Rex Edwardus secundus fundavit collegium regale de Oriell, & Fratrum Carmelitarum Oxoniæ, & etiam aulam regiam Cantabrigiæ, & Fratrum Prædicatorum de Langley. M. Fol. 165. b.

1. Jerosolomitani C.C. 2. Antem C.C. 3. Sic. 4. Ceteri C.C. 5. Omnes C.C. 6. Choruscant C.C.

Rex Edwardus tertius
quatriavit arma in
scuto Franciæ & An-
gliæ primus regum
Anglorum. Fundavit
collegia Stephani a-
pud Westmonasterium
& Sancti Georgii pro
militia apud Wind-
sour, & etiam ampli-
avit castrum ejusdem
sumptuose. Ampliavit
denique Universita-
tem Oxoniæ multis
privilegiis. M.

tercius, filius Edwardi secundi, jure paterno he-
res Angliæ, & jure matris heres Franciæ, pri-
mus regum Angliæ quateriavit arma¹ Angliæ &
Franciæ in uno scuto. Capellas five Collegia
Sancti Stephani Westmonasterii, & Sancti Ge-
orgii pro militia Gartorii apud Wyndelsowr fun-
davit, dictumque castrum sumptuose ampliavit.
Universitatem Oxoniæ in multis privilegiavit.
Johannem regem Franciæ & David regem Sco-
tiæ bellis victos captivos tenuit. Novam mone-
tam de grossis & semigrossis ordinavit. Villam
de Calis obsedit & cepit. Hic raro prius visum
in Anglia in hoc suo regno Angliæ ad statum ducatus
diversos comites promovit, ut de comitatu Langcastriæ
fecit ducatum. Ad alias dignitates quamplures magnates
promovit. Post captionem regis Franciæ Johannis An-
glici prius barbati & ² capilli capitis tonsi³ etiam ad tu-
nicas & colobia & armillantes incepterunt, ubi togis &
longis crinibus in capite & radere barbas, ac domini &
generosi relictis ymaginibus equitum in sigillis impolu-
erunt arma sua parvis scutis. Hujus regis tempore anno
Domini M. CCC. LXXIII. sacerdotes stipendiarii primo
Fol. 166. a. ⁴ talliati sunt ad solutiones regales, quod prius invisum
erat. Hujus etiam regis diebus anno Domini M. CCC. LXVI.
Thomas de Bello⁵ Campo comes Warwici post trienna-
lem moram guerræ inter paganos pro fide Christi cum
magno honore rediit prospere in Angliam, ducens se-
cum filium regis Lectoniæ, quem Londoniis levavit de
sacro fonte, à suo proprio nomine eum Thomam appel-
lans, & in brevi ipse juvenis linguam didicit Anglica-
nam. Et, secundum Vincentium in Speculo Doctrinali
libro II^{do}. cap. XLVIII. omnes Orientis gentes in gutture
verba & linguam collidunt sicut Hebræi & Siri; omnes
vero mediterranei sermones in palato feriunt, ut Græci
& Asiani; omnes vero occidentales verba in dentibus
frangunt, ut Italici & Hispani. Rex Ricardus secundus,
filius & heres principis Edwardi, filii & heredis regis

1. Anglorum C. C. 2. Capillis C. C. 3. Autem C. C. 4. Calcatis C. C.
5. Capitulo C. C.

Edwardi tercii, avo suo ad coronam Angliæ successit. Tunc erat sub minore ætate. Erat is vultu amabilis, & face & moribus femineus, actibus suis vecors & multum infortunatus, & Burdegaliæ fuit natus. Vecors erat & lepore timidior, hostes fugere quam fugare multum paratior. Carthusiensium Coventriæ domum fundavit. Magnam aulam Westmonasterii novum adaptans tectum sumptuose reparavit. Suo tempore erat una vice ingens & inauditus ventus, ac etiam enormis alia vice terræ-motus. Sequebatur magna insurrectio Kentensium, qui crudelissime se habentes combusserunt Savey, gloriosum prius hospitium Johannis Ducis Langcastriæ. Et extrahentes à turri Londoniarum, non obstante in eadem regali præsentia, archiepiscopum Cantuariæ & dominum Sancti Johannis de Clerkynwell² Londoniarum ambos sine³ iudicio decapitaverunt. Diebus⁴ etiam suis incepit detestabilis usus sotularium rostratorum cum ligaturis catenarum de argento & quandoque de aurato ad genu ligatorum. Etiam mulieres nobiles tunc utebantur thiaris altis & cornutis cum togis caudatis & sellis vel sediliis lateralibus equorum, exemplo venerabilis Annæ reginæ, filiæ regis Bohemiæ, quæ hæc primum in regnum introduxit. Nam prius mulieres de omni statu equitabant ut viri tibiis super equos divaricatis. Ista autonomicè⁵ longo ex post tempore bona regina Anna nuncupata est. Ad hujus reginæ instantias festum Sanctæ Annæ erat primo celebratum in Anglia. Hæc⁶ nobilis quamdiu vixit semper laborabat pro pace inter regem & dominos, & multum bonum fecit discordes pacificando. Sed ipsa mortua, rex insano usus consilio suos dominos interfecit, quosdam pro imperpetuo bannivit, & inde demum sequebatur sua finalis destructio, & suorum Consiliariorum cum magna vindicta⁷ ultimata dampnabilis mortificatio & exhereditatio. Duas habuit uxores, sed nullam prolem, & extunc corona devoluta est filio ducis Lancastriæ. Nam rex Ricardus cum totam Angliam tri-

Dormus Carthusiensium. M.

Insurrectio Kentensium. M.

Vestes quibus utebantur mulieres nobiles. M.

Fol. 166. b.

1. Lege (ut in C. C.) facie. 2. London C. C. 3. Iudicio legitimo decap. C. C. 4. Autem C. C. 5. Longe C. C. 6. Nobilis regina quamdiu C. C. 7. Ultima C. C. 8. Exhereditatio C. C.

Johannes
dux Lan-
castriæ. M.

Rayneif-
poure. M.

Rex nobilis
Henricus
quartus. M.

Fol. 167. a.

bus personis ad firmam posuerat in Hiberniam transme-
avit. Quo tempore obiit dux Lancastriæ Johannes de
Gaunt. Ejus quoque filius dux Herfordiæ comesque
Derbeiz post patris mortem ipse tunc exul audita morte
patris rediit in Angliam, paternam hereditatem peti-
tus. Applicuit apud Ravinspor, & tota borealis plaga
cum eo surrexit. Rex Ricardus hæc audiens ab Hibernia
rediit, & apud castrum de Neth in Westwallia suum fre-
git domicilium pro terrore adversariorum suorum, & tunc
transulit se in Northwalliam ad castrum de Flynt, ubi
recepit eum, licet multum contra voluntatem suam,
Henricus filius ducis Lancastriæ prædictus, & duxit
“Londonias” & posuit in turri. Rex² tunc³ Ricardus
contraire non ausus resignavit coronam, quasi pro non
idoneo ad regimen convocato Parlamento. Hæc relaxa-
tio plane ostensa est. Et trono regali vacante Henricus
prædictus titulum suum ad coronam propalavit, nec
erat præsens qui audebat contradicere, & sic ipse in-
continenti ascendit thronum⁴ regium. Rex⁵ extunc⁶
Henricus⁶ quartus appellatus est. Tunc rex Ricardus
amotus est de carcere in carcerem. Tandem apud Pon-
tem fractum in carcere pro fame obiit, ut dicitur. No-
luerunt mittere manum in unctum Domini, major sibi
pœna fuit. Erat iste rex Henricus miles laudatissimus,
Christianismo & Paganismo peroptime probatus. Circa
initium regni sui apparuit stella comata, Rosa, secun-
dum astronomos, dicta, de natura solis. Rotunda erat
& miræ magnitudinis. Statim surrexit magna rebellione
quidam Wallicus dictus Owen de Glendour, qui totam
Angliam multum inquietavit. Regio exercitui nunquam
obviare ausus in certis castris erat sæpius obsessus, ca-
stris ipsis capis inveniri non potuit. Dictum erat tunc
commune quod lapidem habuit eum reddentem invisibi-
lem, qui lapis, ut dicitur, quondam erat Ricardi co-
mitis Arundelliz per regem Ricardum crudeliter⁷ deca-
pitati. Comes Arundelliz prædictus, ut asseritur, habuit
corvum de majori eorum⁸ genere autonomicæ a Ravyn.

1. Desst C. C. 2. Desst C. C. 3. Connire C. C. 4. Regni C. C. 5. Desst
C. C. 6. Quartus sic nomine appellatus C. C. 7. Decapiti C. C. 8. Genere,
scilicet a Ravyn C. C.

Qui corvus erat nutritus in curia sua, & dum quadam vice luderet ad scaccarium in quodam orto, dictus corvus vel spiritus in specie ¹ corvina coram comite lapidem eructavit invisibilitatis habentem virtutem. Comes lapidem non ² appreciavit contra consilium nobilium suorum, & cito post dictus comes manu potenti arestatus ad carceres deputatus finaliter decapitatus est. Tercio ³ etiam vel quarto anno regni hujus regis erat bellum Salopiæ inter dictum regem & Henricum Percy, filium & heredem comitis Northumbriæ; in quo rex victor extitit, ubi collegium certorum post capellanorum sub uno Gardiano pro animabus ibi interfectorum est fundatum. Ille etiam rex Sanctum Ricardum cognominatum ⁴ Scrope, de nobile sanguine ortum, Eboracensem archiepiscopum, cum aliis dominis juxta Eboracum decapitari jussit, & nunquam postea bene convaleuit, ut dicebatur, alba lepra percussus est. Similiter & filius & heres suus futurus eadem, ut dicitur, infirmitate involutus est, miraculorumque varia multitudo declarabat dicti archiepiscopi gloriosa merita. Henricus quintus rex Angliæ magnificus, apud Munmoth natus, filius & heres regis Henrici quarti, ⁵ patri successit, qui suo tempore militia nulli erat secundus. Ita militia & sapientia ubique se habuit, quod ore omnium merita perpetuæ laudis promeruit. Homagium in scriptis a rege Scotiæ cepit. Normanniam manu forti cepit. Filiam regis Franciæ Katerinam ut patris heredem desponsavit. Religiosa loca de Shene & Syon ipse fundavit. Hunc Carolus rex Franciæ ex assensu dominorum suorum in filium & heredem adoptavit, & proclamatur heres regis & ipso rege vivente Regens Franciæ. Hic ante regnum Angliæ adeptum Oxoniæ in collegio Reginæ studuit, cujus tunc camera erat supra portam in introitu dicti collegii, ubi erat sub tutela patris sui venerabilis patris magistri Henrici Beauford tunc cancellarii Oxoniæ, postea ⁶ Lincol-

Tercio vel quarto anno hujus regni regis Henrici quarti fuit magnum bellum inter dominum regem & Henricum Percy, filium & heredem comitis Northumbriæ, Salopiz. M.

Rex Henricus quintus Normanniam devicit, homagium à Scotis cepit. M. Fol. 167. b.

Katerina, filia & heres regis Franciæ, uxor Henrici quinti. Fundavit autem religiosa loca de Shene & Syon. M

Henricus Beuford cancellarius Oxoniensis. M.

1. Corvia C. C. 2. Applicavit C. C. 3. Autem C. C. 4. Scrope MS. 5. Drost C. C. 6. Lincolniz C. C.

Iste rex
Henricus
quintus, si
vixerat,
proposuerat
ædificare
collegium
in castro
Oxonienſi.
M.

Fol. 168. 2.

nienſis, deinde ¹ Wintonienſis epiſcopi, tandem ² preſby-
teri cardinalis titulo Sancti Eulebii. Hanc deinde Uni-
verſitatem, Oxoniam videlicet, ipſe rex glorioſus ſem-
per in magno honore exinde habuit & favore & intime
dilexit, & quos tunc virtuoſos & nobiles ſcientia & mō-
ribus novit, ad ſummos poſtea honores promovit. Et
dum ageret in extremis certos venerabiles viros nomi-
navit qui ejus precibus & potius præcepto ad alta ascen-
derunt, & inter multos mihi ignotos nunc illorum duos
nomino, magiſtrum Thomam Rodburn de collegio Mer-
tonis Oxoniæ, & magiſtrum Johannem Carpenter de
collegio regali de Oriell. Primus ad eccleſiam Mene-
venſem ſive Sancti David in Wallia, profundus erat a-
ſtronomus. Secundus ad eccleſiam Wigornenſem Doctor
Sacræ Theologiæ, apud Weſtbury juxta Briſtolliam ſe-
pultus, & poſt ibi humationem miraculis choruſcans.
Iſte rex Henricus, ſi vixerat, propoſuit in caſtro Oxo-
niæ nobile fundare collegium, in quo ſeptem ſcientiæ
profunde laborarentur, & ad aliorum doctrinam ha-
bunde docerentur. Hanc ordinationem dum puer eram
in ſcriptis Oxoniæ vidi, ſed quia tunc eram minoris
ætatis, quæ vidi non diu memoriter tenui. Idem
etiam nobilis rex quadam vice Warrwicum veniens ca-
pellam de Gybclyff, alias Gyclyff, viſitavit, ubi quondam
ille totius militiæ jubar Guido comes de Warrwyk ſoli-
tarie degebat ignotus uxori ſuæ, omnibus mundi divitiis
& delectationibus ob Dei amorem relictis. Qui poſt
duellum Wintoniæ cum gigante Danorum Collibrando
devicto Angliam à ſervitute ³ Danica 1111°. Idus Julii
⁴ liberaverat, biennio in magna devotione ibi ex elemo-
ſyna uxoris vivens, & mundo tunc valefaciens, ad Deum
migravit, ob cujus amorem ibi ipſe rex Henricus ſi vixerat
cantariam duorum capellanorum fundare propoſuerat.
Et ibi cum ab Univerſitate reſeſſi manſionem elegi &
continuavi per multos annos; quorum anno XLII^{do}. hunc
libellum ad laudem Dei, beatæ Mariæ, & omnium San-
ctorum & complacentiam & proficuum regis regniſque

1. Wintoniæ C. C. 2. Sub preſbyteris cardinalis C. C. 3. Danaica M^s
4. Liberavit C. C.

compilavi. Ille etiam idem nobilis rex in capella Sancti Georgii militiæ Gartorii apud Wyndfour ymaginem massæ argenti & deaurati in honore beatæ Virginis matris Christi fieri fecit. Rothomagi¹ etiam de novo ædificari fecit novum regale palatium. Et infra præinctum de Kyllngworth juxta Warrwyk fecit manerium delectabile Placentiæ de marisco, vulgariter dictum **Plaisans in maris**. Hujus regis diebus dominus Sigismundus imperator Romanorum venit in Angliam, cum maximo honore à rege receptus, tandem ad militiam Gartorii receptus, offerens cor Sancti Georgii apud Windfour, gaudisse ad propria rediit. Circa hæc² etiam³ tempora propter guerram inter Angliam & Franciam scolares Angliæ, Normanniæ,³ ac Andegaviæ, Pictaviæ, Aquitaniæ, Britaniæ, Vasconia, & alii subditi coronæ Angliæ, eo quod non possent pacifice & sine murmuratione Parisius quiete scolatizare, communi decreto recesserunt, & tunc ad Caidomum in Normannia venerunt, novam ibi facientes Universitatem, multique recesserunt ad Universitatem de Aungers, & sic ad alia loca eis placita. Circa eadem etiam tempora in Scotia duæ de novo inceperunt Universitates, ubi prius nulla erat. Una⁴ earum apud Sanctum Andream ultra Scoticum mare situata est, & est nunc metropolis Scotiæ, vulgariter dicta **Andurton**, quasi **Andrew's Town**. Altera situatur citra Scoticum mare apud civitatem Glasconensem sive de Glasco. Hujus regis, ut quidem ante paulo breviter præscripsi, Henrici quinti diebus Sigismundus, imperator Romanorum, qui ex hereditate erat rex Bohemiæ, venit in Angliam, solempniter receptus, portans secum patroni gentis Anglorum, Sancti videlicet Georgii, comitis & militis & sanctissimi martyris, preciosum cor, quod devote immolavit in collegio militum Gartorii dicti Sancti Georgii de Windfour. Et eodem tempore per manus regias in unum ordinis dictæ nobilis militiæ solempniter est assumptus, juramentum ordinis prædicti accipiens & faciens cum omnibus aliis ad dictum honorabilem ordinem

Sigismundus imperator venit in Angliam. M.

Fol. 168. b.

1. Autem C. C. 2. Dux C. C. 3. Ac etiam Andegaviæ C. C. 4. Eodem C. C.

requisitis & perfecte adimpletis. Ille rex Henricus quintus obiit manu Dei in Francia apud Boyesvinceni ultima die mensis Augusti anno Domini M. cccc. xxii. relinquens post se heredem filium suum unigenitum apud Wyndsfour, natum festo Sancti Nicholai ante patris sui obitum, infantem tunc non ætatis unius anni completi, paternum habentem nomen. Tunc dictus est rex Hen-

Rex nobilis Henericus sextus fundavit novum collegium Cantabrigiæ, quod vocatur collegium regale, & etiam addidit collegium de Windfour, & certis possessionibus ampliavit collegium novum intra muros, & regale collegium de Oriell. M.

Fol. 169. 2.

ricus sextus. Rex iste Henricus sextus ut crevit ætate crevit similiter & virtutibus, omni ætate discretionis capace Deo & beatæ virgini Mariæ devotissimus, sed mundo & mundanis operibus minime deditus, ea semper committens Concilio. Hic novum collegium Cantebrigiæ¹ & collegium de Eton juxta Wyndesfour de novo² fundavit. Novum etiam collegium Oxoniæ intra muros, collegiumque regale de Oriell in³ eadem certis possessionibus ampliavit. Bis coronatus fuit, semel Westmonasterii in regem Angliæ, & iterum Parisius in regem Franciæ. Bis sepultus, & iterum tercio creditur à pluribus sepeliendus. Suis etiam diebus fuit generale Concilium apud civitatem Basiliensem. Hujus etiam diebus fortuna Anglicis sinistrante tota Normannia, Britania, Pictavia, Andegavia, Aquitania, & Vasconia sive Gwasconia à potestate Anglorum in manus Francorum sive Gallicorum devolutæ sunt. Ille⁴ etiam sanctissimus vir à regno turpiter fugatus post multam bellicis conflictibus sanguinis effusionem tandem captus & incarceratus est, plurimis annis pacifice omnia sufferens. Iterum thronum regium ascendens, non diu ita residens, sed iterum incarceratus demum martirio coronatus migravit ad Electorum Dei sempiternum consortium, miraculis mirabiliter choruscans, patientia vincens, & per hoc patientiam cunctis edocens. ⁵ Sibi successit rex Edwardus quartus, victoriosissimus princeps, Rothomagi natus. Cui fortuna vultu hilari arridens in cunctis actibus suis erat conductrix, & in adversis scuto suæ pro-

Rex Edwardus quartus ampliavit ecclesiam collegiatam de Windfour. M.

1. Et quod vocatur collegium regale, ac etiam edidit collegium de Eton C. C. 2. Fundavit. Prædicta collegia, ac præterea novum collegium Oxoniæ C. C. 3. Eadem civitate certis C. C. 4. Autem C. C. 5. Hujus C. C.

tectionis eum defendit. Semper populus sibi favebat, juxta illud poëticum:

Mobile versatur semper cum principe vulgus.

Iste rex ædificiis & reparationibus summe deditus ecclesiam collegiatam Gartorii de Wyndelzour sumptuose structura & personis ampliavit; possessionibus & libertatibus ac Sanctorum reliquiis, præcipue capite Sancti Georgi cum procuratore largissimarum indulgentiarum, uberrime ditavit. Turrim Londoniarum, castrum & maneria de Windzour, Notynghamæ, Dover & Eltam cum multis aliis ad summam eorum perfectionem reparavit. Et Londonienses ejus hortatu muros diæ civitatis de novo antiquis dirutis erigere fecit, artibus incolarum ad partes murorum fiendas discretè limitatis, ut pannarii unam partem, merceri aliam partem, & sic de aliis artificibus. Esterlingi vero portam episcopalem, vulgariter dictam *Bishopsgate*, juxta fratres Augustinenses de antiquo in novum laudabiliter & sumptuose ad plenum perfecerunt. ¹ Papali etiam auctoritate & hujus regis assensu incepit Dublinæ in Hibernia nova Religiosorum Universitas. Et hujus etiam regis diebus Fratres observantiæ ordinis Minorum circa annum regni hujus regis *xxi.* in Angliam primo venerunt, locum regis benevolentia habentes pro tempore in cantaria cum capella Sanctæ Crucis de Grenwych super Thami-seam Londoniæ juxta le Blakheth. Huic dominus papa Sixtus illius nominis quartus misit gladium & caleptram regiæ dignitati congruentem. Suo etiam tempore Anglici ceperunt Berwicum in Scotia; sed non diu stetit in manibus Anglorum. Frater etiam regis Scottorum à fratre exul fugiens in Franciam ibi periculum timens fugit in Angliam, regio tuendus forti brachio, nomine Alexander dux Albanæ, & homagium ac fidelitatem regi Angliæ fecit. Cui rex unde liberaliter honesteque viveret limitavit & contulit, & ad regnum Scotiæ conquerendum cum potenti manu, ut rei veritas postea probavit, inaniter quasi misit. Rege Jacobo tamen invito

Castra maneria de Windfour & etiam de Northingham, Dover, & Eltham reparavit. M.

Fol. 169. b.

Berwica capta ab Anglicis. M.

Alexander, dux Albanæ, fecit homagium Henrico quarto regi Angliæ. M.

1. Expensæ pro deditis in C. C. 2. Minorem C. C. 3. Populi autem C. C.
 • Sic, pro Edwardo.

Anglici in reditu Berwicum ceperunt. Obit iste rex Edwardus quartus apud Westmonasterium ix. die mensis Aprilis regni sui *xxiii.* & apud Windsour in novo opere sumptuoso suae ædificationis regaliter est tumulatus, ex opposito sepulturæ regis Henrici sexti, illuc post mortem dicti regis Edwardi ab abbazia de Chertley translatus. Ubi nunc quiescens sibi semper amantibus, etiam olim suis adversariis ita in angustiis modo subvenit, quod sibi applicari potest, quod de Christo dictum fuerat, "Ecce totus mundus post eum abiit." Hujus regis diebus elephas ductus est in Angliam, quem Londoniis vidi, & cito ¹ recessit. Regi Edwardo quarto successit, parvo tamen, quod dolendum est, tempore, filius suus rex Edwardus quintus, qui tempore ² paterni obitus apud Ludlow mansitabat adhuc, ubi puer ³ erat ætatis circiter *xiii.* annorum ⁴ & quasi dimidii." Virtuose à virtutis erat nutritus, mirabilis ingenii, & in literatura pro tempore suo optime expeditus. Mortuo patre suo ad eum confluebant patris amatores. Et crastino Sancti Georgii completo solempniter apud Ludlow ejusdem Sancti martyris, ut more Anglorum solet, militum Gartorii solito servicio cum splendido convivio dictus juvenis rex removit se ab hinc versus Londonias. Demum superveniens valida manu apud Stony Stretford regis defuncti frater Ricardus dux Gloucestriæ & sua ordinatione protector Angliæ novum regem nepotem suum ut protector Angliæ in suum regimen cepit; aliis, videlicet Antonio comite de Rivers, fratre ⁵ seniori reginæ, novi regis avunculo, Ricardo Grey fratre regis ejusdem ex ⁶ matre, Thoma Vaghan milite exoneratis, immo arrestatis, & in borealem plagam ad Pontem-fractum ad incarcerationem missis, & ibi in brevi post injuste preemptis. Et sic novus rex à fidelissimis suis avulsus cum osculis & amplexibus receptus ut innocens agnus in manus lutorum cecidit. Ejus etiam præcipuus ad mores diligens ad Dei placitum tunc informator magister Johannes Alkok episcopus Wigornensis ut ceteri amotus

1. Recessit. Huic successit parvo tamen *c.c.* 2. Defunct *c. c.* 3. Effet *c.c.*
4. Defunct *c. c.* 5. Senioris *c.c.* 6. Jure, Thoma *c.c.*

est, ¹ non tamen carcerali rigore gravatus. Quid plura? Novus rex ² Londoniæ ductus, à majore & concivibus honorifice, ut decuit, est receptus. Sub ejus nomine jura regni apud Westmonasterium & per totum regnum sunt modo solito observata. Moneta tunc facta sub ejus nomine est percussa & formata, & omnia reglæ dignitati pertinentia in suo nomine solito modo erant observata, rege tunc temporis in palacio episcopi ³ Londoniensis toto tempore à primo adventu suo Londoniis commorante. Mater hujus regis regina Elizabeth, audita fratris & filii sui arestatione, à palatio regali ⁴ Westmonasterium fugit cum bonis suis in abbathiam sub securitate loci privilegiati tuenda, retinens cum ea filium suum tunc puerum Ricardum ducem Eboraci cum filiabus suis. Fugerunt ⁵ etiam ad alia loca filius reginæ ex altero marito Thomas Grey marchio de Dorset, Edwardus Grey patruus dicti marchionis, dominus de Insula sive de Lyle, & multi alii. Conspiratum est contra eos, quod ipsi contrivissent mortem ducis Protectoris Angliæ. Tunc dux Angliæ Protector novos fecit officarios. Exonerato Eboracensi archiepiscopo ab officio cancellariatus, subrogavit, licet multum renitentem, magistrum Johannem Russell ⁶ Lincolniensem episcopum, prius custodem privati sigilli. Ad quod officium promotus est magister Johannes Gunthorp decanus Wellensis. Circa hos dies obiit rex Franciæ. Et regina Franciæ stetit, ut dicitur, ⁷ sine rege per **xi.** menses. In brevi post dominis prærecitatis apud Pontem-fractum omnium fere lamentatione innocentibus actu de eis positis crudeliter occisis, comes Northumbriæ eorum principalis judex progressus est versus ⁸ Londonias. Sed dominus comes de Rivers Antonius Woodvyle morte instante cilicio ad nudam carnem, ut diu ante usus fuerat, indutus est repertus. In tempore tamen incarcerationis apud Pontem-fractum edidit unum Balet in Anglicis, ut mihi monstratum est, quod subsequitur sub hils verbis:

Fol. 170. b.

Dominus
comes de
Rivers, &
etiam Anto-
nius Wood-
vile. M.

1. Ne tum carc. C.C. 2. London C. C. 3. London C. C. 4. Westminsterium C. C. 5. Autem C. C. 6. Lincolniz C. C. 7. Super regem C. C. 8. London C. C.

Fol. 171. 2.

Sum what musyng and more moornyng,

In remembreing the unстыdfastnes,

This world being of such wehlyng,

We contrarieng, what may I gesse?

I fere dowtles remediles

Is now to lese my wofull chaunce.

No in this traunce, now in substance,

Such is my dawninge.

Wyllyng to dye me thynkys truly

Wolowdyn am I, and that gretly,

To be content.

Seyng playnly that fortune doth wry

All contrary from myn entent.

My lyff was lent me to on intent,

Wytt is ny spent.

Welcome fortune.

But I ne went,

Thus to be shent.

But 'tho hit ment,

Such is hys won.

Et sic comites prærecitati adjudicati sunt ad mortem tanquam rei & conjuratores mortis Ricardi ducis Gloucestræ, tunc temporis Protectoris regni Angliæ. Et sic innocentes propter id quod non excogitaverunt à tormentibus suis pacifice inimicorum crudeli tormentatione humilime se submiserunt. Comitis Antonii sacrum cili-
cium diu post coram ymagine beatissimæ virginis Mariæ apud fratres Carmelitas de Doncastre appensum est. Comite Northumbriæ, ut prædicitur, Londonias veniente, statim dux Gloucestræ regni Protectoris titulum ad exheredationem domini sui regis Edwardi quinti¹ invenit, pro sua propria promotione non invenit sed potius finxit. Et in brevi dominum suum regem Edwardum quintum, actu regem, sed non coronatum cum fratre suo Ricardo à Westmonasterio sub promissione securitatis suscepto incarceravit, ita quod ex post paucissimis notum fuit qua morte martirizati sunt. Thronum regium tunc ascendit occisorum, quorum Protector in minori ætate fuisset

1. So C.C. 2. Humiliter C.C. 3. Invenit ad coronationem pro C.C.

ipse, tyrannus rex.¹ Ricardus, qui natus est apud Podryng-
hay in comitatu Northamptoniæ, biennio matris utero
tentus, exiens cum dentibus & capillis ad humeros; na-
tus festo undecim milium virginum. Cujus in nativitate
Scorpio erat ascendens, quod signum est domus Martis.
Et ut Scorpio vultu blandiens, cauda pungens, sic & ipse
cunctis se ostendit. Dominum suum regem Edwardum
quintum blandiendo cum amplexibus & osculis recepit,
& infra circiter tres menses vel parum ultra cum fratre
suo interfecit, & dominam Annam reginam suam filiam
comitis Warrwici intoxicavit. ² Matrem suam Annam
venerabilem comitissam, illius nobilis domini Dominam
& justissimam heredem, durante vita sua incarceravit,
quæ sibi maximi causa refugii confugerat. Et quod ³ in
Dei & omnium ⁴ Anglicorum, immo omnium nationum
ad quorum notitiam pervenit, detestabilissimum erat,
ipsum sanctissimum virum regem Henticum sextum per
alios, vel multis credentibus manu potius propria inter-
fecit. Et quia erat quædam prophetia, ⁵ quod post E.
id est, post Edwardum quartum, G. regnaret, sub hoc
ambiguo Georgius dux Clarenciæ, medius amborum
⁶ fratrum Edwardi & Ricardi regum, dux ob hoc Geor-
gius peremptus est. Et alter G. scilicet Gloucestriæ, us-
que prophetiam finiret præservatus. ⁷ Simili prophetia
Humfridus, dux Gloucestriæ, funditus peremptus dice-
batur, nempe quod dux Gloucestriæ ipsum interficeret,
& totum completum est in isto misero rege Ricardo ter-
cio prius Gloucestriæ duce. Erat iste rex Ri-
cardus in ædificiis laudandus, ut ⁸ Westmonaste-
rii, Notinghamiæ, Warrwici, Eboraci, & apud
Midlam, multi que aliis locis, ut ad oculum
manifeste evider. Hic Eboraco in ecclesia ca-
thedræ nobilem cantariam centum capellano-
rum fundavit, & apud Midlam ultra E-
boracum collegium fecit. Aliud ⁹ etiam
Londoniis juxta Turrim apud Sanctam Mariam

Fol. 171. b.
Rex Ricar-
dus tertius.
M.

Rex Ricardus funda-
vit nobilem cantari-
am centum capellano-
rum Eboracæ, & etiam
fecit collegium apud
Midlam, & aliud apud
London apud Sanctam
Mariam de Berckynge,
& ditavit collegium
Canteburgiæ Reginæ
amplis possessionibus.
M.

Fol. 172. a.

1. Ricardus tertius, qui C.C. 2. Magistrum C. C. 3. Ita hæc concipiuntur.
4. Anglorum C.C. 5. Ut C.C. 6. Fratris C. C. 7. Scilicet Humfridus C.C.
8. Westminster C. C. 9. Autem London C. C.

de Berkyng fundavit, & collegium reginæ Cantebrigie quingentis marcis annui redditus indotavit. Pecunias sibi à communitatibus ¹ Londoniarum, Gloucestriz, Wigorniz ² sibi³ oblatas respuit cum gratiarum actionibus, potius asserens eorum corda quam opes se velle habere. Parvæ staturæ erat, curtam habens faciem, inæquales humeros, dexter superior³ sinisterque inferior. Dominum de Hastings cubicularium regis Edwardi quarti ⁴ sine iudicio decollavit, archiepiscopum Eboracensem & episcopum Heliensem variis locis incarceravit, ad ⁵ hæc maxime ⁶ defudante Henrico duce Bukkynghamiz. Dominus ⁷ etiam⁸ de Stanley erat vulneratus, captus, & incarceratus, sed ipse in brevi regis gratiam recuperavit & libertatem. Tandem cum regina sua coronatus novos creavit dominos. Henricus dux Bukkynghamiz factus est magnus camerarius & senescallus Angliæ. Johannes Haward dux Northfolchiæ, & Thomas filius suus & heres comes Surreiz, & Willielmus dominus de Barkley comes Notynghamiz & marescallus Angliæ, & dominus de Lovel camerarius regis. Rege Edwardo quinto incarcerato rex Ricardus tercius omnes gazas suas contulit Henrico duci Bukkynghamiz, qui tunc ⁹ liberaturam dans de nodis Staffordensium gloriabatur, se tot de illis habere sicut prius habuit Ricardus Nevel comes Warrwici de baculis ramosis, id est, *raggid staves*. Multum tamen ¹⁰ numero¹¹ erant impares, & non diu quin crevit latens odium inter regem & ducem. Rex tunc à Londoniis removens ¹⁰ usque per Oxoniam & usque Wodstoke clamore populi deforestavit magnum circuitum patriæ, quem rex Edwardus ¹¹ frater suus contra conscientiam ad nocumentum patriæ ¹¹ annexerat & foresta de Whichwoode incorporaverat sub lege forestæ, & ab inde removit Gloucestriam. Ob nomen antiquum ducatus sui constituit ibi Majorem & vicecomites. Et post ad Wigorniam, deinde Warrwicum. Ubi à Wyndesour veniens obviavit sibi regina. Quo pervenerunt regi am-

Johanne
[sic] Ha-
ward dux
Norfolciæ.
M.
Willielmus
Barkley co-
mes Not-
tinghamiz.
M.

Fol. 171. b.

1. Londoni C. C. 2. *Deest* C. C. 3. Quam inferior C. C. 4. Super C. C.
5. Hoc C. C. 6. Defidente C. C. 7. *Deest* C. C. 8. Liberatum MS. 9. *Deest*
C. C. 10. Usque Bristoliam per Oxoniam C. C. 11. Sic.

baſſiatores regis Hiſpaniæ pro maritagio inter regis uni-
 genitum & filiam regis Hiſpaniæ. Erant tunc ¹Warrici
 cum rege præſentes Wigornienſis, Coventrenſis, Lich-
 feldenſis, Dunelmienſis, & Aſaphenſis epiſcopi, dux Al-
 baniæ frater regis Scotiæ, Edwardus comes Warrwici,
 Thomas comes Surreiæ ſeneſcallus domus regiæ, comes
 Huntingdon, Johannes comes Lincolnæ, & domini de
 Stanley, Dudley, Morley, Scrope, & Franciſcus domi-
 nus de Lovell camerarius regis, & Willielmus Huſſy ca-
 pitalis juſticiarius Angliæ, & multi alii domini. Et præ-
 claræ ſimili modo dominæ cum regina. Ab hinc poſt
 moram unius ebdomadæ removit ſe rex Coventriam,
 Leiceſtriam, Noringhamiam, & Pontem-fractum, ubi
 conſtituit majorem. Deinde vero venit Eboracum, ubi
 feſto nativitatis glorioſæ virginis Mariæ ² filius ſuus &
 heres parvulus ætatis ſeptem annorum & parum ultra
 creavit in militem, promovitque ad principatum Walliæ,
 multaque alia magni valoris & honoris accumulans. Et
 in brevi poſt tantas lætitiis facta eſt grandis conſpiratio
 contra regem & magna inſurrectio. Rex cum ſuis equi-
 tavit magno exercitu in austrum. Dux Bukynghamiz
 captus ductus eſt regi ad Salisburiam, & ibi decapita-
 tus eſt. Fugerunt tunc quamplures domini à regno, &
 in brevi obiit princeps morte infaſta tempore paſchali.
 Et in menſe Auguſti proximo ſequente effoſſum eſt cor-
 pus regis Henrici ſexti, & uſque novam eccleſiam col-
 legiatam caſtri de Wyndzour eſt tranſlatum, ibi hono-
 riſice receptum, & cum maxima ſolempnitate iterum
 tumulatum ad australem partem ſummi altaris. Erat il-
 lud tunc ſacrum corpus valde odoriferum, non quidem
 ex ſpeciebus ³ appoſitis, cum per inimicos atque tor-
 tores ſuos erat ſepultum. Et pro magna parte erat tunc
⁴incorruptum, capillis & crinibus ubique fixum, facie
 conſueta ſed parum depreſſa cum macilentiori aſpectu
 ſolito. Et ſtatim affluebant miracula regis ſanctitatem
 profitentia, ut in ſcriptis ibi ⁵ ſufficienter evidet. Non
 multo poſt principe, ut dicitur, mortuo, juvenis comes

Fol. 173. 2.

1. Warwici C. C. 2. Sic. 3. Apponitis C. C. 4. Incorporatum C. C.
 5. Evidenter evidet C. C.

Johannes
Poole dux
Suffolciæ.
M.

Milford
Haven. M.

Fol. 173. b.
Henricus
septimus.
M.

Warrwici Edwardus, filius primogenitus Georgii ducis Clarendiæ, proclamatus est apparens Angliæ in curia regali, & in serviciis ad mensam & cameram post regem & reginam primo ei serviebat. Postea sub ¹arta custodia ²positus comes Lincolnienſis ei ³præferrebat nomina Johannes ⁴Pole, filius & heres Johannis Pole ducis Suffolciæ. Tandem advesperante vita regis Ricardi multi clam ab eo se retraxerunt, qui adjuncti australibus exilibus adhæserunt Henrico comiti Richmundiæ ex fratre uterino nepoti regis Henrici sexti, qui in Wallia festo transfigurationis domini apud Mildford Havyn cum paucis comparative applicans multos habuit obvios. Tandem cum rege Ricardo & suo maximo exercitu VIII. die Assumptionis beatæ Mariæ anno Domini M. cccc. lxxxv. congregiens, regem Ricardum in campo interfecit in confinibus comitatum Warrwici & Leicestriæ. Iste rex Ricardus diebus suis ultra modum crudelis triennio & parum ultra ad instar Antechristi ⁵regnaturus regnavit. Et sicut Antichristus ⁶in futuro in maxima sublimitate sua confundetur, sic & iste corona præſente cum thesauri copiosa multitudo subito in exercitu suo conglobato paucorum in comparatione tamen ferventi ⁷armorum fulmine ut miser extinctus est. Attamen si ad ejus honorem veritatem dicam ut nobilis miles licet corpore parvus & viribus debilis ad ultimum anhelitum suum modo defensorio clarissime se habuit, sæpius se proditum clamans & dicens, **Treson, Treson, Treson**, & sic gustans quod aliis sæpius propinaverat miserrime vitam finivit, & finaliter apud fratres Minores Leicestriæ in choro est sepultus. Et quamvis paucos dies habuit, eos tamen sine suorum plangentium subditorum lamentatione terminavit. Et sic comes Richmundiæ in regem commutatus dictus est Henricus septimus. Qui statim duxit in uxorem præclarā dominā ⁸Elizabeth, filiam & heredem regis Edwardi III. Erat iste rex ex triplici genere; ex patre Anglicus, ex Anna & nobilioribus progenitoribus Gallicus, ex loco nati-

1. Arcta C.C. 2. Ponitus C. C. 3. Sic. 4. Poole C. C. 5. Regnantis C. C.
6. Defunct C. C. 7. Armorum invalorum fulmine C. C. 8. Elizabetham C. C.
vitatis

vitatis & avi progenie Wallicus. Angelicum habuit vultum, intuentium omnium semper provocans amorem. Qui & illius nominis septimus licet sit regum Angliæ, tamen dominorum Hiberniæ inter reges Angliæ illius nominis sextum tenet locum. Nam nobilis rex Henricus primus nihil se intromisit de Hibernia, sed tunc quia in amoris ardore te intuens, ô nobili rex, si tantam gratiam permissivam in oculis munificentia tuæ inveni, sub tua speciali licentia & favore alloquor. Tu certe, ô præclare rex Henrice, licet septimus sis Angliæ, solummodo tamen es nisi sextus Hiberniæ. De quodam sexto Hiberniæ multa vaticinia currunt ad maximum honorem sonantia, & multa laude digna sunt per quendam talem, Deus novit, fienda, secundum antiqua vaticinia non mediocria, sed in superlativo gradu maxima, & ad summum honorem cunctis futuro seculis memoranda. Tibi coronam Angliæ bene novimus Deus nunc donavit. Te nostrum in regem accipimus, antiquioribus regibus à mundo sublatis ad tuam nunc celsitudinem pervenimus. Quæ tibi in futuro ad Dei laudem sunt conferenda nobis penitus sunt ignota, sed indubitanter in secreto & sacro suo armariolo sunt ad ejus placitum reservata, & ad suum placitum in futuro propalanda pro certo de te optima erunt ut speramus quæ de Te adimpleri nostra ætas semper avidissime optat. Tibi summus pontifex Jesu Christi vicarius Innocentius papa octavus in bonum omen gladium, caleptram, & alia insignia tuam futura in gloriam vaticinantia misit. Te in utriusque sexus prole altissimus largiflue benedixit. Tuo nempe ex² femore prodiit modernus princeps Walliæ inclitus Arthurus filius tuus primogenitus & heres Angliæ Deo ordinante fu-

Fol. 174. 2.

³ Finis Rossei, sive Rous."

Computed with, and truly corrected by, the Manuscript
in C.C. by Will. Maſon.
Sam. Fleet.

1. Nobilis C. C. 2. Favore C. C. 3. Ex C. C. adjecimus.

NOTÆ

PAG. 1. lin. 1. *Joannis Rosfi, &c.*] Hujus Tituli Auctor fuit D. Thomas Cottonus, Baronettus, V. Magni D. Roberti Cottoni filius, ut è litteris colligo Viri Amicissimi Jacobi Sothebeii, Junioris.

P. 3. l. 22. *Contexerunt*] *Lege, contexuerunt.*

P. 20. l. 16. *Sapedicto Bruto*] *Supradicto Bruto* in exemplari v. cl. Thomæ Alleni, quo usus est v. cl. Br. Twynus. Vide Apol. Antiq. Oxon. p. 114.

P. 21. l. 27. *Memre nominavit*] *Mempric nominavit* in exempl. Alleniano. V. Twyn. p. 118. *Ibid.* l. 28. *Ridohen*] *Rydychen* in exemp. Allen. V. *ibid.*

P. 22. l. 8. *Bellisitum*] Mox post hanc vocem *convenit* adijciendum esse è Twyni disco Apologia, p. 118. Inde etiam paullo inferius *translatam* pro *translatum* reponendum esse colligo.

P. 23. l. 19. *Merlion*] *Mention* in exemplari Alleniano, teste Twyno Apol. p. 7.

P. 26. l. 7. *Appellata*] *Appellata est* in exempl. Allen. V. Twyn. p. 8.

P. 37. l. 9. *Quod est hominum cætus &c.*] *Lege* ex Augustini de civ. Dei l. II. c. 21. *quod est hominum cætus juris consensu & utilitatis communione sociatus.* Itaque frustra in margine Codicis nostri scriba conjecit pro *communis* reponendum esse *causis*: licet aliquando hanc conjecturam & ipse probassem.

P. 67. l. 6. *Scolas puerorum grammaticales*] Hinc colligimus explicationem quam adhibuimus in Noris ad vitam Ælfredi per Spelmannum [p. 178.] recte se habere, neque proinde Sigebertum Universitatem Cantabrigiensem fundasse.

P. 69. l. 25. *In Chronica Radulphi de Duceto*] Multorum librorum auctor erat Radulphus de Duceto, sive de Diceto. Inter alios vidi fragmentum in pergamena libri Inquisitionem maneriorum beati Pauli Londini continentis. Et hujus etiam auctor erat Radulphus noster, tunc temporis Decanus Londinensis. Folio scriptus est. Mihi ostendit amicus charissimus, virtute sua spectabilis, Richardus Rawlinsonus, A. M. è Coll. D. Joannis Bapt. Oxon. Is vero acceperat à Viro perhumano Joanne Evelyno, Baronetto. Utinam reliqua Operis fragmenta comparari possent. Dicta Inquisitio facta erat anno vigesimo regni Henrici II. annoque primo Radulphi Decanatus. Ad summam fragmenti nostri manus recentior scripsit, *Demisdæ Radl de Diceto.*

P. 71. l. 23. *Didanus*] *Didacus* in exemplari Alleniano. V. Twyni

Twyni Apol. p. 166. Ibid. l. 27. *Sancta monialis*] *Sancti-*
monialis in ex. Allen. V. Twyn. ibid.

P. 76. l. 26. *Et Werferthum Wygorniensem &c.*] *Et Were-*
frithum Wygornensem antea præsulem Herefordensem, & Were-
nulfum Legecestrensem viros literatos in ex. Allen. Vide Twyn.
p. 182. Ibid. l. 29. *Optabant erudierunt.*] *Optabat erudiebant*
in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit. Ibid. l. 31. *Bertini*] *Bene-*
dictini in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit.

P. 77. l. 1. *Univrit*] *Accersivrit* in ex. Allen. V. Twyn. l. c.
Ibid. l. 4. *DOCCLEXXIII.*] *DOCCLEXXIII.* in ex. All. V. Twyn. l. c.
Ibid. l. 5. *Neote*] *Neoto* in ex. Allen. V. Twyn. l. c. Ibid.
l. 9. *Qui ad fidem converſi ſunt, docuerunt*] Ita etiam in ex.
Allen. teſte Twyno, p. 125. non, ut apud Caium, *qui ad fi-*
dem Chriſti converſi docuerunt. Ibid. l. 11. *Grekladiæ*] Ita
etiam ex. Allen. non, ut apud Caium, *Crecladæ.* V. Twyn. p.
126. Ibid. l. 14. *Grekladenſis*] *Conſentit C.C. favetque ex.*
Alleni, teſte Twyno l. c. qui Caii Crecladenſium improbat.
Ibid. l. 14. *Ad Malmeſburiam,*] *Pro ad è ſuo exemplari prima*
ad legit Caius. Sed non adeo recte, ut ex exempl. Allen. de-
monſtravit Twynus l. c. Neque adſtipulatur C.C. Recte ta-
men è ſuo tranſlata eſt adjecit Caius. Favent enim Twynus
& C.C. Ibid. l. 15. Aldelmus,] *Adelinus* in Caii ex. Ibid.
l. 16. *Propinqua*] *Propinquis* in Caii ex. Ibid. l. 17. *De regno*
Merciorum ſuperius recitati] (*Ut ſuperius de regno Merciorum*
recitavi) in parentheſi Caii exemplar. Ibid. l. 18. *Oxonie*] *O-*
xoniam Caii ex. Ibid. l. 19. Suspencionem] Recte, ut ex Alleni
exemplari docuit Twynus, p. 127. Male igitur *ſuſceptionem*
Caius, quamvis adſtipuletur C.C. Ibid. l. 32. *Situata*] *Sita*
in ex. Allen. V. Twyn. p. 182. Ibid. *Grammaticos*] *Gram-*
maticorum in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit.

P. 78. l. 6. *Occidentaliſ contiguam aulam pro*] *Occidentaliter*
contiguam aulam magnam pro in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit.
Ibid. l. 9. *Præter hæc*] *Præter hæc* in ex. All. V. Twyn. l. c.
Ibid. l. 10. *Alia*] *Deeſt* in ex. Allen. Et recte. V. Twyn. l. c.
Ibid. l. 13. *Feliciter*] *Deſuit* in ex. All. teſte Twyno, l. c. Ib.
l. 14. *Optimatos*] *Optimates* in ex. All. eo modo quo & in
C.C. fuiſſe oſtendi. Ib. l. 21. *Diatim*] *Deeſt* in ex. All. Vide
Twyn. l. c. Ib. l. 25. *Literatoria*] *Literaria* in ex. All. V.
Tw. l. c. Ib. l. 27. *Scolarium*] *Deſuit* in ex. All. V. Tw. l. c.
Ib. l. 30. *Rodburn*] *Rodban* in ex. All. V. Tw. l. c.

P. 79. l. 1. *Diſtum*] *Pro ad diſtum, ut legebatur* in ex. All.
teſte Twyno loc. cit. Et tamen ſine præpoſitione exemplum
habemus in Fragmento noſtro Liviano, L. XXII. c. 18. Ibi enim,
Alisſa mania, quaſi palans perveniens, (ſic enim diſtinguen-

gmentum,

gmentum, in quo etiam alia Livio minus congrua notavit cl. Dodwellus. *Ibid.* l. 9. *Abinde red. & ref. omnis scientia*] *Abunde rediit & refluxit omnibus scientia* in ex. All. V. Twyn. l. c. *Ib.* l. 11. *Antedictum, deinde*] Plena distinctio potius adhibenda, cum cl. Twyno l. c. ut sit, *antedictum. Deinde.*

Ib. l. 14. *ixiii^o.*] Pro 903. ut apud Twynum l. c. *Ibid.* l. 15. *Lxxxvii^o.*] 88. in ex. All. V. Tw. l. c. Neque aliter in C. C. ut ad imum paginae ostendi. *Ib.* l. 16. *Quintum*] *Quartum* in ex. All. V. Tw. p. 193. recte. *Ibid.* l. 23. *Sed condidit*] *Sed & condidit* in ex. All. V. Tw. l. c.

P. 97. l. 22. *Michelmensis*] *L. Michelmesse.*

P. 101. l. 2. *Obsoluerant*] *Absolverant* in fragmentis è Rossi libro de Academiis. Vide Append. ad Lelandi Itin. Vol. IV. p. 133. Utraque lectio ferri potest, ut in §. 30. Epistolæ nostræ ad calcem Vol. V. Lelandi Itin. excusæ monstravi. Non tamen ibi significavi litteram u hac forma (V) nonnunquam conspici in Actis Apostolorum quæ nuper edidi Græco-Latine litteris majusculis è Codice quantivis pretii Laudiano. *Ib.* l. 4. *Anno Domini 1133.*] Ita etiam in Fragmentis è libro de Academiis. Haud secus quoque apud Woodium. *Ib.* l. 14. [*tempore*] A scriba esse probant unci. At pro hac voce in legitur apud Twynum, p. 339. ex exempl. Alleniano.

P. 169. l. 30. *Is principio &c.*] Hæc corrigenda sunt ex ipso Gyraldo, quem videtis de Expugn. Hib. l. I. c. 1.

P. 171. l. 16. *Rex cum sibi*] *Ti cum* redundat, ut opinor.

P. 195. l. 25. *Ebraudi,*] *Ebrandi* al. Integrum quoddam epitaphium Richardi primi (in quo versiculi isti desiderantur) nuper edidi è Codice MS. Brewsteriano, ad calcem Appendicis nostræ secundæ ad Lelandi Coll. p. 406.

P. 196. l. 8. *Veri heredis*] Rectissime *veri heredis*, si successio linealis accuratissime consideretur. Sed successit Joannes virtute testamenti ultimi Richardi; idque pro consuetudine veteri, ne quid dicam de aliis rationibus, quas impræsentiarum in medium proferre neque vacat, neque est instituti nostri. Adeas, si lubet, librum de jure hereditario re vera aureum & pereruditum, quemque refutare nequeunt adversarii, sermone vernaculo conscriptum, & A. D. 1713. editum.

P. 208. l. 10. *Rodburn*] *Rodban* exempl. Alleni, teste Twyno, Apol. p. 315. Videtis Godwin. de Præf. p. 612. Auctor fuit Chronici. *Ib.* l. 19. *Profunde lab. &c.*] *Profunde elaborantur, & aliorum doctrinæ abunde doc.* ex All. Vide Tw. l. cit.

Ad sphalmata quod attinet, quæ neque correximus, neque notavimus, illud scias velim, ea omnia (qualiacunque demum sint) in Codice nostro (quem fideliter exprimendum duxi) haberi MS. Id quod innuit etiam in Præfatione. Tute ipse proinde, Lector, de illis judices, neque adscribas vel nostræ negligentia, vel typographi oscitantia.

INDEX.

- A** Bindoniz cœnobium Pag. 72.
Adam Carholiceon maximus (*liber sic dictus*) 27.
Adrianus III. papa 167.
Hiberniz conquestionem concedit Henrico II. regi Angliæ *ibid*.
Concessionis forma 28.
Albani (S.) cœnobium 64, 141.
Albertus Magnus 114.
Albina 10, 14.
Albinus sive Alcuinus (S.) 67, 73. ejus ingenio litteræ florent Parisiis 73.
Albion, Britanniz nomen, unde? 105, 15.
Albumazar 29.
Alclud 22.
Alcmundus (S.) 75.
Alexander dux Albaniz facit homagium Edwardo 4to. regi Angliæ 271.
Alexander Magnus, Liber de vita ejus 4. Epistola ejus ad Aristotelem *ibid*.
Alexandri III. papæ litteræ ad Hen. II. d. de Hibernia 173.
Alfredus historicus 18.
Alfredus (S.) rex & filius Oswini fundat S. Petri nobilem ecclesiam apud Ripon 70.
Alkok (Johannes episc. Wig.) 212.
Aluredus rex Westsax. 160. fundator Academiæ Oxoniæ 76, 96. fundator etiam monasteriorum de Shaftesbury & Winonia, ac decorator nem comitatum Anglorum 76.
Aliæ res ejus gestæ *ibid*.
Aluredus Rievallensis 69.
Amaundevile 142.
Andegavia. Plura de ea 148, 149.
Andrez (Johannes) 88.
Andrez (S.) in Scotia Universitas 209.
Andromadus gigas 4.
Angleseiz insula 163.
Anglia in comitatus divisa 66, 121. Angliæ coronæ terræ subjectæ 144. Anglia sub interdicto posita, regnante Johanne 196.
Anglorum scola Romæ 72. Anglorum mores tempore Edwardi Confessoris 105. & Gulielmi Conq. 108. & Gulielmi Ruffi 110. & tempore Roffi nostri 131. Anglorum lingua 159, 160.
Anna uxor Ricardi II. di. 205.
Annæ (S.) festum 205.
Anselmus (S.) Cant. archiep. bannitus 110.
Aquinus 160.
Aristoteles 29. Quædam de Aristotele & doctrinis ipsius 35.
Armorica. Vide Britannia.
Artes & scientiæ omnes à filiis Lamech inventæ 6.
Arthal consul 58.
Arthurus rex 58, 159.
Hiberniz expugnator 171. sepultus Glasconiz 65.
Arviragus rex 46.
Athelstanus rex 97. mureo firmat Excestriam 19. alia ejus opera 97.
Augustinus citat. 9, 17, 30, 33, 34, 36, 37, 81, 129, 137.
Augustinus in Angliam missus ad regnum convertendum 59.
Avicenna 114.
Aurelius rex 58.
Bacon (Rogerus) 29, 81, 82.
Baliolo (Johannes de) 190, 201.
Bamburg 66.
Bangor civitas 24. Monasterium ibi 65.
Baronum guerra tempore H. tertii 199.
Basiliense concilium regnante Hen. sexto 210.
Bassianus rex 49.
Basyngwark 142.
Bath 33.
Beauford (Hen.) cancellarius Universitatis Oxoniensis 207.
Beaumer 142.
Beda 48, 67, 73, 160.
Beket (S. Thomas) 146.
Bellinus rex 25.
Bello Campo (Thomas de) 204.
Bello Marisco sive Beaumaris (castrum de) 201.
Berench rex 47.
Berwica sive Berwicko villa 47. capta ab Anglis 211.
Beumaris. Vide Bello Marisco.
Bewle, sive Bowle, vel Bowley abbatia 197.
Bladud rex 23.
Bowle vel Bowley. Vide Bewle.
Brennius Bellini regis frater 25.
Bretton (Johannes) 38. laudatur 81.
Breydenbach (Bernardus de) 3, 4, 5, 13, 17, 193.
Bristolia 25. Bristoliz castrum 110. Prioratus S. Jacobi *ibid*.
Britannia primum habitata 10. nomen unde accepit 18, 158. Britanniz regni divisio inter Prati tres filios 19. De transmi-

- transmigratione regni
 Britannia in Angliæ
 regnum 65. Britannia à
 Romanis devicta 174.
 in tres partes divisa
 188
 Britannia Armorica 159
 Britannia Minor 151, 159
 Britones à Saxonibus in-
 terfecti 58
 Brutus ad Britanniam ac-
 cedit 15. rex primus
 Britannia 18. uxor ejus
ibid. filii 19. regimen
 ejus duravit 24. annis
ibid. insignia ipsius *ib.*
 Brutus rex, cognomine
 viride scutum 22
 Bruz (Robertus de) 190
 Bubali 199
 Bylinsgate 25
- C
- Caerdesse (castrum de)
 110
 Caerlele 109
 Caerleon, postea Caer-
 umber, & tandem Ca-
 ergwyr 53, 54. *Vide*
 Legionum urbs.
 Caerleyl 22
 Caerleyn 50
 Caermerdin 50
 Caerwent 54
 Caerworgon 54
 Cairradok, id est,
Old Salisbury 58
 Cairguair five Warwick
 60
 Canonorum regulari-
 um ordo florere incipit
 110. Canonorum ni-
 grorum ordo in Angli-
 am indusus 139
 Cantebriḡia decorata 44.
 à Danis combusta 100.
 Erectio civitatis & uni-
 versitatis Cantebriḡie
 26. Cantebriḡie aula
 regia 203. collegium
 regale 210. collegium
 reginæ 216
 Cantebriḡiensis acade-
 mia ab Edwardo Se-
 niore restaurata 96
 Cantilupo (Tho.de) 207
 Cantuaria 23
 Canutus filius regis Swa-
 di 103. ipius res gesta
- ibid.* rex factus totius
 Angliæ 104
 Caphera, alias Cesara,
 neptis Noë 5
 Carpenter (Jo.) 208
 Cartusienſium ordo 111
 Cassibelanus rex 44
 Cenomania 149
 Cestria 22, 25, 47. Col-
 legium Canonorum
ibi 98
 Christus Jesus natus 45
 Chryſostomus cit. 79
 Chymonis castrum 148
 Cilceſter 138
 Cisterciensium ordo 111
 Civitas primum condita
 3. civitates quando à
 majoribus primo gu-
 bernari inceperint in
 Anglia 196
 Coellus rex 50
 Colceſtria 50, 51
 Colwulphus rex North-
 umbr. 74
 Comites duces facti re-
 gnante Edv. tertio 204
 Constantius imp. pater
 Constantini Magni 50
 Constans rex 55
 Constantinus Magnus, rex
 & imperator 51. Con-
 stantini Magni dux
 uxores *ib.*
 Constantinus, five Con-
 stantius, rex Arthuri
 nepos ex sorore 65
 Constantius, five Con-
 stantinus, secundus in
 Britannia regem ad-
 missus 53. Ejus tres fi-
 lii 54. interfectus *ibid.*
 Conway 201
 Corineus cum Gogma-
 gog gigante concertat,
 illumque vincit occi-
 ditque 15, 20
 Cornwall unde nomen
 accepit 19. olim multo
 amplior fuit quam est
 modo *ibid.*
 Cornubia 159
 Coventria abbatia mo-
 nialium destructa à Da-
 nis 104. Coventria do-
 mus Carthusienſium
 205
 Coylus rex 48
- Croyland 74
 Cunedagus rex 24
 Cypri regnum à rege
 Ricardo primo suba-
 ctum 193
- D
- Dani totam Angliam oc-
 cupant 101. omnes una
 nocte interfecti 101.
 quamdā vexarunt An-
 gliam 103. in Angliam
 inducunt immodera-
 tum modum bibendi
 105
 David Fluellene 45
 David (Sanctus) 59
 Deorham (Willielmus
 de) benefactor Univer-
 sitatis Oxon. 101
 Dewke (Hen.) primus
 major civitatis Lond.
 196
 Dorcestria juxta Oxon.
 69
 Dover 211
 Dover Caſtel 47
 Dovera 45
 Drincurcis 138
 Dublinia Universitas 211
 Duḡricus (S.) episcopus
 Landavenſ. primus 55.
 archipraſulatum ſuum
 resignat 58
 Duceto (Rad.de) 69, 188
- E
- Eboracum 22, 48, 107,
 215. Abbatia S. Mariae
 Eboraci 109
 Ebrancus rex 22
 Ebroicarum turris 138
 Edbaldus, rex Cantia,
 monast. monialium de
 Levingas fundat 72
 Edenbrough 22
 Edgarus rex 98. Ejus
 res gesta *ibid.*
 Edmundus rex Orienta-
 lium Saxonum 76
 Edmundus Yronsſide 104
 Edwardus primus rex
 200. ipſius descriptio
ibid. res gesta 201.
 Oxoniae minori ætate
 Ruduit *ibid.*
 Edwardus

<p>Edwardus II. 203.
 ipſius res geſte <i>ibid.</i>
 Deſcriptio <i>ibid.</i> uxor
 Iſabella <i>ib.</i> peremptus
 <i>ibid.</i> miraculis celebra-
 tus poſt mortem <i>ibid.</i>
 Edwardus III. 203, 204.
 verus heres Franciæ
 155. ipſius res geſte
 204
 Edwardus IV. 210.
 ipſius res geſte 211.
 mors 212
 Edwardus quintus 212.
 moneta percuſſa ſub e-
 jus nomine 213. ipſius
 caſes 214
 Edwardus Senior reſtaur-
 rat academiam Cante-
 brigientem 96. ejus
 obitus 97
 Edwardus (S.) rex 100
 Edwardus (S.) Confeſſor
 rex 103
 Edwinus (S.) rex North-
 umbr. primus fundat
 eccleſiam S. Petri Ebor.
 69
 Egbertus archiep. Ebor.
 67
 Egbertus (ſive Egbertus)
 rex Northumbr. 74
 Elephas Henrico tertio
 datus 198. Elephas in
 Angliam ductus 212
 Elſſeda, uxor ſubreguli
 Merciorum Ethelredi,
 97
 Eltham 211
 Engiſtus regnat ſuper
 Cantiam 59
 Engoliſmi comitatus in
 Vaſconia ad Angliæ co-
 ronam pertinet 191
 Enoch prima civitas 3
 Eſſendum (abbathia de)
 104
 Ethelbaldus rex conſtruit
 Croyland 74
 Ethelbertus rex Cantia
 66
 Ethelbertus, rex Ori-
 entaliſium Anglorum,
 fundator collegii Cano-
 nicorum de Hertford 74
 Ethelſfridus rex peſſimus
 66
 Ethelredus rex 100. E-</p> | <p>thelredus rex fundat
 monaſt. S. Oſwaldi E-
 bor. dioc. & aliud apud
 Bardnæ 71. Ethelre-
 dus rex coronatus apud
 Kyngſtone 101. Ethel-
 redus rex cum uxore
 & filiis in Normanniam
 fugit 103. Danos vin-
 cit <i>ibid.</i> Ethelradi regis
 obitus 104.
 Eton (collegium de) 210
 Eweſham (bellum de) 199
 Euſtachium (J. ad) 67,
 69, 70, 71, 74
 Exonia, ſive Exceſtria
 102. muris circum-
 cincta ab Athelſtano
 rege 97
 <p style="text-align: center;">F</p> Faſciculus temporum,
 ſive ſorum, chronica ſic
 diſta, 6, 202
 Feremundus rex 75
 Feverſham abbatia 141
 Flynt (caſtrum de) 201
 Foreſta nova 113
 Fox (Joannes) 190
 Franciæ corona ad An-
 gliam pertinet 154
 Carta qua Franciæ re-
 gnum confirmatur Hen-
 rico Vto. Angliæ regi
 156
 Fratrum Prædicatorum
 & Minorum in Anglia
 origo 196, 211
 Fulbroke in com. War-
 wici, ubi olim turris
 nobilis caſtro æquipol-
 lens 123
 Furium pœna regnante
 Hen. primo 139
 <p style="text-align: center;">G</p> Galfridus hiftoricus 18
 Galfridus ſive Gaufridus
 Mon. 26, 52, 58, 65, 188
 Gaufridi Arthuri hifto-
 ria 160
 Gaufridus, comes Ande-
 gavix 139
 Gaunt (Joannes de) 206
 Geneville (domina de)
 154
 Georgius (S.) Anglorum
 <p style="text-align: center;">F</p></p> | <p>patronus 142
 Germani in Angliam ve-
 niunt 59
 Germani (S.) liber, qui
 intitulantur de Origine
 Britonum, citatur 174
 Geta rex 49
 Gigantes fuerunt anti-
 quis temporibus 6, 16.
 uti etiam nunc in qui-
 buſd. plagis mundi 17.
 Gigantis offa 50 pe-
 dum 141
 Gildas laudatur 26, 83
 Giraldus ſive Girardus
 Cambrenſis 98, 143,
 159, 169, 173
 Giraldus hiftoricus 5
 Glaſconienſis Univerſitas
 209
 Glendour (Owen de) bel-
 lum gerit contra H.
 quartum 206
 Gloceſter ſive Glouce-
 ſtria 46, 216
 Gloverniæ abbatia S.
 Oſwaldi 97
 Godgiva vel Goditha
 comitiſſa per Coventri-
 am nuda equitat 105
 Godſtowe 197
 Gogmagog gigas 15, 20
 Goherland 110
 Gorbonianus rex condit
 Grantham 44. decorat
 Cantebrigiam <i>ibid.</i>
 Grantha condita 44
 Gratianus dux 52
 Gregorius M. 131, 133
 Greklade (Univerſitas
 de) 20
 Grenwyth 211
 Greſley (Joan.) 98
 Grey (Edw.) 213
 Grey (Tho.) marchio de
 Dorſet 213
 Grimbaldus, primus can-
 cellarius Oxoniæ 79.
 obitus ejus <i>ibid.</i>
 Guendolena, uxor ac re-
 gina Locrini, pro filio
 imperium accipit, &
 regnat xv. annos 21
 Guiderius rex 45
 Guido comes Warwici
 54, 97
 Gulielmus Conqueſtor
 110. theſuros eccleſia-
 ſticorum</p> |
|--|--|---|

- sticorum extorquet 108
 facit totam Angliam
 describi *ibid.* Judæos in
 Angliam transleat 109.
 ulum longorum arcuum
 & sagittarum in Angli-
 am primus inducit *ibid.*
 Nova Forestæ auctor
ibid. monasteria ab eo
 fundata *ibid.*
 Guilielmus Rufus 107.
 ipsius res gestæ 109.
 obitus 110. descriptio
 110. & 111. fratres 111
 Guntcharp (Joannes) 213
 Gurgunius rex 25. ur-
 bium fundator *ibid.* de-
 vincit ac subiecit sue
 ditioni Danemarchiam
 ac insulas Orchades 26.
 152
 Guthelinus archiepiscop.
 Lond. nuncius totius
 regni 53. 54
 Guthelinus rex 44. 45.
 condit Porcestriam &
 etiam urbem Warwici
 26. Londini sepultus 27
 Gwyrr Britonum prin-
 ceps 54
 Gybcliff, sive Gycliff,
 (capella de) 208

 H
 Hamptonia 46
 Hardeknotus rex 105,
 106
 Hardlaghe 65
 Herdyng sive Herdyng
 (Joannes) 19, 23, 58, 98,
 191, 193
 Haroldus Harfote rex
 105
 Hayles (abbatia de) 199
 Helena heres regni, ux-
 or Constantii impera-
 toris 50. Helena Coël-
 cestriam ac Londinum
 facit, ac circumcingit
 moenibus 51
 Hengistius Saxonum
 princeps 56. Rowen
 filia ejus *ibid.*
 Henricus ep. Wint. frater
 régis Stephani 141
 Henricus primus 137.
 ejus res gestæ 138, 140
 Henricus secundus 141.
 ejus res gestæ 142. po-
 tentia 143. superbia *ib.*
 infortunia *ibid.* descri-
 ptio ipsius *ibid.* litteræ
 ejus Imperatori Con-
 stantinopolitano 160.
 subjugat Hiberniam 169
 conspiratio baronum
 Angliæ adversus eum
 171. ejus quatuor filii
 legitimi 196
 Henricus tertius 198
 ipsius res gestæ 199.
 descriptio 200
 Henricus quartus 206.
 ipsius res gestæ 207.
 lepra percussus *ibid.*
 Henricus quintus 207. a
 Carolo, rege Franciæ,
 in filium adoptatus *ib.*
 Oxoniæ in Collegio
 Regiæ studet *ibid.*
 ipsius fortitudo *ibid.*
 uxor Katerina *ibid.*
 Universitatem Oxoni-
 ensem summo profe-
 quitur favore 208. ipsius
 res gestæ 207, 208, 209.
 Collegium in Castro
 Oxoniæ ædificare con-
 stituerat 208. uti etiam
 cantariam Warwici, ubi
 capellam de Gycliff vi-
 sitat *ibid.* ipsius obitus
 210. sepultura 212.
 ipsius corpus ad Wind-
 four translatum 217.
 incorruptum, & mira-
 culis clarum *ibid.* Vide
 Francia.
 Henricus sextus 210. in
 Franciæ regem coronat-
 us 158. apud Carme-
 litas Oxoniæ moram
 trahere solebat 192.
 ipsius virtutes & res
 gestæ 210. bis coronatus
 & bis sepultus *ibid.* ejus
 afflictiones & mors *ib.*
 Henricus comes Rich-
 mundie vincit Richar-
 dum tertium 218. ad
 thronum regalem eve-
 ctus & Henricus VII.
 nominatur 137, 218.
 ipsius descriptio *ibid.*
 virtutes 137
 Herberti vita S. Thomæ
 147.
 Herdyng. Vide Herdyng.
 Hereditarium. Vide Jo.
 Herfordwest 130
 Hibernia 138. primum
 habitata 6. Hispanis
 quibsd. concessa sub
 homagio tenenda 27.
 In Hibernia olim res
 litterariæ maxime flo-
 rebat 67. Hibernia ab
 H. II. dolo. subjugata 169.
 declaratio quod modo do-
 minium Hiberniæ est
 ad coronam Angliæ de-
 volutum 166. Plura de
 Hiberniæ conquestu 46,
 169
 Higdeni (Rah.) polychro-
 nicon 10, 147
 Hispalis sive Sibiilla 145
 Hoveden (Rog. de) 188
 Hoxtwilday sive Hox-
 tewilday 105, 106
 Hugonis cronica 20
 Humber fl. unde nomen
 sumpsit 20
 Humfradus dux Glouc.
 215
 Huntingdon (Hen.) ci-
 tatus 38, 59, 66, 67, 74,
 86, 100, 150, 188
 Hundreda olim contine-
 bat centum villas 131
 Hyde abbatis 138

 I
 Ibor. fundat civitatem
 Parisiensem 192
 Ida rex 66
 Ignis virtus 146
 Imperatoris electores
 constituti 102
 Ina rex fundat monast.
 Abbendoniz, & reparat
 abbatiam Glasconiz 72
 & scholam Anglorum
 Romæ *ibid.*
 Johannes Beverlacenſis
 177
 Johannes rex 141, 196
 ubinam natus 196. ipſi-
 us descriptio *ibid.* res
 gestæ 171, 196. mors
 198
 Joppe civitas ab Josepho
 Josephus

- Josephus citatus 118, 129
 Isidorus citatus 3, 9, 33, 146
 Ithen locus ubi Gul. Rufus interit 112
 Iudæi à carnibus abstinere coacti 100
 Iudæi de Vasconia & Anglia expulsi 201, 202. duas cruces Oxoniæ faciunt, & quæ de causa *ibid.*
 Iudæi in Anglia quo modo ab aliis hominibus erant distinguendi 202
 Iudæi de Francia expulsi 203
 Iudicium per ignem & aquam prohibitum 102
 Julius Cæsar 44. Ex iussu ejus turris Londini, castrum Dorensis ac Rosenfense incepta 45.
 Jus hereditarium collateraliter præferendum 190
 Karnarvan 201
 Katerina (S.) perempta 50
 Kenelmus, rex Merc. à proditore occisus 75
 Kenelworth castrum 200
 Kenredus Merciorum rex 71
 Kentensium insurrectio regnante Richardo secundo 205
 Kenulphus, rex Merc. fundat abbatiam monachorum de Wincombe 75
 Kinegilfus rex Westsax. ecclesiam cathedralem Dorcestrie juxta Oxon. fundat 69
 Knyghton (Henr.) 98
 Kyllingworth 209
 Lampadervant, seu Lampadervare, vel Lampadervanar, castrum constructum 164
 Lancastris 125
 Langley (fratres Prædictores de) 203
 Lechlade 20
 Leges antiquæ, plura de illis 80
 Legionum urbs, postea Caerleon 25, 48. Legionum tres urbes antiquitus 27
 Leircestria 23
 Leofrici comitis res gestæ 105
 Leomstre (monast. de) 71
 Leyl rex 22
 Leyr rex 23
 Lincolnia 107. consilium convocatum apud Lincolniam 176
 Lira (doctor de) citat. 38
 Litteræ olim in monasteriis florebant 73. Quædam notatu digna de litterarum ignorantia 68
 Locrinus rex 20
 Londinum sive Londoniæ 44, 45, 48, 51, 215.
 Londoniarum turris 110, 211. muri 211.
 pons ibi lapideus 142.
 Leones in turri quando primum conservari ceperunt 143. Londoniæ primus major 195. *Vide* Troja.
 Lucius rex 48. Christianus factus *ibid.* tres archiepiscopales sedes per eum institutæ *ibid.* possessiones ac territorium templorum, archiepiscoporum, ac parochianarum ecclesiarum ampliat ac ditat 49
 Lud rex conditor civitatis Troinovantæ 44
 Magdan rex 21
 Mailgo rex 65
 Mandevilla (Johannes de) 4, 16, 36
 Marchie comitatus in Pictavia 154
 Maria (S.) Hora 111. festum *ibid.*
 Marianus sive Marinus Scotus 139, 138. ejus Chronica 13, 14, 78
 Marius rex 47
 Martini sive Merlini Chronica 73
 Matilda imperatrix mater Hen. II. 141
 Mathæus Parisiensis 101, 102, 106, 108, 112, 137, 139, 141, 153, 196, 262.
 Maxentius tyrannus 50
 Maximus Britanniarum rex 159
 Maximus sive Maximianus Senator, ac regni Angliæ gubernator 51. Britannia Minor per eum victa, ac sua ditioni subjecta 52
 Maylros 21
 Mempricius rex 21. occiditur in loco qui dicitur Wolvercott. Oxoniæ fundavit *ibid.*
 Merlinus citatus 23
 Merwaldus Occidentali-um Merciorum rex fundat monast. de Leomstre & de Rependon 71
 Methodius citatus 6, 16
 Mettells (S.) primus ep. Lond. 69.
 Midlam 215
 Moleucius (Dunwallo) rex 24
 Morganus rex 24
 Mortimer. *Vide* Wigmore.
 Mortuo Mari (Rog. de) 195
 Mortuo Mari (monast. de) 138
 Mundus quo modo post diluvium habitatus 8
 N
 Nammarenfis, Nammarenfis, Nammarenfis, sive Nammarenfis urbs 149
 Neit (Sancta crux de) 202
 Normanniæ ducatus, plura de illo 150. ad Francos devolvit 196. Normannia, Britannia &c. regnante Hen. sexto in manus Gallorum perveniunt 210
 Notingham sive Nottinghamia 21, 107, 211, 215
 Novo

Navo burgo (Henricus de) comes Warwicensis 108, 110, 137
 Novus Mercatus 138

Offdyche 141
 Offa rex. 60, 61, 62, 63, 64, 141, diversa fundat monasteria 74. alie ejus res gestæ 141. ejus mors *ibid.*

Omagia à Ricardo primo non permiffa fieri eodem modo quo & antea 194

Opida excogitata 3

Orosius citatus 12

Ofneye (Cronica de) 203

Oswaldus (S.) rex Northumbr. 69

Ofwinus (S.) rex Deiorum fundat monast. de Whytby 70

Ovidius citatus 12

Ovium scabies in Anglia incipit 192

Oxonia fundata 21. studium ibi generale, ab inclita Univerfitate de Greklad derivatum *ib.* urbis hujus situs mutatus 22. Oxoniz litteræ

florēt beneficio regis Aluredi 68. qui & Academiam illic fundat 76

Plura de hac Academia *ibid.* monast. ibi S. Frediswidæ 71. Oxonia à

Danis A.D. 979. combufta 100. & A.D. 1009. *ib.*

Oxonienfis Academia à Roberto Poleyn inflaurata 101. & beneficiis

ornata à Gul. Dunelmēfi *ibid.* castrum apud Oxon. constructum à Roberto de Oyly 107.

Oxoniz Theologia & aliz ſcientiæ florere incipiunt procurante Hen.

primo 140. Aula palatii regii illic *ibid.* Oxoniz

fratres Carmelitæ 140, 192, 203. S. Frediswidæ tranſlatio 142. Palacium in domo Carmelitarum

192. abbatia de Ruley *ibid.* & 199. Hoſpitale S. Johannis 199.

Oxford College *ibid.* Oxonia duæ cruce à Judæis factæ 201. Vicus Judæorum, five

Le Jure, Oxoniz 202. collegium regale de Oriell 203, 208. collegium dictum de Oriell ab Henrico ſexto poſſeſſionibus ampliaturum

210. collegium Reginz 207. in quo camera Henrici quinti *ib.* Univerſitas, Oxonienſis ab

Edvardo tertio privilegiis ornata 204. ab Henrico quinto honoribus cumulata 208. collegium de Merton *ibid.*

collegium quod in caſtro Oxoniz ædificare conſtituerat H. quintus *ibid.* collegium novum poſſeſſionibus ampliaturum ab Henrico ſexto

210
 Oyly (Rob. de) caſtrum Oxoniz conſtruit 107

P

Parienſis ſtudii generalis fundatio 68. Parienſis civitas duris lapidibus quando primum ſtrata 192. unde nomen iſtud ſumplerit *ibid.* Antea Lutetia appellata à luto *ibid.* quis ejusdem conditor *ibid.*

Pavoiz ſive Papiz Univerſitas 68.

Pencair (Davidis) chronica 10

Percy (Henricus) comes Northumbriæ, ab Henrico quarto devictus 207

Peridurus rex condit villam de Pikryng 44

Perlæ à Nembroth ignem pro deo colere docti 9

Peter Pens 72, 141

Philippi regis Man epistoſta ad Ariſtoſelem 35

Philippus rex Franciæ

omnes vicos civitatis Pariſienſis duris lapidibus ſterni jubet 192

Philophi Græci regnante Johanne moribus pravis Angliam corrumpere tentant 196

Pictavia 179

Pikti 178

Pikryng villa 44

Plato. — Quædam de Platone & ejus doctrinis 33

Pole (Johan.) comes Linc. 218

Poleyn (Rob.) inflaurator Academiz Oxonienſis 101

Pons Urſonis 138

Pontuni comitatus 174

Porcelſtria 16

Poutrel (Joan.) 98

Prato (monast. de) 178

Prognofſticationes 168

Pronuntiandi ratio in diverſis gentibus 104

Prophetia vetuſta rhythmis Anglicis 130

Pugnandi modus in diverſis regnis 86

R

Rabanus 160

Ramſei mon. 97

Redyng 138

Reliquiarum feſtum inſtitutum 191

Rependon vel Repton (monast. de) 71

Rewley. Vide Oxonia.

Rewych (Ethardus) 5

Rex. — Dominus rex non ſubeſt alicui niſi Deo 18

Quædam de rege & ſubditis 37, &c.

Rhodus inſula de manibus Turcarum capta 203

Richardus comes Arundelliz 208

Richardus comes Cornubiæ frater Hen. tertii 199

Richardus Imus, Oxoniz natus 192. regem Cyprî ſubjugat *ib.* in uxorem docit Berengoriam ſiſiam regis Navarrorum

194. ipſius rei geſtæ *ib.*

captus

- captus 195. redemptus
ibid. ejus mors *ibid.* de-
scriptio *ibid.*
- Richardus secundus 204
ipſius descriptio 205. res
geſtæ *ibid.* contra illum
inſurrectio *ibid.* uxor
ejus Anna prima in An-
glia femina quæ muli-
erum novam equitandi
rationem introduxit *ib.*
ab ipſa gubernatus *ibid.*
aliam uxorem habuit
ibid. reſignat coronam
206. ejus mors *ibid.*
- Richardus dux Glouc.
protector Angliæ 212,
213. ipſius crudelitas
212, &c. 216, 218. thro-
num regium aſcendit
214. ipſius descriptio
215, 216. acta pia ſive
religioſa 215. alia res
geſtæ 216. filius ejus
217. conſpiratio contra
Richardum regem *ibid.*
Deus illi adverſatur ob
demerita 27. in proelio
interfeſtus ab Henrico
comite Richmundiæ
218. ubinam ſepultus
ibid.
- Rivallo rex 24
- Robertus filius Haymo-
nis 110
- Rocheſtria 45
- Rodburn (Tho.) 73, 78,
82, 96, 98, 208
- Rodericus rex 47
- Roffus (Joannes) in
Northwalliam & inſu-
lam Angleſeie miſſus
ad cronicas conſulen-
das 54. ejus tractatus de
gigantibus 18. ipſius
ortus 110. illum quid
potiſſimum impulerit
ad hiftoriam hanc, quam
in lucem proferimus,
litteris conſignandam
120. Roſſius injuriis
multis affectus 137. li-
brum de ſubjectione
regni Scotiæ coronæ
Angliæ Jo. Fox, epifcopo
Exceſtriæ, mutuo dat
190. ſcolaris Oxoniensis
192. etiam juvenis rei
- antiquariæ ſtudioſus
208. ab Univerſitate re-
cedens ad capellam de
Gyelyſſ proficiſcitur,
ibique vitam degit *ib.*
quin & ibi librum hunc
de regibus litteris con-
ſignat *ibid.*
- Rowen, Hengiſti filia, 36
- Rudhudiſtrace rex 23
- Rudlan 142, 201
- Ruffell (Joan.) ep. Linc.
213
- Sacerdotes taxati reg-
nante Edv. tertio 204
- Salopia 65. collegium
capellanorum illic 207
- Saxonum verba prodito-
ria erga Britannos con-
tra eorum fidem & ju-
ramentum 58. Saxonum
regum inſignia 59
- Scaccarium à Weſtmona-
ſterio amotum 196
- Scientia. — De ſcientia
& ſcientiæ inventori-
bus obſervationes quæ-
dam 28
- Scolares Angliæ, Nor-
manniæ, &c. à Pariſiis
recedunt tempore Hen-
rici quinti 209
- Scoti 158. Scoti rebel-
lantes ab Athelſtano re-
ge perdomiti 98
- Scotiæ epifcopi archie-
piſco à Ebor. ſubditi
141. 2 Declaratio juris
regis Angliæ ad Scotiæ
regnum, in qua multa
egregia comprehendun-
tur 174. Rex Scotiæ
homagium facit Henr.
ſecundo 175. Scotiæ
regnum non eccleſiæ
Romanæ, ſed regno An-
gliæ ſubditum 185
- Scrope (Ric.) archiep.
Ebor. 207.
- Sebertus rex fundat tem-
plum Sancti Petri Weſt-
monaſterii 69
- Seneca cit. 36
- Severus imperator 49
- Murus ejus *ibid.*
- Seymor (Joannes) 120
- Shaſtrisbury 23
- Shene (abbatia de) 207
- Siccitas mira & incon-
ſueta 198
- Sigebertus rex Anglorum
Orientalium 67. ſcolas
puerorum grammati-
cales fundat *ibid.*
- Sigilla dominorum re-
gnante Johanne 197. &
regnante Hen. tertio 198
- Sigillandi cum cera ini-
tium 138
- Sigismundus imperator
in Angliam venit 209
- Silurius (Barnardus) 121
- Socratis doctrinæ 33
- Solins (Johannes de) 5
- Southampton 23. Fo-
reſta juxta Southam-
ptonam 111
- Staneſmor 47
- Staunfordiæ univerſitas
23
- Stella comata initio Hen.
quarti regni 206
- Stephanus rex, & ejus
res geſtæ 139
- Stonehinges ſepulcrum
nobilium Britannorum
58
- Stonley 142
- Strangbow (Ric.) comes
Striguliz 169
- Strench (Joan.) 98
- Suchen (Lupoldus de) 4
- Swanus rex Danorum
Angliam invadit 102
ejus obitus *ibid.*
- Syon (abbatia de) 207

T

- Tabula rotunda vice
Torneamentorum in
uſum adducta 195
- Templariorum ordo 151
deſtruitur 203
- Terramotus enormis
205
- Tetford 140
- Thamiſia. — Liber de a-
quis Thamiſiæ à Roſſo
inſpectus 200
- Tholeſum 146
- Tholoſa, plura de illa 144
- Tiptoft (Johannes) comes
Wigornæ 5
- Tirel

Tirel (Walker.) miles 111
 Tornworth 97
 Tournamentorum in Anglia usus 194. prohibitus 195
 Trivet five Trevet (Nic.) 38, 142, 144, 146, 147, 150, 152, 153, 154, 158, 166, 195, 196, 202
 Troja Nova, vel Troinovanta, five Trinovantum five London 18, 44 ædificata 188
 Tullius cicatus 33, 39
 Turonensis civitas fundata 18
 Tylba (S.) 70
 Tynmouth 70

V

Vallis regalis 201. Vallis regalis abbatia 202
 Valconia, plura de illa 153
 Veneciis (Paulus de) 4
 Ventus inauditus 205
 Vernolium 138
 Vespasianus 46, 47
 Vestes hominum regnante Ric. I. kdo. 205
 Vigilie circa funera mortuorum quando fieri cœptæ 98
 Villæ. --- Multa contra villarum & parochiarum ecclesiarum destructores 39. variz observationes præclaræ de eadem re 89, 113.
 Vincentius cit. 68, 151, 199, 204
 Virginum xi. millia 52
 Vitriaco (Iacobus de) 13
 Ultoniz comitatus 154
 Vocabula multa in antiquis legibus reperienda explicata 84
 Vortigernus comes proditor 55. ad culmen regium ascendit *ib.* uxor ejus pagana 56

Urbs prima post diluvium 8
 Uter Pendragon rex 58

W

Wallie divisio 159. regionis natura *ibid.* uti etiam incolarum 160.
 Plura de conquestu Wallie ab Anglis 161. & seqq. Wallia in comitatus divisa 201
 Wakham 142
 Wanges (Wil. de) 193, 198
 Warremundus rex 60.
 conditor Warwici, unde & nomen oppidi *ibid.*
 Warwicum five Warwick 24, 45, 215, 216. Warwici urbs 26. castrum 54, 107, 123, 199. Sedes episcopalis olim ibi constituta à Sancto Dubricio *ibid.* Warwicum reparatum 58. munitiones ibi conditæ ab Elfreda 97. dux abbatie Warwici à Danis destructæ 104. Canonico- rum regularium prioratus 139. Warwici monacharii 194. Alia ad Warwicum spectantia 107. Tabula Rotunda Warwici celebrata 203.
 Warwici comes juvenis proclamatus heres apparens Angliæ 218
 Warwyk (Guido de) 208
 Wegenok 138
 Wentbryge 140
 Westmaria 47
 Westmonasterium 215
 Westmonasterii magna aula 110, 205. capella five collegium S. Stephani 204
 Wexhale. *Vide* Wroxhale.
 Whichwoode (Foresta de) 216
 Whytby monast. 70

Wigornia 216
 Wigorniz castrum 107
 Willielmus Malmesburienfis 67, 73, 98, 99, 103, 111, 137, 140, 149, 151, 188
 Willielmus Newburgenfis 145, 148, 166, 194
 Winchcombe 141
 Winchestre 140
 Windefour five Wyndfor vel Wyndelzour 140, 202, 209. collegium de Wyndfor 120, 204. castrum *ibid.* ordo Garterii in castro de Wyndfor 209. Wyndelzour ab Edv. 4to. ampliatum 211

Wintonia 23. Wintoniz concilium temp. Willielmi Conq. 107
 Wistanus rex sepultus apud Eatham 76
 Wodstock 138, 140
 Wolferus, rex Merciorum, fundat monasterium de Burgo Sancti Petri juxta paludes 70
 Wolvercote 21
 Woodyyle (Ant.) comes de Rivers 213. carmen ipsius, paullo ante mortem, vulgo a Balet 214
 Wroxhale five Wexhale 197
 Wulfstanus ep. Wigorniz 105
 Wygmore. --- Comites de Wygmore, cognomine Mortimer 154
 Wyndfor, five Wyndelzaur. *Vide* Windefour.

Y

Ysidorus cit. 43

Z

Zoroastes, rex Braccianorum, 9

JOANNIS LELANDI
ANTIQUARII

NÆNIA IN MORTEM
D. HENRICI DUDDELEGI

EQUITIS AURATI.

**E Bibliotheca Publica Cantabrigiensi
communicavit vir doctissimus THO-
MAS BAKERUS, S. T. B. Præfigi-
tur, Joannis Balei de LELANDO
Testimonium amplum & præcla-
rum, hætenus ineditum.**

JOHANNES KEPLER

ANNO 1609

IN MORTUO

D. HENRICI DUBBELLEGI

1609-1610

Henricus Dubbellegius
conscripsit et in doctrinis
mas Barnes, J. H. P. 1609
et Johannes B. 1610
F. 1609 et 1610
et in doctrinis

Testimonium de LELANDO, è libro MS. de Scriptoribus ordinis Carmelitani penes cl. Bakerum cui titulus, *Anglorum Heliades, Opus ex variis Autoribus & eisdem probis congestum, & in duos divisum libros, Joanne Baleo Sudovolge ad JOANNEM LEYLANDUM Autore.*

233

Doctissimo Viro, sibi quæ amicissimo JOANNI LEYLANDO
Londinensi Theologo, Rhetorique suavissimo,
Joannes Baleus S. D. P.

QUO patriam gentem venustes, suavissime Leylande, & quo illustriorem ostentes, nulli labori parcis, nihilque inexploratum relinquis, indomitos Herculeo sudore superans Thauros. A Platone enim Philosophorum Principe doctus, tibi soli haud natum esse te credis, sed & parentibus, & amicis, atque patriæ quæ dederit vitalis auræ primitias. Nihil enim æque humanum est, atque alteri prodesse. Bene gesta Majorum nostrorum facinora, quæ vetustate collapsa deficere visa sunt, per te modo reviviscunt, atque Immortalitati donantur: ut alter *Josephus* aut *Philo*, Antiquitatum natalis soli cupidus, incognita quæque in lucem producis, tam oculatus atque *Argus* nihil post terga relinquens. Peculiariter certe nostram Angliam tibi demereris, quam talibus illustras ornamentis, quæ sola verum & immortale decus afferre possunt. Utinam omnibus æque cordi esset hoc certamen tam frugiferum, atque tibi. Plurimum vere gloriæ tum tibi tum universæ nostræ nationi pariet Historia illa quam præ manibus habes, quam spero ad omnium utilitatem in brevi è tuis Officinis in publicum prodituram. Quales enim Rectores semper habuerimus, & qua justitia, qua fide, quo consilio, qua constantia, qua prudentia, qua sapientia, quibus moribus, quo Imperio in rebus agendis usi semper fuerint, palam faciet. Nec interim filebit, quam sanctos semper produxerimus Patres, quam doctos in quovis disciplinarum genere Viros, quam eruditos scriptores & quam præclara ingenia. De Patriis, Civitatibus, Villis, Territoriis, Pagis, Castellis, Montibus, Paludibus, Campis, Nemoribus, Fluminibus, Ripis, Fontibus, Insulis, Lapidibus, Metallis, lanis, Ædificiis, carminibus, Gymnasiis, & id genus aliis, miranda fatis indicabit. Jactat quæque Natio proprios Heroës, affertque in medium suos Theologos quisque Conventiculus, sola hæc nobilissima Regio hucusque præ ceteris dormitavit, quod non solum ingenuisti, sed & plenum adhibuisti remedium. De unoquoque Regni Angliæ sodalitie sanctiores Viros & peculiare Scriptores scire exoptas, ut nihil te prætereat quod ad Patriæ decorem efficiat. Quid mirum, si vir literatissimus sui similibus gloriam voluerit propagari? Et quia nullus poterit etiam si Linceos habuerit oculos omnia prospicere, mihi Provinciam injungis, ut *Carmelitarum* in Angliam ingressum, progressum, & tandem Illustrium Virorum Cathalogum tibi depingam.

pingam. Et quamvis innumeros longe me doctiores, & in rebus agendis dexteriores noveris, qui id muneris libentius obirent, tu tamen me hoc factitare voluisti, five quod in hisce rebus idoneum dijudicaveris, five (quod magis credo) amor meus seu potius reverentia & pietas qua te prosequor perbelle deceperit. Verum utcunque res sit, quod petis tribuam, quod quæris offeram, & comite gratia quod pulsas aperiā, pro viribus efficiens, ut quam ocyus te Auspice, te Autore, te Iudice in lucem exeant. Iustum est enim aliquid pro eo sentire, quem in Corde atque visceribus tam charum habeam. Amico namque tam Candido, tam pio Mæcenati favere sanum, obtemperare jocundum, recalcitrare delirum arbitror, quamvis seu *Minervam* te doceo. Quo nostram experiaris incertitiam facis, ut *Pigmeus* robustissimo *Sansoni* suppetias feram, Aquilamque volare doceam. Nugis nostris ut te onerem potius quam ornem cogis. Propterea si quid inconcinnum ineruditumque offenderis, hoc non solum meo imbecilli studio attribues, sed & tuæ licentiæ tam liberæ. Non enim hæc vires meæ tam vividæ sunt, ut hæc audeam, nisi tu addideris calcar. Quid igitur tuis par laudibus referemus? Cujus Vigiliæ ceterorum labores adeo superant, ut quanto illi ceteris præstiterunt, tanto tu ipsis præstantior judiceris. Qui tanquam lucidum *Sydus* hac nostra ætate enites, qui non solum tibi natus, immo ad communem omnium utilitatem nulli parcis sudori, quo tepentibus *Anglis* auxilio sis, atque in hunc usque diem ad id te reservatum à Deo credimus. Vivis ut & hos semper vivere facias, laboras ut & alii deinceps à labore quiescant. Carnalibus curis alienus, tuique quodammodo oblitus, honorem spernis, spernis & divitias, dum parvula Cella sæpius inclusus, aliis prodesse studueris assidue. Non possum non admirari in scribendo tum facilitatem, tum Sermonis elegantiam. Verborum enim pondere, sententiarumque gravitate, nulli, nec ipsi cedis *Ciceroni*. Taceo multiplicem literarum cognitionem, cum sciam te modestissimum hominem (quamvis verissima sint) graviter hæc ferre. Non enim plus te movent futiles Mundi gloriæ, quam lippum pictæ Tabulæ, aut aures Citharæ collecta sorde dolentes. Omnia tibi sordent, nisi quæ meram olent virtutem. Perge igitur charorum amantissime *Leylande*, & quo jam cœpisti, tu pede semper eas, ætatem studio felici *Sydere* cœpto in *Nestoreos* protrahens annos incolumem. A Domino tibi creditum talentum, in terram fodere noli, nec lucernam modio supponas. Erit enim tui viruosissimi laboris Dominus merces immortalis, atque pro temporalibus æterna recipies. Felix vale, & amore solito me semper prosequere, conatumque nostrum benigno suscipias animo, grato pectore, corde benivolo. Ex *Gippiswico* florentissimo *Sudovolgia* Pago, Anno post *Christum* natum MDXXXVI.

N Æ N I A
IN MORTEM
SPLENDIDISSIMI EQUITIS
HENRICI DUDDELEGI

Somarigani, Insulani, Verovicani.

JOANNE LELANDO

Antiquario Autore.

Excudebat Londini Joannes Mayler
Anno Dom. 1545.

D Uddelegus erat claris natalibus ortus,
Veroque Vicanæ splendida gemma domus.
Phosphorus ille nitens. Juvenem natura venustum

Et nive, purpureis pinxerat atque Rosis.

Corporis egregie proceri munere felix,

Castor & Hispano conspiciendus Equo.

Parva loquor. Virtus animi majora perennis

Postulat, & nullo quæ moritura die.

Excoluit doctas intento pectore Musas,

Sæpe Caballino flumine labra rigans.

Ingenio certe nullus felicior acri.

Ad cumulum accedit quodque modestus erat.

Lætus Evangelium Christi complexus in Ulnis

Exhibuit veræ Relligionis opus.

Bis duo lustra quidem vix dum compleverat ille
 Cum peteret Morinos Martia tela ferens.
 Tempore quo cessit perfracta Bononia Regi
 Henrico, & collum subdidit acta iugo.
 Hinc ubi Intorem devictæ senserat urbis
 Esse patrem, reputans omnia tuta, suum:
 Invida profluvio Juvenem Rhamnusia solvit,
 Unde repentinæ causa secuta necis.
 Squalida tam magnam miserata Bononia cladem
 Tristia defossa funera clausit humo.
 At pietas mentem vel ad astra hinc transtulit aliam,
 Vertice sublimem constituitque Poli.
 Carmine si possunt quicquam præstare Camœnæ,
 Illius in terris nobile nomen erit.

JOHANNES LELAND

Ex Libris Johannis Maylor

Anno Domini 1747

F. I. N. I. S.

